

**ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΥ
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ. ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟ
ΠΟΛΥΙΑΤΡΕΙΟ ΤΟΥ PRAKSIS.**

**Μετέγρουσα Σπουδάστρια:
ΒΑΣΣΑΜΗ ΜΑΡΚΕΛΛΑ**

**Υπεύθυνη Καθηγήτρια:
Δρ. ΘΕΟΔΩΡΑΤΟΥ ΜΑΡΙΑ**

Πτυχιακή Εργασία για τη λήψη του πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Τ.Ε.Ι.) Πάτρα

ΠΑΤΡΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2006

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας, αισθάνομαι έντονα την ανάγκη να ευχαριστήσω τους ανθρώπους που συνέβαλαν στην επιτυχή έκβαση της προσπάθειας αυτής:

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επόπτρια μου, καθηγήτρια του Α.Τ.Ε.Ι. Πάτρας και κλινική ψυχολόγος Δρ. Θεοδωράτου Μαρία, υπεύθυνη της πτυχιακής εργασίας, η οποία ήταν κοντά μου στην επιλογή του θέματος και προσέφερε καθοδήγηση, διευκόλυνση και ιδιαίτερα συμπαράσταση.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα την οργάνωση και το προσωπικό του PRAKSIS που επέτρεψαν να διεξαχθεί η παρούσα έρευνα στα πλαίσια των προγραμμάτων της και ιδιαίτερα τον κ. Ηλία Πέππα για την πολύτιμη βοήθεια του στην όλη διεξαγωγή της ερευνητικής διαδικασίας, αλλά και της συμπαράστασης που μου προσέφερε από την αρχή. Αξιοσημείωτο είναι ότι χωρίς την άδεια του κ. Ηλία Πέππα δε θα μπορούσε να διεξαχθεί η έρευνα και η κατεύθυνση του και η συμβολή του, κρίθηκε για εμένα καθοριστική.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω την κ. Μαρία Καλαμίδα, κοινωνική λειτουργό στο τμήμα Αλλοδαπών των δικαστικών φυλακών του Βόλου, για τις πολύτιμες πληροφορίες που μου προσέφερε, αλλά και τον κ. Κώστα Μπουδραμή που συνεργάστηκε μαζί της, δεσμοφύλακα στις ίδιες φυλακές γιατί χωρίς αυτόν δεν θα ήταν εύκολη η προσέγγιση μου σε αυτόν τον ιδιαίτερο χώρο, αλλά και της πολύτιμης συνεργασίας που μου χάρισε.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα αδέρφια μου, που ήταν όσο μπορούσαν κοντά μου κατά τη διάρκεια της όλης φοίτησης μου στη σχολή, καθώς και τα άτομα του φιλικού μου περιβάλλοντος για την ηθική και υλική συμπαράσταση και κατανόηση τους, κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας. Δε θα ήθελα να τους κατονομάσω, εκείνοι ξέρουν ποιοι είναι και με χαροποιεί ιδιαίτερα που τους ένιωθα κοντά μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η μελέτη της παρούσας πτυχιακής εργασίας αναφέρεται κυρίως στους πρόσφυγες που βρίσκονται στην χώρα μας, στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν λόγω της δύσκολης κατάστασης της προσφυγιά τους και στους τρόπους που την αντιμετωπίζουν, καθώς και στην αναγκαιότητα της συμβουλευτικής.

Η παρούσα εργασία χωρίζεται σε δύο μεγάλα μέρη: το πρώτο από αυτά βασίζεται στα στοιχεία που συλλέχθηκαν ύστερα από την μελέτη του βιβλιογραφικού υλικού, και το δεύτερο μέρος αφορά την ερευνητική προσέγγιση και τα βήματα που ακολουθήθηκαν για την διεξαγωγή και την επεξεργασία των αποτελεσμάτων της.

Το πρώτο κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης περιγράφει τα χαρακτηριστικά, τις ιδιαιτερότητες του προσφυγικού πληθυσμού, το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η συμβουλευτική και στη διαχείριση. Σε κάθε από τους παραπάνω τομείς γίνεται μια αναλυτική αναφορά, η οποία κρίνεται αναγκαία για την καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται εισαγωγή στη μεθοδολογία της έρευνας. Ειδικότερα αναλύονται ο σκοπός, το δείγμα, η μέθοδος και τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την ερευνητική διαδικασία, καθώς και η διαδικασία χορήγησης των ερωτηματολογίων στους πρόσφυγες που επισκεπτόντουσαν το Πολυιατρείο του PRAKSIS.

Μετάπειτα στο τρίτο κεφάλαιο, παραθέτονται τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρονται προτάσεις με βάση τα συμπεράσματα της έρευνας και την ολοκληρωμένη μελέτη της παρούσας εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες	Σελ.2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	Σελ.3
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	Σελ.4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελ.7-8
ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ	Σελ.9-18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ.	Σελ.19
---	--------

1.1.2.ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	Σελ.19-20
--	-----------

1.1.3 ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ 1948	Σελ.21-25
---	-----------

1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

1.2.1 .ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥΣ	Σελ, 26-27
------------------------------	------------

1.2.2 Κρίσιμα προβλήματα του προσφυγικού πληθυσμού στην Ελλάδα.	Σελ, 27
--	---------

1.2.3 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΑΣΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1997-2004)	Σελ, 28-30.
---	-------------

1.3 ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

1.3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	Σελ.31
---------------------	--------

1.3.2 ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ	Σελ.32-33
---------------------------------------	-----------

1.3.3 ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ	Σελ.34-41
---	-----------

1.3.4	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ	Σελ, 42-43
1.3.5	ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ	Σελ, 44-46.
1.3.6	ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	Σελ,47-49.
1.4	ΡΟΛΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ.....	Σελ, 50
1.4.1	ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ.....	Σελ, 50-52
1.4.2	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΕΡΜΗΝΕΩΝ.....	Σελ, 52-53
1.4.3.	ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΕΡΜΗΝΕΩΝ.....	Σελ, 53-55
1.4.4	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΣ	Σελ, 55-58
1.4.5	ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	Σελ, 59-61
1.4.6	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ	Σελ, 62
1.4.7	ΡΟΛΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ	Σελ, 63-67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

2.1	Εισαγωγή	Σελ, 68-70
2.2	ΔΕΙΓΜΑ	Σελ, 71-72
2.3	ΕΡΓΑΛΕΙΟ.....	Σελ, 72-73
2.3.1.	ΚΛΙΜΑΚΑ ΤΗΣ ΤΟΥΛΟΥΖΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ	Σελ, 73-74
2.3.2.	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ	Σελ, 75-81

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

3.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

.....Σελ, 82-83

3.2 ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ Σελ, 83

3.2.1 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣελ, 83

3.2.2 ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΚΑ ΤΗΣ ΤΟΥΛΟΥΖΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ.....Σελ, 83-149

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

4.1 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....Σελ, 150-161

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....Σελ, 162-164

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ.....Σελ, 165

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΣελ, 166

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε όλων τον κόσμο και ανά τους αιώνες οι κοινωνίες καλωσόριζαν τους ταλαιπωρημένους ξένους, τα θύματα βίας και της δίωξης. Σήμερα οι τηλεοπτικές οθόνες ανά την υφήλιο προβάλλουν συχνά αυτή την ανθρωπιστική παράδοση παροχής ασύλου καθώς ο πόλεμος και η μεγάλης κλίμακας διώξεις δημιουργούν εκατομμύρια πρόσφυγες και εσωτερικά εκτοπισμένους ανθρώπους.

Το θέμα μοιάζει σήμερα πιο επίκαιρο παρά ποτέ . Η Ευρώπη – και η πατρίδα μας φυσικά – κατακλύζετε από πρόσφυγες και μετανάστες. Αυτό το γεγονός έχει γίνει η αιτία ν’ αναπτυχθούν φαινόμενα ξενοφοβίας και ρατσισμού στους πολίτες , που εκδηλώνονται με την άνοδο ακροδεξιών κομμάτων στη δυτική Ευρώπη και με βίαιες αντιδράσεις κατά των ξένων. Δεν γίνεται να παρακολουθούμε αμέτοχοι τις κοινωνίες μας να μεταλλάσσονται σε κλειστές, φοβισμένες, αντιδραστικές. Ένα πρόβλημα αντιμετωπίζεται μόνο όταν γνωρίζουμε την αιτία που το προκαλεί .

Πρέπει να τονιστεί ότι η Ελλάδα παρουσιάζει με σχετικούς όρους το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών σε σχέση με τον ενεργό πληθυσμό της από όλες τις χώρες της Νότιας Ευρώπης, οι οποίες μαζί με την Ελλάδα ήταν παραδοσιακά χώρες αποστολής μεταναστών. Η μετανάστευση μπορεί και πρέπει να αποτελέσει έναν παράγοντα κοινωνικής και οικονομικής προόδου και πολιτιστικού εμπλουτισμού, αρκεί βέβαια να γίνονται σεβαστοί κάποιοι θεμελιώδεις κανόνες, που τελικά βοηθούν τόσο τους μετανάστες όσο και τις χώρες που τους υποδέχονται.

Η Ελλάδα βρίσκεται στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο σταυροδρόμι της Ασίας, της Αφρικής και της Ευρώπης. Είναι χώρα προορισμού σημαντικού αριθμού προσφύγων και μεταναστών, που όμως δεν παραμένουν σ’ αυτήν. Χώρα καταγωγής μεταναστών έως και πριν από τριάντα χρόνια, η Ελλάδα είναι σήμερα χώρα υποδοχής. Από το

1960 είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και από το 1968 στο σχετικό Πρωτόκολλο. Σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία έχει αναπτύξει εθνικό σύστημα ασύλου, και συμμετέχει στις προσπάθειες της Ε.Ε. για την εναρμόνιση των πολιτικών ασύλου και μετανάστευσης και την υιοθέτηση κοινού συστήματος ασύλου. Η πρώτη φάση της διαδικασίας αυτής, όπου η Ελλάδα έπαιξε καθοριστικό ρόλο, ιδιαίτερα στα πλαίσια της Προεδρίας της Ε.Ε., που άσκησε από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2003, αναμένεται να ολοκληρωθεί στα τέλη του έτους.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα μικρή . Διαφέρει από τις υπόλοιπες μεγάλες χώρες που βρίσκονται μέσα στο πλαίσιο της πολυπολιτισμικής Ευρώπης. Θα πρέπει όλοι μας να μάθουμε να στηριζόμαστε σε αυτόν τον πολυπολιτισμό, και αυτό θα πρέπει να γίνει και στη χώρα μας.

1.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ

Παρατίθενται οι όροι που χρησιμοποιούνται στην παρούσα εργασία:

- **Αιτών άσυλο:** Πρόκειται για γενικό όρο που υποδηλώνει κάθε πρόσωπο του οποίου δεν έχει εξεταστεί η αίτηση για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα. Μπορεί να αναφέρεται σε κάποιον που δεν έχει ακόμα υποβάλει αίτηση ασύλου ή που αναμένει την έκδοση της απόφασης της αίτησης του. Δεν αναγνωρίζονται πρόσφυγες όλοι οι αιτούντες άσυλο, αρκετοί όμως θα αναγνωριστούν. Σύμφωνα με την αρχή της μη επαναπροώθησης ο αιτών άσυλο δικαιούται έως τη δίκαιη εξέταση του αιτήματος του να μην αναγκαστεί να επιστρέψει σε εδάφη όπου απειλούνται η ζωή του ή η ελευθερία του και να απολαμβάνει ανθρωπιστική μεταχείριση. (Δρ Θ. Τσοβίλη & Δρ Ε. Βουτηρά).
- **Ανθρωπιστικό καθεστώς:** Χορηγείται σε πρόσφυγες στους οποίους αναγνωρίζεται το δικαίωμα μη επαναπροώθησης επειδή θα κινδυνεύσουν αν επιστρέψουν στην χώρα καταγωγής τους λόγω γενικευμένης βίας, εξωτερικής επιδρομής, εσωτερικών συρράξεων, παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου ή λόγω άλλων συνθηκών που διαταράσσουν σοβαρά τη δημόσια τάξη. Οι πρόσφυγες αυτοί δεν απολαμβάνουν των οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων που απολαμβάνουν οι πρόσφυγες της Σύμβασης. (UNHCR, Αθήνα 2004).
- **Ανθρώπινα δικαιώματα:** είναι ατομικές αξιώσεις που απορρέουν από τις ανθρώπινες ανάγκες και ικανότητες. Τα δικαιώματα του ανθρώπου λοιπόν δεν είναι μια γενική και αόριστη ιδέα. Είναι κάποια πράγματα που απολαμβάνουμε καθημερινά στη ζωή μας.

Στην ουσία δηλαδή στηρίζονται σε τρεις βασικές αρχές: Την ελευθερία, την ισότητα και το δικαίωμα στη ζωή (βασικά θεμελιώδη δικαιώματα). Τα ανθρώπινα δικαιώματα συμπεριλαμβάνουν και τα καθημερινά δικαιώματα, τα οποία όλοι πρέπει να απολαμβάνουν. Η διεθνής κοινότητα υιοθέτησε διάφορες συμβάσεις. Αυτές προσπαθούν να εδραιώσουν κοινά αποδεκτούς ορισμούς και να δεσμεύσουν τις κυβερνήσεις, ώστε να προστατέψουν με νόμους τα δικαιώματα. (Γυμνάσιο Πλατυκάμπου, 2003).

- **Βασανιστήρια:** Η διάταξη του άρθρου 1 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ορίζει ως εξής: Είναι κάθε πράξη με την οποία, σωματικός ή ψυχικός πόνος ή έντονη οδύνη επιβάλλονται με πρόθεση σε ένα πρόσωπο από οργανωμένη ομάδα σύμφωνα με στρατηγική που εφαρμόζει ρητά η σιωπηρά ή σύστημα ιδεών και συμπεριφοράς. Περιλαμβάνει κάθε βίαιη πράξη που είναι απαράδεκτη σύμφωνα με τα γενικά ανθρώπινα κριτήρια και αφορά τα συναισθήματα του θύματος. Η οργανωμένη βία περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων τα βασανιστήρια τη σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία. (UNHCR, Geneva 1994).
- **Βοήθεια:** Υλική υποστήριξη που περιλαμβάνει τροφή, στέγη, φροντίδα της υγείας, οικονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες, όπως το δικαίωμα έκδοσης ταξιδιωτικού εγγράφου, το δικαίωμα σε απασχόληση και το δικαίωμα στη δημόσια εκπαίδευση. (UNHCR, Αθήνα 2004).

- **Διαπολιτισμική αγωγή:** Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται σε διαφορετικούς συσχετισμούς. Κυρίως αποτελεί μία ανάγκη της εποχής μας, κατά την οποία έθνη και πολιτισμοί βρίσκονται σ μία διαδικασία αλληλοπροσέγγισης και έχει καταστεί πλέον αυτονόητη η διεθνοποίηση της πολιτικής, της οικονομίας και των δυνατοτήτων επικοινωνίας. (Α. Ζωγράφου, Πάτρα 1997).
- **Διαπολιτισμική συμβουλευτική:** ορίζεται ως μια συμβουλευτική σχέση στην οποία δύο ή και περισσότεροι από τους συμμετέχοντες διαφέρουν ως προς την πολιτιστική τους προέλευση , τις αξίες τους και τον τρόπο ζωής τους. (Sue et al., 1982).
- **Διαπολιτισμική ψυχολογία:** μία εμπειρική μεθοδολογία που πραγματεύεται όλους τους κλάδους της ψυχολογίας, από την αντίληψη μέχρι και την προσωπικότητα. Κατά τον Χ. Τριάντη, ορίζεται ως μέρος της ψυχολογίας που ασχολείται με τη συστηματική μελέτη της συμπεριφοράς και των εμπειριών του ατόμου, όπως εμφανίζονται σε διάφορες κοινωνίες, και το πως αντίστοιχα τον επηρεάζουν. (Ελληνικά Γράμματα, σελ, 1409, Αθήνα 1992).
- **Δικαιολογημένος φόβος δίωξης:** Φόβος βασισμένος στην προσωπική κατάσταση του αιτούντα άσυλο, που αποτελεί υποκειμενική ανταπόκριση στην αντικειμενική του κατάσταση: για παράδειγμα κάποιος άνθρωπος μπορεί να φοβάται για την ασφάλεια του(υποκειμενικός παράγων) λόγω της κατάστασης στην χώρα της οποίας έχει την ιθαγένεια (αντικειμενικός παράγων). (UNHCR, Αθήνα 2004).

- **Δίωξη:** Δεν υπάρχει αποτυπωμένος ορισμός του όρου δίωξη, αλλά κάθε απειλή κατά της ζωής ή της ελευθερίας λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, πολιτικών πεποιθήσεων ή κοινωνικής ομάδας ή λόγω άλλων σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου αποτελεί δίωξη. (UNHCR, Αθήνα 2004).
- **Εθνικότητα:** Εδώ δε θεωρείται μόνο η ιθαγένεια, αλλά περιλαμβάνει και τη συμμετοχή σε ορισμένη εθνική, θρησκευτική, πολιτισμική ή γλωσσολογική ομάδα. (UNHCR, Αθήνα 2004).
- **Επαναπροώθηση:** Η απομάκρυνση από το έδαφος ή η επιστροφή του πρόσφυγα σε σύνορα εδαφών όπου η ζωή του ή η ελευθερία του απειλούνται λόγω φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων ή κοινωνικής ομάδας. (UNHCR, Αθήνα 2004).
- **Θρησκεία:** Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του ανθρώπου του 1948 και το Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων προστατεύουν το δικαίωμα ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει και το δικαίωμα αλλαγής θρησκείας και της εκδήλωσης της δημόσια ή ιδιωτικά, καθώς και διδασκαλίας, άσκησης, λατρείας και τέλεσης θρησκευτικών τελετών. (UNHCR, Αθήνα 2004).
- **Κοινότητα:** Μπορεί να σημαίνει μία γεωγραφική ενότητα (π.χ. γειτονιά, συνοικία, χωριό, πόλη, νομός, κράτος, κ.λ.π.) μία ομάδα ανθρώπων που βρίσκονται σε έναν λειτουργικό συσχετισμό μεταξύ τους (π.χ. εργοστάσιο, συνδικάτο, θρησκευτικό δόγμα,

νοσοκομείο, σχολείο, σύλλογος, κ.λ.π.) ή μία κατηγορία πληθυσμού με ένα κοινό χαρακτηριστικό (π.χ. παιδιά, νέοι, γέροι, εργάτες, γυναίκες, αγρότες, άστεγοι, αλλοδαποί, αθίγγανοι, κ.λ.π.). (Α. Ζωγράφου, Πάτρα 1997).

- **Κοινωνική ομάδα:** Περιλαμβάνει συνήθως πρόσωπα με την ίδια καταγωγή, τρόπο ζωής ή κοινωνικό καθεστώς. Μια οικογένεια για παράδειγμα μπορεί να θεωρηθεί ως κοινωνική ομάδα, όπως και μια ένωση ή μια μερίδα της κοινωνίας. Η επίκληση φόβου δίωξης για το λόγο αυτό μπορεί συχνά να επικαλύπτεται από τον ισχυρισμό φόβου δίωξης για άλλους λόγους όπως φυλής, θρησκείας ή εθνικότητας. (UNHCR, Αθήνα 2004).
- **Κουλτούρα:** Σημαίνει καλλιέργεια, δραστηριότητες, ασχολίες ή και επαγγέλματα που σχετίζονται με τις τέχνες και τα γράμματα. Αφορά επίσης και τον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς ενός κοινωνικού συνόλου, ομάδων ή ατόμων, ως απόρροια της ιδιαίτερης κοινωνικοποίησης τους. Συμπεριλαμβάνει επίσης και τα ήθη, έθιμα, παραδόσεις, ηθική, θρησκεία, νόμοι και όλες τις συνήθειες που αποκτά ο άνθρωπος ως μέλος της κοινωνίας. (Α. Ζωγράφου, Πάτρα 1997).
- **Μειονότητες:** Χρησιμοποιείται για να διαχωρίζει μία κοινωνική κατηγορία ή ομάδα, η οποία είναι μικρότερη από το μισό τουλάχιστον του συνολικού πληθυσμού μιας κοινωνίας και να τη διαφοροποιήσει εθνικά, γλωσσικά, εθιμικά, πολιτισμικά, πολιτικά, φυλετικά, ή και θρησκευτικά από το σύνολο, σε σχέση πάντα με κάποιο ή κάποια από τα παραπάνω επίπεδα. Επίσης, συμπεριλαμβάνει διάφορα σύνολα που έχουν συνειδητοποιήσει τη

διαφορά τους από τον κοινωνικό τους περίγυρο και ζητούν να τους δοθεί το δικαίωμα να διατηρούν τη διαφορετικότητά τους, χωρίς αυτό να θίγει την ισότιμη ένταξη και συμμετοχή τους στην κοινωνία της οποίας είναι μέλη. (UNHCR, Αθήνα 2004).

- **Ξενοφοβία:** Αποτελεί μία αρνητική στάση απέναντι στους αλλοδαπούς η οποία σε σπάνιες περιπτώσεις πλησιάζει τα όρια της συμπεριφοράς. Χαρακτηρίζεται ως μία ήπια μορφή ρατσισμού. (Παπαστάσμος, "Η Καθημερινή", 6.10.96).
- **Οικονομικός Μετανάστης:** Αυτός που εγκαταλείπει τον τόπο όπου ζουν και κατευθύνονται σε νέους χώρους, με κύριο κίνητρο την ελπίδα για μεγαλύτερες υλικές απολαβές σε σχέση με τον προηγούμενο χώρο διαμονής. Ο προσδιορισμός του μετανάστη ως οικονομικού, σημαίνει ότι ο κυριότερος λόγος για τη μετακίνηση του σε μια άλλη χώρα ή πόλη είναι η απολαβή οικονομικών οφελών. Επίσης ο μετανάστης εγκαταλείπει τη χώρα του εθελοντικά αναζητώντας καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Για τον πρόσφυγα οι οικονομικές συνθήκες στην χώρα ασύλου είναι λιγότερο σημαντικές από την ασφάλεια του. Στην πράξη η διάκριση είναι συχνά δύσκολο να οριοθετηθεί αλλά είναι θεμελιώδεις: ο μετανάστης απολαμβάνει της προστασίας της Κυβέρνησης της χώρας του, ο πρόσφυγας δεν απολαμβάνει της προστασίας της Κυβέρνησης της χώρας του. (Β. Παπανδρέου, Αθήνα Χ.Ε.).
- **Πολιτικές πεποιθήσεις:** Ο όρος πρέπει εδώ να γίνει κατανοητός με την ευρύτερη δυνατή έννοια ώστε να περιλαμβάνει την υποστήριξη και την έκφραση απόψεων για κάθε ζήτημα όπου

εμπλέκονται ο κρατικός μηχανισμός, η κυβέρνηση και η πολιτική. Η υποστήριξη και η έκφραση πολιτικών απόψεων διαφορετικών από εκείνες της κυβέρνησης δεν αποτελεί καθεαυτή λόγο για την επίκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα. Ο αιτούμενος άσυλο πρέπει ν' αποδείξει ότι ο δικαιολογημένος φόβος δίωξης βασίζεται σε αυτές τις απόψεις του. Η διαπίστωση αυτή προϋποθέτει:

α) Ότι οι απόψεις του αιτούμενου άσυλου δεν είναι ανεκτές από τις αρχές.

β) Ότι οι αρχές έχουν πληροφορηθεί τις απόψεις του ή του αποδίδουν παρόμοιες απόψεις.

γ) Ότι ο αιτούμενος άσυλο ή άλλα άτομα που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση υπέστησαν ή απειλήθηκαν με μέτρα καταστολής. (UNHCR, Αθήνα 2004).

- **Προστασία:** Αναγνώριση νομικά κατοχυρωμένων κοινωνικών δικαιωμάτων. (UNHCR, Αθήνα 2004).
- **Προϋποθέσεις αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα:** Προϋποθέσεις που αποτυπώνονται στη Σύμβαση του 1951 που ορίζει τα κριτήρια που πρέπει να συντρέχουν στο πρόσωπο του αιτούντα άσυλο ώστε ν' αναγνωρισθεί πρόσφυγας. (UNHCR, Αθήνα 2004).
- **Πρόσφυγας:** Πρόσωπο που λόγω βάσιμου και δικαιολογημένου φόβου δίωξης για λόγους φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, κοινωνικής ομάδας ή πολιτικών πεποιθήσεων βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την ιθαγένεια και δεν μπορεί ή δεν επιθυμεί να απολαμβάνει της προστασίας της χώρας αυτής, ή εάν δεν έχει την ιθαγένεια και βρίσκεται εκτός της χώρας της προηγούμενης

συνθήκης διαμονής του δεν μπορεί ή εξαιτίας του φόβου αυτού δεν επιθυμεί να επιστρέψει σ' αυτή. Ο ορισμός αυτός αποτυπώνεται στη Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων που υιοθετήθηκε το 1951 και στο Πρωτόκολλο για το Καθεστώς των Προσφύγων, που υιοθετήθηκε το 1967. (UNHCR, Αθήνα 2004).

- **Προσφυγιά:** Η ιδιότητα ή η κατάσταση του πρόσφυγα. (www.unicef.gr).
- **Ρατσισμός:** Θεωρία και κίνημα που υποστηρίζει την κοινωνική ανισότητα, το διαχωρισμό των φυλών σε ανώτερες και κατώτερες με στόχο την επικράτηση των ανώτερων. Αποτελεί επίσης, μία αρνητική στάση, η οποία χαρακτηρίζεται με μία συγκεκριμένη συμπεριφορά. (Γυμνάσιο Πλατυκάμπου, 2003).
- **Στρατηγικές διαχείρισης:** Μπορεί να είναι απλές σκέψεις ή ενέργειες στις οποίες προβαίνει το άτομο για να μειώσει την πίεση που προκαλείται από την αλληλεπίδραση του με το περιβάλλον.
- **Συμβουλευτική:** Είναι μια διαδικασία κατά την οποία, το άτομο μπορεί να μιλήσει για κάποιο προσωπικό πρόβλημα με κάποιον ειδικό που είναι εκπαιδευμένος να καταλάβει την κατάσταση του και να το βοηθήσει να επιλύσει το ζήτημα που τον απασχολεί. Η συμβουλευτική μπορεί να το βοηθήσει να καταλάβει καλύτερα τον εαυτό του, τα συναισθήματα του και τη συμπεριφορά του, να το υποστηρίζει να προβεί στις απαραίτητες αλλαγές, που θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής του. (www.cc.uoa.gr/skf). Επίσης, περιλαμβάνει διάφορες μη-ειδικές θεραπευτικές παρεμβάσεις, η

αποτελεσματικότητα των οποίων εν πολλοίς δεν έχει αποδειχθεί. Στόχος της είναι κυρίως η συναισθηματική κατανόηση και υποστήριξη του ασθενή, η παροχή πληροφοριών, και η επίλυση προβλημάτων. Η γνησιότητα της σχέσης ιατρού-ασθενούς είναι το κύριο συστατικό της θεραπευτικής διαδικασίας. (www.web4health.gr)

- **Φυλετικές διακρίσεις:** Κάθε διάκριση, αποκλεισμός, περιορισμός ή προτίμηση βασισμένη στη φυλή, το χρώμα, την καταγωγή, την εθνική ή εθνοτική προσέλευση που στοχεύει, ακυρώνει ή βλάπτει την ίση αναγνώριση, απόλαυση ή άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό ή άλλο τομέα της δημόσιας ζωής. (Equal, Μάιος 2001).
- **Φυλή:** Ο όρος πρέπει να γίνει κατανοητός με την ευρύτερη δυνατή έννοια ώστε να περιληφθούν κάθε μορφής εθνικές ομάδες που αναφέρονται ως «φυλές» στην κοινή γλώσσα. (UNHCR, Αθήνα 2004).
- **Equal:** Είναι η Κοινοτική Πρωτοβουλία (Κ.Π.) της περιόδου 2000-2006 που φιλοδοξεί να κάνει καινοτόμες παρεμβάσεις στο χώρο της απασχόλησης. Χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) σε ποσοστό 75% και από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε ποσοστό 25%. Στοχεύει στη διερεύνηση και προώθηση νέων πολιτικών απασχόλησης για την αντιμετώπιση των διακρίσεων στην αγορά εργασίας όλων των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού μέσω δράσεων που στοχεύουν στη βελτίωση της απασχολησιμότητας, στην ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος, στην ενθάρρυνση της

προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των απασχολουμένων, στην ενίσχυση των πολιτικών ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες. (Η Equal και τα άτομα με φυλετικές, γλωσσικές, πολιτιστικές διαφοροποιήσεις, Αθήνα Χ.Ε.)

1.1.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ.

1.1.2 ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Πριν αναλυθεί η κατάσταση του προσφυγικού πληθυσμού στην Ευρώπη, θα ήταν καλό προηγουμένως να καθοριστεί τι εννοούμε με τον όρο Ευρώπη καθώς χρησιμοποιούνται σήμερα διάφορες γεωπολιτικές ερμηνείες του.

Η ευρύτερη ερμηνεία του είναι αυτή του οργανισμού για την ασφάλεια και τη συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) σύμφωνα με την οποία η Ευρώπη εκτείνεται μέχρι τα σύνορα της Κίνας και περιλαμβάνει τα ασιατικά εδάφη της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Εδώ όμως θα περιοριστούμε στην κλασική αντίληψη της Ευρώπης μέχρι τα Ουράλια και την Κασπία.

Περιορίζοντας όμως την Ευρώπη στην αντίληψη των βιβλίων μας του Δημοτικού, δεν πετυχαίνουμε μία ομοιογενή περιοχή σε σχέση με την πολιτική ασύλου και τα προβλήματα των προσφύγων η οποία πολύ γενικά θα μπορούσε να διακριθεί:

- Μεταξύ μιας περιοχής που περιλαμβάνει τα 15 κράτη της Ε.Ε., τα 4 άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) και μερικές όμορες χώρες, κυρίως την Πολωνία, τη Δημοκρατία της Τσεχίας και την Ουγγαρία.
- Των υπολοίπων κρατών της Κεντρικής, Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Η πρώτη περιοχή, η λεγόμενη Δυτική Ευρώπη και οι παρακείμενες περιοχές είναι κατ' εξοχήν ένας τόπος που δέχεται πρόσφυγες. Η δεύτερη αυτή της Ανατολικής Ευρώπης και των γειτονικών περιοχών, αποτελεί περιοχή συγκρούσεων. Υπάρχουν ανοιχτές συρράξεις, όπως στην πρώην Γιουγκοσλαβία, τον Καύκασο (Γσετσενία) ή την Υπερκαυκασία. Όλες αυτές οι συγκρούσεις έχουν προκληθεί ή τουλάχιστον έχουν άμεση σχέση με εντάσεις μεταξύ εθνικών και εθνικό-θρησκευτικών ομάδων.

Υπάρχουν όμως και εν δυνάμει συγκρούσεις και από την άποψη αυτή το μέλλον διαγράφεται ζοφερό. Σε περιοχές όπου τη στιγμή αυτή σημειώνονται ανοιχτές συγκρούσεις, οι εθνικές και εθνικό-θρησκευτικές εντάσεις έχουν γίνει απειλητικές. Μια προσεκτική ματιά στην Αλβανία, τα Βαλτικά κράτη, τη Βουλγαρία, την Κύπρο, τη Ρουμανία, τη Ρωσική Ομοσπονδία, τη Σλοβακία ή την Ουκρανία, θα αποκάλυπτε πλήθος από απειλητικές καταστάσεις που ξεκινούν από τους ιστορικούς χρόνους ή δημιουργήθηκαν από αποικιακές κατακτήσεις. Όλες οι περιοχές αυτές μπορούν να προκαλέσουν κύματα προσφύγων.

Τόσο η σύμβαση του 1951 όσο και το Πρωτόκολλο του 1967 έχουν επικυρωθεί από τα ευρωπαϊκά κράτη με ελάχιστες εξαιρέσεις, αλλά η εφαρμογή τους ποικίλλει ευρύτατα. Το ίδιο ισχύει και για τον καθορισμό της ιδιότητας του πρόσφυγα, πράγμα που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη σωστή εφαρμογή της Σύμβασης και του Πρωτοκόλλου.

(Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Αθήνα 1995).

1.1.3 ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ 1948

Θα ήταν θεμιτό να γίνει μια ιστορική ανασκόπηση γύρω από την αναγκαιότητα της θέσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και πως αυτά προέκυψαν ως μια αναγκαιότητα των καιρών μας.

-ΠΟΙΑ ΑΝΑΓΚΗ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕ

Οι πόλεμοι και οι μεγάλες μετακινήσεις προσφύγων στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα υποκίνησαν την ανάπτυξη δράσης για την προστασία των προσφύγων. Όταν τα Ηνωμένα Έθνη αντικατέστησαν την Κοινωνία των Εθνών, το 1946, ένα από τα πρώτα μελήματα του Οργανισμού ήταν να συντάξει το προσχέδιο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Αυτό έγινε δεκτό από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1948.

Τα τελευταία χρόνια τα ανθρώπινα δικαιώματα είχαν παραγνωριστεί και περιφρονηθεί τόσο, ώστε να οδηγήσουν σε πράξεις βαρβαρότητας πράγμα το οποίο δεν ήθελαν οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών. Επίσης, δημιουργήθηκε με σκοπό οι άνθρωποι να είναι ελεύθεροι, να μιλούν και να πιστεύουν σε ό,τι θέλουν και να είναι λυτρωμένοι από τον τρόμο και την αθλιότητα. Δημιουργήθηκε με σκοπό την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με δίκαιο τρόπο, κατά της τυραννίας και της καταπίεσης.

Ψηφίστηκε επίσης για να προστατέψει την αξιοπρέπεια και την αξία της ανθρώπινης προσωπικότητας, την ισότητα των δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών, την κοινωνική πρόοδο και τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών ζωής στο πλαίσιο μιας ευρύτερης ελευθερίας. Στοχεύει στην κοινωνική πρόοδο και διακηρύσσει πως η διακήρυξη αποτελεί το κοινό

ιδανικό για το οποίο πρέπει να αγωνιστούν, ώστε να εφαρμοστεί από όλους τους λαούς και τα έθνη.

- ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ 1^{ης} και 2^{ης} ΓΕΝΙΑΣ

1^η γενιά δικαιωμάτων:

Τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα. Είναι τα δικαιώματα που έχουν στόχο την προστασία του ανθρώπου από το φόβο και αντικείμενο τον περιορισμό της εξουσίας των ισχυρών και του κράτους (θεμέλια έβαλαν: Γαλλική Επανάσταση 1789, διαφωτισμός).

2^η γενιά δικαιωμάτων:

Τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα είναι τα δικαιώματα που έχουν στόχο την προστασία του ανθρώπου από τη στέρηση και αντικείμενο την επιβολή αντίστοιχων θετικών υποχρεώσεων των ισχυρών και του κράτους απέναντι στους πολίτες.

-Η ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΩΣ ΤΟΜΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ

Η Διακήρυξη του '48 αποτελεί τομή στην ιστορία της ανθρωπότητας ,επειδή για πρώτη φορά τα ανθρώπινα δικαιώματα αναγορεύονται σε

παγκόσμια αξία, αφού όλες οι χώρες-μέλη του ΟΗΕ έχουν προσυπογράψει την Οικουμενική Διακήρυξη.

Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανατίθεται στη διεθνή κοινότητα, στην οποία λογοδοτούν τα επιμέρους κράτη, εκχωρώντας έτσι μέρος της κρατικής εξουσίας τους. Τα ανθρώπινα δικαιώματα παύουν να είναι «εσωτερική υπόθεση» της κάθε χώρας και της κάθε κυβέρνησης. Ο ΟΗΕ αναγορεύεται στον θεσμικό παγκόσμιο προστάτη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Οικουμενική Διακήρυξη γίνεται η μήτρα για την κυοφορία ενός διεθνούς νομοθετικού πλέγματος ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που ενσωματώνεται στη νομοθεσία κάθε χώρας που το επικυρώνει. Το πλέγμα αυτό, που συνεχώς επεκτείνεται και εξειδικεύεται, αποτελεί τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Τα δικαιώματα αυτά αποτελούν τη βάση για περιφερειακές διεθνείς νομοθεσίες (ανάμεσά τους και η νομοθεσία ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης).

- Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ

Η Οικουμενική Διακήρυξη είναι απαραίτητη γιατί από το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά παραβιάστηκαν τα ανθρώπινα δικαιώματα πολύ έντονα και συστηματικά. Τότε είχε καταργηθεί ο άνθρωπος ωμά και με άσχημο τρόπο. Και τα τελευταία όμως χρόνια τα δικαιώματα του ανθρώπου έχουν παραβιαστεί και περιφρονηθεί. Σαν αποτέλεσμα ακολούθησαν πράξεις βαρβαρότητας και αθλιότητας. Για να μη συνεχιστεί λοιπόν αυτό είναι απαραίτητο να υπάρχει η Οικουμενική Διακήρυξη, η οικουμενική συνειδητοποίηση της παγκοσμιότητας και του αδιαιρέτου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέσα από την εφαρμογή της

οι άνθρωποι μπορούν να οδηγηθούν στην πρόοδο, την ειρήνη και τη δημοκρατία.

-Η ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ

Σήμερα ,δυστυχώς, η Οικουμενική Διακήρυξη παραβιάζεται. Οι μισές κυβερνήσεις του κόσμου φυλακίζουν ανθρώπους μόνο για τις πεποιθήσεις τους, την εθνική τους προέλευση, τη γλώσσα, τη θρησκεία τους, το χρώμα του δέρματός τους. Το 1/3 των κυβερνήσεων βασανίζει τους κρατούμενους του. Οι γενοκτονίες και οι εθνοκαθάρσεις διαδέχονται η μια την άλλη. Τέσσερα εκατομμύρια παιδιά κάτω των 5 ετών πεθαίνουν κάθε χρόνο από παιδικές ασθένειες και αφυδάτωση. Οι γυναίκες εξακολουθούν να είναι κατώτερα όντα. Δεκαπέντε εκατομμύρια πρόσφυγες πλανώνται στη Γη, γυρεύοντας την προστασία της ζωής τους, και άγνωστος αριθμός πεινασμένων «εισβάλλει» συνεχώς και παράνομα από τις χώρες του τρίτου κόσμου στις αναπτυγμένες μας πόλεις, ζητώντας ένα κομμάτι ψωμί.

Όλα τα εγκλήματα γίνονται από τις κυβερνήσεις που δεν τιμούν την υπογραφή που έχουν βάλει στην Οικ. Διακήρυξη. Προτεραιότητα απέναντι στα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν για αυτές τις κυβερνήσεις είτε ιδεολογικά συμφέροντα ,όπως το «εθνικό συμφέρον», ο θρησκευτικός φανατισμός, είτε οικονομικά συμφέροντα ,που συχνά κρύβονται πίσω από τις ιδεολογίες. Προτεραιότητα έχουν επίσης τα πολιτικά συμφέροντα: Ορισμένες κυβερνήσεις καταγγέλλουν υποκριτικά τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε κάποιες χώρες , ενώ τις αποσιωπούν για κάποιες άλλες. Και βέβαια , υψίστης προτεραιότητα κάποιων κυβερνήσεων είναι ο φόβος της απώλειας της εξουσίας.

Ο ρατσισμός, η θέση της γυναίκας, ο βασανισμός, οι γενοκτονίες, η αυθαιρεσία σε βάρος του πολίτη, η ανάγκη για προστασία των προσωπικών δεδομένων είναι υπαρκτά ακόμα και σήμερα στον κόσμο που ζούμε. Τελικά οι κοινωνίες που τα διασφαλίζουν είναι εκείνες που μπορούν να κινητοποιούν τις πιο δημιουργικές τους δυνάμεις για την αντιμετώπιση προκλήσεων της εποχής.

-Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Διατυπώνεται από πολλούς σήμερα η άποψη πως πρέπει να γίνει αναπροσαρμογή των δικαιωμάτων και πως πρέπει νεότερες διακηρύξεις να συμπεριλάβουν καινούργια δικαιώματα, επιτακτική ανάγκη των καιρών. Βαθιές αλλαγές συντελέστηκαν τις τελευταία ιδίως δεκαετία στον πολιτικό Χάρτη της διεθνούς κοινότητας. Στην ίδια ανάγκη οδηγεί και η ραγδαία ανάπτυξη και διάχυση της τεχνολογίας σε πολλούς τομείς της ζωής μας. Τέλος η δραστική ανακατάταξη των όρων του διεθνούς καταμερισμού εργασίας οδήγησαν στη διαμόρφωση μιας νέας σχέσης του πολίτη και του ανθρώπου με την εξουσία.

Δικαιώματα 3^{ης} Γενιάς.

- α) Δικαίωμα στο περιβάλλον
- β) Δικαίωμα στον πληροφοριακό αυτοκαθορισμό
- γ) Ο έλεγχος των εφαρμογών της βιοϊατρικής
- δ) Προστασία κοινωνικών ομάδων
- ε) Αλλαγή περιεχομένου παραδοσιακών δικαιωμάτων.

(Γυμνάσιο Πλατυκάμπου, 2003)

1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

1.2.1 ΟΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥΣ

Οι πρόσφυγες έχουν βασικές ανθρώπινες ανάγκες ακόμα και όταν ζουν σε καινούργιο και εχθρικό περιβάλλον. Οι κυριότερες από αυτές είναι:

- **Οικογενειακή ζωή:** Έχουν ανάγκη να είναι μέλη μιας οικογενειακής ενότητας, να ανατρέφουν τα παιδιά τους σύμφωνα με τις παραδοσιακές αξίες και πεποιθήσεις. Οι οικογένειες των προσφύγων ενδεχομένως να έχουν πληγεί από την εμπειρία του θανάτου, της απώλειας, του αποχωρισμού, του διαζυγίου, της έλλειψης συνεννόησης και κατανόησης. Συνέπεια αυτών των εμπειριών είναι η δυσκολία διατήρησης των παραδοσιακών ρόλων και κριτηρίων.
- **Αυτάρκεια-υποστήριξη:** Οι πρόσφυγες έχουν ανάγκη να νοιώθουν ότι ελέγχουν τη ζωή τους. Η απραξία και η εξάρτηση προκαλούν απογοήτευση, θυμό, δυσφορία αποτελώντας ένα καλό υπόβαθρο για κάθε είδους αντικοινωνική δραστηριότητα.
- **Επικοινωνία:** Η γλώσσα μπορεί ν' αποτελέσει σημαντικό εμπόδιο. Όταν οι άνθρωποι δεν μπορούν να επικοινωνήσουν, πολύ εύκολα προκαλούνται παρεξηγήσεις.
- **Ανθρώπινη αξιοπρέπεια:** Η διατήρηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας της ανθρώπινης ύπαρξης αποτελεί το σημείο εκκίνησης για την παροχή υποστήριξης στους πρόσφυγες.
- **Απασχόληση:** Η ανάγκη απασχόλησης σε ουσιαστική δραστηριότητα αντιπροσωπεύει την ανάγκη εργασίας και αποτελεί βασική ανθρώπινη προϋπόθεση για την πνευματική και σωματική υγεία.

- Ταυτότητα: Η συμμετοχή σε μια κοινότητα παρέχει πλαίσιο αλληλεγγύης και αμοιβαίας υποστήριξης και πηγή βοήθειας, όταν κρίνεται αναγκαία. (UNHCR, 1994)

Σύμφωνα με έρευνα των Πολυιατρείων των Γιατρών χωρίς σύνορα στην Ελλάδα κατά το 2004, τα πιο κρίσιμα προβλήματα των προσφύγων στην χώρα μας, συνοψίζονται ως εξής:

ΚΡΙΣΙΜΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Καθυστέρηση στη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων-αίτηση για ραντεβού ακόμα και για 8 μήνες μετά.
2. Χρονοβόρα διαδικασία των υπηρεσιακών σημειωμάτων (πάνω από 1 έτος)
3. Η επίδοση των αποφάσεων θυροκολλείται στα ελληνικά
4. Απόρριψη του αιτήματος ασύλου από την αρχή χωρίς να εξεταστεί ουσιαστικά το αίτημα.
5. Καθυστέρηση στην ανανέωση των ανθρωπιστικών και μείωση του ποσοστού αναγνώρισης προσφύγων το έτος 2002.
6. Δε δίδεται προτεραιότητα σε ροζ κάρτα σε άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας.
7. Έλλειψη μεταφραστών-διερμηνέων στα τμήματα ασύλου, αστυνομικές διευθύνσεις, ασφάλειες.
8. Στέρξη της δωρεάν ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στους φέροντες υπηρεσιακό σημείωμα και αίτηση ασύλου.
9. Έλλειψη κινήτρου από Υπουργείο Εργασίας, στους εργοδότες για απορρόφηση εργατικού δυναμικού από την συγκεκριμένη ομάδα-στόχο.
10. Συμμετοχή στα επιδοτούμενα προγράμματα εκμάθησης Η/Υ, μόνο αναγνωρισμένοι πρόσφυγες.
11. Έλλειψη δομών για την κάλυψη του αριθμού αστέγων.
12. Έλλειψη δομών παροχής στήριξης για εξαρτημένους από ουσίες πρόσφυγες.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΑΣΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1997-2004)

Έτος	Αιτήσεις Πηγή Υπουργείο Δημόσιας τάξης	Αναγνωρίσεις προσφυγικού καθεστώτος	Χορηγήσεις ανθρωπιστικού καθεστώτος	Σύνολο ΠΚ & ΑΚ	Απορρίψεις ΠΚ και ΑΚ	Ποσοστό αναγνώρισης προσφυγικού καθεστώτος	Συνολικό ποσοστό αναγνώρισης (ΠΚ & ΑΚ)
1997	4.376	130	94	224	2,122	5.5%	9.5%
1998	2.953	156	287	443	3,461	3.9%	11.3%
1999	1.528	146	407	553	1,163	8.5%	32.2%
2000	3.083	222	175	397	1,573	11.2%	20.1%
2001	5.499	147	148	295	1,017	11.2%	22.4%
2002	5.664	36	64	100	9,278	0.3%	1.0%
2003	8.178	3	25	28	4,504	0.06%	0.6%
2004 (Ιαν- Σεπτ)	3.450	11	19	30	3,189	0,3%	0,9%

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ-ΚΥΡΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Χώρα καταγωγής	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Ιράκ	87.02%	73.35%	59.29%	43.27%	35.86%	45.32%
Αφγανιστάν	0.77%	6.84%	7.59%	14.47%	26.53%	21.86%
Ιράν	3.17%	3.18%	4.84%	4.38%	3.86%	7.26%
Τουρκία	3.93%	10.43%	12.76%	19.17%	14.55%	3.73%
Πακιστάν	0.11%	0.03%	1.37%	4.57%	4.58%	4.41%

Νιγηρία						3.25%
Μαρόκο	0.22%			0.54%	2.69%	0.18%
Σιέρα Λεόνε		0.16%	0.91%	1.69%	2.96%	1.24%
Κογκό Λ.Δ. (πρώην Ζαΐρ)						1.15%
Σομαλία						1.22%
Σουδάν						1.02%

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ - ΚΥΡΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Χώρα Καταγωγής	2003	2004	
Ιράκ	35,2%	19,33%	
Γεωργία		8,90%	
Πακιστάν	8,6%	5,04%	
Ιράν	7,73%	5,42%	
Αφγανιστάν	7,25%	5,80%	
Μυανμάρ	6,07%	3,54%	
Νιγηρία	5,72%	7,65%	
Σομαλία	5,21%	3,13%	
Μπαγκλαντές	3,07%	3,88%	
Σουδάν	2,71%	2,02%	
Παλαιστίνιοι	2,53%	2,17%	
Τουρκία	2,67%	2,72%	

Οι παραπάνω πληροφορίες αφορούν τα στατιστικά ασύλου στην χώρα μας κατά την τελευταία εφταετία στην Ελλάδα και η πηγή τους προέρχεται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και μας δίνουν μια

σφαιρική εικόνα των χωρών καταγωγής και τον αριθμό των προσφύγων στην Ελλάδα. Αξιοσημείωτο είναι το χαμηλό ποσοστό αναγνώρισης των προσφύγων στην χώρα μας. Η Ελλάδα σύμφωνα με την Υ.Α. μάλιστα κατέχει το χαμηλότερο ποσοστό αναγνώρισης που σημειώθηκε το 2002 σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην οποία παρουσιάζεται μέσος όρος 7.4% για το προσφυγικό και 18.4% για το συνολικό ποσοστό προστασίας. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 5 ετών, οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες προέρχονται κυρίως από το Ιράκ, το Αφγανιστάν, το Ιράν και την Τουρκία. Στους αναγνωρισμένους από τις Ελληνικές Αρχές πρόσφυγες χορηγείται ατελώς, άδεια παραμονής για πέντε χρόνια, ανανεώσιμη για ίση χρονική περίοδο. Σε όσους χορηγείται ανθρωπιστικό καθεστώς δίδεται άδεια παραμονής ισχύος ενός έτους, ανανεώσιμη. Οι περισσότεροι οικογενειάρχες εργάζονται περιστασιακά και αγωνίζονται σκληρά για να συντηρήσουν τους εαυτούς και τις οικογένειές τους. Με εξαίρεση τους Τούρκους, Κούρδους και τους Αφγανούς, οι περισσότεροι πρόσφυγες είναι αστικής προέλευσης και κατοικούν κυρίως στην Αθήνα και στα προάστια της.

1.3 ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

1.3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συμβουλευτική έχει αρχίσει σταδιακά να κάνει την εμφάνισή της και στη χώρα μας. Η έρευνα στο χώρο της συμβουλευτικής ψυχολογίας έχει στρέψει το ενδιαφέρον της κύρια στη συμβουλευτική διαδικασία και τα αποτελέσματά της, στα διάφορα μοντέλα που βοηθούν στην αλλαγή της συμπεριφοράς, στις αλληλεπιδράσεις του ανθρώπου με το περιβάλλον του, στην εκτίμηση των ποικίλων αναγκών του και στο σχεδιασμό υπηρεσιών για παροχή βοήθειας στις διάφορες μειονότητες. Η συμβουλευτική ψυχολογία αναγνωρίζει και προσαρμόζεται στις αλλαγές των ανθρώπινων αναγκών που γεννά η σύγχρονη κοινωνία.

Έτσι, μπορούμε να πούμε πως η συμβουλευτική ψυχολογία στην εποχή μας προσπαθεί να βοηθήσει τον άνθρωπο να βελτιώσει την ψυχολογική του κατάσταση, να επιλύσει τις διάφορες κρίσιμες καταστάσεις που αντιμετωπίζει και να αυξήσει την ικανότητα του για επίλυση όλων των άλλων προβλημάτων που του παρουσιάζονται. Συγχρόνως, η συμβουλευτική ψυχολογία δίνει μεγάλη έμφαση στην έρευνα και την αξιολόγηση υπηρεσιών με στόχο την ατομική και ομαδική εξέλιξη και την πρόληψη εξελικτικών, παιδαγωγικών, συναισθηματικών, κοινωνικών και επαγγελματικών προβλημάτων.

Οι υπηρεσίες της συμβουλευτικής προσφέρονται κύρια από συμβούλους σε εργασιακό και εκπαιδευτικό περιβάλλον, καθώς και σε κέντρα υγείας και αποκατάστασης του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα. (Μαλικιώση-Λοΐζου, 1999).

1.3.2 ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ

Ως συμβουλευτική ορίζεται μια διαδικασία κατά την οποία το άτομο μπορεί να μιλήσει για κάποιο προσωπικό του πρόβλημα, με κάποιον ειδικό που είναι εκπαιδευμένος να καταλάβει καλύτερα τον εαυτό του, τα συναισθήματα του και τη συμπεριφορά του όπως και να τον υποστηρίξει να προβεί στις απαραίτητες αλλαγές που θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής του. (www.cc.uoa.gr/skf).

Η συμβουλευτική ψυχολογία προσφέρει ατομικές ή ομαδικές συμβουλευτικές υπηρεσίες στους ανθρώπους για να τους βοηθήσει στην πιο αποτελεσματική επίτευξη στόχων σε προσωπικά, κοινωνικά, μορφωτικά και επαγγελματικά θέματα.

Ένας πρώτος διαχωρισμός της λοιπόν μπορεί να γίνει ως προς τη μεθοδολογία και τη διαδικασία που ακολουθεί, δηλαδή μεταξύ ατομικής ή προσωπικής και ομαδικής συμβουλευτικής ψυχολογίας.

Η ατομική συμβουλευτική διεξάγεται μεταξύ συμβούλου και συμβουλευόμενου και αποβλέπει στην προώθηση της ψυχικής υγείας του συμβουλευόμενου, βοηθώντας τον σε καλύτερη προσαρμογή, μεγαλύτερη αυτογνωσία και επιτυχέστερους τρόπους ξεπεράσματος δυσκολιών.

Η ομαδική συμβουλευτική είναι μια διαπροσωπική διαδικασία που περιλαμβάνει τον σύμβουλο και δύο ή περισσότερους ανθρώπους που έχουν κάτι κοινό μεταξύ τους. Αποσκοπεί στην ανίχνευση του εαυτού, της ομάδας και/ ή των περιστάσεων σε μία προσπάθεια τροποποίησης της συμπεριφοράς ή των στάσεων τους. Μπορεί να εμπεριέχει την ατομική συμβουλευτική, γιατί μέσα από την ομαδική διαδικασία ο κάθε συμβουλευόμενος βοηθιέται και στην προσωπική του αυτογνωσία και στο ξεπέρασμα των δυσκολιών του.

Παράλληλα, ένας δεύτερος διαχωρισμός της συμβουλευτικής ψυχολογίας μπορεί να γίνει ως προς το είδος της βοήθειας που προσφέρει και ως προς τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ανθρώπων προς τους οποίους απευθύνεται αυτή η βοήθεια, που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι οι πρόσφυγες. Αυτό το είδος της συμβουλευτικής λέγεται διαπολιτισμική συμβουλευτική.

Κρίνεται σημαντικό οι άνθρωποι να συνειδητοποιήσουν οι άνθρωποι ότι ζουν σε μια πλουραλιστική κοινωνία στην οποία συνυπάρχουν πολλοί διαφορετικοί πολιτισμοί και στην οποία ομιλούνται πολλές διαφορετικές γλώσσες. Είναι μάλλον σπάνιο στην εποχή μας να γνωρίζουμε και να μην έχουμε έρθει σε επαφή με ανθρώπους διαφορετικής προέλευσης και διαφορετικού τρόπου ζωής. Με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, όλοι οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν με πολιτισμικά διαφορετικούς ανθρώπους και για αυτό πρέπει να γνωρίζουν ή τουλάχιστον να έχουν επίγνωση των διαφορών που θα παρουσιαστούν μεταξύ τους. Η ευαισθησία και η επίγνωση των διαφορών με ανθρώπους από άλλα έθνη και πολιτισμούς γίνεται πιο επιτακτική για τους εκπροσώπους των διάφορων βοηθητικών επαγγελμάτων. (Μαλικιώση-Λοΐζου, 1999).

Η διαπολιτισμικότητα είναι σαν ένα είδος γέφυρας που επιτρέπει την αμοιβαία προσέγγιση και επικοινωνία δύο ή περισσότερων πολιτισμών στη βάση της ισοτιμίας. (Equal 2004). Πράγματι, στην εποχή μας διάφορα βοηθητικά επαγγέλματα, όπως είναι η κλινική και η συμβουλευτική ψυχολογία έχουν αρχίσει να συνειδητοποιούν ότι υστερούν σε γνώσεις και επομένως και σε τρόπους αντιμετώπισης των ψυχολογικών αναγκών διάφορων εθνικών μειονοτήτων. (Korman, 1973 Sue 1981). (Μαλικιώση-Λοΐζου, 1999).

1.3.3 ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

Με την τεράστια κινητικότητα που παρουσιάζεται διεθνώς, να μεταναστεύουν δηλαδή οι άνθρωποι από τη μία χώρα στην άλλη, οι πιθανότητες να ζητήσει ένα άτομο άλλης εθνικότητας βοήθεια από συμβουλευτικό ψυχολόγο αυξάνουν συνεχώς.

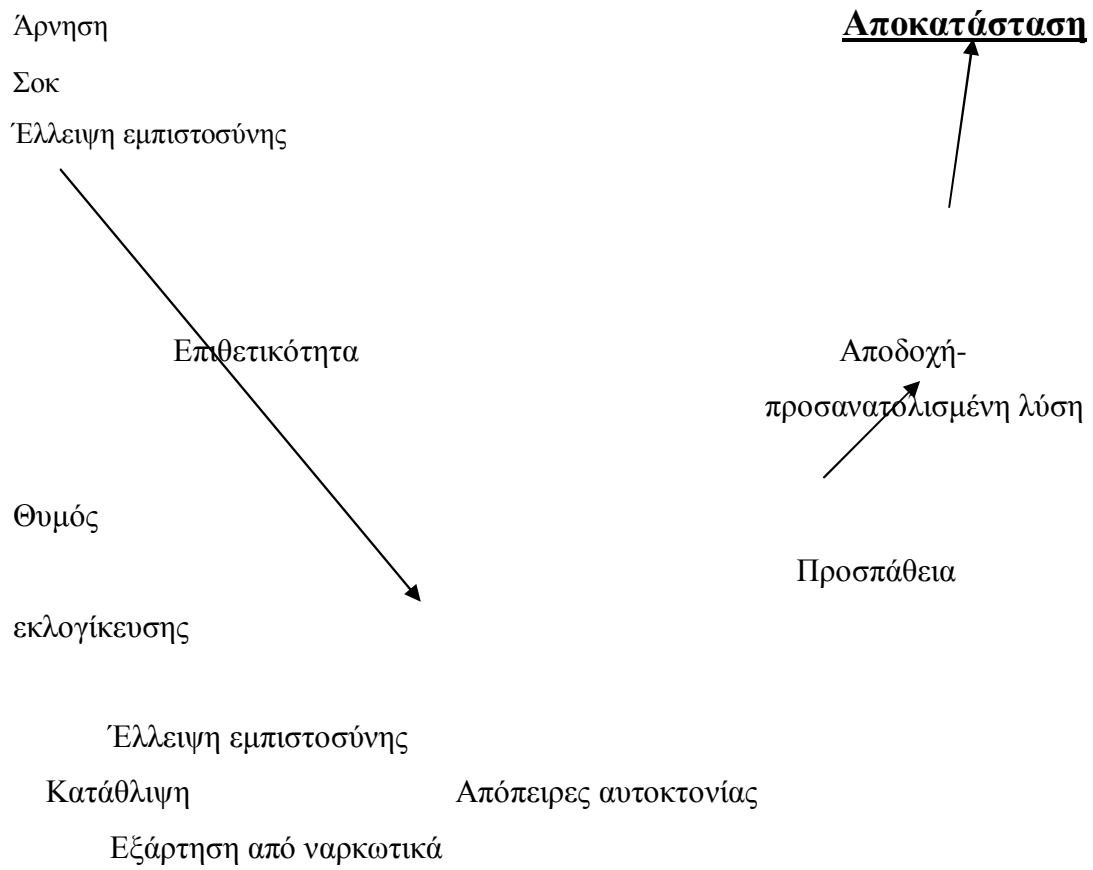
Οι βαθιά ανθρώπινες τραυματικές εμπειρίες που βιώνουν οι πρόσφυγες που έχουν ξεριζωθεί από τις πατρίδες τους σε βίαιες συνθήκες δεν είναι πάντα προφανείς για τα πρόσωπα που απασχολούνται με τη φροντίδα τους. Όσοι ασχολούνται με την παροχή βοήθειας στους πρόσφυγες έχουν ανάγκη να γνωρίζουν τις μορφές των εμπειριών που είναι ιδιαίτερα τραυματικές και που απαιτούν προσέγγιση που χαρακτηρίζεται από την ευαισθησία και την κατανόηση.

Συχνά οι πρόσφυγες αφήνονται να αντιμετωπίσουν μόνοι το πρόβλημα τους. Οι πληγές του παρελθόντος δεν επουλώνονται εύκολα και συναισθήματα όπως: μίσος, εκδίκηση, θυμός και πίκρα αναζητούν διέξοδο για να επουλωθούν. Τα υποστηρικτικά συστήματα που κατέφευγαν οι άνθρωποι στις φυσιολογικές συνθήκες ζωής τους δεν υπάρχουν πια.

Οι πρόσφυγες κυρίως έχουν υποστεί την καταναγκαστική εγκατάλειψη της χώρας τους λόγω δικαιολογημένου φόβου δίωξης. (UNHCR, Geneva 1994). Σύμφωνα με τον Rogers: «ο συμβουλευόμενος, βρίσκεται σε μία κατάσταση απόκλισης, είναι ευάλωτος και αγχωμένος» (1957).

Το διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζει την αντίδραση των ανθρώπων στις εμπειρίες που βιώνουν κατά την εξορία. Τα ψυχολογικά στάδια είναι όμοια με αυτά που βιώνουν οι περισσότεροι άνθρωποι στο θάνατο ενός αγαπημένου προσώπου.

Το διάγραμμα βασίζεται στην ανάλυση του Kubler Ross για την ψυχολογική διαδικασία ανάλυσης του πόνου.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο του προσφυγικού πληθυσμού είναι ότι το 80% του ποσοστού των προσφύγων είναι γυναίκες και παιδιά, όπου οι περισσότερες από αυτές αποτελούν θύματα σεξουαλικής βίας. Σύμφωνα μάλιστα με τα στοιχεία της έρευνας της διεθνούς αμνηστίας «η βία κατά των γυναικών κατά τη διάρκεια συρράξεων έχει προσλάβει διαστάσεις επιδημίας».

Ο μαζικός βιασμός συχνά χρησιμοποιείται συστηματικά, ως όπλο πολέμου. Έτσι, ο πόλεμος έχει επιπτώσεις μεγάλες στις γυναίκες αφού αποτελούν μαζί με τα παιδιά την πλειονότητα των προσφύγων και των εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων. Οι ψυχολογικές συνέπειες του βιασμού εκφράζονται με: ντροπή, ενοχή, θυμό, εξευτελισμό, προκατάληψη με το συμβάν, φόβο απέναντι στους ξένους, έλλειψη όρεξης, ανασφάλεια για την αναμενόμενη βοήθεια, ανασφάλεια για το μέλλον, απελπισία, απομόνωση, αϋπνία και εφιάλτες, σκέψεις αυτοκτονίας, απόπειρες αυτοκτονίας και αυτοκαταστροφής, έλλειψη εμπιστοσύνης, υστερικά κλάματα, αποδιοργάνωση, απώλεια ελέγχου.

Τα κυριότερα συναισθήματα του πρόσφυγα είναι: μοναξιά, αγωνία, απογοήτευση, καχυποψία, ανικανότητα, ανάγκη εκδίκησης, θυμό, μίσος, αλλοτριώση, συναισθήματα που κάνουν πιο επιτακτική την ανάγκη της συμβουλευτικής.

Επίσης, σύμφωνα με εμπειρικές παρατηρήσεις και ανάλογες στατιστικές δημοσιεύσεις από το περιοδικό Προεκτάσεις του Πολυιατρείου των Γιατρών Χωρίς Σύνορα της Αθήνας έχουν προκύψει κάποια ενδιαφέροντα σχόλια όσον αφορά τους μετακινούμενους πληθυσμούς και τις ψυχολογικές επιπτώσεις του φαινομένου στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα: το ψυχολογικό τους προφίλ και η ικανότητα προσαρμογής τους στην Ελλάδα εμφανίζουν αρκετά κοινά χαρακτηριστικά. Το μεγαλύτερο

ποσοστό (περίπου το 60%) προσήλθαν στις συναντήσεις με θέμα-αίτημα, έχοντας εντοπίσει μόνοι τους το πρόβλημα που βίωναν. Οι ομοιότητες που προέκυψαν βασίζονται σε διαπολιτισμικούς και διανθρώπινους δεσμούς και καταστάσεις όπως η οικογένεια, η θέση που το άτομο κατέχει σε αυτήν, καθώς και στον τρόπο που τα συμπτώματα εμφανίζονται.

Συχνότατα εμφανίζονται ήπια καταθλιπτικά συμπτώματα και μετατραυματικές δυσκολίες, όπως είναι το άγχος, οι αϋπνίες, οι έμμονες ιδέες και οι απότομες συναισθηματικές μεταβολές. Ενίοτε δε, εμφανίστηκαν και εξυπηρετούμενοι με σοβαρότερη ψυχοπαθολογία που μάλλον προϋπήρχε και αναδείχθηκε σε μεγάλο βαθμό από τον αποχωρισμό από την χώρα τους. Σε πολύ μεγάλο ποσοστό εξυπηρετούμενων η οικογενειακή τους ιστορία έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Αρκετοί δυσκολεύονται να αποδεχτούν μια τέτοια διαπίστωση, καθώς θεωρούν ότι η σχέση με την οικογένεια τους έχει διακοπεί και δεν επηρεάζει κανένα κομμάτι της ζωής τους στην παρούσα φάση. Ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι οι περισσότεροι από τους ωφελούμενους κατέχουν ακραίες θέσεις στον οικογενειακό «αστερισμό», είναι δηλαδή πρωτότοκοι ή τελευταίοι στη σειρά γέννησης μέσα στην οικογένεια.

Συχνότατα είναι ή ήταν επιφορτισμένοι με την ευθύνη των υπόλοιπων αδερφών και της οικονομικής ευημερίας της οικογένειας. Ο ενίοτε βίαιος αποχωρισμός τους από την οικογένεια έχει πολύ συχνά λειτουργήσει και ως κίνηση αυτονόμησης τους από αυτήν. Όταν στην προσωπική ιστορία του εξυπηρετούμενου υπάρχουν πρώιμοι ή και βίαιοι αποχωρισμοί ή θάνατοι (πολύ συχνό λόγω πολιτικών συνθηκών στις χώρες καταγωγής) τότε το μετατραυματικό στρες είναι σοβαρότερο

καθώς ο αποχωρισμός από την χώρα και την οικογένεια τους αναζωπυρώνει παλαιότερα βιώματα απώλειας.

Παράλληλα οι πρόσφυγες παραπονούνται πολύ έντονα για τα εμπόδια που συναντούν για τα εμπόδια που συναντούν στην Ελλάδα και κατά συνέπεια έχουν προσδοκίες για επίλυση των προβλημάτων τους, από εξωτερικούς παράγοντες κυρίως. Αυτό οφείλεται στη μακροχρόνια και ψυχοφθόρα διαδικασία απόκτησης του πολιτικού ασύλου στη χώρα (που αρκετά συχνά δε συμβαίνει ποτέ). Μαισιώνονται πιο εύκολα από τις από τις δυσκολίες που συναντούν και μοιάζουν να βιώνουν το άγχος του αποχωρισμού πολύ πιο οδυνηρά από τους μετανάστες.

Οι γυναίκες φαίνονται λίγο πιο ευέλικτες στην προσαρμογή τους από τους άντρες παρά τα καταθλιπτικά συμπτώματα που ενδεχομένως παρουσιάζουν. Δέχονται ευκολότερα τη βοήθεια και την αναζητούν κιόλας. Οι άντρες φαίνεται ότι κινητοποιούνται δυσκολότερα από την ψυχολογική βοήθεια, είναι πιο προσηλωμένοι στα πρακτικά προβλήματα και μοιάζουν να ζουν πιο οδυνηρά τις ματαιώσεις και τα εμπόδια.

Οι εξυπηρετούμενοι διαφοροποιούνται αρκετά ξεκάθαρα αναφορικά με τις χώρες καταγωγής τους: οι προερχόμενοι από την Ασία και κυρίως όσοι έχουν ζήσει πόλεμο από μικρή ηλικία μοιάζουν να δυσκολεύονται παραπάνω να δημιουργούν σταθερά σημεία αναφοράς στην Ελλάδα, ενώ οι καταγόμενοι από τις Αφρικανικές χώρες φαίνεται ότι κατορθώνουν να βρουν ορισμένα σημεία επαφής με την ελληνική πραγματικότητα.

Πρέπει να επισημανθεί ότι τα εν λόγω στοιχεία δεν επέχουν θέση αποτελεσμάτων έρευνας και ότι τα χαρακτηριστικά αυτά προέκυψαν από την εμπειρική παρατήρηση και ότι σχετίζονται με

τις προκαταλήψεις, θετικές ή αρνητικές, που υπάρχουν στην Ελληνική κοινωνία αναφορικά με τις συγκεκριμένες χώρες.

Θα ήταν καλό να επισημανθεί ότι η ψυχολογική εργασία με τους πρόσφυγες δεν είναι άσχετη με τις συνθήκες πλαισίου που οι άνθρωποι αυτοί αντιμετωπίζουν κατά τον ερχομό τους στην Ελλάδα. Με βάση τα συμπεράσματα αυτής της παρατήρησης, τα θέματα θα ήταν διαφορετικά εάν υπήρχε οργανωμένο δίκτυο υπηρεσιών ψυχολογικής υποστήριξης για μετανάστες και πρόσφυγες σε πιο μόνιμη βάση. Εξάλλου η ρευστότητα που επικρατεί στις υπάρχουσες δομές είναι γεγονός πως δε βοηθούν στην πρόληψη και στην εξομάλυνση των ψυχολογικών προβλημάτων των μεταναστών και προσφύγων στη χώρα μας. (Καρρά Χαριτίνη, Γκίνη Μαργαρίτα, 2003)

Επειδή η συμπεριφορά στηρίζεται στα συναισθήματα και εφόσον ο δημιουργικός διάλογος αποτελεί σκοπό έχει ζωτική σημασία η κατανόηση από το προσωπικό της αντίδρασης του πρόσφυγα στις τραυματικές εμπειρίες που έχει βιώσει.

- Αρχικές επαφές: Είναι συχνά δύσκολο για τον πρόσφυγα να αναλαμβάνει πρωτοβουλία προς την κατεύθυνση της προσωπικής συμβουλευτικής. Αυτό το βήμα απαιτεί πίστη στην αξία μιας παρόμοιας συζήτησης και ταυτόχρονα την απόρριψη των απαγορεύσεων και φόβων που προκαλεί η προοπτική συζήτησης θεμάτων που είναι προσωπικής και ιδιωτικής φύσης. Μερικές φορές αυτοί οι δισταγμοί, οι απαγορεύσεις και οι φόβοι εκφράζονται με αδράνεια και κάποιες άλλες με επιθετικότητα. Είναι αναγκαίο να κατανοεί ο υπεύθυνος της συμβουλευτικής τα συναισθήματα από τα οποία πηγάζει η συγκεκριμένη

συμπεριφορά και να επιβεβαιώνει στον πρόσφυγα την υποστήριξη που μπορεί να αναμένει.

- Προηγούμενες εμπειρίες: Οι προηγούμενες εμπειρίες του πρόσφυγα δεν πρέπει ν' αγνοούνται. Πριν αναγκαστούν ν' αντιμετωπίσουν μια κατάσταση που οδηγεί στην εξορία όλα τα πρόσωπα ανήκουν σε οικογένειες και έχουν διάφορες προσωπικές σχέσεις. Έχουν προσδοκίες και όνειρα για τη ζωή τους και το μέλλον τους. Τα περισσότερα από αυτά τα όνειρα τους γκρεμίζονται από γεγονότα που ξεπερνούσαν τον έλεγχο τους. Είναι σημαντικό να παρέχεται στον πρόσφυγα η ευκαιρία να μιλήσει όσο επιθυμεί για το παρελθόν και ακόμα περισσότερο να εκφράσει τα συναισθήματα του για τις παρελθούσες εμπειρίες του και τις αλλαγές που βιώνει στην εξορία.
- Γεφυρώνοντας το Πολιτισμικό Χάσμα: Οι διαφορές του πολιτισμού και των συνηθειών που ενδεχομένως να υπάρχουν μεταξύ του πρόσφυγα και του υπεύθυνου της συνέντευξης πρέπει ν' αναγνωρίζονται εξαρχής. Πρέπει να κατανοούνται και να τυγχάνουν αποδοχής οι τρόποι έκφρασης, ομιλίας, αντιμετώπισης των προσώπων που έχουν εξουσία συμπεριφοράς στις σχέσεις με τις γυναίκες, η αντιμετώπιση της συμβουλευτικής και των ξένων. Σε μερικούς προσφυγικούς πολιτισμούς, τα προβλήματα προσωπικής φύσης αντιμετωπίζονται στα πλαίσια της οικογένειας. Η συζήτηση παρόμοιων θεμάτων με ξένο ενδεχομένως να είναι ανεπίτρεπτη. Εάν οι πρόσφυγες

προσεγγίζουν τον υπεύθυνο των συμβουλευτικών υπηρεσιών για βοήθεια, είναι γιατί αντιμετωπίζουν τον σύμβουλο ως μέλος της οικογένειας που εμπιστεύονται. Οι πρόσφυγες συχνά απευθύνονται στον υπεύθυνο συμβουλευτικής αποκαλώντας τον «μεγαλύτερη αδερφή», «μητέρα», «αδερφό», «πατέρα», ή ακόμη «γιο» ή «κόρη». Οι υπεύθυνοι συμβουλευτικής, με την ανάλογη κατάρτιση όπου αποδίδεται έμφαση στην υψηλού επιπέδου επαγγελματική προσέγγιση βλέπουν σε αυτήν την συμπεριφορά την υπερβολική οικειότητα και ενδέχεται να εκφράζουν την άρνηση τους γι' αυτή. Είναι σημαντικό ο σύμβουλος να βιώνει το ρόλο του επαγγελματία στα πλαίσια του πολιτισμικού υπόβαθρου του πρόσφυγα. Έτσι ο τελευταίος αισθάνεται ότι η συμπεριφορά του τυγχάνει αποδοχής. Υπογραμμίζεται ότι στις περισσότερες περιπτώσεις η οικειότητα του πρόσφυγα προς το σύμβουλο αποτελεί έκφραση της εμπιστοσύνης του προς αυτόν. Στην πραγματικότητα πολλοί πρόσφυγες αντιμετωπίζουν τους συμβούλους όπως την οικογένεια τους και εξαρτώνται από αυτούς καθώς είναι η μοναδική σχέση που βιώνουν σε ξένο περιβάλλον.

1.3.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ:

Οι πρόσφυγες συχνά μοιράζονται πληροφορίες με το προσωπικό για τις εμπειρίες τους και την κατάσταση της ζωής τους. Αυτές οι πληροφορίες πρέπει να εξετάζονται και να αξιολογούνται προσωπικά. Οι κυριότερες είναι: σχετικά με το καθεστώς του πρόσφυγα, προσωπικές και συναισθηματικές-θεραπευτική αποφόρτιση, για τις σχέσεις, συναισθήματα, προσωπική ζωή, αντιλήψεις, ψυχολογική κατάσταση.

Αυτές που αφορούν τη συναισθηματική πλευρά όταν εκφράζονται είναι ζωτικής σημασίας για τη ψυχολογική ισορροπία του και εκτιμώνται ανάλογα για το σχεδιασμό της ζωής του. Τα προβλήματα πνευματικής υγείας και οι συναισθηματικές διαταραχές των προσφύγων είναι καθοριστικής σημασίας για την εγκυρότητα των πληροφοριών που δίδουν οι πρόσφυγες επηρεάζοντας ενδεχομένως τον καθορισμό του καθεστώτος. Είναι σημαντική η προειδοποίηση για μη φυσιολογικές αντιδράσεις.

Χωρίς την εφαρμογή βασικών αρχών, όλες οι δεξιότητες διεξαγωγής συνεντεύξεων θ' αποτελούσαν μέσο εξαναγκασμού των άλλων σε συμμόρφωση. Είναι αλήθεια ότι η φύση της εργασίας είναι τέτοια ώστε συχνά ο σύμβουλος βρίσκεται σε θέση ισχύος σε σχέση με τα άτομα που εξυπηρετεί.

Ο σύμβουλος όμως έχει την υποχρέωση να μην εκμεταλλεύεται αυτή την θέση ισχύος. Οι βασικές αρχές που θα πρέπει να διέπουν κάθε συνέντευξη συμβουλευτικής είναι:

- Καθένας έχει το δικαίωμα στην αξιοπρέπεια ως ανθρώπινο ον, ανεξάρτητα από τη φυλή, την ιθαγένεια,

τον πολιτισμό, την εθνική καταγωγή, τις θρησκευτικές ή πολιτικές πεποιθήσεις του.

- Καθένας έχει την ικανότητα ν' αλλάζει ανεξάρτητα από το ψυχολογικό βάρος που προκαλείται από την απογοήτευση και την απελπισία.
- Καθένας δικαιούται βοήθεια όταν δεν μπορεί να βοηθά τον εαυτό του.
- Καθένας δικαιούται ν' αυτοκαθορίζεται.
- Καθένας έχει την ικανότητα να βρίσκει λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζει.
- Καθένας δικαιούται να διατηρεί την ιδιότητα του ως μέλους μειονοτικής ομάδας σε ξένη χώρα.

1.3.2 ΠΡΟΣΩΝΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ

Κάθε λαός έχει τα δικά του ήθη και έθιμα, τις δικές τους αξίες, τους δικούς τους τρόπους συμπεριφοράς, οι οποίοι συχνά διαφέρουν από αυτούς που γνωρίζουμε και με τους οποίους έχουμε μεγαλώσει. Για να μπορέσει ο υπεύθυνος συμβουλευτικής να πλησιάσει και να καταλάβει ένα άτομο άλλης εθνότητας, πρέπει πρώτα να ευαισθητοποιηθεί και να σεβαστεί την ιστορία του και τις τρέχουσες ανάγκες που αντιμετωπίζει. Πρέπει, λοιπόν, να διαθέτει την ευαισθησία για να κατανοήσει τα αισθήματα απόγνωσης που μπορεί να έχει η συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων, λόγω έλλειψης βοήθειας και δύναμης. Συγχρόνως, χρειάζεται να γνωρίζει και τα οφέλη που μπορεί να προσφέρουν οι εθνικές μειονότητες στη χώρα του, όπως είναι η προσφορά εργατικού δυναμικού και άλλα, για να μπορέσει να τους προσφέρει τη σωστή βοήθεια.

Με λίγα λόγια χρειάζεται να διαθέτει: γνώση της ανθρώπινης συμπεριφοράς, σαφήνεια σκέψης, ικανότητα ανάλυσης, ευαισθησία, αντίληψη, ευελιξία, αυθορμητισμός, ικανότητα άγνοιας των διαφορών, δεξιότητα εντοπισμού των πόρων-τόσο του πρόσφυγα όσο και του περιβάλλοντος του εν γένει-διακρίτικότητα, θετική αίσθηση του χιούμορ. Επίσης, κατά την άσκηση της συμβουλευτικής θα πρέπει ν' αποφεύγονται: λανθασμένες διαβεβαιώσεις, έκφραση αρνητικών συναισθημάτων, ανάληψη ευθύνης για λογαριασμό του άλλου μέρους, υπερβολική φλυαρία στην εξιστόρηση, υπερβολική ταύτιση, έντονη συμφωνία ή διαφωνία, κριτική θεώρηση, πανεύκολες ερμηνείες, προκατασκευασμένες έννοιες, αβασάνιστες γενικεύσεις, καταστολή των συναισθημάτων, προκαταλήψεις.

Η συμβουλευτική των προσφύγων είναι υπηρεσία που απαιτεί ικανότητα κατανόησης και αντίληψης των προβλημάτων και της

ιδιαίτερης κατάστασης που αντιμετωπίζουν στοχεύοντας στην παροχή μερικών μέτρων ανακούφισης. Η προσφυγική εμπειρία είναι πολύπλευρη, με ιδιαίτερες δυσκολίες. Ο σύμβουλος πρέπει να είναι προετοιμασμένος να αντιμετωπίσει τα εξής θέματα:

- Διευκρινίζεται στους πρόσφυγες ποιες μπορεί να είναι οι προσδοκίες τους από την υπηρεσία, ποιοι είναι οι περιορισμοί που διέπουν τη σχέση τους μ' αυτό και τι προσδοκά το προσωπικό της συμβουλευτικής υπηρεσίας από αυτούς.
- Εφαρμόζονται οι διάφορες πολιτικές της υπηρεσίας στις διαφορετικές ομάδες προσφύγων, δηλαδή των προσφύγων της σύμβασης, των προσφύγων εντολής.
- Αναζητώνται τρόποι και μέσα διασφάλισης της πρόσβασης στις υπηρεσίες συμβουλευτικής των πλέον άπορων του προσφυγικού πληθυσμού, ειδικά των ευάλωτων ομάδων, όπως των χήρων, των αναπήρων, των παιδιών, των θυμάτων βασανιστηρίων.
- Στους πρόσφυγες που εξαρτώνταν για μακρό διάστημα από την Ύπατη Αρμοστεία για την ικανοποίηση των αναγκών τους παρέχονται κίνητρα ώστε να αξιοποιήσουν τους διαθέσιμους πόρους με σκοπό την αυτάρκεια.
- Συνδράμονται οι πρόσφυγες να επικεντρωθούν στη μάθηση, ακόμα και όταν αντιστέκονται σε αυτές τις δραστηριότητες λόγω της απασχόλησης τους με τα προσωπικά τους προβλήματα.
- Επιβάλλεται η επικοινωνία με τους πρόσφυγες που είναι επιθετικοί και διαπράττουν παράνομες πράξεις και συνδράμονται στην αλλαγή της συμπεριφοράς τους.
- Επεξηγούνται στους πρόσφυγες οι προϋποθέσεις που διέπουν την παροχή της βοήθειας και τα κριτήρια που εφαρμόζονται για τον καθορισμό της ανάγκης αυτής της βοήθειας.

- Η ενημέρωση των προσφύγων για την αρνητική έκβαση της υπόθεσης τους διέπεται από διακριτικότητα και κατανόηση ώστε να γεφυρωθεί το χάσμα που δημιουργεί η ελπίδα της θετικής απάντησης στα αιτήματά τους.

1.3.3 ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ:

Οι παρακάτω δεξιότητες είναι πολύ σημαντικές για τη συμβουλευτική στους πρόσφυγες:

- **Ακρόαση:** Αυτή η δεξιότητα είναι θεμελιώδης για τη συνέντευξη και περιλαμβάνει την παρακολούθηση της λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας των προσφύγων.
- **Αποδοχή:** Πρόκειται για την ικανότητα αποδοχής και κατανόησης του άλλου, ανεξάρτητα από την εμφάνιση του, την προσωπικότητα του, την αρνητική συμπεριφορά και τα συναισθήματα που εκδηλώνει.
- **Μη κριτική αντιμετώπιση:** Πρόκειται για ικανότητα δημιουργίας άνετης ατμόσφαιρας κατά την έκφραση αρνητικών συναισθημάτων και συμπεριφοράς. Ο πρόσφυγας δέχεται ευπρόσδεκτα ιδέες και προτάσεις για επανόρθωση της κατάστασης όταν διαπιστώνει ότι δεν κρίνεται για τη στάση και τη συμπεριφορά του.
- **Αντιμετώπιση της σιωπής:** Πρόκειται για την ικανότητα να νοιώθει κανείς άνετα στις σιωπές που παρεμβάλλονται στη συνομιλία της συνέντευξης.
- **Ερωτήσεις και έρευνα:** Η διαδικασία αυτή περιορίζεται στην επεξεργασία όσων έχουν ήδη ειπωθεί και σκοπός είναι η καλύτερη κατανόηση τους. Πρέπει ν' αποφεύγονται οι γρήγορες, κοφτές

ερωτήσεων, γιατί δημιουργούν την εντύπωση της ανάκρισης και προκαλούν σοβαρά προβλήματα στην επικοινωνία. Εντοπίζονται τα θέματα της επικοινωνίας καθώς και οι εμπειρίες της ζωής του πρόσφυγα για τις οποίες αποφεύγει να μιλά.

- Παγκοσμιοποίηση του προβλήματος: Δεν πρόκειται για αιτιολόγηση της συμπεριφοράς: «Όλοι συμπεριφέρονται με τον ίδιο τρόπο, άρα όλα είναι εντάξει». Στόχος είναι να δοθεί στον πρόσφυγα η δυνατότητα ν' αντιμετωπίσει τον εαυτό του ως ένα ανθρώπινο ον που αντιμετωπίζει μια κατάσταση που βιώνουν και άλλοι συνάνθρωποι του. Στόχος είναι η εξάλειψη κάθε αίσθησης άσκοπης ενοχής και απομόνωσης και η αντιμετώπιση του προβλήματος με ρεαλιστικό τρόπο.
- Κάθε άνθρωπος είναι μοναδικός: Είναι θεμελιώδης αρχή και κατά συνέπεια διέπει κάθε συνεδρία συμβουλευτικής. Η αντιμετώπιση του προβλήματος ως ιδιαίτερα συνηθισμένου (π.χ. το έχω ήδη ακούσει) εμποδίζει το αιτούμενο αποτέλεσμα της συμβουλευτικής διαδικασίας.
- Χιούμορ: Αφορά την ικανότητα αστεϊσμού με τον πρόσφυγα και για όσα του συμβαίνουν. Συνεισφέρει στην εξισορροπημένη αντιμετώπιση της ζωής.
- Εμπιστευτικότητα: Ο πρόσφυγας πρέπει να πεισθεί ότι όλες οι πληροφορίες που δίδει διέπονται από την αρχή της εμπιστευτικότητας. Αυτή η επαγγελματική προϋπόθεση απαιτείται επίσης και από τον διερμηνέα.

- Φυσική στάση κατά τη συνέντευξη: Ο εμπιστευτικός χαρακτήρας της συνέντευξης, οι θέσεις στο χώρο για τη διεξαγωγή της συνέντευξης και το ευχάριστο περιβάλλον είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία κατάλληλης ατμόσφαιρας.
- Οδηγίες: Αναζητώνται οι επιλογές των προσφύγων, εφόσον είναι εφικτό, ώστε να έχουν τη δυνατότητα επιλογής της πλέον κατάλληλης λύσης για την αντιμετώπιση συγκεκριμένου προβλήματος.
- Έλεγχος της επιθετικότητας και της ανάρμοστης συμπεριφοράς: Ο έλεγχος κάθε μορφής βίας και επιθετικότητας πρέπει να πραγματώνεται μόνο με τη δύναμη της προσωπικότητας και όχι με τη χρήση σωματικής βίας.
- Αξιολόγηση: Θετική πρέπει να είναι η ανταπόκριση στις προσωπικές προσπάθειες που καταβάλει ο πρόσφυγας για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα του.

1.4 ΡΟΛΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

1.4.1 ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Τα τελευταία χρόνια, η αθρόα προσέλευση των μεταναστών και προσφύγων στη χώρα μας αποτέλεσε αφορμή για τη δημιουργία Κέντρων Υποδοχής και Ενσωμάτωσης Προσφύγων. Οι υπηρεσίες που παρέχονται στα αντίστοιχα κέντρα αποσκοπούν στην επιτυχημένη ενσωμάτωση και κινητοποίηση τους στη χώρα υποδοχής. Οι δραστηριότητες των κέντρων πλαισιώνονται από ομάδες εθελοντών, οι οποίοι αναμένεται ν' αναλάβουν ρόλους κλειδιά όπως :

- Εθελοντές να δρουν ως μεσολαβητές (μεταξύ των προσφύγων και της ευρύτερης κοινωνίας).
- Εθελοντές να παρέχουν υπηρεσίες.
- Εθελοντές να ενεργούν σε ανεπίσημη βάση ως γείτονες και φίλοι.

Επίσης, οι εθελοντές δραστηριοποιούνται στους παρακάτω τομείς:

- Διάδοση πληροφοριών, ιδεών και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης για θέματα προσφύγων.
- Ανεύρεση πόρων, εργασίας και στέγης.
- Γνωριμία των προσφύγων με την τοπική κοινωνία και υποστήριξη τους στην κοινότητα.
- Συμμετοχή σε διαπολιτισμικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Οι εθελοντές απασχολούμενοι στους παραπάνω τομείς έχουν να αντιμετωπίσουν προκλήσεις όπως αυτή της δημιουργίας σχέσης με τους πρόσφυγες, της ανταλλαγής κοινωνικοπολιτικής γνώσης, της αμοιβαίας

υποστήριξης και την ενίσχυση των δικτύων των προσφύγων. Εμπειρικά διαπιστώνεται ότι πέρα από τις προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται, οι εθελοντές καλούνται να αντιμετωπίσουν και κάποιες ιδιαίτερες δυσκολίες, όπως:

α) Το διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο και οι διαφορετικές εμπειρίες ζωής των εθελοντών σε σχέση με τους πρόσφυγες, δημιουργούν στους πρώτους άγχος και στρες, διότι δυσκολεύονται να αντιμετωπίσουν και να χειριστούν τις διαφορές αυτές.

β) Ο υπερβολικός φόρτος εργασίας εθελοντών που εργάζονται σχεδόν σε μόνιμη βάση με πρόσφυγες μπορεί επίσης να δημιουργήσει αγχώδεις καταστάσεις.

γ) Οι εθελοντές που χρεώνονται ως δική τους αποτυχία την αδυναμία του συστήματος μιας χώρας να βοηθήσει τους πρόσφυγες να ενσωματωθούν και να ξεπεράσουν τις δυσκολίες τους.

δ) Ο «ειδικός» δεσμός που αναπτύσσεται μεταξύ προσφύγων και εθελοντών συχνά οδηγεί σε παρανόηση των ορίων αυτής της σχέσης. Πολλές φορές οι πρόσφυγες θεωρούν τον εθελοντή υποχρεωμένο να τους βοηθήσει οικονομικά ή να ενεργήσει ενάντια στη δεοντολογία του εθελοντισμού για προσωπικές τους χάρες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να βρίσκονται οι εθελοντές εκτεθειμένοι είτε απέναντι στους πρόσφυγες είτε στους επόπτες τους, ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο ενήργησαν.

ε) Οι υψηλές προσδοκίες που ορισμένοι εθελοντές έχουν για τις εργασίες που αναλαμβάνουν, μπορεί να δημιουργήσουν σύγχυση μεταξύ του τι οι εθελοντές περιμένουν από τη δουλειά τους και τι πραγματικά προσφέρουν. Για το λόγο αυτό σκόπιμο είναι ο οργανισμός να στηρίζει συνεχώς το έργο του εθελοντή προκειμένου αυτός να διατηρήσει τα κίνητρα του, την ευελιξία του και κυρίως την διαύγεια σε σχέση με τους σκοπούς, τα προγράμματα, τις προσδοκίες και τους στόχους των εξυπηρετούν.

Οι εθελοντές έχουν ανάγκη διαρκούς αναγνώρισης και υποστήριξης για το τόσο σημαντικό έργο το οποίο προσφέρουν, όπως επίσης σημαντική είναι και η δυνατότητα αξιοποίησης νέων ευκαιριών και προκλήσεων για μάθηση. (Ι.Κ.Ε., πρωτοβουλία equal, Αθήνα Χ.Ε.).

1.4.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΕΡΜΗΝΕΩΝ

Οι διερμηνείς συνήθως επιλέγονται από την προσφυγική κοινότητα, κυρίως λόγω των γλωσσικών τους ικανοτήτων. Όμως, συνεκτιμώνται και οι άλλοι παράγοντες όπως η ωριμότητα, η προσωπικότητα, οι σχέσεις με τους άλλους, το εκπαιδευτικό υπόβαθρο, το επίπεδο ευφυΐας, η υπομονή και ο ενθουσιασμός. Ο διερμηνέας επιβάλλεται να είναι αποδεκτός από την προσφυγική κοινότητα ως πρόσωπο ουδέτερο και ικανό μετάδοσης πληροφοριών κατά τρόπο χρήσιμο και αμερόληπτο.

Κατά συνέπεια ο ρόλος του διερμηνέα είναι ζωτικής σημασίας για τη διαδικασία επίλυσης του προβλήματος. Οι διερμηνείς γεφυρώνουν το χάσμα που δημιουργείται από τις πολιτισμικές, εθνικές, γλωσσολογικές και φυλετικές διαφορές. Αξιοποιώντας τους διερμηνείς ως σύνδεσμο στη συμβουλευτική εισάγεται η «συμμετοχική προσέγγιση» στη διαδικασία επίλυσης των προβλημάτων.

Οι διερμηνείς ενδέχεται να αντιπροσωπεύουν παράγοντα σταθερότητας και επιβεβαίωσης στις διαπραγματεύσεις και επικοινωνίες της υπηρεσίας με τους πρόσφυγες καθώς η υπόλοιπη κοινότητα προσδοκά ότι θα επιμεληθούν των συμφερόντων των προσφύγων και ότι θα διευκρινίσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις υπάρχουσες διαφορές.

Με την εμπειρία οι διερμηνείς αρχίζουν να λειτουργούν ως συν-θεραπευτές και διευκολύνουν τη συμβουλευτική διαδικασία ερμηνεύοντας τη συμπεριφορά και προτείνοντας ακόμη πιθανούς τρόπους επίλυσης των προβλημάτων. Η αντιμετώπιση αυτή αποτελεί τον

διαπολιτισμικό πλούτο της διαδικασίας συνδρομής των προσφύγων. Έτσι ο διερμηνέας συνδράμει και δεν λειτουργεί μόνο ως γλωσσολογικός ενδιάμεσος.

Η συμβουλευτική στους πρόσφυγες είναι επίπονο έργο. Η εργασία διαμέσου και με τη βοήθεια τρίτου προσώπου αφήνει περιθώρια για την υιοθέτηση του κατάλληλου ρυθμού εργασίας. Όμως αυτό το πρότυπο ενδέχεται να διαταραχθεί από την αναχώρηση του διερμηνέα για μετεγκατάσταση. Ο υπεύθυνος συμβουλευτικής έχει αυστηρότερες απαιτήσεις από το νέο διερμηνέα. Το στοιχείο αυτό, σε συνδυασμό με την ενδεχόμενη συχνή εναλλαγή του διεθνούς προσωπικού του γραφείου εμποδίζουν την ομαλή λειτουργία του.

Από πλευράς διαχείρισης οι συχνές αλλαγές του προσωπικού έχουν αρνητικές επιπτώσεις και πρέπει να αποφεύγονται. Όμως αποτελούν μέρος του παρεχόμενου στους πρόσφυγες έργου. Επιπλέον, η πρόκληση εργασίας με και για διαφορετικές ομάδες ανθρώπων προσδίδει στο παρεχόμενο έργο δυναμική προσέγγιση. Αυτές οι αλλαγές ενδεχομένως να αντιμετωπισθούν ως «νέος αέρας» που διαπνέει την εργασία με φρεσκάδα και προλαμβάνει την ακαμψία και τη στερεότυπη προσέγγιση- αυτό που έχει ονομαστεί «κούραση της συμπόνιας» που προκαλείται από τα προβλήματα των προσφύγων.

(UNHCR, 1994)

1.4.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΕΡΜΗΝΕΩΝ

Επειδή οι διερμηνείς επιλέγονται συνήθως από την προσφυγική κοινότητα διαπιστώνεται ένα προφανές πλεονέκτημα που αφορά στην εσωτερική γνώση του γενικού υπόβαθρου, του πολιτισμού και των συνηθειών των προσώπων που συμμετέχουν στην συνέντευξη. Για τον

ίδιο λόγο η θέση του διερμηνέα μπορεί να κινδυνεύει από κατάχρηση και εκμετάλλευση.

Ανεξάρτητα από το αν προέρχονται από την προσφυγική κοινότητα ή εκτός αυτής, οι διερμηνείς αποτελούν σημαντικό σύνδεσμο στη διαδικασία επίλυσης των προβλημάτων. Για την αποτελεσματική άσκηση του έργου τους οφείλουν να αντιμετωπίσουν με τρόπο ρεαλιστικό τα εμπόδια που συνεπάγεται η θέση τους:

1. Η υποχρέωση πιστής απόδοσης των απόψεων του συμβούλου και του εξυπηρετούμενου και η ατελής ή η διαστρεβλωμένη αντίληψη του αντίστοιχου ρόλου του συμβούλου και του διερμηνέα ενδεχομένως να οδηγήσει στη μεταξύ τους διαφωνία. Π.χ. ο διερμηνέας μπορεί να λειτουργεί ως μεσολαβητής και να συμβουλεύει τον πρόσφυγα στις περιπτώσεις που λαμβάνεται αρνητική απόφαση για την υπόθεση του πρόσφυγα.
2. Ο διερμηνέας ενδέχεται να παραλείπει από απροσεξία πληροφορίες ζωτικής σημασίας που πιστεύει ότι δεν είναι σημαντικές και έτσι εμποδίζει την υιοθέτηση έγκυρης και δίκαιης απόφασης.
3. Η ατελής κατανόηση της θεραπευτικής διαδικασίας όπως είναι η συμμετοχή του πρόσφυγα ενδεχομένως να οδηγήσει σε διαφωνία για τη σημασία και την προσέγγιση της διαδικασίας βοήθειας.
4. Τα συναισθηματικά προβλήματα των διερμηνέων ενδέχεται να παρεμβάλλονται κατά την άσκηση του έργου τους και να εμποδίζουν την αποτελεσματική ροή των πληροφοριών μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών.
5. Η προσωπική ασφάλεια των διερμηνέων ενδεχομένως να κινδυνεύει καθώς μπορεί να απειλούνται από τους πρόσφυγες. Π.χ. όταν οι διερμηνείς δεν παρουσιάζουν τις περιπτώσεις των

προσφύγων όπως θα επιθυμούσαν οι τελευταίοι ή όταν τα αποτελέσματα της συνέντευξης δεν είναι θετικά.

6. Οι διαφορές στις διαλέκτους μπορεί να δημιουργήσουν εκρηκτικές καταστάσεις καθώς ίδιες λέξεις ενδεχομένως να έχουν διαφορετική σημασία στις διάφορες διαλέκτους.
7. Η έλλειψη κατανόησης ενός μηνύματος έχει ως αποτέλεσμα τη διαστρέβλωση της επικοινωνίας.
8. Οι στερεότυπες απόψεις και οι προκαταλήψεις για τους πρόσφυγες άλλης ιθαγένειας εμποδίζουν την ελαστικότητα της αλληλεπίδρασης.

1.4.4 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΣ

Οι παρακάτω στρατηγικές απασχόλησης των διερμηνέων έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές:

1. Διαδικασίες επιλογής των διερμηνέων: Καθώς οι διερμηνείς αμείβονται, καθένας που μιλά λίγα αγγλικά επιθυμεί να εργασθεί ως διερμηνέας. Οι αιτούντες της θέσεις του διερμηνέα πρέπει να προσλαμβάνονται με την προϋπόθεση της δοκιμαστικής περιόδου απασχόλησης τους χωρίς αμοιβή για να αξιολογηθούν οι ικανότητες τους. Σε μια προσφυγική κατάσταση τα κίνητρα εργασίας μπορεί να είναι πολλά, εκτός από το προφανές ανθρωπιστικό ενδιαφέρον βοήθειας των συμπατριωτών. Απαιτείται κατά συνέπεια χρόνος για την προσεκτική αξιολόγηση των κινήτρων.
2. Συμβουλευτική προς τους διερμηνείς: Η διαθεσιμότητα του συμβούλου για συμβουλευτικές διασκέψεις με τους διερμηνείς συνδράμει τους τελευταίους να ασχοληθούν καταρχήν με τα προσωπικά τους προβλήματα και εμπειρίες. Έπειτα είναι ικανοί να

αξιοποιήσουν αυτή την εμπειρία τους στην καθημερινή τους εργασία.

3. Κατάρτιση-ενημέρωση του προσωπικού: Αποσκοπεί στη συνεύρεση των διαφόρων παραγόντων του προγράμματος ώστε να εργάζονται για την επίτευξη κοινού στόχου.
4. Σχέσεις του προσωπικού: Η οργάνωση κοινωνικών εκδηλώσεων για τους διερμηνείς και το υπόλοιπο προσωπικό δημιουργεί εγκάρδιο κλίμα που συμβάλλει στην εξομάλυνση των πολιτισμικών διαφορών.
5. Επικοινωνία: Για να διασφαλιστεί η σαφήνεια της επικοινωνίας, τα μηνύματα πρέπει να είναι σύντομα, σαφή και εφόσον είναι εφικτό πρέπει να εκφράζονται στο επίπεδο γλωσσικής κατανόησης του πρόσφυγα, αποφεύγοντας τις ιδιωματικές εκφράσεις.
6. Γλωσσικές γνώσεις: Τα μαθήματα βασικών γλωσσών για το προσωπικό της συμβουλευτικής υπηρεσίας διευκολύνουν τη βασική επικοινωνία μεταξύ του συμβούλου και του πρόσφυγα, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις όπου οι πρόσφυγες έχουν μόνο μία ή δύο διαφορετικές ιθαγένειες. Το αποτέλεσμα αυτό επιτυγχάνεται μερικά με την εκδήλωση ενδιαφέροντος για τη γλώσσα και τον πολιτισμό του άλλου.
7. Προετοιμασία της συνέντευξης: Οι προπαρασκευαστικές οδηγίες στον διερμηνέα πριν την έναρξη της συνέντευξης συχνά τον βοηθούν να προβλέψει και να κατανοήσει την κατάσταση και μετέπειτα να την χειριστεί με τον κατάλληλο πολιτισμικά τρόπο.
8. Συνοπτική μετάφραση: Σε μία κατάσταση πολιτισμικά φορτωμένη, η επικοινωνία μέσω του διερμηνέα είναι αποτελεσματικότερη όταν αφορά τη διερμηνεία της ουσίας των μηνυμάτων αποφεύγοντας την κατά λέξη διερμηνεία.

9. Κατά λέξη μετάφραση: Σε καταστάσεις ψυχολογικά επιβαρημένες η κατά λέξη μετάφραση είναι αποτελεσματική καθώς ενδέχεται ο διερμηνέας να χειρίζεται και να αντιλαμβάνεται καλύτερα και αμεσότερα τη διαδικασία σκέψης.
10. Συνέπεια-συνέχεια: Η αξιοποίηση του ίδιου διερμηνέα στις συνεντεύξεις συμβάλλει στο σεβασμό της αρχής της εμπιστευτικότητας και στη διατήρηση συνεπούς και συνεχούς σχέσης.
11. Αναδρομή: Επιβάλλεται η διασφάλιση της ολοκληρωμένης και έγκυρης επικοινωνίας και η αποφυγή παρανοήσεων ή παρεξηγήσεων.
12. Αποκωδικοποίηση: Η συζήτηση της περίπτωσης του πρόσφυγα με τον διερμηνέα μετά το πέρας της συνέντευξης συμβάλλει στον εντοπισμό των λαθών που οφείλονται σε παρανόηση του πολιτισμού. Συμβάλλει επίσης στην κατανόηση των συναισθημάτων που τρέφει ο διερμηνέας για την περίπτωση. Αυτές οι περιοδικές αξιολογήσεις συμβάλλουν στην εξομάλυνση των διαφορών προσέγγισης που διαπιστώνονται καθώς και των διαφορών των αξιών.

Επιτόπου εργαζόμενο προσωπικό

Διερμηνέας

-----μη λεκτική επικοινωνία

με διερμηνείς:

_____λεκτική επικοινωνία

φίλτρο ή μπορεί να συμβάλλουν

στην αποτελεσματική

επικοινωνία του προβλήματος.

Πρόσφυγας

Συνεργασία στη συμβουλευτική

Οι διερμηνείς ενεργούν ως

1.4.5 ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Οι εργαζόμενοι στις κοινοτικές υπηρεσίες εκπληρώνουν το διπλό ρόλο της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στους πρόσφυγες, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζουν το δίκαιο τρόπο εφαρμογής του συστήματος παροχής κοινοτικών υπηρεσιών, ώστε να μην αδικείται κανένας πρόσφυγας.

Υιοθετούνται διαδικασίες που λαμβάνουν υπόψη τους πολιτισμικούς κανόνες των προσφύγων και εφαρμόζονται με ομοιόμορφο τρόπο. Το σύστημα πρέπει να εξασφαλίζει τη δυνατότητα πρόσβασης σε αυτό όλων των ευάλωτων ομάδων. Δεν πρέπει να παραγκωνίζονται οι άποροι και οι πραγματικά έχοντες ανάγκη. Επιβάλλεται η λειτουργία συστηματικής επιπρόσθετης υπηρεσίας για τους πλέον άπορους και κατατρεγμένους ώστε να διατηρείται η αξιοπιστία του συστήματος. Το σύστημα δεν πρέπει να αποκλείει τις γυναίκες λόγω των πολιτισμικών και παραδοσιακών κανόνων και πρακτικών.

Η εμπειρία από την πρόσβαση των προσφύγων στις κοινοτικές υπηρεσίες πρέπει να καθοδηγεί το προσωπικό και να συνδράμει τις υπηρεσίες στην υιοθέτηση πολιτικής ουσιαστικής υποστηρικτικής και αποδεκτής στην προσφυγική κοινότητα. Το πνεύμα της αλληλεγγύης μεταξύ όλων όσων εργάζονται για τους πρόσφυγες και μεταξύ των ίδιων των προσφύγων είναι καθοριστικός παράγοντας για την αποτελεσματική και ουσιαστική διαχείριση του προσφυγικού πληθυσμού.

1. Δραστηριότητες δημιουργίας ομάδων: Η εργασία με τους πρόσφυγες δεν μπορεί να πραγματώνεται σε συνθήκες απομόνωσης. Καλύπτει μια ποικιλία αντικειμένων κυρίως τις νομικές, διοικητικές, κοινοτικές υπηρεσίες καθώς και τις υπηρεσίες προγραμματισμού. Υπάρχει επίσης ανάγκη υποστηρικτικού δικτύου των οργανώσεων στην πόλη, που εξασφαλίζει εκπαιδευτικές, υγειονομικές υπηρεσίες, υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης και άλλες. Άρα, είναι αναγκαία η δημιουργία ενός συνεκτικού και υποστηρικτικού δικτύου εντός και εκτός της υπηρεσίας. Η δημιουργία ομάδων εργασίας είναι αδιάκοπη εργασία. Καταβάλλονται προσπάθειες για την ανάπτυξη της κατάλληλης ατμόσφαιρας και του συναδελφικού πνεύματος, απαραίτητου για την αντιμετώπιση μιας δυναμικής κατάστασης με όλες τις αντιξοότητες της, τις αγωνιώδεις καταστάσεις και τις απρόβλεπτες επείγουσες περιπτώσεις, που απαιτούν ανεξάντλητους πόρους, δημιουργικότητα και ετοιμότητα διακινδύνευσης στην υπηρεσία των προσφύγων.

2. Εσωτερική κατάρτιση: Λίγα άτομα που εργάζονται στον τομέα παροχής υπηρεσιών στους πρόσφυγες έχουν την αναγκαία κατάρτιση ή εμπειρία για αυτή την εργασία. Άρα το προσωπικό χρειάζεται βοήθεια για την απόκτηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται για το έργο που εκπληρώνουν ώστε να τις αξιοποιήσουν στην καθημερινή τους εργασία.

Ενδεικτικά τομείς κατάρτισης μπορεί να είναι:

- η αποσαφήνιση και αναγνώριση του ρόλου του προσωπικού και της λειτουργίας της οργάνωσης ή της υπηρεσίας.

- η αρχειοθέτηση για αξιόπιστα και έγκυρα στατιστικά στοιχεία.
- η γνώση των σχετικών διαδικασιών και θεμάτων όπως είναι η συμβουλευτική, τα νομικά ζητήματα και τα θέματα μετεγκατάστασης, οι πολιτικές και οι πρακτικές.
- οι δεξιότητες όπως η διεξαγωγή συνέντευξης, η αντιμετώπιση κρίσιμων περιστατικών, η οργάνωση της κοινότητας.
- η αρχειοθέτηση και η σύνταξη εκθέσεων για θέματα που αφορούν τους πρόσφυγες.
- η επίλυση των προβλημάτων με τη συνεργασία του προσωπικού διάφορων ειδικοτήτων, με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση των προσφυγικών καταστάσεων, γιατί υπάρχουν προβλήματα που απαιτούν τη σύμπραξη κοινωνικού λειτουργού, νομικού ή και προσωπικού άλλων ειδικοτήτων.
- η διαχείριση του άγχους και της αγωνίας.
- η διαχείριση των κρίσεων.

1.4.6 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

- Αποσαφήνιση των ρόλων του προσωπικού και των λειτουργιών της οργάνωσης ή της υπηρεσίας.
- Τακτικές επαφές και αμοιβαία ανταλλαγή συμβουλών.
- Έγκαιρες-άμεσες παραπομπές και αξιολόγηση της παρεχόμενης βοήθειας.
- Κοινές αποφάσεις.
- Περιστασιακές κοινωνικές επαφές που συμβάλλουν στην ενίσχυση της στήριξης.
- Διασκέψεις για τη συζήτηση δύσκολων θεμάτων και την υιοθέτηση αποφάσεων σε επίπεδο πολιτικής.
- Εξασφάλιση της αμοιβαίας υποστήριξης σε περιόδους κρίσεων.
- Ανταλλαγή πληροφοριών σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος.
- Αμοιβαίος σεβασμός και εμπιστοσύνη.
- Εγγύηση της τήρησης της αρχής της εμπιστευτικότητας.

1.4.7. ΡΟΛΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ

Η άσκηση του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού προϋποθέτει προσήλωση στα ιδεώδη της ελευθερίας και της δικαιοσύνης και πίστη στην αξία της ανθρώπινης ύπαρξης και των δυνατοτήτων της. Με βάση λοιπόν αυτές τις θεμελιώδεις αρχές πρέπει αρχικά να αναγνωρίζει έμπρακτα το δικαίωμα κάθε ανθρώπου, δηλαδή:

1. να αποφασίζει στο να αποδεχθεί ή όχι το είδος των παρεχόμενων σ' αυτόν υπηρεσιών και τον τρόπο αντιμετώπισης των προβλημάτων του, εφόσον με τον τρόπο αυτό δεν εκτίθεται σε κίνδυνο η ασφάλεια και η ευημερία των συνανθρώπων του και του κοινωνικού συνόλου γενικότερα.
2. να συμμετέχει εποικοδομητικά και στο μέτρο του δυνατού στη διαδικασία σχεδιασμού των κοινωνικών μέτρων που τον αφορούν και να συμπράττει στην προσπάθεια κάλυψης των αναγκών του στο μέτρο που οι δυνατότητες του το επιτρέπουν.

Επίσης, πρέπει να ενεργεί κατά τρόπο που συμβάλλει στη δημιουργία ή παροχή ίσων ευκαιριών σε άτομα, ομάδες και κοινότητες, χωρίς διάκριση καταγωγής, φύλου, ηλικίας, κοινωνικής θέσης, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων, τόσο για την κάλυψη και αλληλεγγύης των βιολογικών, συναισθηματικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών τους, όσο και για την ανάπτυξη και αξιοποίηση των δικών τους δυνατοτήτων. Συμβάλλει στην καλλιέργεια μεταξύ των πολιτών, πνεύματος κοινωνικής ευθύνης και στην ευαισθητοποίηση και προετοιμασία τους για κοινωνική δράση.

Σε γενικότερα πλαίσια ο κοινωνικός λειτουργός σε σχέση με τους πρόσφυγες εκπληρώνει το εξής έργο:

1. Της συμβουλευτικής:

α) γενική συμβουλευτική: εστιάζεται στην προσαρμογή των προσφύγων στην χώρα ασύλου.

β) συμβουλευτική για τις μόνιμες λύσεις: δηλαδή τον επαναπατρισμό, τη μετεγκατάσταση και την ενσωμάτωση στην κοινωνία της χώρας ασύλου.

γ) συμβουλευτική που αφορά τις περιπτώσεις προσφύγων που αντιμετωπίζουν προβλήματα ασφαλείας, τις γυναίκες που κινδυνεύουν, τους αναπήρους, τους ναρκομανείς, τους ηλικιωμένους, την ιατρική φροντίδα, και τις ευκαιρίες στην εκπαίδευση.

2. Της αξιολόγησης των ατομικών αναγκών των προσφύγων.

3. Της αρωγής:

α) Παραπομπή των προσφύγων που έχουν ανάγκη ιατρικής φροντίδας σε κέντρα θεραπείας, εξέταση των ισχυρισμών τους για την κατάσταση της υγείας τους, παρακολούθηση.

β) Βοήθεια στην εκπαίδευση, εντοπισμός των οργανώσεων, διαπραγμάτευση για την κατάρτιση των προσφύγων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.

γ) Άτυπη κατάρτιση: επαγγελματική κατάρτιση για την ανάπτυξη διαφόρων δεξιοτήτων και γλωσσική κατάρτιση.

4. Της κοινοτικής προσέγγισης:

Α) σε ατομικές περιπτώσεις προσφύγων όπως κατ' οίκον επισκέψεις.

Β) Σε οργανώσεις για την παροχή υπηρεσιών στους πρόσφυγες.

Γ) Επισκέψεις σε φυλακές και νοσοκομεία για την παρακολούθηση ατομικών περιπτώσεων προσφύγων.

Δ) Οργάνωση δραστηριοτήτων για τις διάφορες ομάδες των προσφύγων της κοινότητας.

5. Της διαρκούς επικοινωνίας με τους πρόσφυγες.

6. Της συνεργασίας με την Ύπατη Αρμοστεία για την κατάσταση και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες και οι ομάδες προσφύγων.

7. Της διαχείρισης των προγραμμάτων καθώς και της καταβολής της οικονομικής βοήθειας στους πρόσφυγες, της εξόφλησης των απαιτήσεων τους για υγειονομική περίθαλψη και εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

8. Της οργάνωσης της απομάκρυνσης των μεμονωμένων περιπτώσεων προσφύγων για λόγους υγείας εντός και εκτός της χώρας ασύλου.

9. Της ένταξης των περιπτώσεων μετεγκατάστασης στα ειδικά προγράμματα

10. Της προετοιμασίας εκθέσεων που αφορούν στην παρακολούθηση των ατομικών περιπτώσεων.

11. Άλλων υποχρεώσεων που απορρέουν από το έργο παροχής υπηρεσιών στους πρόσφυγες.

Ειδικότερα, οι κοινωνικοί λειτουργοί των Πολυιατρείων των Γιατρών χωρίς σύνορα στην Ελλάδα σε σχέση με τους πρόσφυγες, εκπληρώνουν το εξής έργο:

- Λήψη κοινωνικού ιστορικού-επαφή με το άτομο.
- Αξιολόγηση αναγκών ομάδας στόχου.
- Ενημέρωση για δυνατότητες παραπομπής-ανάπτυξη συνεργασιών.
- Γνώση θεμάτων που άπτονται των προβλημάτων.
- Υποστηρικτικός ρόλος προς τον εξυπηρετούμενο και την οικογένειά του.
- Παραπομπή προς επίλυση ειδικών προβλημάτων.
- Συνεργασία με διεπιστημονική ομάδα πολυιατρείου.

(Equal, Μάιος 2002)

Επειδή ένα μεγάλο μέρος του έργου του κοινωνικού λειτουργού με τους αλλοδαπούς, αφορά τη διασυνδεδετική κοινωνική εργασία, επιγραμματικά πρέπει να αναφερθούν μερικές προϋποθέσεις που πρέπει να εκπλήξει για την υλοποίηση αυτής της προσέγγισης με το δίκτυο της κοινότητας:

- Ιδιαίτερη ευαισθησία για τα προβλήματα των κοινωνικά αδικομένων ομάδων.
- Πολύπλευρες θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις σχετικά με τη θεωρία και την πράξη της κοινωνικής εργασίας.

- Μεγάλη αντοχή σε αποτυχίες και ικανότητα επικοδομητικής αντιμετώπισης καταστάσεων σύγκρουσης.
- Διάθεση για συνεχή επιμόρφωση.
- Διάθεση και ικανότητα θεωρητικής εμβάθυνσης πάνω σε διάφορα προβλήματα που παρουσιάζονται και
- Προθυμία και ικανότητα συνεργασίας με τις σχετικές οργανώσεις και υπηρεσίες.

(Α. Ζωγράφου, Πάτρα 1997).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

2.1 Εισαγωγή

Ο κύριος σκοπός της συγκεκριμένης μελέτης είναι να διερευνηθεί η κατάσταση της εξορίας-προσφυγιάς που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, ο ρόλος που διαδραματίζει η συμβουλευτική, καθώς και οι στρατηγικές διαχείρισης που χρησιμοποιούν αυτοί, μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και ερευνητική προσέγγιση.

Το κάθε άτομο στη ζωή του αντιμετωπίζει ορισμένες δύσκολες καταστάσεις, στην παρούσα μελέτη βασικό αντικείμενο είναι οι πρόσφυγες, όπου έχουμε να κάνουμε με ανθρώπους που όπως προαναφέρθηκε βιώνουν τον καταναγκαστικό εκτοπισμό από την χώρα τους και είναι γενικότερα σε κατάσταση κρίσεως. Έχοντας λοιπόν τα προαναφερθέντα υπόψη στην παρούσα εργασία γίνεται μια προσπάθεια προσέγγισης αυτών των καταστάσεων που η μελέτη τους περιλαμβάνει τις διαφορετικές στρατηγικές που επιλέγει ο καθένας.

Χρησιμοποιήθηκε λοιπόν με την μορφή ερωτηματολογίου η κλίμακα στρατηγικών διαχείρισης της Τουλούζη, η οποία με λίγα λόγια εκτιμά τους τρόπους όπου οι άνθρωποι χρησιμοποιούν για να αντιμετωπίσουν σημαντικά προβλήματα της ζωής τους.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα είναι κυρίως η έρευνα δράση. Ο κύριος λόγος που χρησιμοποιήθηκε αυτή η μέθοδος είναι κυρίως γιατί παρέχει στους πρόσφυγες έναν ρόλο συμβουλευτικής καθώς μετέπειτα αποφορτίζονται συναισθηματικά, χαράζοντας τους ένα δρόμο να σκεφτούν λίγο διαφορετικά το πρόβλημα τους, με σκοπό την κινητοποίηση τους. Με λίγα λόγια δηλαδή μπορούμε να διακρίνουμε το ρόλο της παρούσας μεθόδου σε 2 στάδια:

- Διαγνωστικό: αναλύονται οι τρόποι αντιμετώπισης- ποιοι είναι και αναπτύσσονται οι υποθέσεις.
- Θεραπευτικό: οι υποθέσεις ελέγχονται μέσω ενός πειράματος που σχετίζεται με την αλλαγή και το οποίο το κατευθύνουμε συνειδητά, στην παρούσα περίπτωση στο πλαίσιο της δύσκολης κατάστασης της προσφυγιάς. (Louis Cohen, Lawrence Manion, Νοέμβριος 2000).

Βασικός στόχος της έρευνας δράσης γενικά δεν είναι μόνο η συλλογή στοιχείων, αλλά και η υλοποίηση πρακτικών αλλαγών σε συνεργασία με άτομα που ζουν στο πεδίο της έρευνας. Ακολουθούν κάποιοι αξιοσημείωτοι στόχοι για την κατανόηση της παρούσας μεθόδου έρευνας:

- Η έρευνα-δράση δεν παραιτείται της μεθοδικής εμπειρικής έρευνας. Επί του προκειμένου χρησιμοποιούνται κυρίως σαν εργαλεία όλες οι μέθοδοι έρευνας, που τα αποτελέσματά τους έχουν άμεση επίδραση στους ενδιαφερόμενους, όπως στην περίπτωση μας είναι η κλίμακα εκτίμησης.
- Η έρευνα δράση δεν αποσκοπεί μόνο στην παραγωγή βιβλίων, αλλά ερευνά τα γεγονότα και δίνει απαντήσεις στα προβλήματα της πράξης.
- Η έρευνα-δράση είναι μία προσέγγιση για κοινωνική αλλαγή και ανάπτυξη. Η έρευνα-δράση τίθεται επί του προκειμένου, στην υπηρεσία των ενδιαφερόμενων και τους καθιστά ικανούς να αναλύσουν και να επιλύσουν τα προβλήματα σε μία συνεχή αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ενεργειών τους. Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι η πείρα δείχνει ότι αυτός ο τρόπος προσέγγισης είναι πλέον αποτελεσματικός στην εργασία με τοπικές ομάδες, αλλά αποτελεί συνάμα και τον δυσκολότερο στην πρακτική του εφαρμογή.

Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο που την διαφοροποιεί από την καθαρά εμπειρική έρευνα είναι ότι δεν έχει σκοπό να αποκομίσει εμπορικό ή προσωπικό όφελος από τα αποτελέσματα της, αλλά πραγματοποιείται με σκοπό την πληροφόρηση, ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση των ενδιαφερόμενων για την κοινωνική αλλαγή με συλλογική δράση ενδιαφερόμενων και ερευνητών.

Το κυριότερο χαρακτηριστικό της είναι ότι πρόκειται για μία άμεση διαδικασία που σχεδιάζεται έτσι ώστε να αντιμετωπίσει ένα συγκεκριμένο πρόβλημα που εντοπίζεται σε μία άμεση κατάσταση. Επίσης, τα ευρήματα της εφαρμόζονται αμέσως ή βραχυπρόθεσμα.

(Α. Ζωγράφου, 1997).

Παράλληλα επίσης, χρησιμοποιήθηκε ένας συνδυασμός ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας.

Η έρευνα έχει διενεργηθεί στο Πολυιατρείο του PRAKSIS όπου η πορεία που ακολουθήθηκε είχε ως εξής:

Αρχικά ορίστηκε συνάντηση με τον κ. Ηλία Πέππα βασικός υπεύθυνος του Πολυιατρείου για την ενημέρωση και το σκοπό της συγκεκριμένης έρευνας, όπου και αυτός με τη σειρά του ενημέρωσε όλο το προσωπικό ώστε να βοηθήσει πιο ουσιαστικά και να ενημερώνει τους πρόσφυγες για την έρευνα.

Παράλληλα μου παραχώρησε έναν μικρό χώρο ώστε η διεξαγωγή της έρευνας να γίνεται πιο εύκολα και να διασφαλίζεται το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων του κάθε πρόσφυγα.

2.2 ΔΕΙΓΜΑ

Ο συνολικός αριθμός των ατόμων που έλαβαν μέρος στην έρευνα ήταν 99 αναγνωρισμένοι πρόσφυγες από τα οποία τα 37 ήταν γυναίκες και τα 62 άνδρες άνω των 18 ετών στην προσπάθεια μου να είναι ο στόχος μου όσο το δυνατόν πιο αντιπροσωπευτικός, λαμβάνοντας υπόψη τα πολύ χαμηλά ποσοστά αναγνώρισης των προσφύγων στην χώρα μας. Η συμμετοχή τους στην έρευνα ήταν προαιρετική και ανώνυμη και αξίζει να σημειωθεί ότι υπήρχε μεγάλη ανταπόκριση.

Στην ηλικία των ερωτηθέντων δεν έλαβα κάποια όρια, εκτός από αυτό της ενηλικίωσης, δεδομένου πάντα του αρνητικού παράγοντα του χαμηλού ποσοστού των αναγνωρισμένων προσφύγων στην χώρα μας και έγινε ανεξαρτήτως καταγωγής, οικογενειακής, κοινωνικής, οικονομικής κατάστασης και μορφωτικού επιπέδου, θέλοντας έτσι να συμπεριλάβω όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα στη διαδικασία της έρευνας. Δεν απορρίφθηκε κανένας πρόσφυγας από όσους ήρθαν την περίοδο της διεξαγωγής της έρευνας στην οργάνωση, αφού καλό θα είναι να σημειωθεί ότι οι ηλικίες που δέχονται είναι άνω των 18 ετών, γεγονός που επηρέασε και την παρούσα μελέτη στο να μπει όριο ηλικίας.

Η χορήγηση των ερωτηματολογίων (με βάση την κλίμακα της Τουλούζη) όπου συλλέχθηκε το δείγμα έγινε στο πρώην Πολυιατρείο των Γιατρών Χωρίς Σύνορα στην Αθήνα που μετονομάστηκε στη μη κυβερνητική οργάνωση του PRAKSIS (Προγράμματα Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας), μέσα στα πλαίσια των ωραρίων της οργάνωσης που είναι 9:00 έως 17:00, σε εβδομαδιαία πενθήμερη βάση, στο διάστημα από τις 17 Ιανουαρίου έως τις 25 Φεβρουαρίου 2005 στην περιοχή της Αθήνας και ειδικότερα στην πλατεία Βικτορίας όπου αυτή η γεωγραφική τοποθεσία δεν ήταν τυχαία, αφού εκεί βρίσκεται ένα μεγάλο

ποσοστό του μεταναστευτικού πληθυσμού και θεωρείται από πολλούς ως μία γειτονιά μεταναστών.

Η μέθοδος επιλογής του δείγματος που χρησιμοποιήθηκε για να εξασφαλιστεί ένα όσο το δυνατόν πιο αντιπροσωπευτικό δείγμα από πρόσφυγες ήταν η τυχαία δειγματοληψία. Επιλέχθηκε γιατί με αυτό τον τρόπο κάθε μέλος του πληθυσμού έχει την ίδια πιθανότητα να συμπεριληφθεί στο δείγμα.

(Ι. Παρασκευόπουλος, Αθήνα 1983).

2.3 ΕΡΓΑΛΕΙΟ

Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε είναι το ερωτηματολόγιο-με την μορφή συνέντευξης-το οποίο συντάχθηκε σε 2 γλώσσες τα ελληνικά και τα αγγλικά για να διευκολυνθεί η επικοινωνία με τους πρόσφυγες. Αυτή αποτελείτο από 57 ερωτήσεις, όπου οι 54 προέρχονται από την κλίμακα εκτίμησης στρατηγικών διαχείρισης της Τουλούζης και οι 3 επιπρόσθετες συζητήθηκαν μαζί με την επόπτριά μου, θεωρώντας το σημαντικό να προστεθούν. Αυτές οι 3 ερωτήσεις αφορούσαν την εκμάθηση της τοπικής γλώσσας, τις τάσεις αυτοκαταστροφής και ένα κενό πλαίσιο, όπου ο πρόσφυγας είχε τη δυνατότητα να καταγράψει και τυχόν άλλους τρόπους αντιμετώπισης που χρησιμοποιεί και δεν περιλαμβάνονται στο υπάρχον ερωτηματολόγιο.

Παράλληλα υπήρχαν τα δημογραφικά στοιχεία που αφορούσαν τη χώρα καταγωγής, ηλικία, φύλο, οικογενειακή κατάσταση και το μορφωτικό επίπεδο. Λόγω της δυσκολίας της επικοινωνίας το ερωτηματολόγιο γινότανε από την πλευρά μου με τη μορφή προσωπικής συνέντευξης που διαρκούσε περίπου 20 λεπτά αφού πρωταρχικά φρόντιζα να επισημάνω σε κάθε ερωτώμενο ότι μπορούσε να μην

απαντήσει στις ερωτήσεις μου, αλλά και ότι ανά πάσα στιγμή μπορούσαν να διακόψουν αν δεν αισθάνονται καλά.

Γενικά, η μέθοδος συλλογής για τις στρατηγικές διαχείρισης με ερωτηματολόγιο (κλίμακα Τουλούζης) έχει σημαντικά πλεονεκτήματα:

1. Με το ερωτηματολόγιο μπορούν να συλλεχτούν πληροφορίες για μεγάλο αριθμό προσφύγων σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα.
2. Είναι εύκολη η στάθμιση της διαδικασίας σε πολλούς πρόσφυγες, γεγονός που αυξάνει την αξιοπιστία αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης.
3. Αποφεύγεται η πιθανή προκατάληψη του ερευνητή.
4. Η μέθοδος αυτή έχει χαμηλό κόστος σε σχέση με άλλες μεθόδους.
5. Αξιολογεί δι-ατομικές και διαφυλικές διαφορές στη χρήση στρατηγικών διαχείρισης.

Όμως, η μέθοδος συλλογής δεδομένων με ερωτηματολόγιο έχει το μειονέκτημα ότι δεν επιτρέπει εύκολα την ανίχνευση εσωτερικών διεργασιών στο άτομο, κάτι που η συνέντευξη το εξασφαλίζει καλύτερα. (Μπεζεβέγκης, 2001).

2.3.1. ΚΛΙΜΑΚΑ ΤΗΣ ΤΟΥΛΟΥΖΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Όπως προαναφέρθηκε η κλίμακα που δόθηκε στο δείγμα και η οποία εκτιμά τις στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να αντιμετωπίσουν σημαντικά προβλήματα της ζωής τους ήταν η κλίμακα της Τουλούζης για τη διαχείριση προβλημάτων.

Ο κύριος λόγος που επιλέχτηκε η συγκεκριμένη κλίμακα είναι γιατί έχει μια ψυχοδυναμική θεώρηση: η κατασκευή της βασίζεται στη

συσχέτιση της πορείας για την προσωποποίηση και την αυτονόμηση με τις στρατηγικές διαχείρισης (Tap & συνεργάτες, 1991,1993,1995).

Η κλίμακα αυτή, κατασκευασμένη από τον Tap και τους συνεργάτες του, συναρθρώνεται από τους εξής τρεις τομείς: τη δράση (τομέας συμπεριφορικός), την πληροφόρηση (τομέας πληροφόρησης ή γνωστικός), το συναίσθημα (τομέας συναισθηματικός). (Θεοδωράτου, 2003).

Η σύνθεση αυτών των τομέων επιτρέπει την εμφάνιση 6 στρατηγικών διαχείρισης προβλημάτων (εστίαση, κοινωνική στήριξη, απόσυρση, έλεγχος και άρνηση). Στον πίνακα που θα ακολουθήσει, φαίνεται ότι ο κάθε τομέας αποτελείται από 6 διαστάσεις -κάθετα- και κάθε στρατηγική περιλαμβάνει 3 διαστάσεις -οριζόντια. Άρα, η κλίμακα αποτελείται από 18 διαστάσεις. Κάθε διάσταση εξετάζεται με βάση 3 προτάσεις όπου ο πρόσφυγας πρέπει να απαντήσει με βάση μια κλίμακα 5 βαθμίδων (1: καθόλου, 2: σπάνια, 3: που και που, 4: συχνά, 5: πολύ συχνά).

Γενικά, λοιπόν, στην ανάλυση των δεδομένων εξετάζονται οι εξής δείκτες:

A) οι τρεις τομείς: συμπεριφορικός, πληροφόρησης, συναισθηματικός.

B) οι έξι στρατηγικές διαχείρισης.

Γ) οι θετικές και οι αρνητικές στρατηγικές, όπου στο σύνολο τους είναι 18.

2.3.2. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ

Η κλίμακα συναρθρώνει τρεις τομείς:

1. Το συμπεριφοριστικό τομέα, που αντιπροσωπεύει τις διεργασίες με τις οποίες ένα άτομο δραστηριοποιείται, δηλαδή η προετοιμασία της πράξης, της δράσης και των συνεπειών της.
2. Τον τομέα της πληροφόρησης ή αλλιώς γνωστικό, ο οποίος προσδιορίζει τις διεργασίες με τις οποίες ένα άτομο αποκτά πληροφορίες για το περιβάλλον του, τις επεξεργάζεται και ρυθμίζει τη συμπεριφορά του.
3. Το συναισθηματικό τομέα ο οποίος αποτελείται από το σύνολο των μη γνωστικών και μη έμπρακτων διεργασιών και περιλαμβάνει τα απλά συναισθήματα αλλά και τις πιο σύνθετες συναισθηματικές αντιδράσεις.
(Θεοδωράτου, 2003).

Ο συντονισμός μεταξύ των τομέων επιτρέπει την εμφάνιση έξι στρατηγικών, που η καθεμία περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις σε σχέση με τους ανωτέρω τομείς. Καθεμία από τις τρεις διαστάσεις εξετάζεται με βάση τρεις προτάσεις στις οποίες ο πρόσφυγας πρέπει να απαντήσει μέσα σε ένα πλαίσιο 5 σημείων, όπως προαναφέρθηκε αναλυτικότερα.

Το σύνολο αποτελείται από 54 ερωτήσεις και ακολουθεί ο πίνακας.

		ΤΟΜΕΙΣ	
Στρατηγικές	Δράση	Πληροφόρηση	Συναίσθημα
Εστίαση	A Ενεργός εστίαση	Z Γνωστική Εστίαση	M Συναισθηματική Εστίαση
Κοινωνική στήριξη	B Συνεργασία	H Κοινωνική πληροφοριακή στήριξη	N Συναισθηματική Κοινωνική στήριξη
Απόσυρση	Γ Συμπεριφορική και κοινωνική απόσυρση	Θ Διανοητική απόσυρση	Ξ Εθισμός σε ουσίες
Μεταστροφή	Δ Συμπεριφορική αλλαγή	I Αποδοχή	Ο Αλλαγή αξιών
Έλεγχος	E Ρύθμιση δραστηριοτήτων	K Γνωστικός έλεγχος και σχεδιασμός	Π Συναισθηματικός Έλεγχος
Άρνηση	ΣΤ Διασκέδαση	Λ Άρνηση	P Αλεξιθυμία

Οι στρατηγικές έχουν ως εξής:

1. Εστίαση: αναφέρει ότι το άτομο συγκεντρώνεται στο πρόβλημα και στους τρόπους επίλυσης. Η συναισθηματική εστίαση αφορά την διείδυση ειδικών συναισθημάτων, όπως η επιθετικότητα και η ενοχή. Αυτή η στρατηγική περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις:

- A. Ενεργός εστίαση: Όταν αντιμετωπίζει κανείς το πρόβλημα και πηγαίνει κατευθείαν σε αυτό.
- Z. Γνωστική εστίαση: Όταν αναλύει κανείς την κατάσταση, χρησιμοποιεί εμπειρίες του παρελθόντος και εφαρμόζει στρατηγικές για να λύσει καλύτερα το πρόβλημα.
- M. Συναισθηματική εστίαση: Όταν κανείς γίνεται ευερέθιστος ή επιθετικός απέναντι στους άλλους ή όταν κλείνεται στον εαυτό του βιώνοντας ενοχές.
2. Κοινωνική στήριξη: αφορά την αναζήτηση βοήθειας με όρους γνωστικούς (πληροφόρηση, συμβουλές) ή συναισθηματικούς (η ανάγκη του ατόμου να ανοιχτεί και να εμπιστευτεί έναν άλλον άνθρωπο και να τον αναγνωρίσει). Αφορά επίσης, τη χρήση της συνεργασίας ως μέσο καταπολέμησης του στρες. Αυτή η στρατηγική περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις:
- B. Συνεργασία: Όταν κάποιος επιθυμεί να εργαστεί μαζί με τους άλλους.
- H. Πληροφοριακή κοινωνική στήριξη: Όταν κάποιος απευθύνεται σε πρόσωπα για να λάβει πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση που του δημιουργεί το πρόβλημα.
- N. Συναισθηματική κοινωνική στήριξη: Όταν κάποιος επιθυμεί να μιλήσει σε κάποιον, να απευθυνθεί σε πρόσωπα που μπορούν να δώσουν παρηγοριά.
3. Απόσυρση: σημαίνει ότι το άτομο κλείνεται στον εαυτό του, προσπαθεί να μη σκέφτεται το πρόβλημα καταφεύγοντας στο όνειρο ή στη φαντασία ή υιοθετεί συμπεριφορές που δίνουν υποκατάστατα (τροφή, φάρμακα, κάπνισμα, ναρκωτικά). Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις:

Γ. Συμπεριφορική και κοινωνική απόσυρση: Όταν το άτομο κλείνεται στον εαυτό του, απομακρύνεται και αποσύρεται σε σχέση με τους άλλους.

Θ. Διανοητική απόσυρση: Όταν το άτομο προσπαθεί να διώξει το πρόβλημα από το μυαλό του, αρνείται να το σκέφτεται και θέλει να το ξεχάσει. Όταν νιώθει ασφάλεια με τις ονειροπολήσεις με τη φαντασία του, προκειμένου να ξεχάσει τις δυσκολίες.

Ξ. Εθισμός σε ουσίες: Όταν το άτομο αναζητά υποκατάστατα μέσα από την τροφή, τα φάρμακα, τα ναρκωτικά, τον καπνό.

4. Μεταστροφή: αφορά την αλλαγή, την τροποποίηση της συμπεριφοράς, των γνωστικών θέσεων (αποδοχή) ή των αξιών (όταν το άτομο στρέφεται προς τον θεό, αποκτά μια φιλοσοφία ζωής, αστειεύεται σχετικά με το πρόβλημα). Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις:

Δ. Συμπεριφορική αλλαγή: Όταν τροποποιεί τις πράξεις του, τη συμπεριφορά του, τον τρόπο ζωής του σχετικά με το πρόβλημα.

Ι. Αποδοχή: Όταν αποδέχεται το πρόβλημα όποιο κι αν είναι ή μαθαίνει να ζει με αυτό.

Ο. Αλλαγή των αξιών: Όταν κάποιος εμπιστεύεται το θεό, στρέφεται σε μία άλλη φιλοσοφία ζωής, σχετικοποιεί με τρόπο διασκεδαστικό την κατάσταση-χιούμορ.

5. Έλεγχος: αφορά την κυριαρχία στην κατάσταση, τον συντονισμό των συμπεριφορών ή των δραστηριοτήτων και την συγκράτηση των συναισθημάτων. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις:

Ε. Ρύθμιση των δραστηριοτήτων: Όταν το άτομο αντιστέκεται στην παρόρμηση να κάνει απερίσκεπτες κρίσεις ή να πάρει αποφάσεις βεβιασμένες, όταν παίρνει μια απόσταση σε σχέση με την κατάσταση και παίρνει κάποιο χρόνο για να δράσει. Αυτή η

στρατηγική έχει ως σκοπό να χαλιναγωγήσει τη δραστηριότητα όταν αυτή μπορεί να κάνει περισσότερο κακό παρά καλό.

Κ. Γνωστικός έλεγχος και σχεδιασμός: Όταν το άτομο θέτει στόχους, κάνει ένα σχεδιασμό. Όταν χειρίζεται το πρόβλημα με τρόπο και λογικό.

Π. Συναισθηματικός έλεγχος: Όταν το άτομο αφενός δεν πανικοβάλλεται, αφετέρου δεν δείχνει στους άλλους τα συναισθήματα που το διακατέχουν.

6. Άρνηση: όταν το άτομο κάνει σαν να μην υπήρχε το πρόβλημα, διασκεδάζει κάνοντας κάτι πιο ευχάριστο. Έχει δυσκολίες για να περιγράψει τα συναισθήματα του. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει τρεις διαστάσεις:

Στ. Διασκέδαση: Όταν κάποιος ψάχνει να σκεφτεί κάτι άλλο εκτός από το πρόβλημα, όταν ασχολείται με άλλες δραστηριότητες για να μην το σκέφτεται. Όταν ψάχνει για ικανοποιήσεις σε άλλους τομείς της ύπαρξης.

Λ. Άρνηση: Όταν κάποιος κάνει σαν να μην υπήρχε το πρόβλημα.

Ρ. Αλεξιθυμία: Όταν κάποιος δεν μπορεί να περιγράψει τα συναισθήματα του.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα μιας ερευνητικής μελέτης του Tap για να προσδιορίσει τον θετικό ή αρνητικό χαρακτήρα των αντιδράσεων απέναντι στο στρες, προέκυψαν τρεις διαπιστώσεις:

1. Θετική διαχείριση: Αυτή συνδέει τις γνωστικές πλευρές με την κοινωνική στήριξη (συνεργασία, βοήθεια μέσω πληροφόρησης, συναισθηματική στήριξη). Η ενεργός εστίαση και ο συναισθηματικός έλεγχος έρχονται να συμπληρώσουν αυτή την πρώτη δομή. Χάρη στη βοήθεια των άλλων ατόμων (κοινωνική στήριξη), η ενεργός εστίαση εισάγει την προσαρμοστική

προσπάθεια, την αντιμετώπιση του προβλήματος. Σε αυτή τη δομή εντοπίζουμε την ενεργό-γνωστική εστίαση και τον συναισθηματικό έλεγχο, όπου αυτές οι λειτουργίες έχουν περιγραφεί από τον Lazarus (1984).

2. Αρνητική διαχείριση: αφορά τη σύνδεση απόσυρσης και άρνησης, αλλά αυτή η δεύτερη δομή οργανώνεται γύρω από την άρνηση, τη διανοητική απόσυρση και την αλεξιθυμία (δυσκολία διαχείρισης των ιδίων συναισθημάτων, Sifneos 1973).
3. Κάποιες συγκεκριμένες διαστάσεις, ιδίως η συμπεριφορική αλλαγή, η αλλαγή των αξιών, η διασκέδαση και η αποδοχή γίνονται αντιληπτές με τρόπο πιο διαφορούμενο και λειτουργούν ως στρατηγικές ενδιάμεσες ανάμεσα στο θετικό και αρνητικό πρότυπο της διαχείρισης. Για παράδειγμα, η αποδοχή της κατάστασης γίνεται αντιληπτή θετικά όταν σχετίζεται με τον συναισθηματικό έλεγχο. Αποδέχομαι σημαίνει ελέγγω τα συναισθήματα μου, τις άμυνές μου, ρυθμίζω τις επιθυμίες μου. Όμως, η αποδοχή γίνεται αντιληπτή αρνητικά, όταν σχετίζεται με τη συγκράτηση. Αποδοχή της προβληματικής κατάστασης τότε σημαίνει παραίτηση.

ΘΕΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

- A. Ενεργός εστίαση
- B. Συνεργασία
- H. Κοινωνική πληροφοριακή στήριξη
- I. Αποδοχή
- Π. Συναισθηματικός έλεγχος
- K. Γνωστικός έλεγχος και σχεδιασμός
- Στ. Διασκέδαση
- Z. Γνωστική εστίαση
- N. Κοινωνική συναισθηματική στήριξη

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

- Ξ. Εθισμός σε ουσίες
- Θ. Διανοητική απόσυρση
- Ο. Αλλαγή αξιών
- Γ. Συμπεριφορική και κοινωνική απόσυρση
- Δ. Συμπεριφορική αλλαγή
- P. Αλεξιθυμία
- E. Ρύθμιση των δραστηριοτήτων
- Λ. Άρνηση
- M. Συναισθηματική εστίαση

(Πηγή: Θεοδωράτου, 2003).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

3.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Για περίπου ένα μήνα και συγκεκριμένα από τις 17 Ιανουαρίου έως τις 25 Φεβρουαρίου του 2005, πραγματοποιήθηκε η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων σε αναγνωρισμένους πρόσφυγες που επισκέπτονται το Πολυιατρείο του PRAKSIS στην πόλη της Αθήνας, μέσα στα πλαίσια του ωραρίου της οργάνωσης.

Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν ατομικά από τους πρόσφυγες, και σε όλες τις περιπτώσεις με τη βοήθεια και παρουσία μου, επειδή λόγω του προβλήματος της γλώσσας, έπρεπε να είμαι εκεί και να παρέχω διευκρινήσεις, ώστε να διευκολύνω την επικοινωνία μας και να αποφευχθούν τυχόν λάθη στις απαντήσεις τους.

Αυτού του είδους το ερωτηματολόγιο με τη μορφή συνέντευξης, διεξήχθη έπειτα από συνεννόηση με το προσωπικό του Πολυιατρείου που ενημέρωνε τους πρόσφυγες για την έρευνα και για την προαιρετική, αλλά και σημαντική συμμετοχή τους σε αυτήν. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου γινόταν έπειτα από την ολοκλήρωση του σκοπού της επίσκεψης τους στο Πολυιατρείο, σε έναν ειδικό χώρο που μου είχε παραχωρηθεί μέσα στην οργάνωση.

Ο μέσος χρόνος για την συμπλήρωση των ερωτηματολογίων ήταν είκοσι (20) λεπτά. Λόγω όμως για να είναι πιο αξιόπιστες και κατανοητές οι απαντήσεις από τους πρόσφυγες, αρκετές φορές χρειάστηκε να επιμηκυνθεί λίγο ο χρόνος αναμονής των απαντήσεων τους, αφού έπρεπε να εξηγώ κάποιες στρατηγικές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι υπήρχε μεγάλη ανταπόκριση από τους πρόσφυγες, αφού όλοι τους δέχτηκαν να συμμετέχουν στη διαδικασία

της έρευνας (κάποιες περιπτώσεις ακόμα και με φίλους τους-διερμηνείς) κάνοντας τους μεγάλη εντύπωση το θέμα της έρευνας και εκδήλωσαν ενδιαφέρον για την ανάλυση των αποτελεσμάτων της.

3.2 ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Στην παρούσα έρευνα έλαβαν μέρος 99 άτομα, μέσου όρου ηλικίας 31, 40 ετών. Η επιλογή του δείγματος έγινε ανεξάρτητα από χώρα καταγωγής, φύλο, μορφωτικό επίπεδο, οικογενειακής και κοινωνικοοικονομικής κατάστασης.

Η μέθοδος απάντησης των ερωτηματολογίων ήταν η συνέντευξη και ο μέσος χρόνος που απαιτήθηκε για το κάθε ερωτηματολόγιο ήταν 20 περίπου λεπτά.

3.2.1 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Για τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο Microsoft Excel xp για Windows.

3.2.2 ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΚΑ ΤΗΣ ΤΟΥΛΟΥΖΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Από την ανάλυση και στατιστική επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας, προέκυψαν τα εξής στοιχεία:

A. Δημογραφικά στοιχεία

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά με τη μορφή πινάκων, ενώ συγχρόνως υπάρχει και ανάλογη γραφική παράσταση για σαφέστερη κατανόηση και παρουσίαση τους.

Το 62,63% των ερωτηθέντων στην παρούσα έρευνα ήταν άνδρες και το υπόλοιπο 37,37% ήταν γυναίκες.(Πίνακας 1, σχήμα 1).

Πίνακας 1. Κατανομή ερωτηθέντων ως προς το φύλο

Η έρευνα έγινε

σε 99 άτομα από

τα οποία: Ποσοστό

Γυναίκες 37,37%

Άντρες 62,63%

Σχήμα 1: Κατανομή ερωτηθέντων ως προς το φύλο.

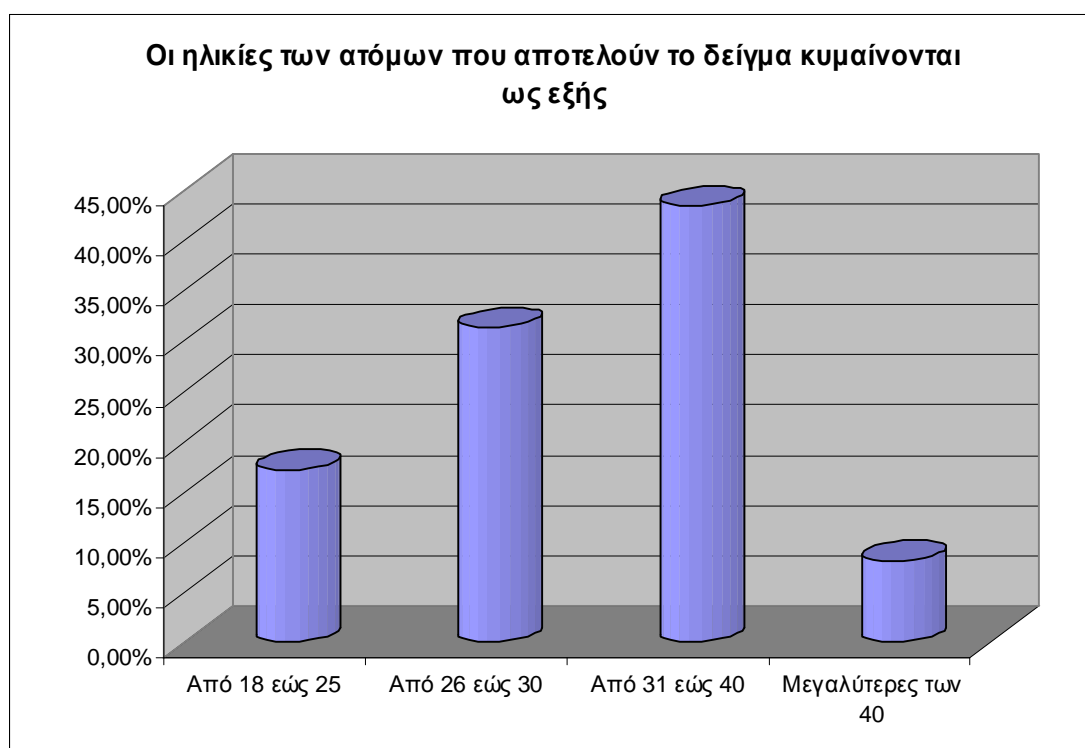
Η ηλικία των ερωτηθέντων κυμάνθηκε μεταξύ τεσσάρων επιπέδων για μεγαλύτερη διευκόλυνση, από 18-25, 26-30, 31-40 και άνω των 40 ετών. Από αυτές τις ηλικιακές κατανομές το μέσο όρο ηλικίας ήταν μεταξύ 31 έως 40 ετών.

Πίνακας 2: Κατανομή ερωτηθέντων ως προς την ηλικία.

Οι ηλικίες του δείγματος κυμαίνονται ως εξής:

	Ποσοστό
Από 18 έως 25	17,17%
Από 26 έως 30	31,31%
Από 31 έως 40	43,43%
Μεγαλύτερες των 40	8,08%

Σχήμα 2

Πίνακας 3: Κατανομή ερωτηθέντων ως προς την χώρα καταγωγής

Χώρες	Γυναίκες		Άνδρες
	Ποσοστό	Ποσοστό	Ποσοστό

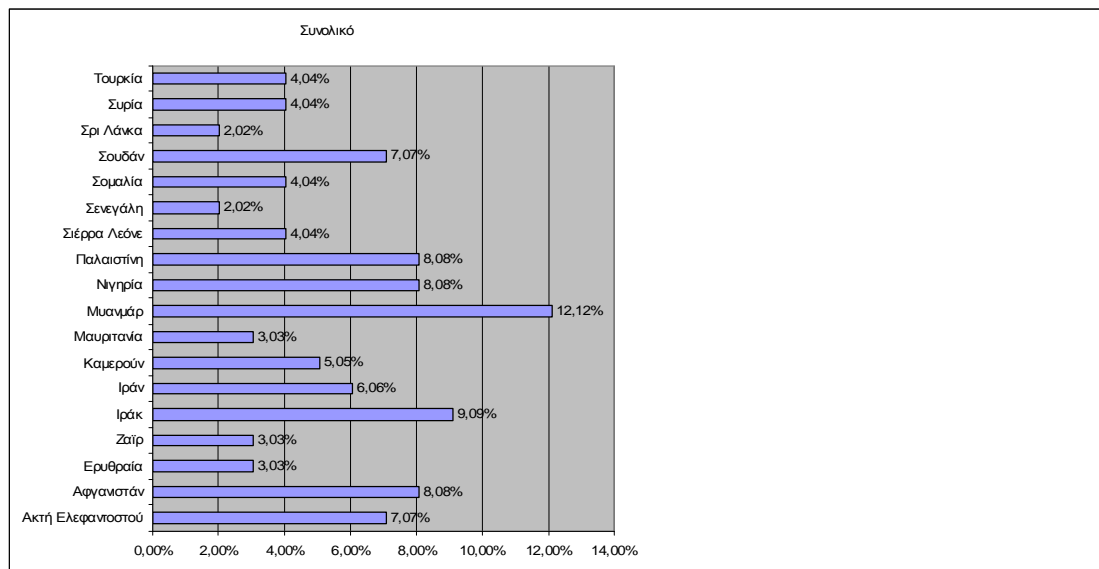
καταγωγής:

Ακτή

Ελεφαντοστού	7,07%	42,86%	57,14%
Αφγανιστάν	8,08%	50,00%	50,00%
Ερυθραία	3,03%	100,00%	0,00%
Ζαΐρ	3,03%	66,67%	33,33%
Ιράκ	9,09%	22,22%	77,78%
Ιράν	6,06%	33,33%	66,67%
Καμερούν	5,05%	100,00%	0,00%
Μαυριτανία	3,03%	0,00%	100,00%
Μυανμάρ	12,12%	0,00%	100,00%
Νιγηρία	8,08%	75,00%	25,00%
Παλαιστίνη	8,08%	37,50%	62,50%
Σιέρα Λεόνε	4,04%	25,00%	75,00%
Σενεγάλη	2,02%	100,00%	0,00%
Σομαλία	4,04%	0,00%	100,00%
Σουδάν	7,07%	14,29%	85,71%
Σρι Λάνκα	2,02%	0,00%	100,00%
Συρία	4,04%	25,00%	75,00%
Τουρκία	4,04%	50,00%	50,00%
Σύνολο	100,00%		

Το μεγαλύτερο ποσοστό κατάγονται από Ασιατικές χώρες με κυριότερες το Μυανμάρ, το Ιράκ και το Αφγανιστάν. Αναλυτικότερα έχει ως εξής

Σχήμα 4

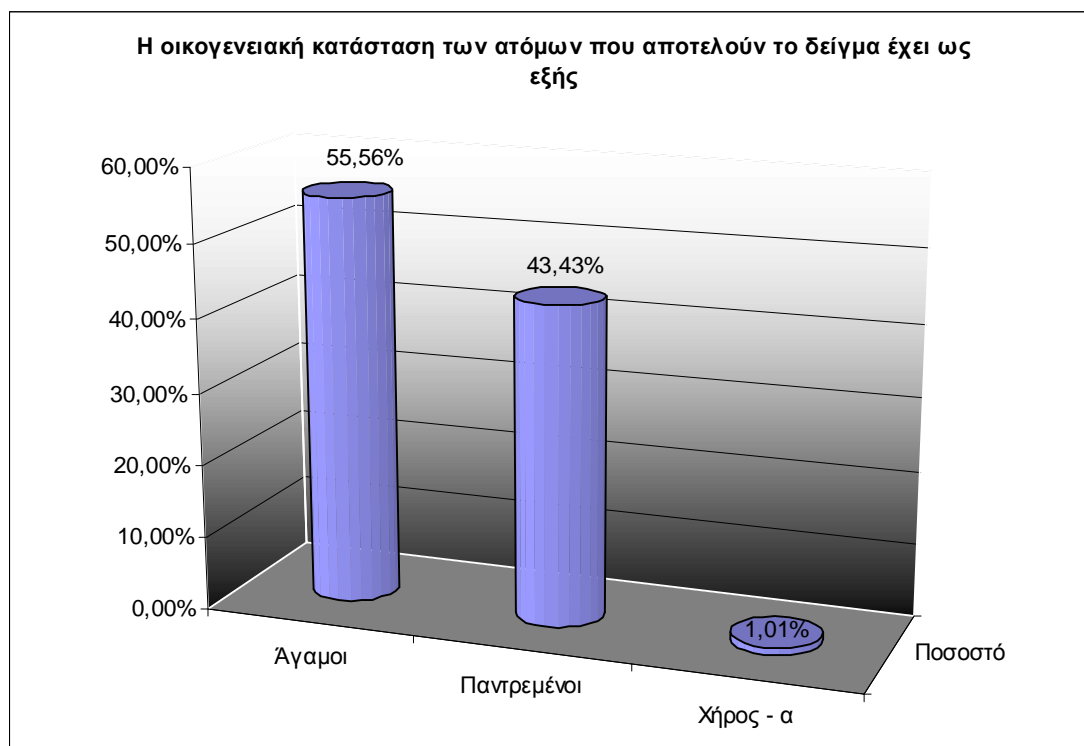

Πίνακας 5: Κατανομή ερωτηθέντων σε σχέση με την οικογενειακή τους κατάσταση

Η οικογενειακή κατάσταση των ατόμων που αποτελούν το δείγμα έχει ως εξής	Ποσοστό
Άγαμοι	55,56%
Παντρεμένοι	43,43%
Χήρος - α	1,01%
Σύνολο	100,00%

Παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι πρόσφυγες του δείγματος μας είναι άγαμοι κατά το 55,56% και ακολουθεί ένα σημαντικό ποσοστό 43,43% που είναι έγγαμοι.

Σχήμα 5

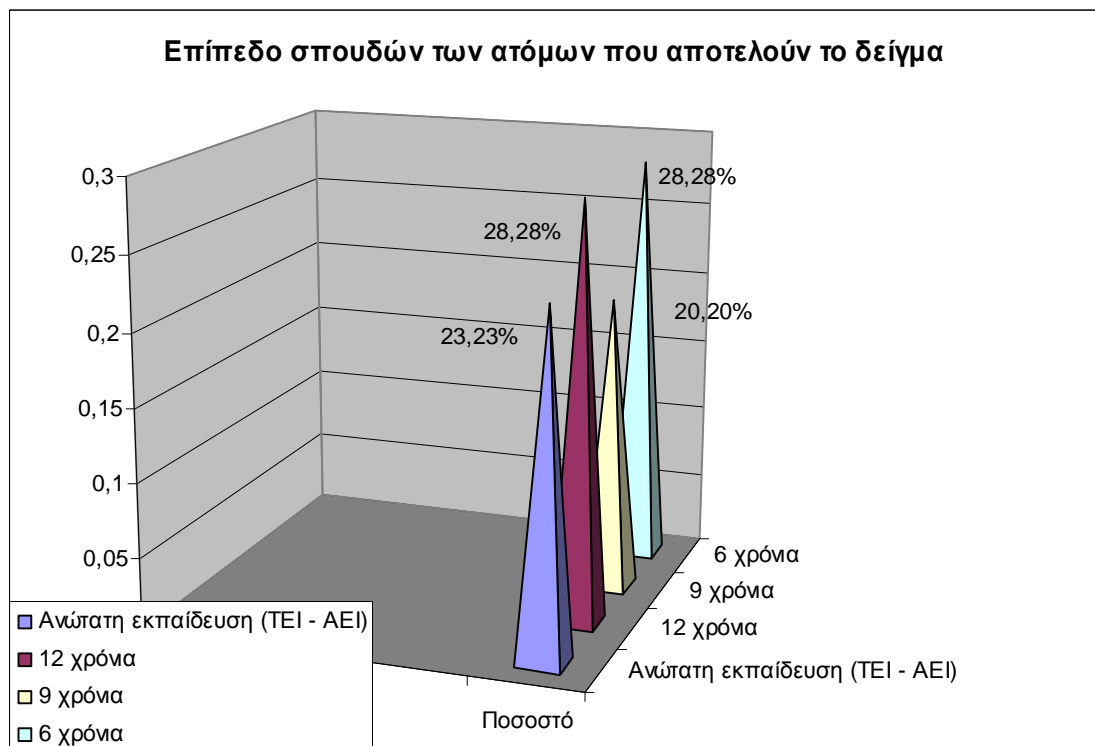

Πίνακας 6: Κατανομή ερωτηθέντων ως προς το επίπεδο σπουδών τους

Συνολικά (γυναίκες και άντρες) έχει ως εξής:	Ποσοστό
Ανώτατη εκπαίδευση (ΤΕΙ - ΑΕΙ)	23,23%
12 χρόνια	28,28%
9 χρόνια	20,20%
6 χρόνια	28,28%

Παρατηρούμε μία ισοδυναμία ανάμεσα στα 12 χρόνια ολοκλήρωσης της σχολικής εκπαίδευσης και στα 6 χρόνια που αποτελούν τη στοιχειώδη εκπαίδευση, με ένα ποσοστό 28,28%. Ακολουθεί το ποσοστό του 23,23% που έχει συνεχίσει στην ανώτατη εκπαίδευση και τέλος ένα 20,20% που έχει κάνει 9 χρόνια φοίτησης χωρίς όμως να έχει ολοκληρώσει τα 12 χρόνια σχολικής εκπαίδευσης.

Σχήμα 6

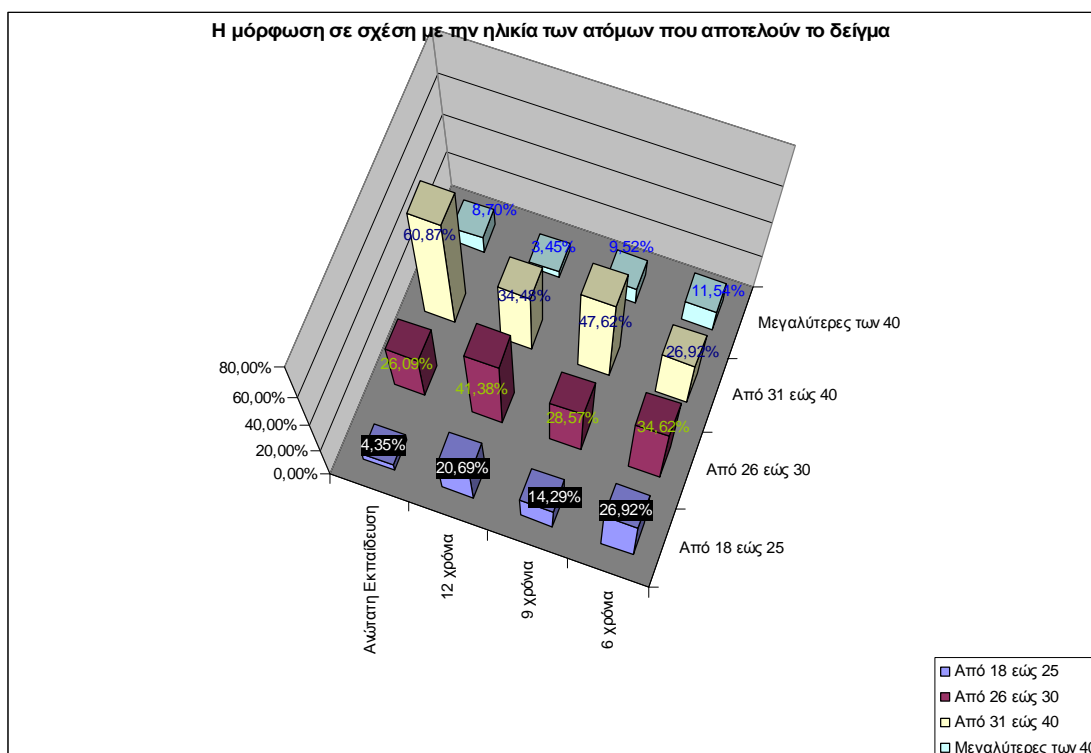

Πίνακας 7: Κατανομή του μορφωτικού επιπέδου των ερωτηθέντων σε σχέση με την ηλικία τους.

Η μόρφωση σε σχέση με την ηλικία του δείγματος έχει ως εξής:

	Ανώτατη Εκπαίδευση	12 χρόνια	9 χρόνια	6 χρόνια
Από 18 έως 25	4,35%	20,69%	14,29%	26,92%
Από 26 έως 30	26,09%	41,38%	28,57%	34,62%
Από 31 έως 40	60,87%	34,48%	47,62%	26,92%
Μεγαλύτερες των 40	8,70%	3,45%	9,52%	11,54%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Η ηλικία της μόρφωσης των ερωτηθέντων κυμάνθηκε μεταξύ τεσσάρων επιπέδων για μεγαλύτερη διευκόλυνση, από 18-25, 26-30, 31-40 και άνω των 40 ετών. Από αυτές τις ηλικιακές κατανομές το μεγαλύτερο επίπεδο μόρφωσης-ανώτατη εκπαίδευση-κυμαίνεται μεταξύ των 31-40 ετών και μετέπειτα μεταξύ 26-30 ετών.

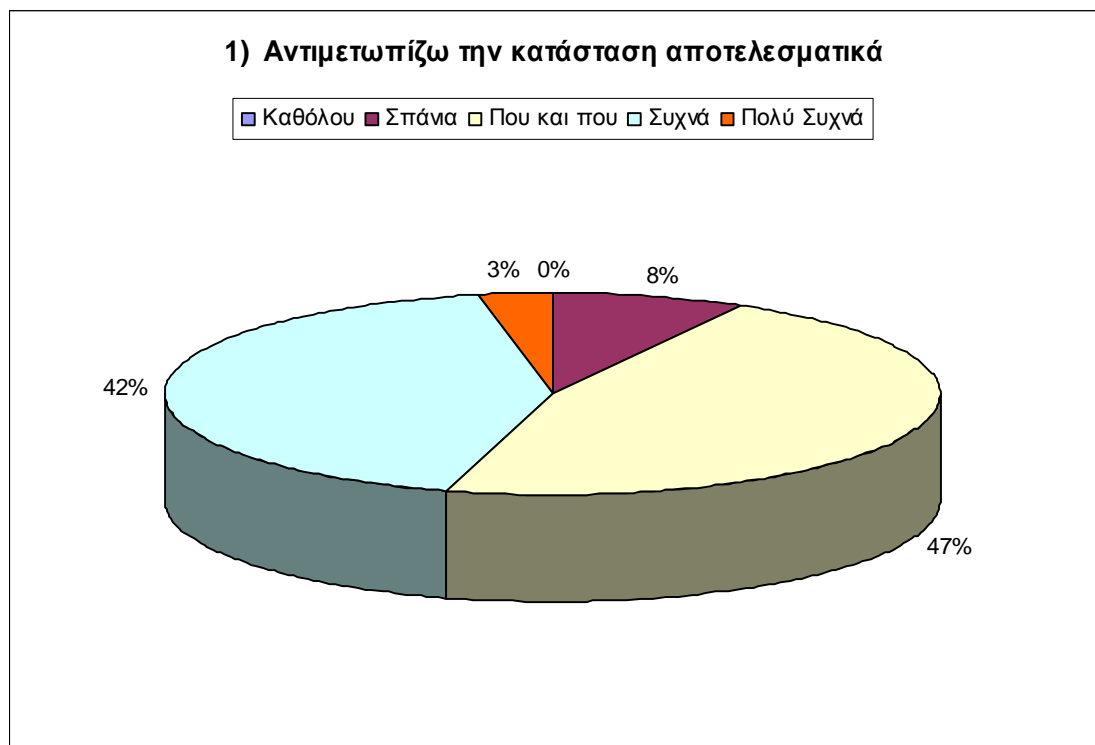
B. Στρατηγικές

Πίνακας 1: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την αντιμετώπιση της αποτελεσματικότητας της κατάστασης.

Αντιμετωπίζω αποτελεσματικά	την	κατάσταση
Καθόλου	0,00%	
Σπάνια	8,08%	
Που και που	46,46%	
Συχνά	42,42%	
Πολύ Συχνά	3,03%	

Παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων αντιμετωπίζει την κατάσταση που και που, ενώ ακολουθεί ένα εξίσου

μεγάλο ποσοστό που την αντιμετωπίζει συχνά. Παρατηρούμε ότι οι ερωτηθέντες που την αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά πολύ συχνά είναι ένα μικρό ποσοστό της τάξεως των 3,03%. Αξιοσημείωτο πάντως είναι ότι όλοι οι ερωτηθέντες με μικρά και μεγαλύτερα ποσοστά συμμετέχουν στην αντιμετώπιση της κατάστασης τους.

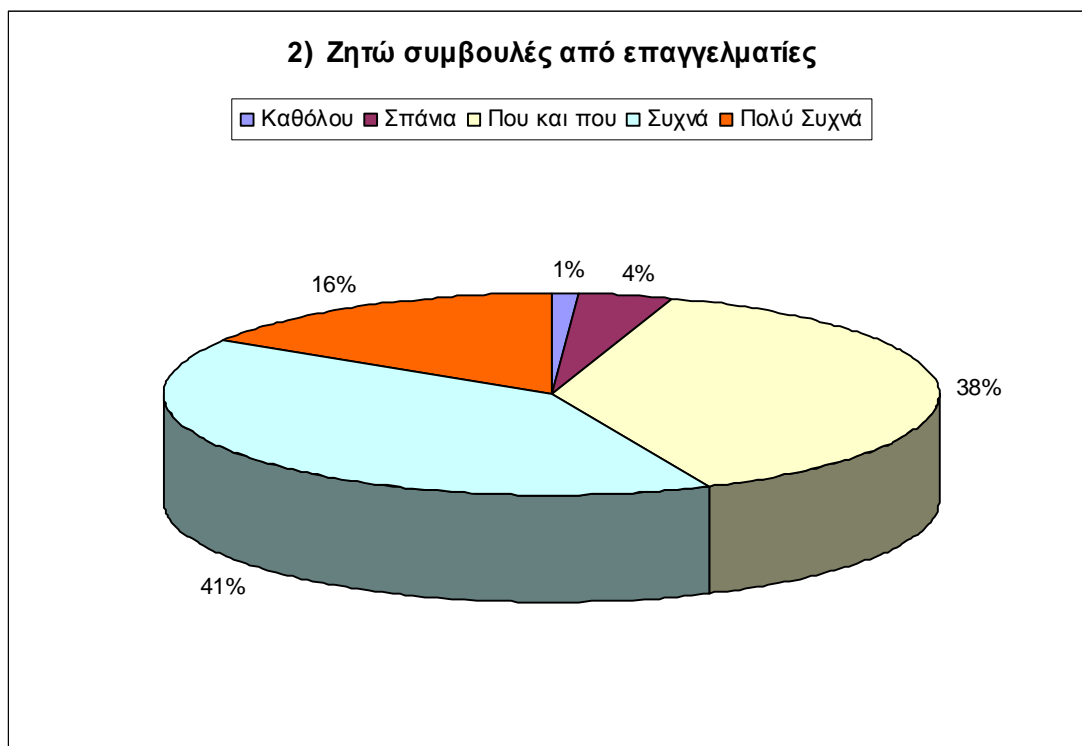

Πίνακας 2: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την αναζήτηση βοήθειας από επαγγελματίες.

Ζητώ συμβουλές από επαγγελματίες

Καθόλου	1,01%
Σπάνια	4,04%
Που και που	38,38%
Συχνά	40,40%
Πολύ Συχνά	16,16%

Στην παρούσα ερώτηση παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ζητά συχνά συμβουλές από επαγγελματίες και μετέπειτα ακολουθεί με μικρή διαφορά ένα ποσοστό που απάντησε που και που. Αξιοσημείωτο πάντως είναι ότι το ποσοστό που απάντησε πως δε ζητάει καθόλου συμβουλές καθόλου από επαγγελματίες είναι πολύ μικρό.

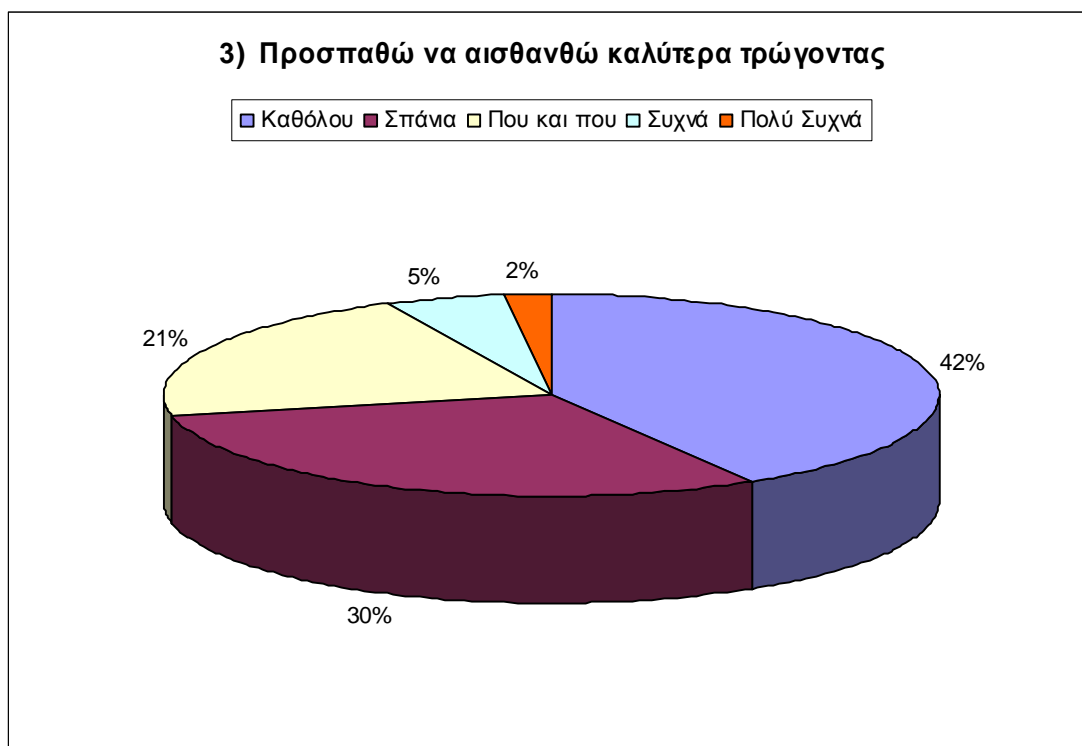

Πίνακας 3: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση αν τρώνε προκειμένου να αισθανθούν καλύτερα.

Προσπαθώ να αισθανθώ καλύτερα τρώγοντας

Καθόλου	41,41%
Σπάνια	30,30%
Που και που	21,21%
Συχνά	5,05%
Πολύ Συχνά	2,02%

Παρατηρούμε πως στην παρούσα ερώτηση το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε καθόλου, ενώ ακολουθεί ένα ποσοστό που δήλωσε σπάνια και μετέπειτα που και που. Αξιοσημείωτο πάντως είναι ότι το ποσοστό των ερωτηθέντων που τρώει για να αισθανθεί καλύτερα συχνά και πολύ συχνά είναι πολύ μικρό.

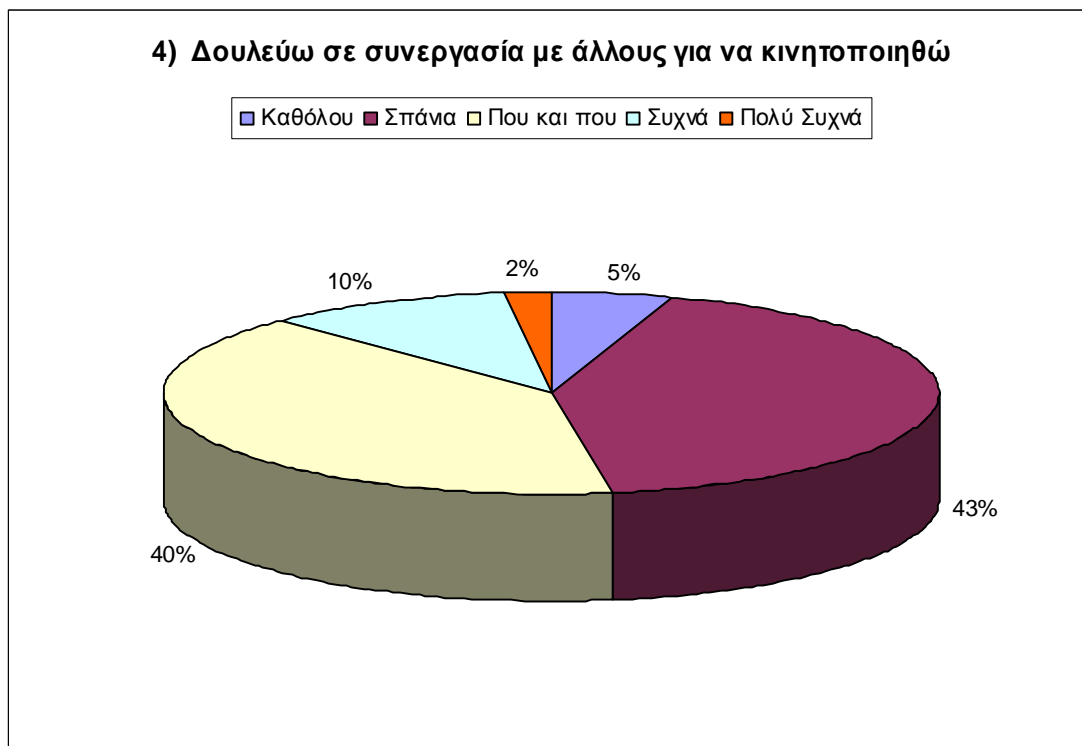

Πίνακας 4: Κατανομή των ερωτηθέντων που δουλεύουν σε συνεργασία με άλλους για να κινητοποιηθούν.

Δουλεύω σε συνεργασία με άλλους για να κινητοποιηθώ

Καθόλου	5,05%
Σπάνια	42,42%
Που και που	40,40%
Συχνά	10,10%
Πολύ Συχνά	2,02%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό σπάνια και που και που δουλεύουν σε συνεργασία με άλλους για να κινητοποιηθούν. Όμως και οι ερωτηθέντες που απάντησαν καθόλου κατέχουν ένα πολύ μικρό ποσοστό.

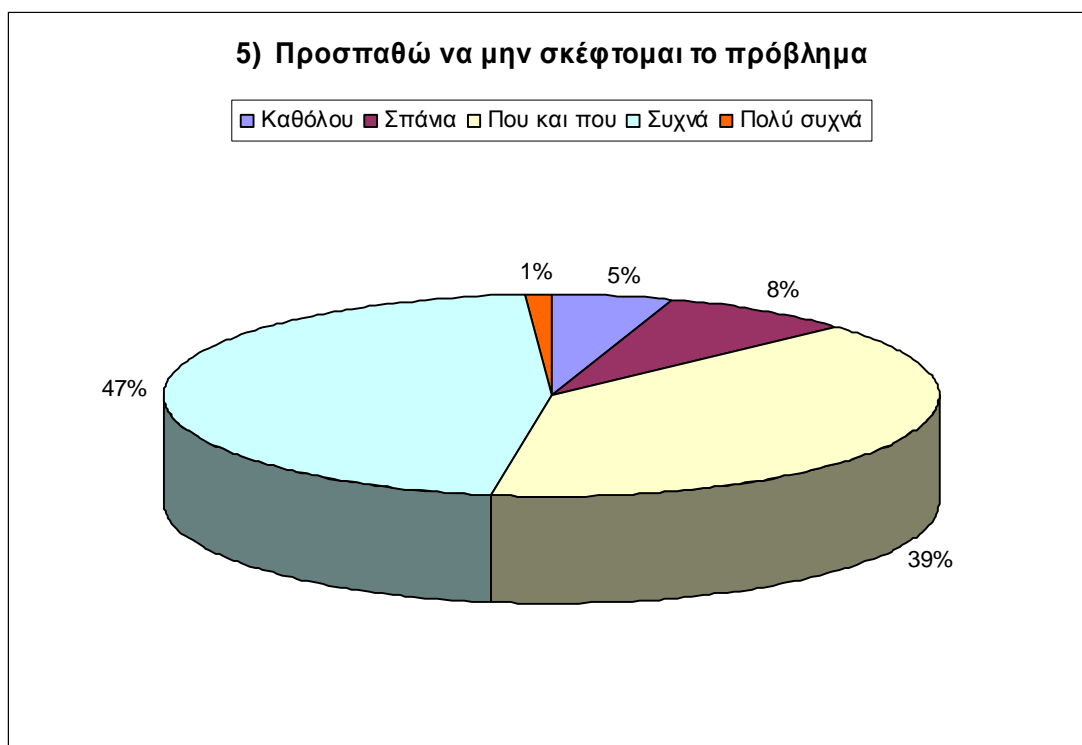

Πίνακας 5: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την προσπάθεια τους να μη σκέφτονται το πρόβλημα.

Προσπαθώ να μην σκέφτομαι το πρόβλημα

Καθόλου	5,05%
Σπάνια	8,08%
Που και που	39,39%
Συχνά	46,46%
Πολύ συχνά	1,01%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό προσπαθεί συχνά να μη σκέφτεται το πρόβλημα και μετέπειτα που και που. Παρατηρούμε επίσης πως το ποσοστό που απάντησε πολύ συχνά είναι και το μικρότερο.

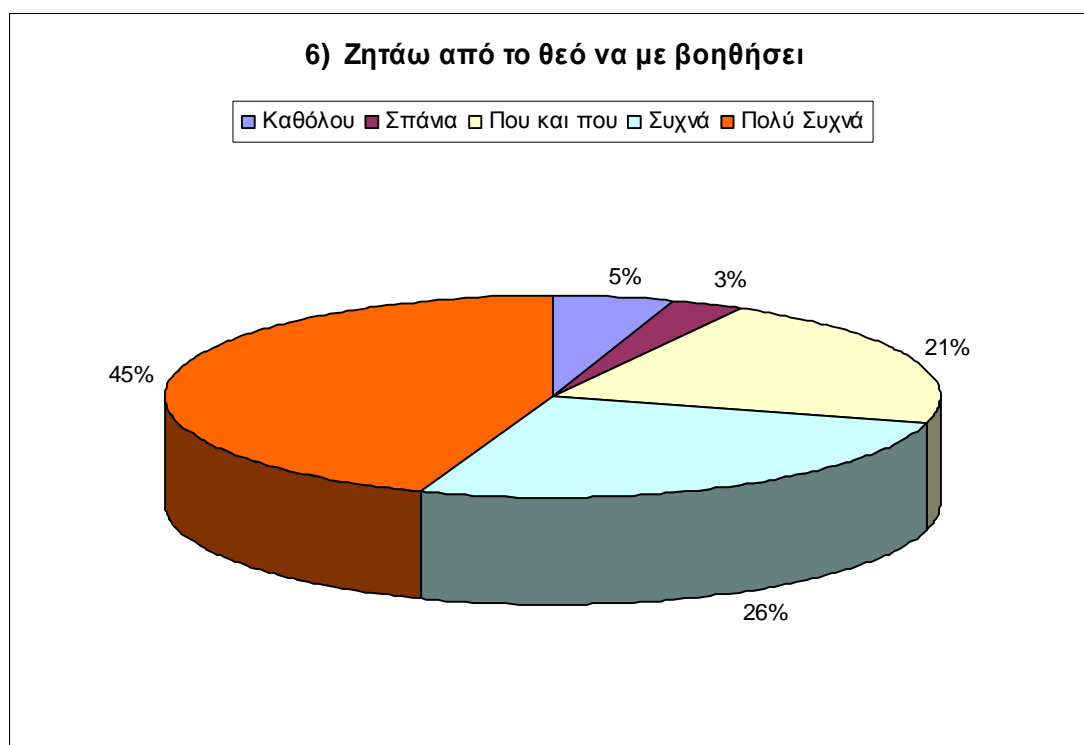

Πίνακας 6: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με τη βοήθεια που ζητάν από το θεό.

Ζητάω από το θεό να με βοηθήσει

Καθόλου	5,05%
Σπάνια	3,03%
Που και που	21,21%
Συχνά	26,26%
Πολύ Συχνά	44,44%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε ότι πολύ συχνά ζητάει από το θεό βοήθεια, μετέπειτα ακολουθούν αυτοί που απάντησαν (26,26%) συχνά και αυτοί που απάντησαν που και που (21,21%). Μικρά είναι τα ποσοστά που απάντησαν σπάνια και μετέπειτα καθόλου.

Πίνακας 7: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την αποφυγή τους να συναντάνε ανθρώπους.

Αποφεύγω να συναντώ ανθρώπους

Καθόλου	18,18%
Σπάνια	59,60%
Που και που	19,19%
Συχνά	2,02%
Πολύ Συχνά	1,01%

Παρατηρούμε ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό (59,60%) απάντησε σπάνια. Ακολουθούν οι ερωτηθέντες που απάντησαν που και που (19,19%) και αυτοί που απάντησαν καθόλου (18,18%). Παρατηρούμε πως αυτοί που απάντησαν ότι αποφεύγουν να συναντάν ανθρώπους συχνά και πολύ συχνά κατέχουν τα πιο μικρά ποσοστά.

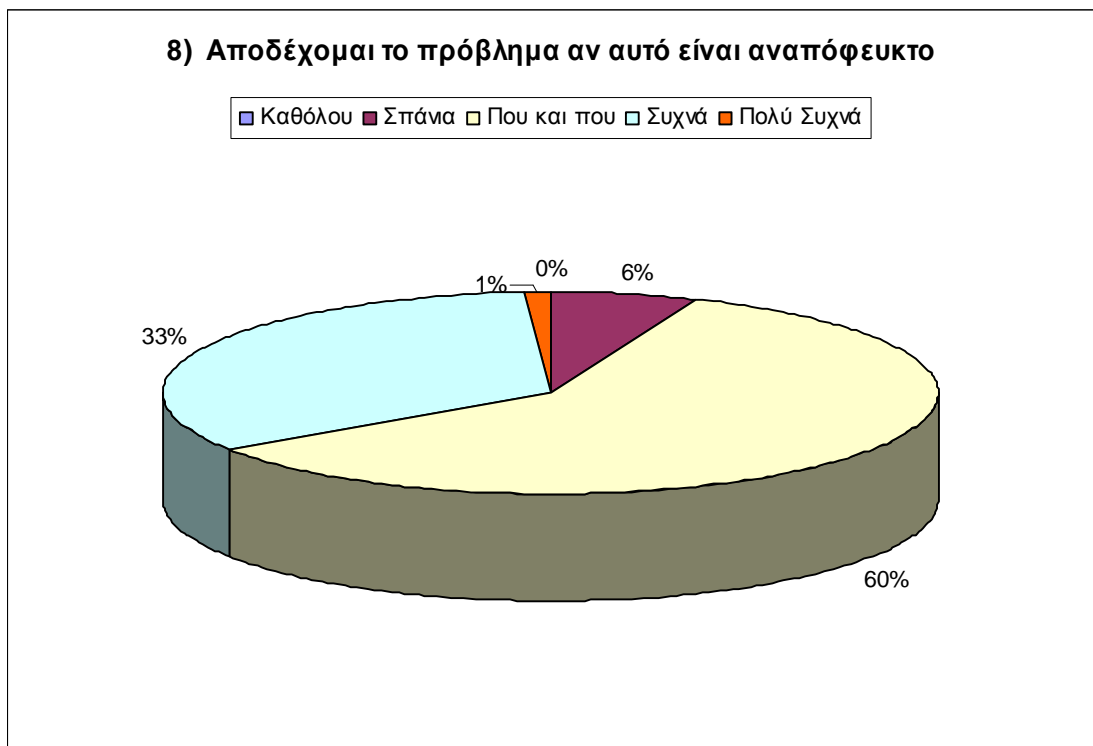

Πίνακας 8: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το αν αποδέχονται το πρόβλημα όταν θεωρείται αναπόφευκτο.

Αποδέχομαι το πρόβλημα αν αυτό είναι αναπόφευκτο

Καθόλου	0,00%
Σπάνια	6,06%
Που και που	59,60%
Συχνά	33,33%
Πολύ Συχνά	1,01%

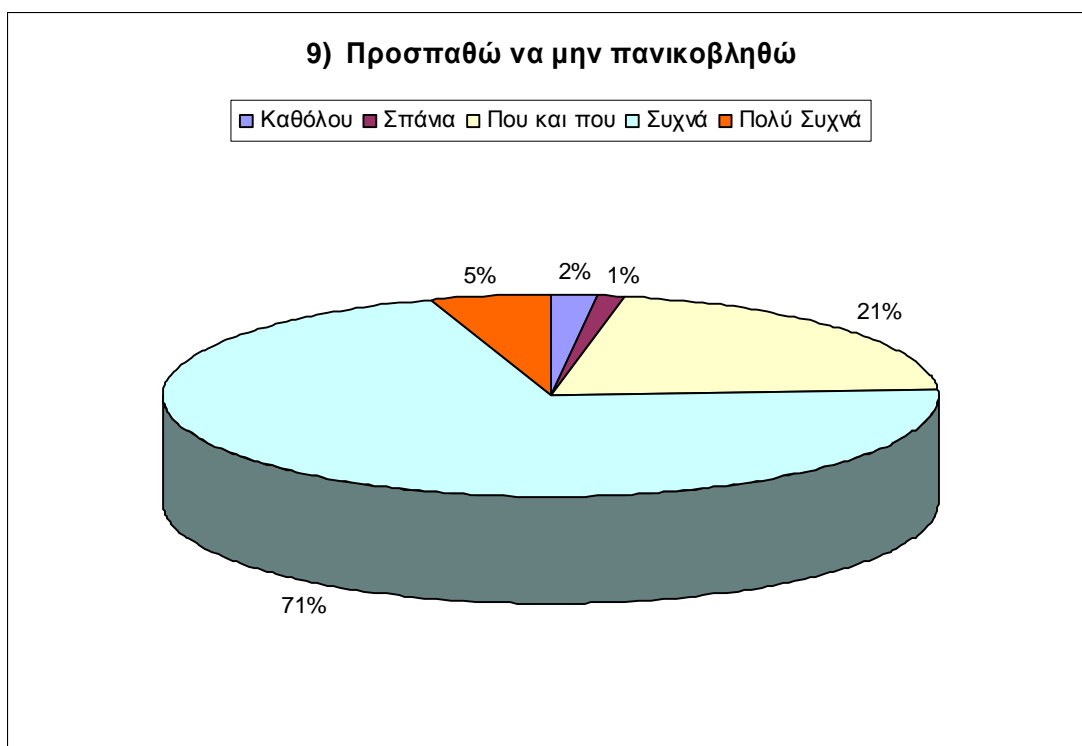
Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε στην παρούσα ερώτηση που και που (59,60%). Ακολούθησε ένα ποσοστό (33,33%) που απάντησε συχνά. Αξιοσημείωτο είναι ότι

Πίνακας 9: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την προσπάθεια τους να μην πανικοβληθούν.

Προσπαθώ να μην πανικοβληθώ	
Καθόλου	2,02%
Σπάνια	1,01%
Που και που	21,21%
Συχνά	70,71%
Πολύ Συχνά	5,05%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (70,71%) απάντησε συχνά σε αυτή την ερώτηση.

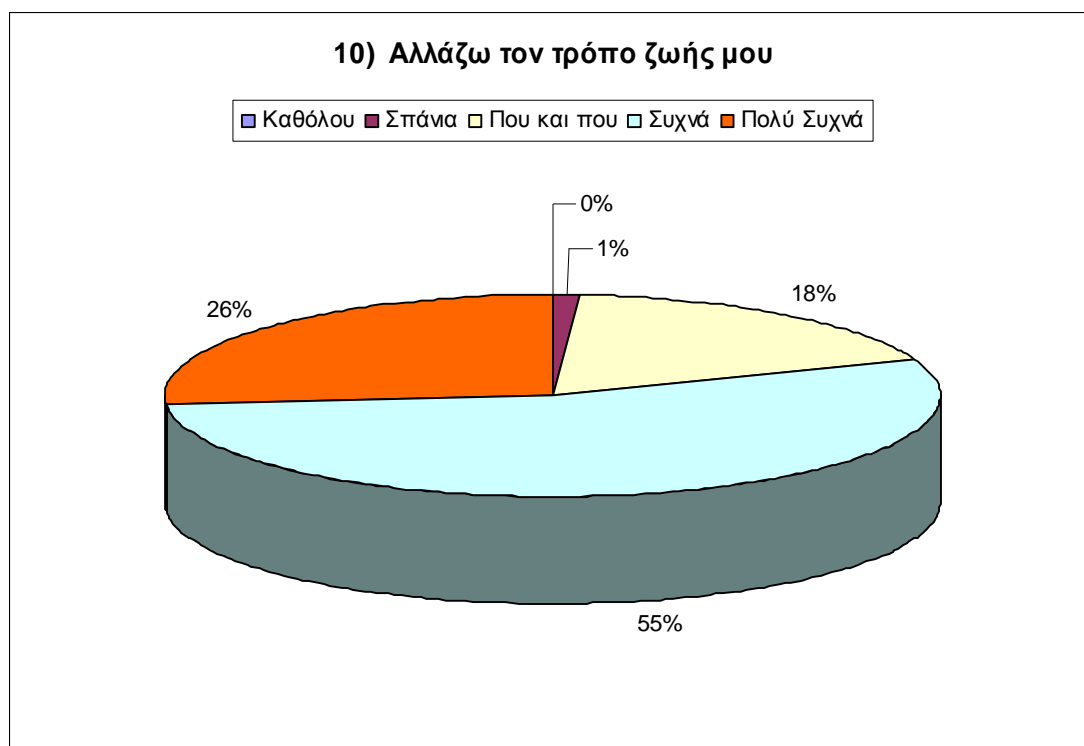

Πίνακας 10: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την αλλαγή του τρόπου ζωής τους.

Αλλάζω τον τρόπο ζωής μου

Καθόλου	0,00%
Σπάνια	1,01%
Που και που	18,18%
Συχνά	54,55%
Πολύ Συχνά	26,26%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε ότι συχνά αλλάζει τον τρόπο ζωής του (54,55%). Ακολουθεί με 26,26% αυτοί που απάντησαν ότι το κάνουν πολύ συχνά, ενώ με 18,18% αυτοί που απάντησαν που και που. Χαρακτηριστικό είναι το μηδενικό ποσοστό στο καθόλου, που μας δείχνει πως όλοι οι ερωτηθέντες αλλάζουν τον τρόπο ζωής τους σε σχέση με την αντιμετώπιση του προβλήματος.

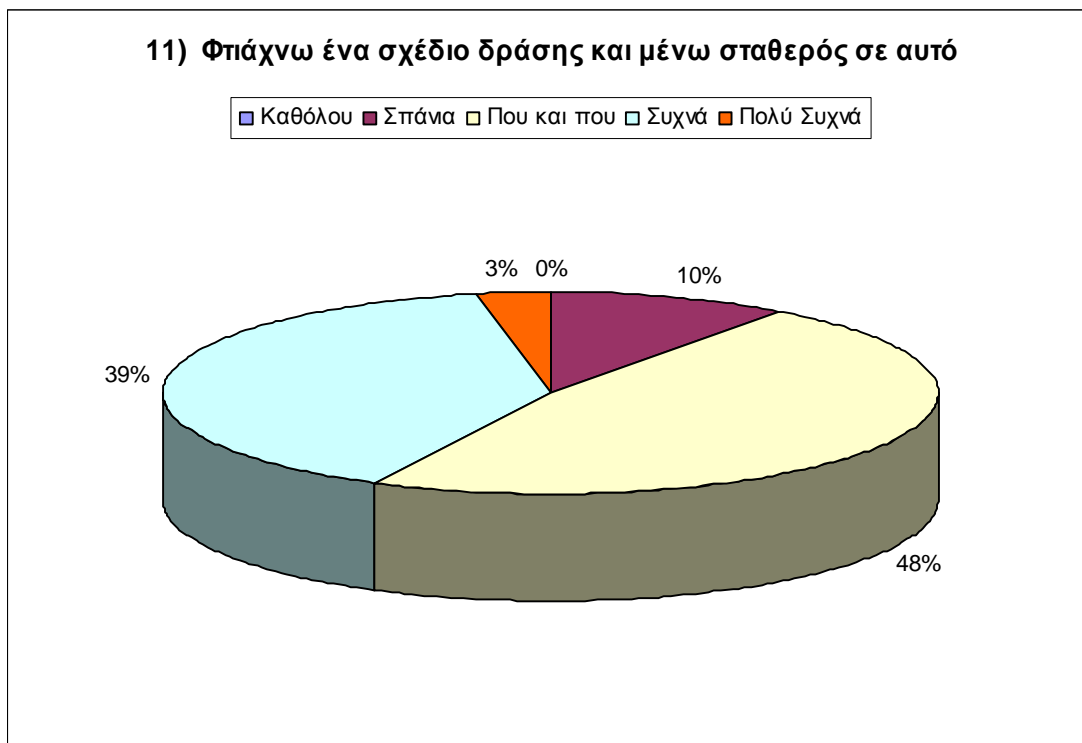

Πίνακας 11: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το αν φτιάχνουν σχέδια δράσης μένοντας σταθεροί σε αυτά.

Φτιάχνω ένα σχέδιο δράσης και μένω σταθερός σε αυτό

Καθόλου	0,00%
Σπάνια	10,10%
Που και που	47,47%
Συχνά	39,39%
Πολύ Συχνά	3,03%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε που και που (47,47%). Μετέπειτα ακολουθεί ένα ποσοστό που απήντησε συχνά με 39,39%. Αξιοσημείωτο είναι το μηδενικό ποσοστό που υπάρχει στο καθόλου.

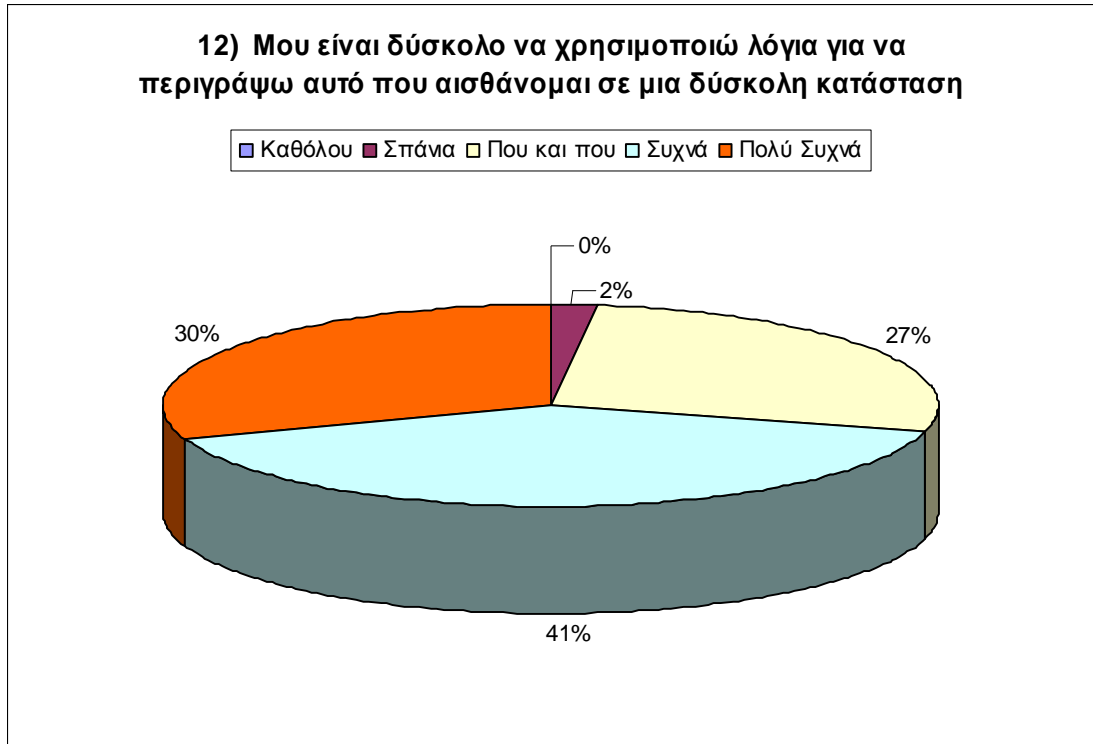
Πίνακας 12: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν και πόσο συχνά χρησιμοποιούν λόγια για να περιγράψουν πως νιώθουν σε μια δύσκολη κατάσταση

Μου είναι δύσκολο να χρησιμοποιήσω λόγια για να περιγράψω αυτό που αισθάνομαι σε μια δύσκολη κατάσταση

Καθόλου	0,00%
Σπάνια	2,02%
Που και που	27,27%
Συχνά	40,40%
Πολύ Συχνά	30,30%

Στην παρούσα ερώτηση παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (40,40%) των ερωτηθέντων απάντησε πως του συμβαίνει συχνά να μη βρίσκει λόγια για να περιγράψει τη δύσκολη κατάσταση στην οποία βρίσκεται. Μετέπειτα ακολουθεί ένα ποσοστό που τους συμβαίνει πολύ συχνά (30,30%) και πολύ κοντά του βρίσκονται αυτοί που απάντησαν που και που (27,27%). Και σε αυτήν την

ερώτηση παρατηρούμε το μηδενικό ποσοστό που υπάρχει στην ερώτηση του καθόλου.

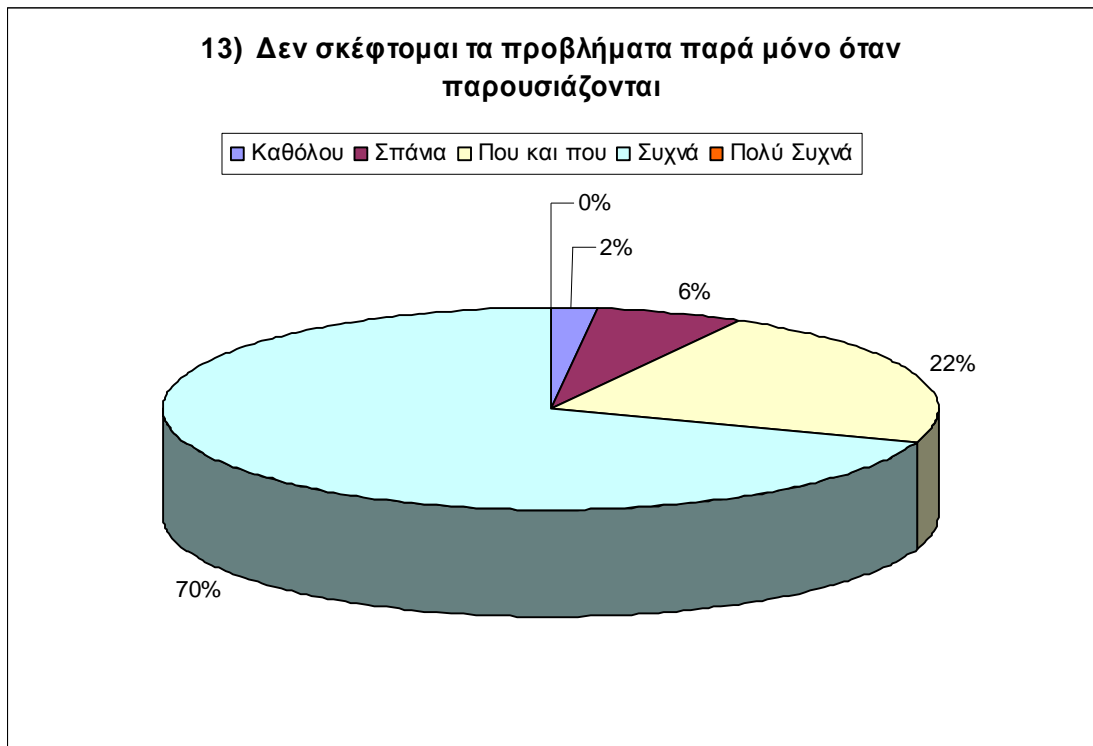
Πίνακας 13: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το ότι δε σκέφτονται τα προβλήματα παρά μόνο όταν παρουσιάζονται.

Δεν σκέφτομαι τα προβλήματα παρά μόνο όταν παρουσιάζονται

Καθόλου	2,02%
Σπάνια	6,06%
Που και που	22,22%
Συχνά	69,70%
Πολύ Συχνά	0,00%

Παρατηρούμε σε αυτήν την ερώτηση με μεγάλη διαφορά πως το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (69,70%) απάντησε ότι συχνά δε σκέφτονται τα προβλήματα παρά μόνο όταν

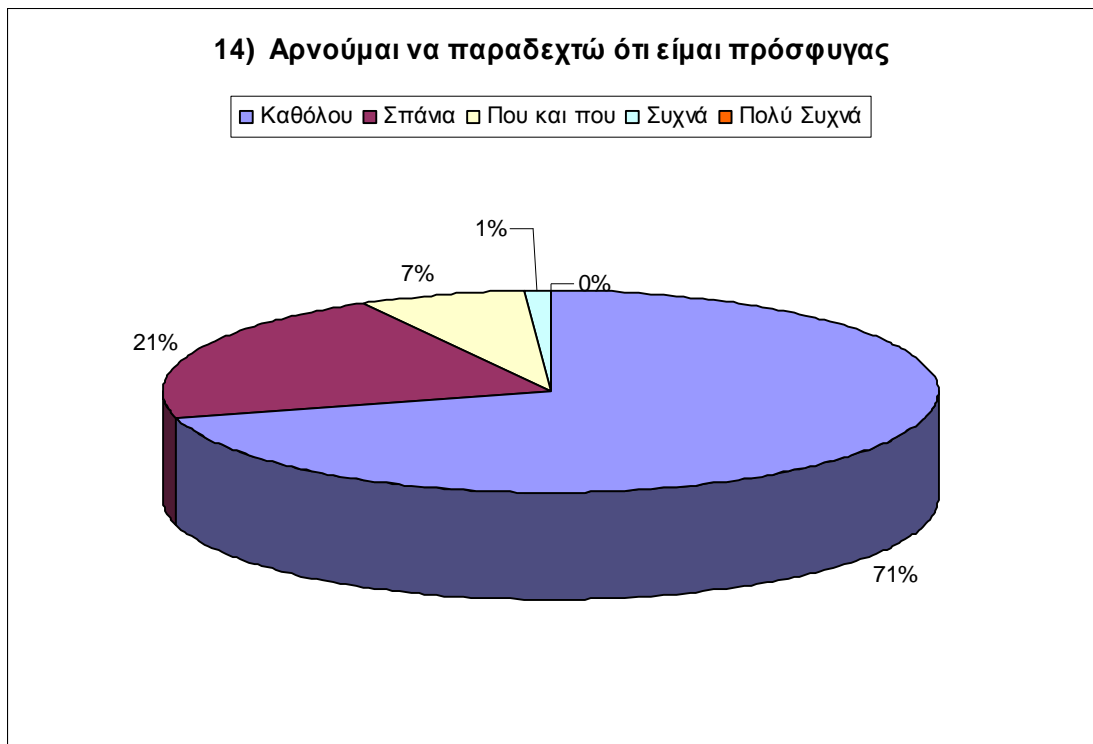
παρουσιάζονται. Μετέπειτα ακολουθεί με 22,22% το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησε που και που. Επίσης, είναι αξιοσημείωτο ότι ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε ότι τους συμβαίνει συχνά, βλέπουμε παράλληλα και το μηδενικό ποσοστό σε αυτούς που απάντησαν πολύ συχνά.

Πίνακας 14: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την άρνηση τους να παραδεχτούν εάν είναι πρόσφυγες

Αρνούμαι να παραδεχτώ ότι είμαι πρόσφυγας	
Καθόλου	70,71%
Σπάνια	21,21%
Που και που	7,07%
Συχνά	1,01%
Πολύ Συχνά	0,00%

Παρατηρούμε στην παρούσα ερώτηση ότι το μεγαλύτερο ποσοστό με μεγάλη διαφορά (70,71%) απάντησε πως δεν αρνούνται να παραδεχτούν καθόλου ότι είναι πρόσφυγες. Μετέπειτα, με 21,21% υπάρχει το ποσοστό που απάντησε ότι τους συμβαίνει αλλά σπάνια. Παρατηρούμε τα πολύ χαμηλά ποσοστά σε αυτούς που τους συμβαίνει συχνά, αλλά και το μηδενικό ποσοστό σε αυτούς που απάντησαν πολύ συχνά.

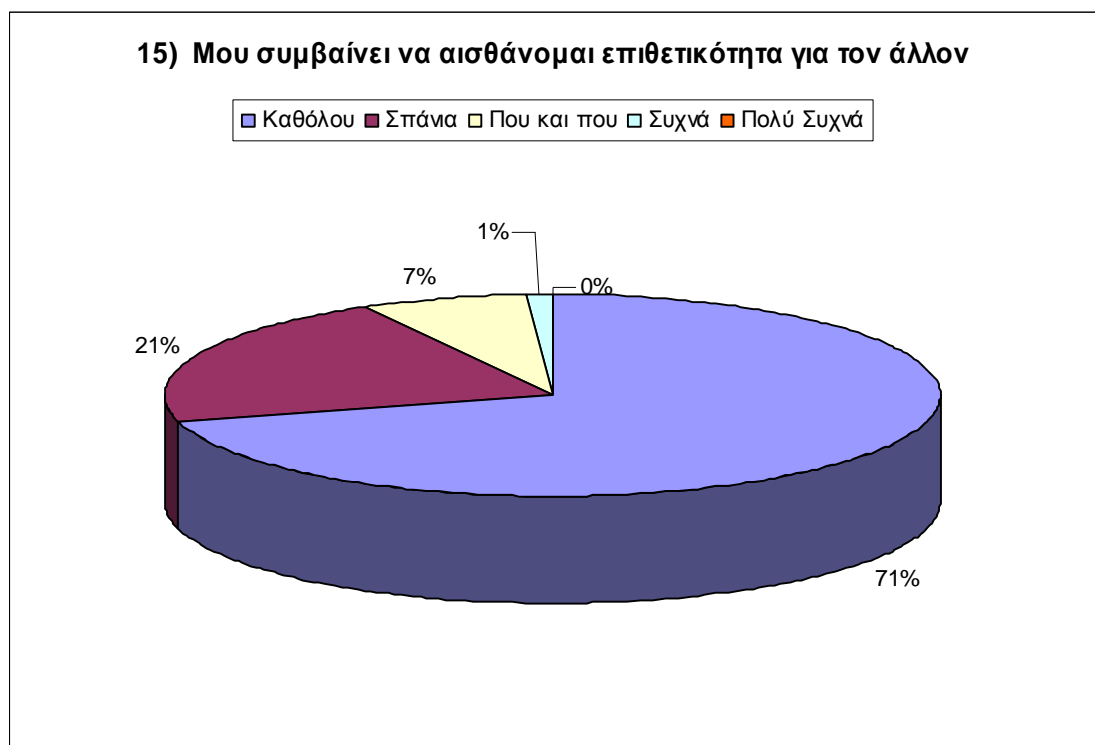

Πίνακας 15: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν συμβαίνει να νιώθουν επιθετικότητα για τον άλλον.

Μου συμβαίνει να αισθάνομαι επιθετικότητα για τον άλλον

Καθόλου	70,71%
Σπάνια	21,21%
Που και που	7,07%
Συχνά	1,01%
Πολύ Συχνά	0,00%

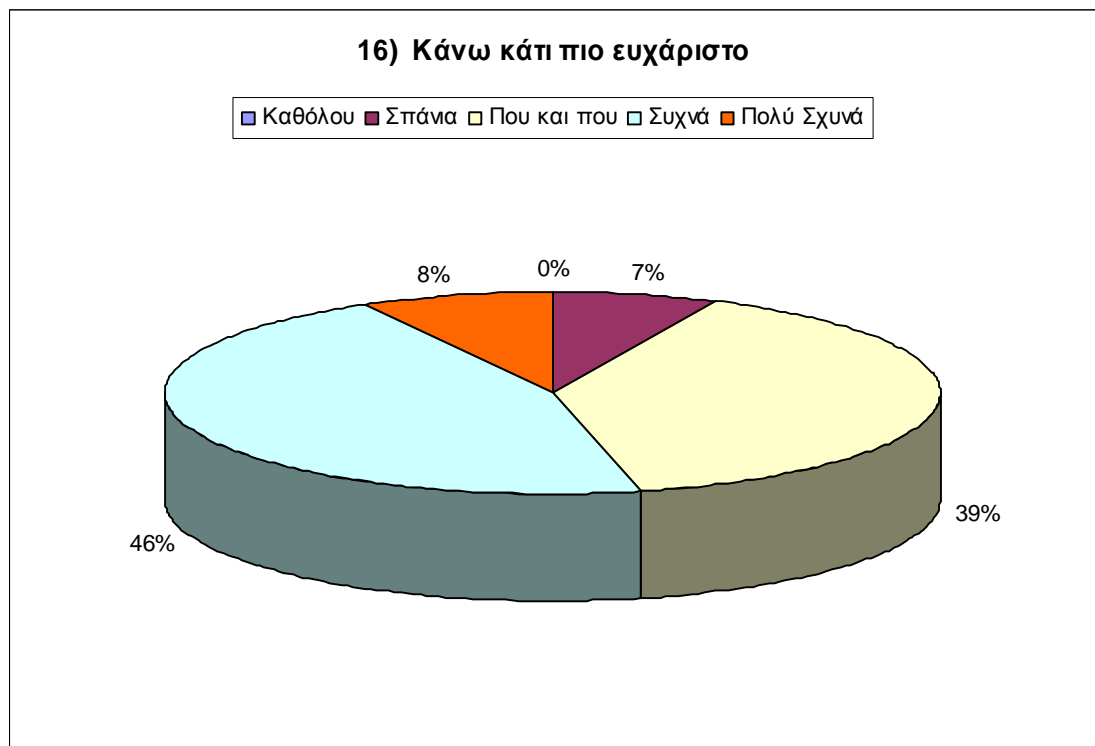
Παρατηρούμε πως με μεγάλη διαφορά (70,71%) το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι καθόλου δεν αισθάνονται επιθετικότητα για τον άλλον. Ακολουθεί με 21,21% εκείνο το ποσοστό που απάντησε σπάνια. Σε χαμηλά επίπεδα κυμαίνονται τα ποσοστά των ερωτηθέντων που απάντησαν που και που (7,07%), συχνά (1,01%), αλλά και το μηδενικό ποσοστό που βλέπουμε στο πολύ συχνά.

Πίνακας 16: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν κάνουν κάτι πιο ευχάριστο.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Κάνω κάτι πιο ευχάριστο	0,00%	7,07%	39,39%	45,45%	8,08%

Παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι συχνά κάνει κάτι πιο ευχάριστο (45,45%) και ακολουθεί με 39,39% ότι το κάνει που και που. Χαρακτηριστικό είναι πως όλοι οι ερωτηθέντες προσπαθούν να κάνουν κάτι πιο ευχάριστο, είτε πολύ συχνά είτε σπάνια.

Πίνακας 17: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν αναλύουνε την κατάσταση προκειμένου να την καταλάβουν καλύτερα.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και Που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Αναλύω την κατάσταση για να την καταλάβω καλύτερα	0,00%	4,04%	37,37%	41,41%	17,17%

Παρατηρούμε ότι οι ερωτηθέντες μας συχνά (41,41%) αναλύουν την κατάσταση για να την καταλάβουν καλύτερα. Ακολουθεί με ποσοστό 37,37% αυτοί που απάντησαν που και που και με 17,17% πολύ συχνά. Χαρακτηριστικό είναι πως όλοι προσπαθούν να αναλύσουν την κατάσταση προκειμένου να την καταλάβουν καλύτερα.

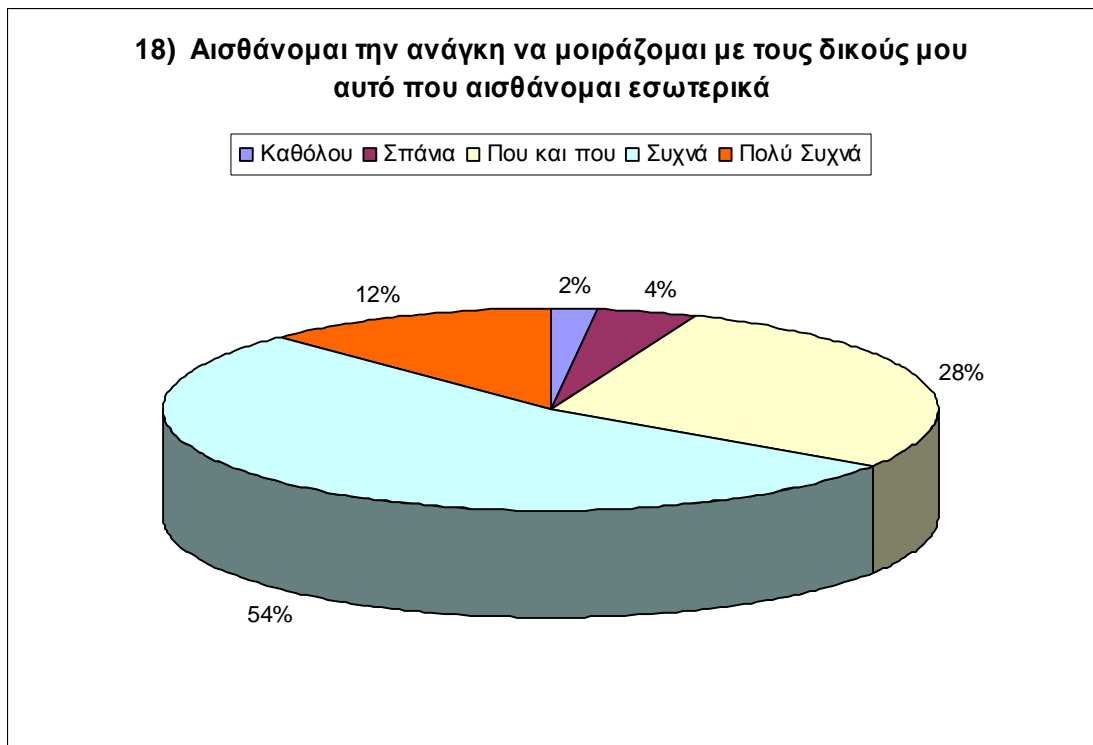

Πίνακας 18: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν αισθάνονται την ανάγκη να μοιράζονται με τους δικούς τους από που αισθάνονται εσωτερικά.

Καθόλου Σπάνια Που και Που Συχνά Πολύ Συχνά

Αισθάνομαι την
ανάγκη να
μοιράζομαι με
τους δικούς μου 2,02% 4,04% 28,28% 53,54% 12,12%
αυτό που
αισθάνομαι
εσωτερικά

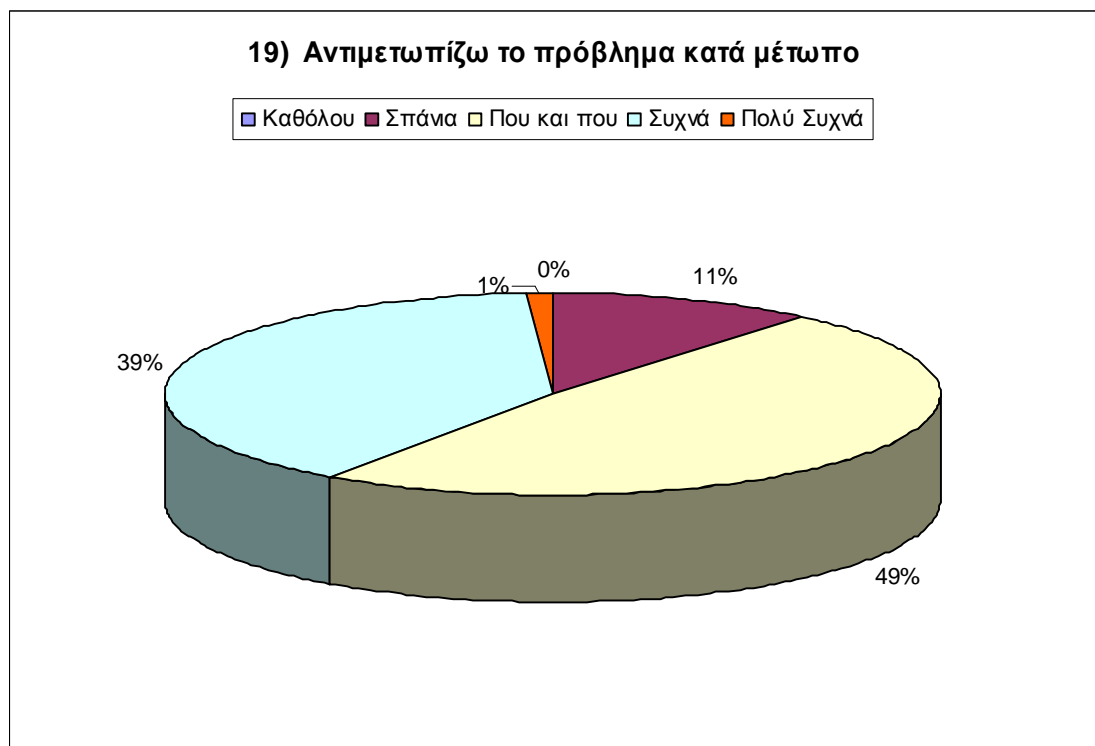
Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι συχνά με ποσοστό 53,54% νιώθουν την ανάγκη να μοιράζονται με τους δικούς τους αυτό που νιώθουν εσωτερικά. Ακολουθεί το ποσοστό που απάντησε που και που (28,28%).

Πίνακας 19: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με τον εάν αντιμετωπίζουν την κατάσταση κατά μέτωπο.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Αντιμετωπίζω το πρόβλημα κατά μέτωπο	0,00%	11,11%	48,48%	39,39%	1,01%

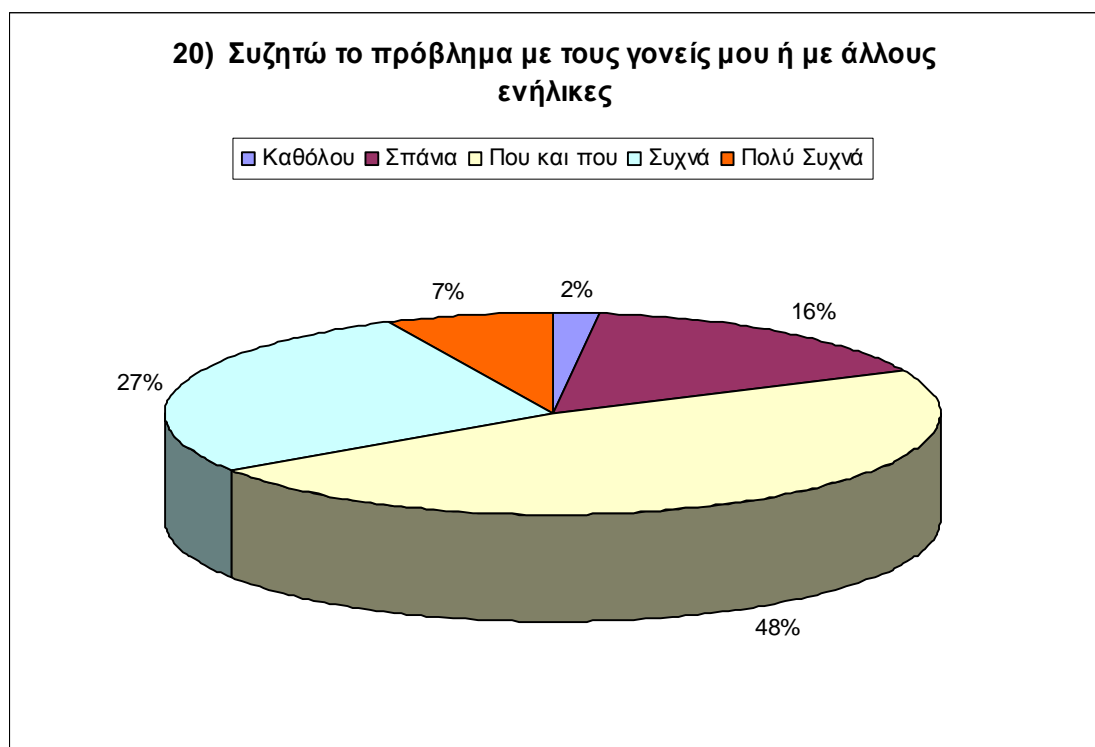
Παρατηρούμε ότι το 48,48% των ερωτηθέντων αντιμετωπίζουν που και που την κατάσταση κατά μέτωπο. Μετέπειτα ακολουθούν με 39,39% αυτοί που απάντησαν συχνά. Παρατηρώντας το μηδενικό ποσοστό στην απάντηση του καθόλου διαπιστώνουμε ότι όλοι οι ερωτηθέντες προσπαθούν να αντιμετωπίζουν την κατάσταση κατά μέτωπο.

Πίνακας 20: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με τη συζήτηση του προβλήματος με τους γονείς ή άλλους ενήλικες.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Συζητώ το πρόβλημα με τους γονείς μου ή με άλλους ενήλικες	2,02%	16,16%	47,47%	27,27%	7,07%

Παρατηρούμε ότι που και που (47,47%) συζητάνε το πρόβλημα τους με τους γονείς ή άλλους ενήλικες. Ακολουθούν αυτοί που απάντησαν ότι το κάνουν συχνά (27,27%).

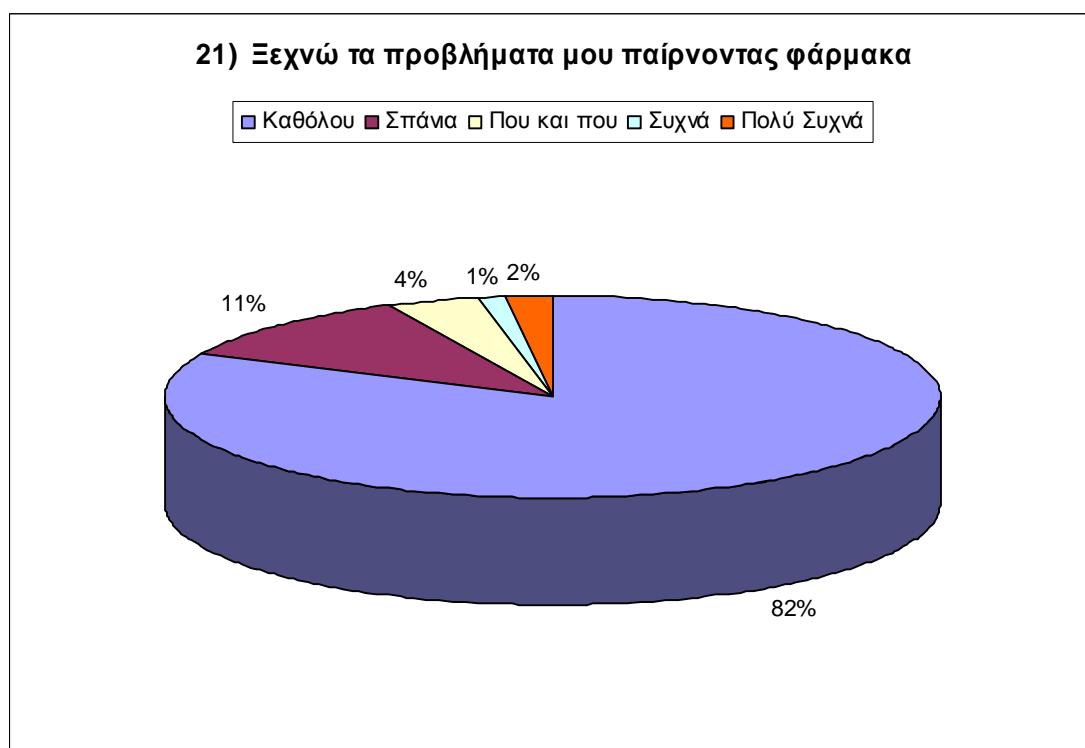

Πίνακας 21: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν ξεχνούν τα προβλήματα τους παίρνοντας φάρμακα.

Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
---------	--------	-------------	-------	------------

Ξεχνώ τα προβλήματα παίρνοντας φάρμακα	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
	81,82%	11,11%	4,04%	1,01%	2,02%

Στην παρούσα ερώτηση διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων δεν παίρνει καθόλου φάρμακα για να ξεχνά τα προβλήματα του (81,82%). Χαρακτηριστικό είναι τα πολύ μικρά ποσοστά στις υπόλοιπες απαντήσεις.

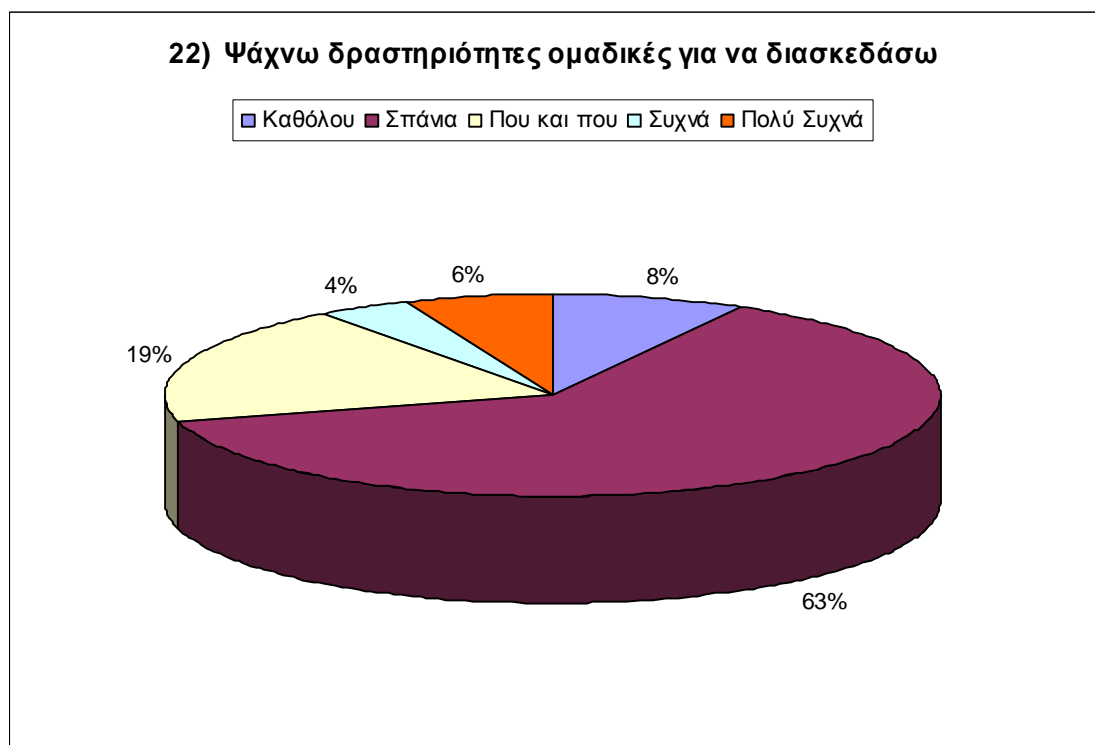

Πίνακας 22: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν ψάχνουν ομαδικές δραστηριότητες για να διασκεδάσουν.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Ψάχνω δραστηριότητες ομαδικές για να	8,08%	62,63%	19,19%	4,04%	6,06%

διασκεδάσω

Παρατηρούμε ότι σπάνια το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων ψάχνει ομαδικές δραστηριότητες για να διασκεδάσει (62,63%). Με μεγάλη διαφορά ακολουθεί το ποσοστό που το κάνει που και που (19,19%).

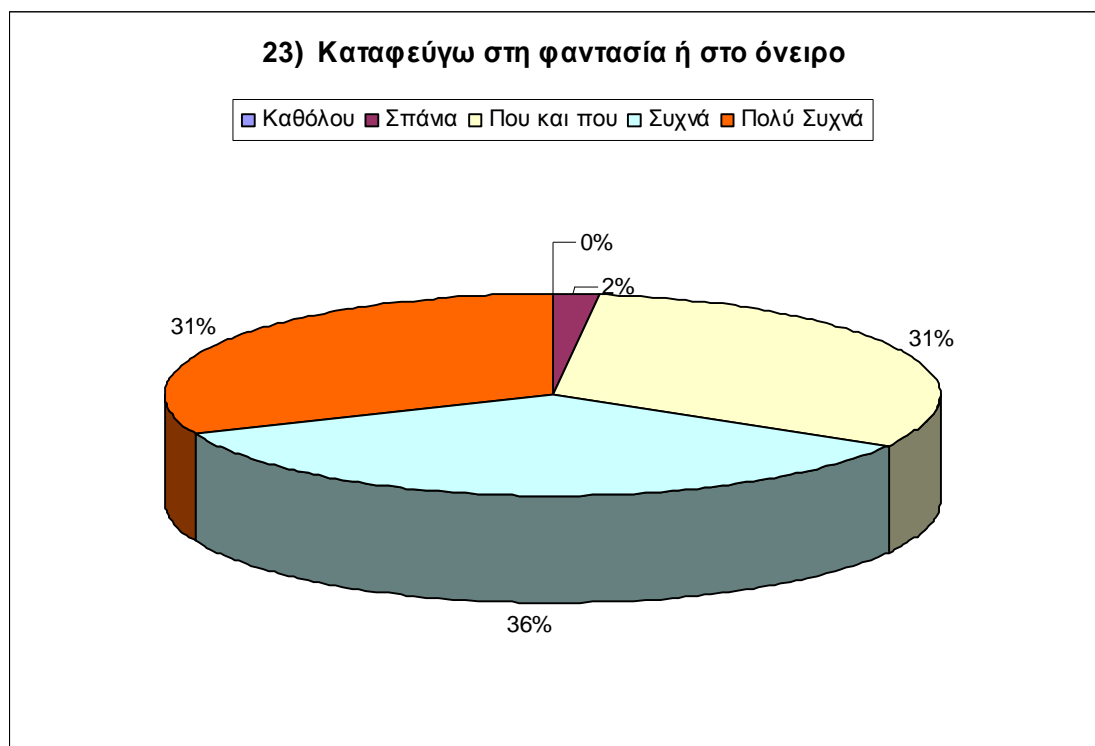

Πίνακας 23: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν καταφεύγουν στη φαντασία ή στο όνειρο.

Καθόλου Σπάνια Που και που Συχνά Πολύ Συχνά

Καταφεύγω στη φαντασία ή στο όνειρο	0,00%	2,02%	31,31%	35,35%	31,31%
---	-------	-------	--------	--------	--------

Στην παρούσα ερώτηση παρατηρούμε τρεις απαντήσεις με πολύ κοντινά ποσοστά μεταξύ τους. Το 35,35% των ερωτηθέντων απάντησε ότι συχνά καταφεύγει στην φαντασία ή στο όνειρο. Μετέπειτα παρατηρούμε την ισοδυναμία των απαντήσεων του που και που και του πολύ συχνά με 31,31%. Το μηδενικό ποσοστό στην ερώτηση του καθόλου μας δείχνει πως όλοι οι ερωτηθέντες είτε πολύ συχνά είτε σπάνια καταφεύγουν στην φαντασία και στο όνειρο.

Πίνακας 24: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν ψάχνουν μια φιλοσοφία ζωής για να πολεμήσουν ενάντια στο πρόβλημα.

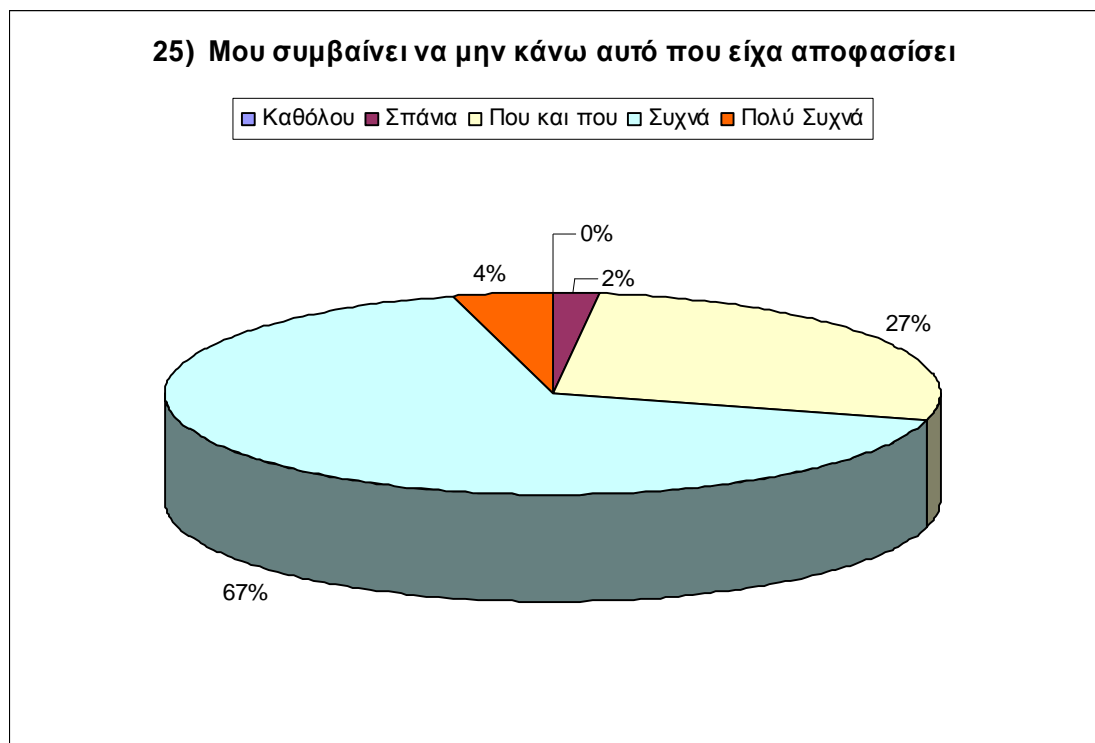
	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Ψάχνω να βρω μια φιλοσοφία ζωής για να πολεμήσω ενάντια στο πρόβλημα	0,00%	9,09%	52,53%	36,36%	2,02%

Παρατηρούμε ότι που και που ψάχνουν μια φιλοσοφία ζωής για να πολεμήσουν ενάντια στο πρόβλημα (52,53%). Μετέπειτα ακολουθεί το ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησε ότι το κάνει συχνά (36,36%). Το μηδενικό ποσοστό στην ερώτηση του καθόλου μας δείχνει πως όλοι οι ερωτηθέντες είτε πολύ συχνά είτε σπάνια ψάχνουν μία φιλοσοφία ζωής προκειμένου να πολεμήσουν ενάντια στο πρόβλημα.

Πίνακας 25: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν τους συμβαίνει να μην κάνουν αυτό που είχαν αποφασίσει.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Μου συμβαίνει να μην κάνω αυτό που είχα αποφασίσει	0,00%	2,02%	27,27%	66,67%	4,04%

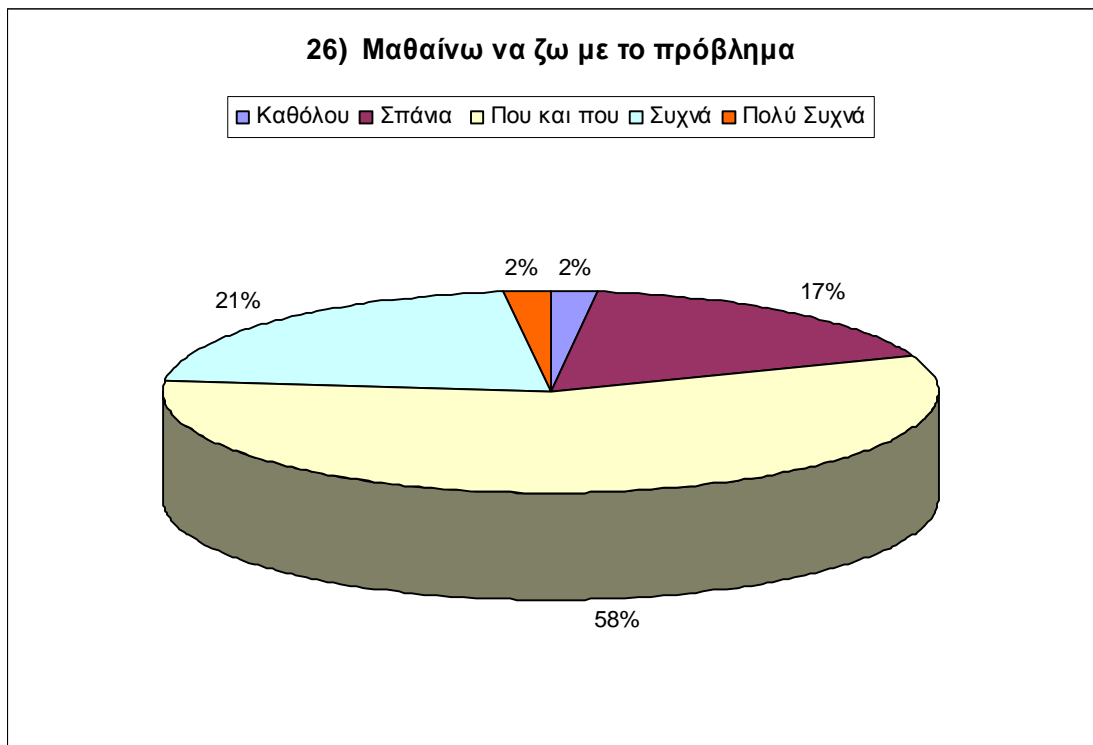
Παρατηρούμε ότι αυτοί που απάντησαν ότι συχνά τους συμβαίνει να μην κάνουν αυτό που είχαν αποφασίσει αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό (66,67%). Ακολουθούν αυτοί που απάντησαν ότι τους συμβαίνει που και που (27,27%).

Πίνακας 26: Κατανομή των ερωτηθέντων που μαθαίνουν να ζουν με το πρόβλημα.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Μαθαίνω να ζω με το πρόβλημα	2,02%	17,17%	57,58%	21,21%	2,02%

Στην παρούσα ερώτηση παρατηρούμε ότι αυτοί που μαθαίνουν να ζουν με το πρόβλημα αυτό που και που αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό (57,58%). Ακολουθούν αυτοί που απάντησαν συχνά (21,21%) και σπάνια (17,17%).

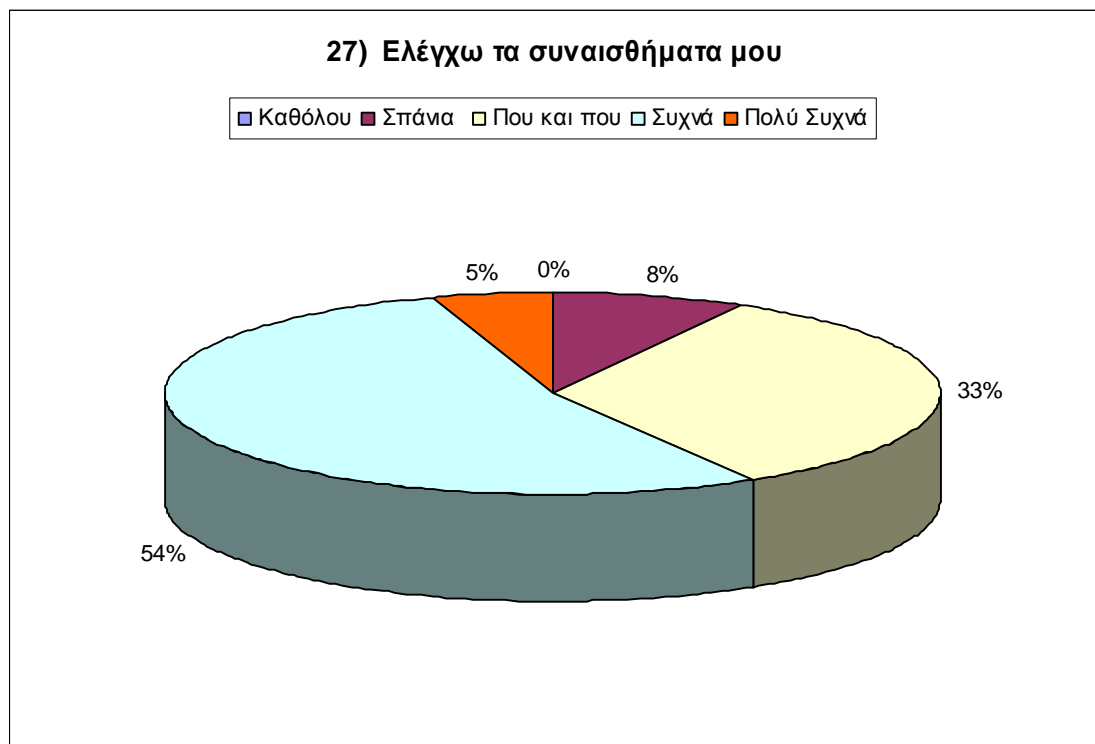

Πίνακας 27: Κατανομή των ερωτηθέντων ως προς την ικανότητα του ελέγχου των συναισθημάτων τους.

Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
---------	--------	-------------	-------	------------

Ελέγχω τα συναισθήματά μου	0,00%	8,08%	33,33%	53,54%	5,05%
-----------------------------------	-------	-------	--------	--------	-------

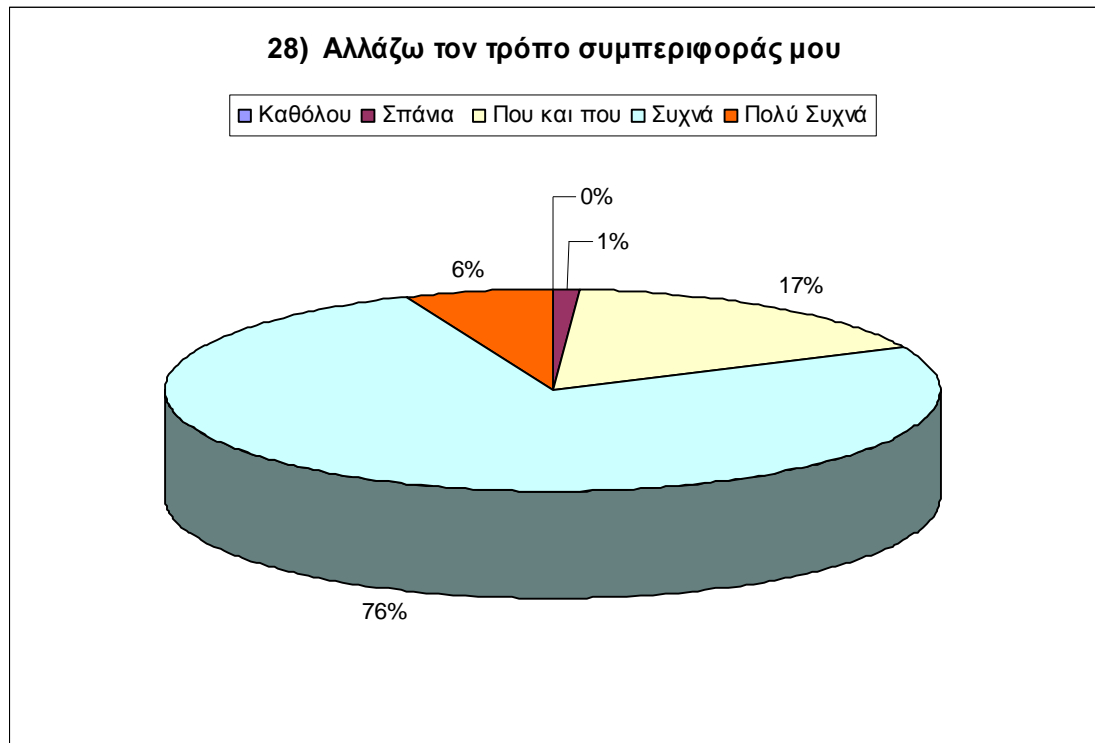
Στην παρούσα ερώτηση πως το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων προσπαθεί συχνά να ελέγχει τα συναισθήματά του (53,54%). Ακολουθεί το ποσοστό που απάντησε που και που με 33,33%. Χαρακτηριστικό είναι το μηδενικό ποσοστό στο καθόλου που όλοι οι ερωτηθέντες προσπαθούν να ελέγξουν τα συναισθήματά τους.

Πίνακας 28: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την αλλαγή του τρόπου συμπεριφοράς τους.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Αλλάζω τον τρόπο συμπεριφοράς μου	0,00%	1,01%	17,17%	75,76%	6,06%

Παρατηρούμε ότι με μεγάλη διαφορά το ποσοστό που απάντησε ότι συχνά αλλάζει τον τρόπο συμπεριφοράς του είναι και το μεγαλύτερο (75,76%). Ακολουθεί με ποσοστό 17,17% αυτοί που απάντησαν που και που. Χαρακτηριστικό είναι το μηδενικό ποσοστό στο καθόλου που όλοι οι ερωτηθέντες αλλάζουν τον τρόπο συμπεριφοράς τους.

Πίνακας 29: Κατανομή των ερωτηθέντων με το εάν ξέρουν τι έχουν να κάνουν και αν διπλασιάζουν τις προσπάθειες τους για να τα καταφέρουν.

	Καθόλου	Σπάνια	Που που	και	Συχνά	Πολύ Συχνά
Ξέρω αυτό που έχω να κάνω, γι' αυτό διπλασιάζω τις προσπάθειες για να το καταφέρω	0,00%	20,20%	45,45%		28,28%	6,06%

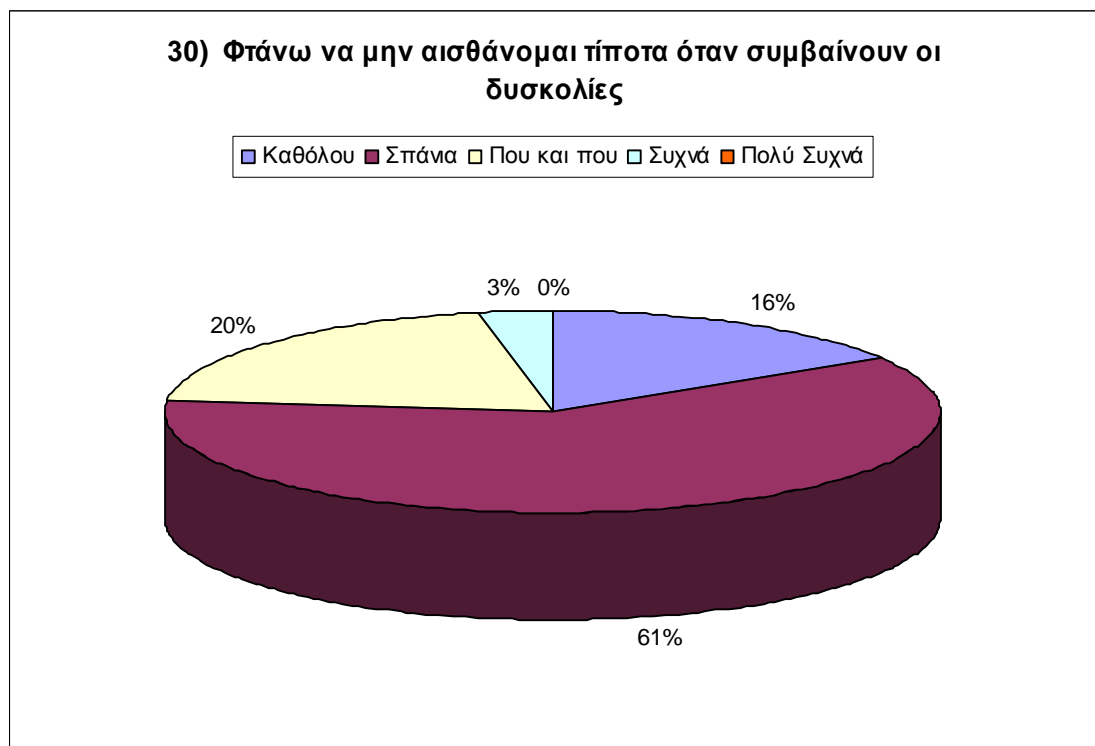
Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε που και που (45,45%). Ακολουθεί το ποσοστό του 28,28% που απάντησε συχνά και το 20,20% που το κάνει σπάνια. Χαρακτηριστικό είναι το μηδενικό ποσοστό στο καθόλου που όλοι οι ερωτηθέντες δείχνει πως ξέρουν τι έχουν να κάνουν για αυτό και διπλασιάζουν τις προσπάθειες τους προκειμένου να τα καταφέρουν.

Πίνακας 30: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το αν φτάνουν σε σημείο να μην αισθάνονται τίποτα όταν συμβαίνουν οι δυσκολίες.

Φτάνω να μην αισθάνομαι τίποτα όταν συμβαίνουν οι δυσκολίες

Καθόλου	16,16%
Σπάνια	60,61%
Που και που	20,20%
Συχνά	3,03%
Πολύ Συχνά	0,00%

Στην παρούσα ερώτηση βλέπουμε ότι σπάνια φθάνουν σε σημείο να μην αισθάνονται τίποτα όταν υπάρχουν δυσκολίες, μετέπειτα ακολουθεί εκείνο το ποσοστό που απάντησε που και που (20,20%).

Πίνακας 31: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν αντιστέκονται στην επιθυμία να δράσουν μέχρι να τους το επιτρέψει η κατάσταση.

Αντιστέκομαι στην επιθυμία να δράσω μέχρι να μου το επιτρέψει η κατάσταση

Καθόλου	1,01%
Σπάνια	2,02%
Που και που	60,61%
Συχνά	36,36%
Πολύ Συχνά	0,00%

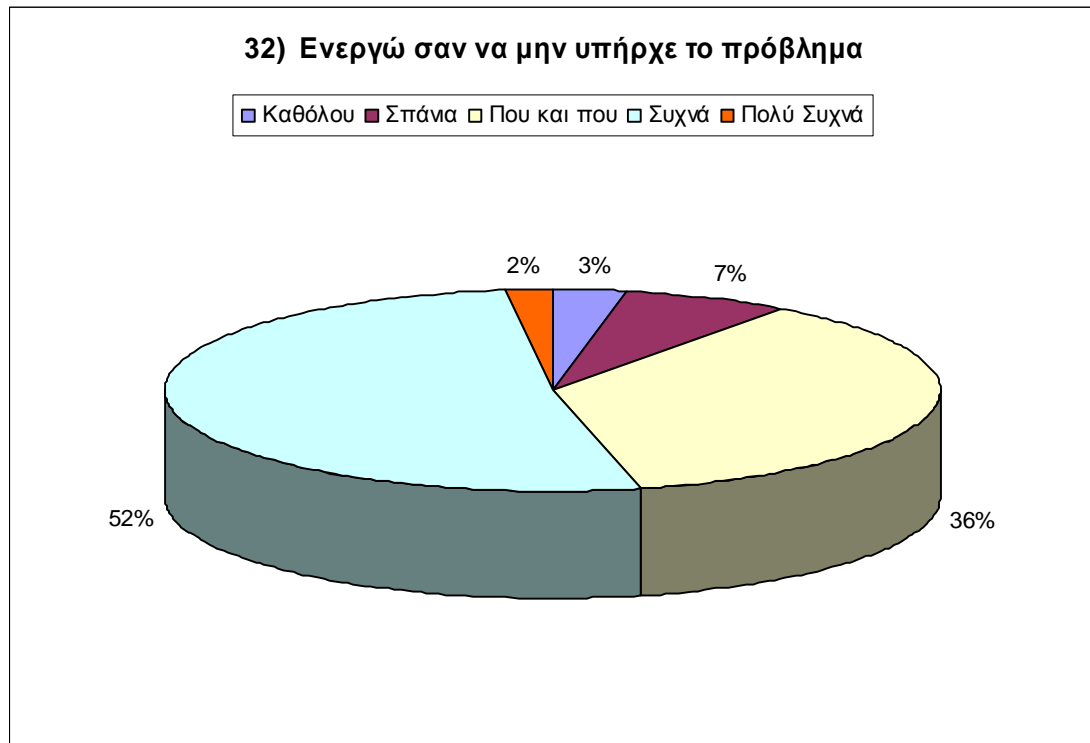
Πίνακας 32: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν ενεργούν σαν να μην υπήρχε το πρόβλημα.

Ενεργώ σαν να μην υπήρχε το πρόβλημα

Καθόλου	3,03%
Σπάνια	7,07%
Που και που	36,36%
Συχνά	51,52%
Πολύ Συχνά	2,02%

Παρατηρούμε πως το 51,52% που είναι και το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι συχνά ενεργεί σαν να μην υπήρχε το

πρόβλημα. Ακολουθεί το 36,36% που απάντησε ότι τους συμβαίνει που και που. Αξιοσημείωτο είναι πως ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε συχνά, οι ερωτηθέντες που απάντησαν πολύ συχνά είναι και το μικρότερο ποσοστό (2,02%).

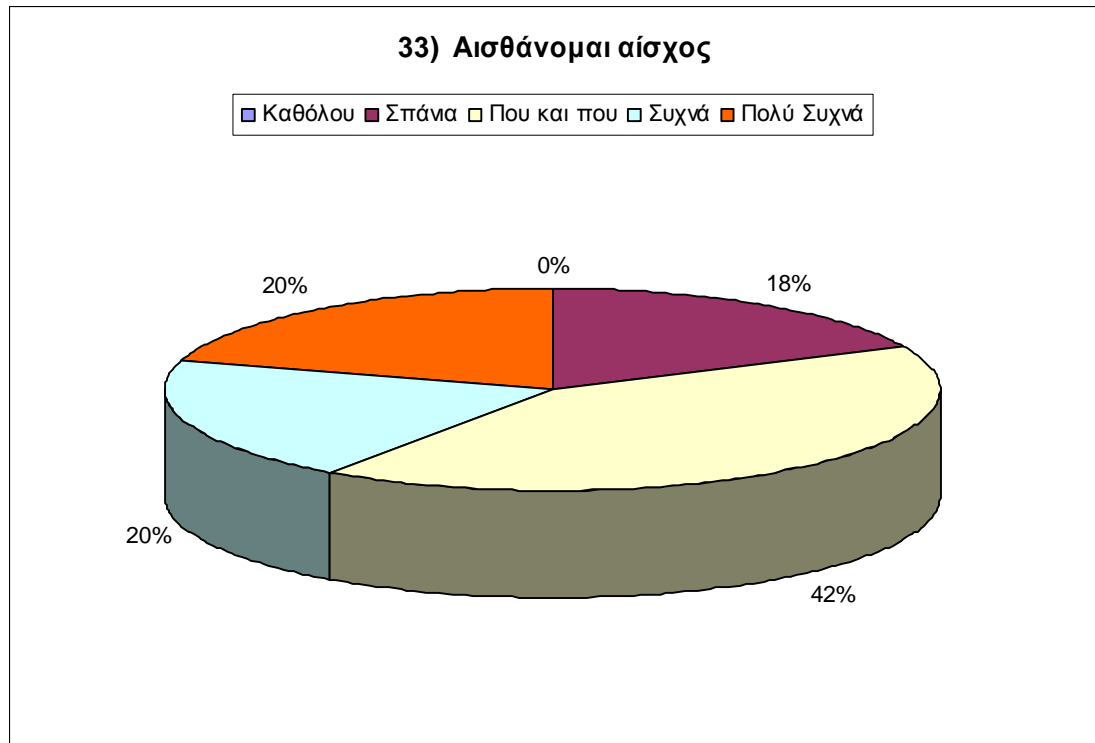
Πίνακας 33: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν αισθάνονται αίσχος.

Αισθάνομαι αίσχος

Καθόλου	0,00%
Σπάνια	18,18%
Που και που	41,41%
Συχνά	20,20%
Πολύ Συχνά	20,20%

Στην παρούσα ερώτηση παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε που και που (41,41%). Χαρακτηριστική είναι η ισοδυναμία των απαντήσεων συχνά και πολύ συχνά (20,20%). Ακολουθεί το 18,18% που απάντησε ότι σπάνια αισθάνονται αίσχος. Παρατηρούμε επίσης και το μηδενικό ποσοστό στην απάντηση του

καθόλου, που δείχνει ότι λίγο-πολύ οι ερωτηθέντες νιώθουνε δυσάρεστα συναισθήματα.

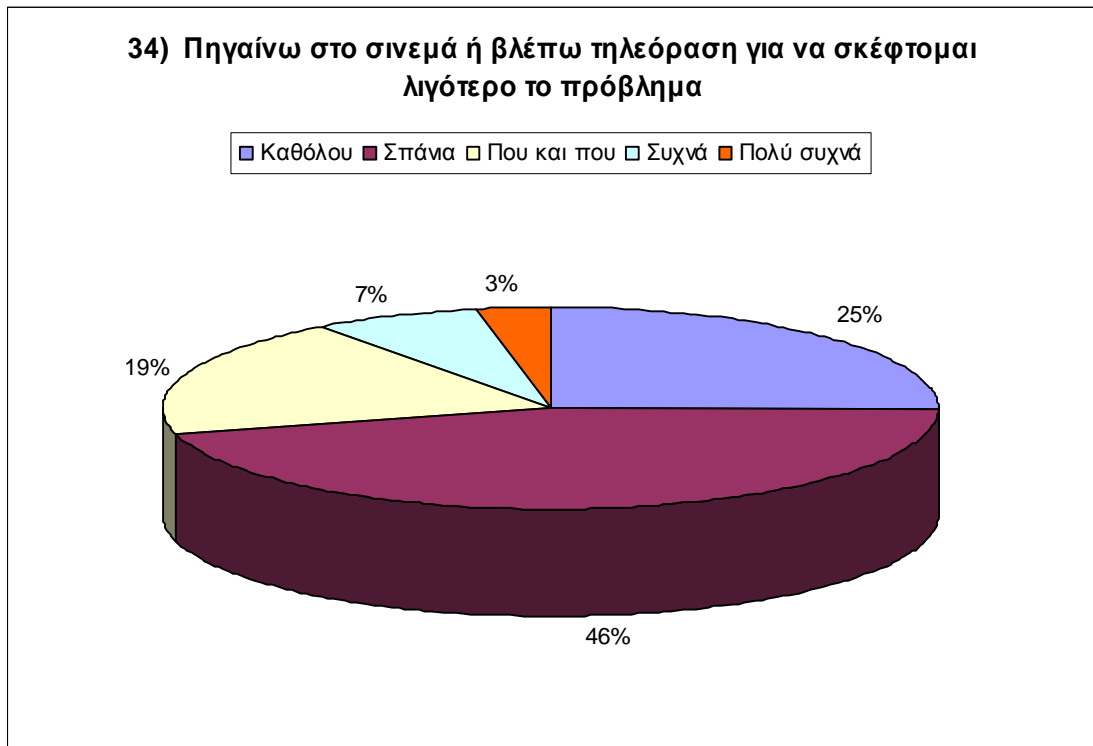

Πίνακας 34: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν πηγαίνουν σινεμά ή βλέπουν τηλεόραση προκειμένου να σκέφτονται λιγότερο το πρόβλημα.

Πηγαίνω στο σινεμά ή βλέπω τηλεόραση για να σκέφτομαι λιγότερο το πρόβλημα

Καθόλου	25,25%
Σπάνια	45,45%
Που και που	19,19%
Συχνά	7,07%
Πολύ συχνά	3,03%

Παρατηρούμε ότι ένα μεγάλο κομμάτι των ερωτηθέντων το κάνει σπάνια (45,45%). Μετέπειτα ακολουθούν αυτοί που απάντησαν καθόλου (25,25%) καθώς και που και που (19,19%).

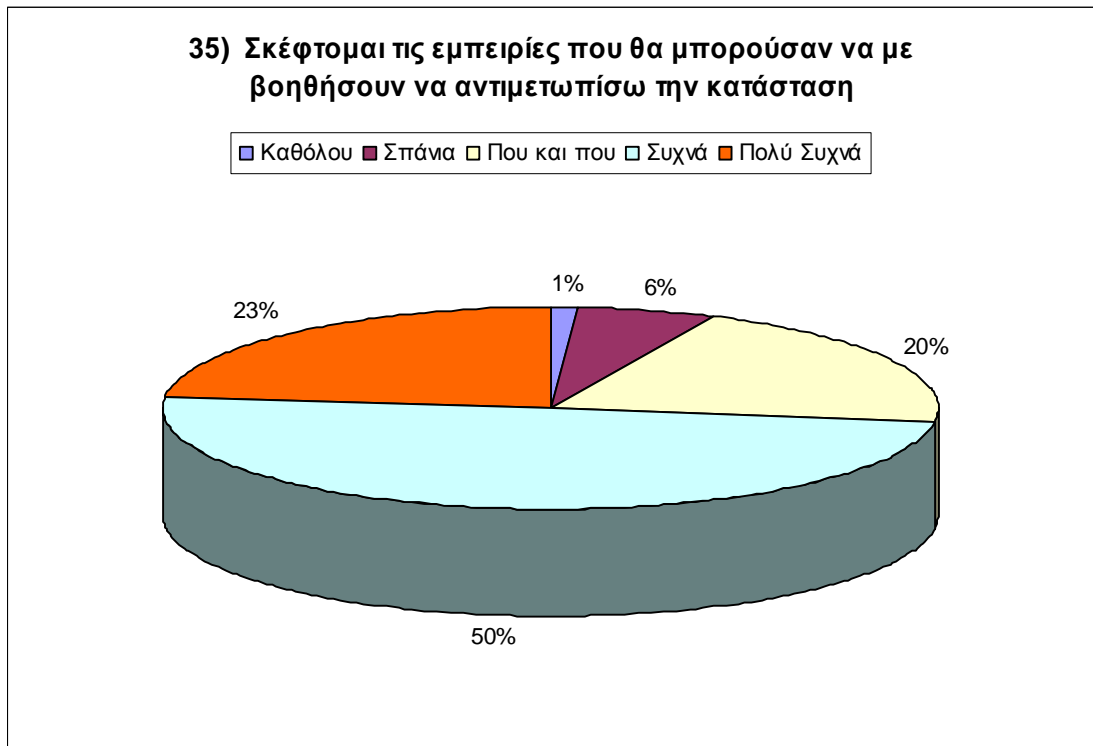

Πίνακας 35: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν σκέφτονται τις εμπειρίες που θα μπορούσαν να τους βοηθήσει προκειμένου να αντιμετωπίσουν την κατάσταση.

Σκέφτομαι τις εμπειρίες που θα μπορούσαν να με βοηθήσουν να αντιμετωπίσω την κατάσταση

Καθόλου	1,01%
Σπάνια	6,06%
Που και που	20,20%
Συχνά	49,49%
Πολύ Συχνά	23,23%

Στην παρούσα ερώτηση παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι συχνά σκέφτεται εμπειρίες που θα μπορούσαν να το βοηθήσουν να αντιμετωπίσει την κατάσταση (49,49%). Μετέπειτα ακολουθεί το ποσοστό που απάντησε πολύ συχνά (23,23%), αλλά και που και που (20,20%).

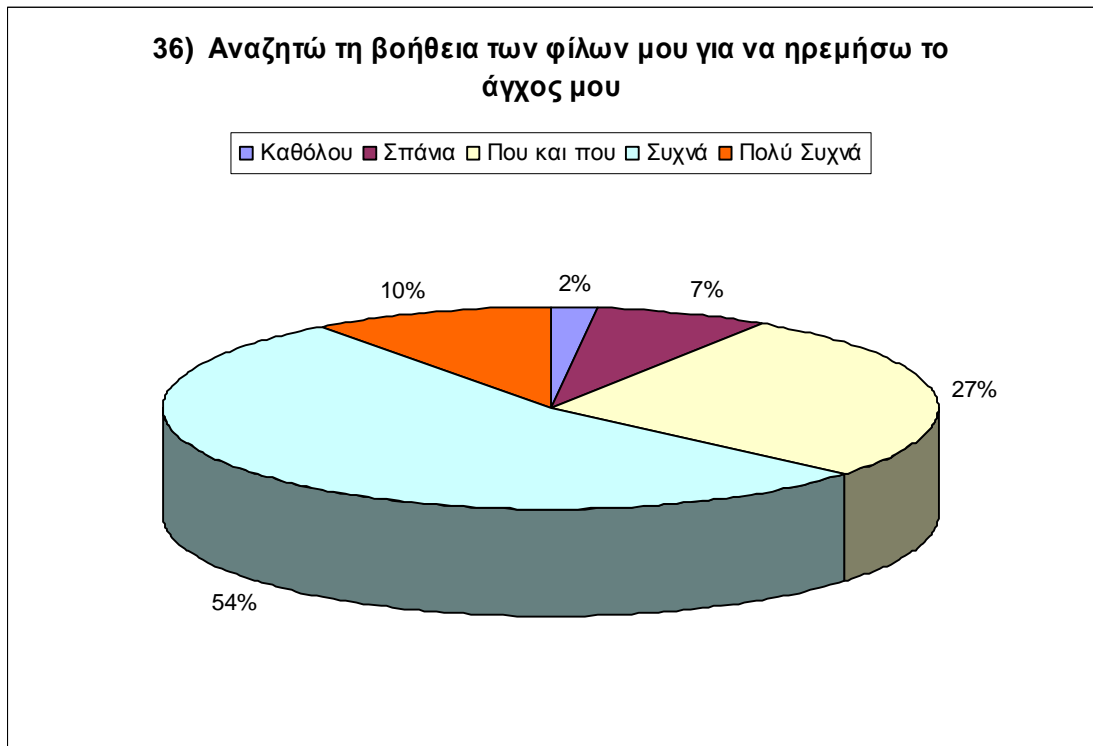

Πίνακας 36: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την αναζήτηση βοήθειας από φίλους προκειμένου να ηρεμήσουν το άγχος τους.

Αναζητώ τη βοήθεια των φίλων μου για να ηρεμήσω το άγχος μου

Καθόλου	2,02%
Σπάνια	7,07%
Που και που	27,27%
Συχνά	53,54%
Πολύ Συχνά	10,10%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε με μεγάλη διαφορά από τα υπόλοιπα ότι το κάνει συχνά (53,54%). Μετέπειτα ακολουθεί εκείνο το ποσοστό που απάντησε που και που (27,27%).

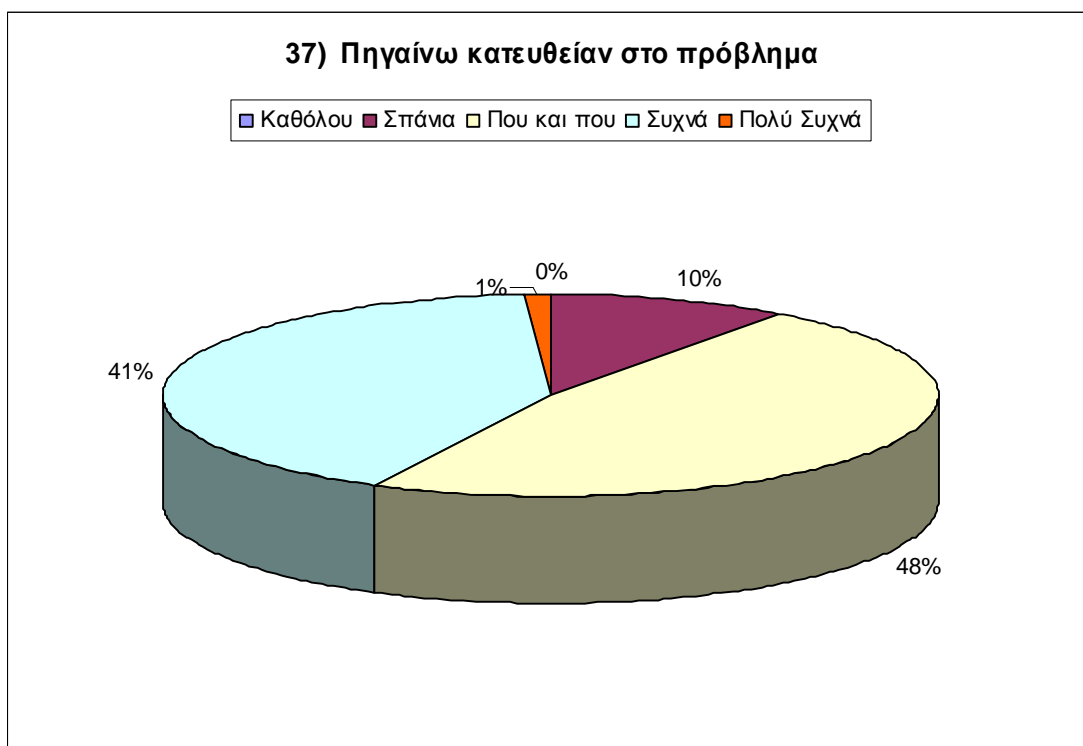

Πίνακας 37: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν πηγαίνουν κατευθείαν στο πρόβλημα.

Πηγαίνω κατευθείαν στο πρόβλημα

Καθόλου	0,00%
Σπάνια	10,10%
Που και που	47,47%
Συχνά	41,41%
Πολύ Συχνά	1,01%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε που και που (47,47%) και ακολουθεί αυτό που απάντησε ότι συχνά πηγαίνουν κατευθείαν στο πρόβλημα (41,41%). Χαρακτηριστικό είναι και πάλι το μηδενικό ποσοστό που παρατηρούμε στην απάντηση του καθόλου.

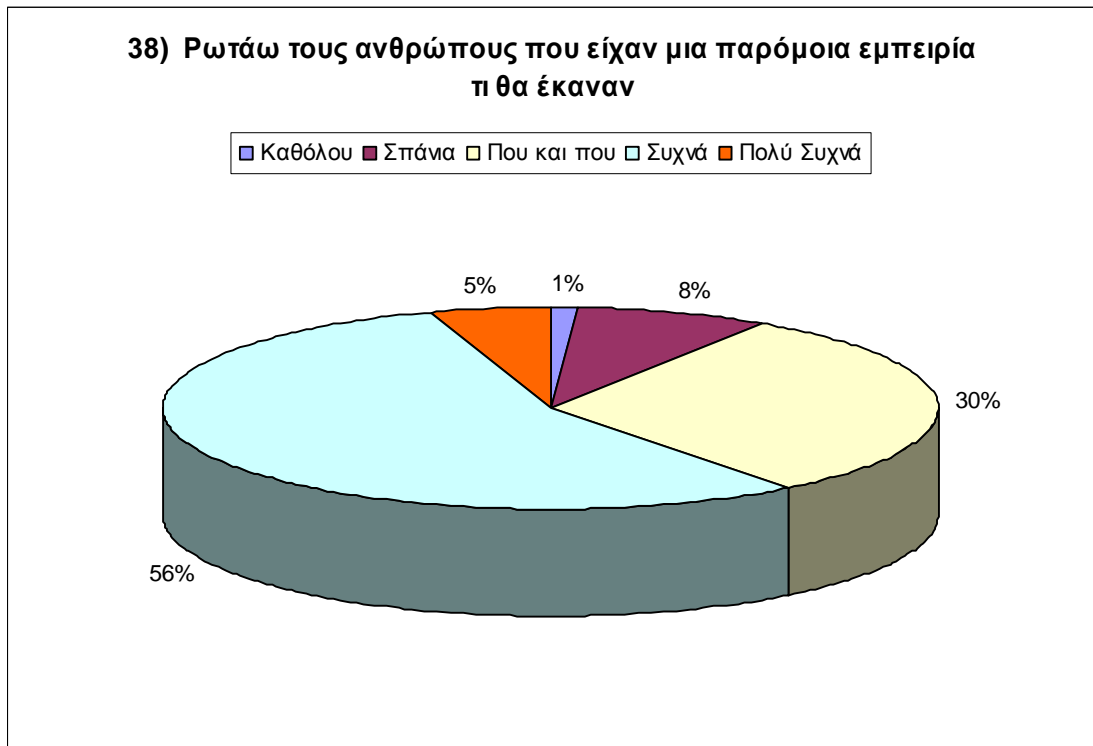

Πίνακας 38: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν ρωτάνε ανθρώπους που είχαν μία παρόμοια εμπειρία τι θα έκαναν.

Ρωτώ τους ανθρώπους είχαν μια παρόμοια εμπειρία τι θα έκαναν

Καθόλου	1,01%
Σπάνια	8,08%
Που και που	30,30%
Συχνά	55,56%
Πολύ Συχνά	5,05%

Παρατηρούμε ότι συχνά το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων ρωτάνε ανθρώπους στο τι θα έκαναν σε μία παρόμοια εμπειρία (55,56%). Ακολουθεί το ποσοστό που απάντησε που και που (30,30%).

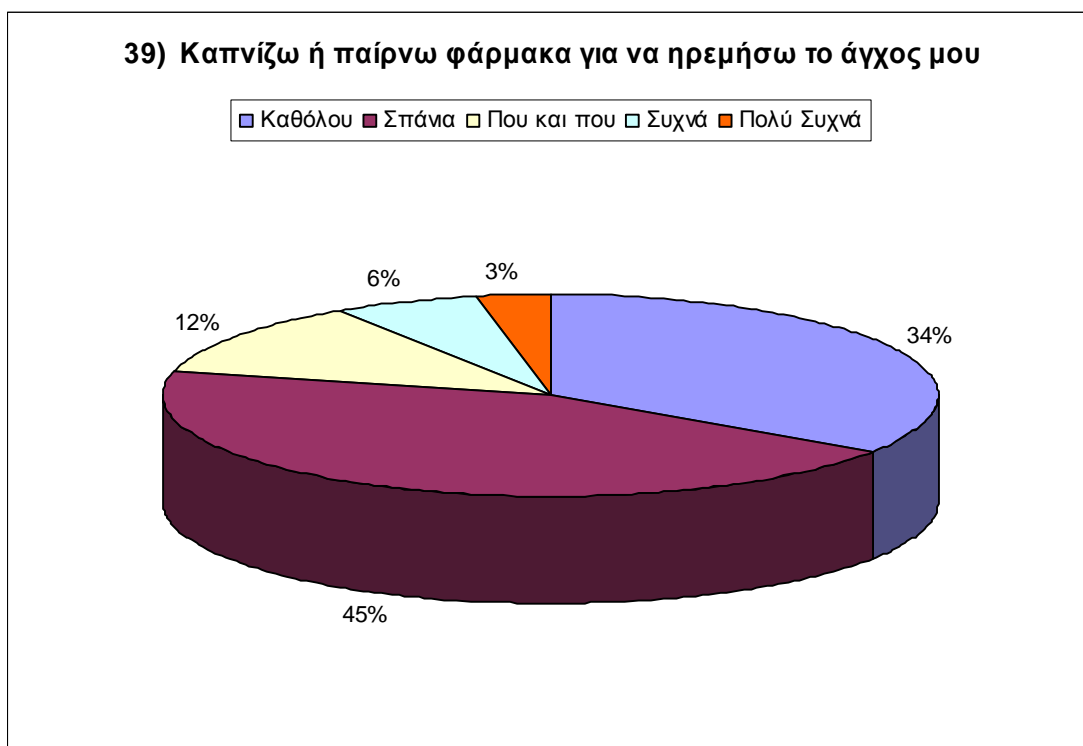

Πίνακας 39: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν καπνίζουν ή παίρνουν φάρμακα προκειμένου να ηρεμήσουν το άγχος τους.

Καπνίζω ή παίρνω φάρμακα για να ηρεμήσω το άγχος μου

Καθόλου	34,34%
Σπάνια	44,44%
Που και που	12,12%
Συχνά	6,06%
Πολύ Συχνά	3,03%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι το κάνει σπάνια (44,44%) και ακολουθεί το ποσοστό που απάντησε καθόλου (34,34%).

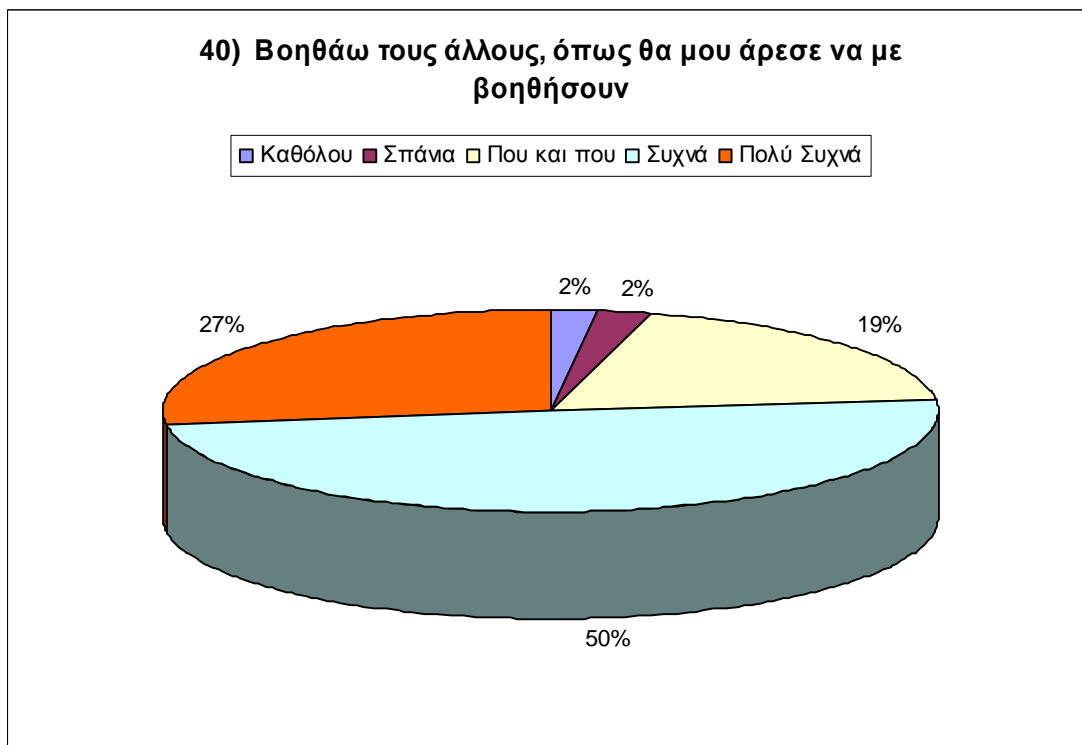

Πίνακας 40: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν βοηθάνε τους άλλους, όπως θα τους άρεσε να τους βοηθήσουν.

Βοηθώ τους άλλους, όπως θα μου άρεσε να με βοηθήσουν

Καθόλου	2,02%
Σπάνια	2,02%
Που και που	19,19%
Συχνά	49,49%
Πολύ Συχνά	27,27%

Στην παρούσα ερώτηση παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι το κάνει συχνά (49,49%). Ακολουθεί τα ποσοστά που απάντησαν πολύ συχνά (27,27%) και που και που (19,19%). Χαρακτηριστική είναι η ισοδυναμία των ποσοστών στις απαντήσεις καθόλου και σπάνια (2,02%).

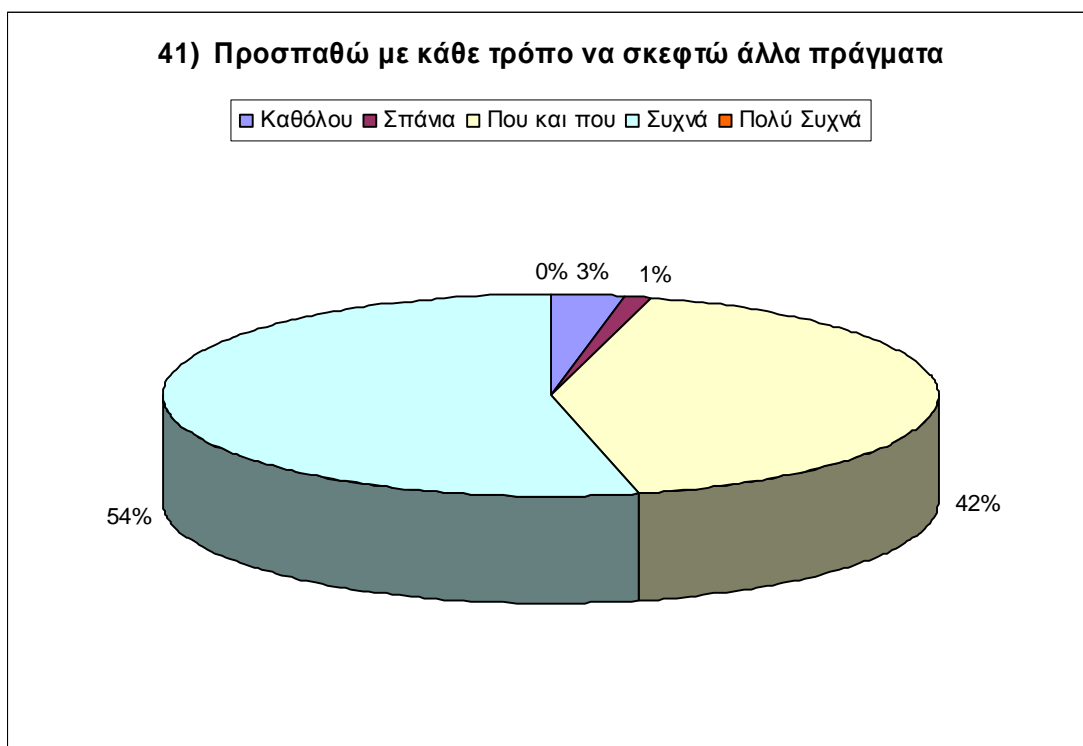

Πίνακας 41: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την προσπάθεια τους να σκεφτούν με κάθε τρόπο άλλα πράγματα.

Προσπαθώ με κάθε τρόπο να σκεφτώ άλλα πράγματα

Καθόλου	3,03%
Σπάνια	1,01%
Που και που	42,42%
Συχνά	53,54%
Πολύ Συχνά	0,00%

Βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι το κάνει συχνά. Παράλληλα παρατηρούμε και το μηδενικό ποσοστό στο πολύ συχνά. Ακολουθεί ένα μεγάλο ποσοστό που απάντησε που και που (42,42%).

Πίνακας 42: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν αστειεύονται με την κατάσταση στην οποία βρίσκονται.

Αστειεύομαι με την κατάσταση στην οποία βρίσκομαι

Καθόλου	48,48%
Σπάνια	40,40%
Που και που	5,05%
Συχνά	4,04%
Πολύ Συχνά	2,02%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων δεν αστειεύεται καθόλου για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται (48,48%). Ακολουθεί το ποσοστό που απάντησε σπάνια (40,40%).

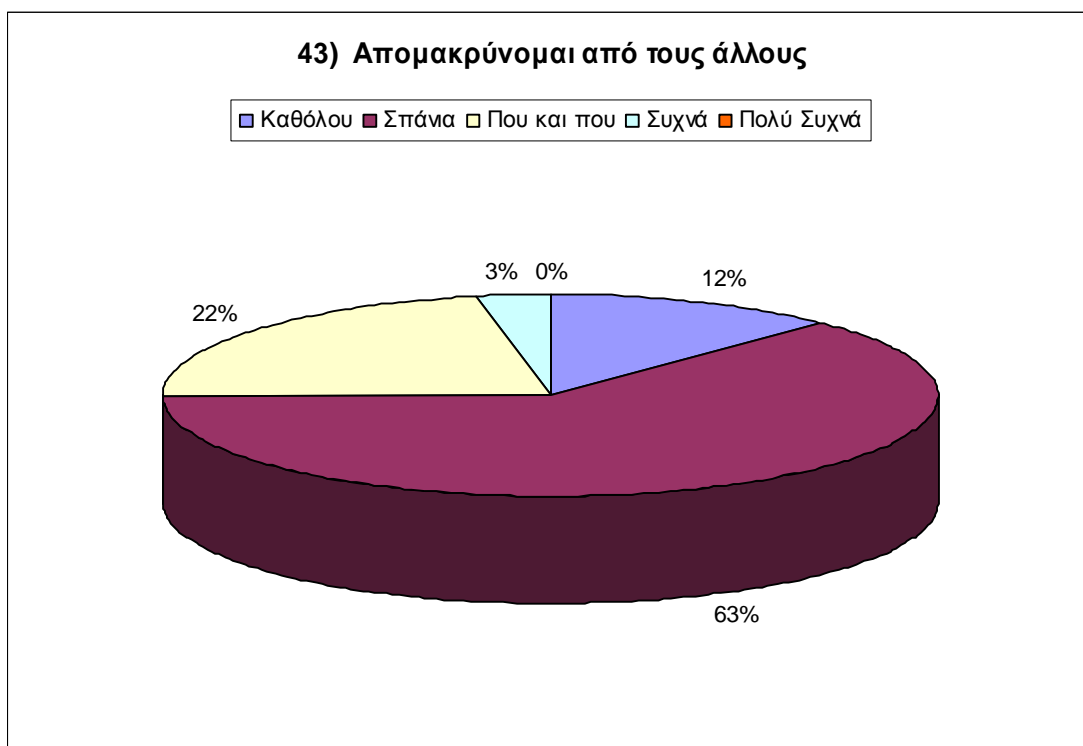

Πίνακας 43: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την απομάκρυνση από τους άλλους.

Απομακρύνομαι από τους άλλους

Καθόλου	12,12%
Σπάνια	62,63%
Που και που	22,22%
Συχνά	3,03%
Πολύ Συχνά	0,00%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων σπάνια απομακρύνεται από τους άλλους (62,63%). Μετέπειτα ακολουθεί ένα ποσοστό που το κάνει που και που (22,22%). Χαρακτηριστικό είναι το μηδενικό ποσοστό που υπάρχει στο πολύ συχνά.

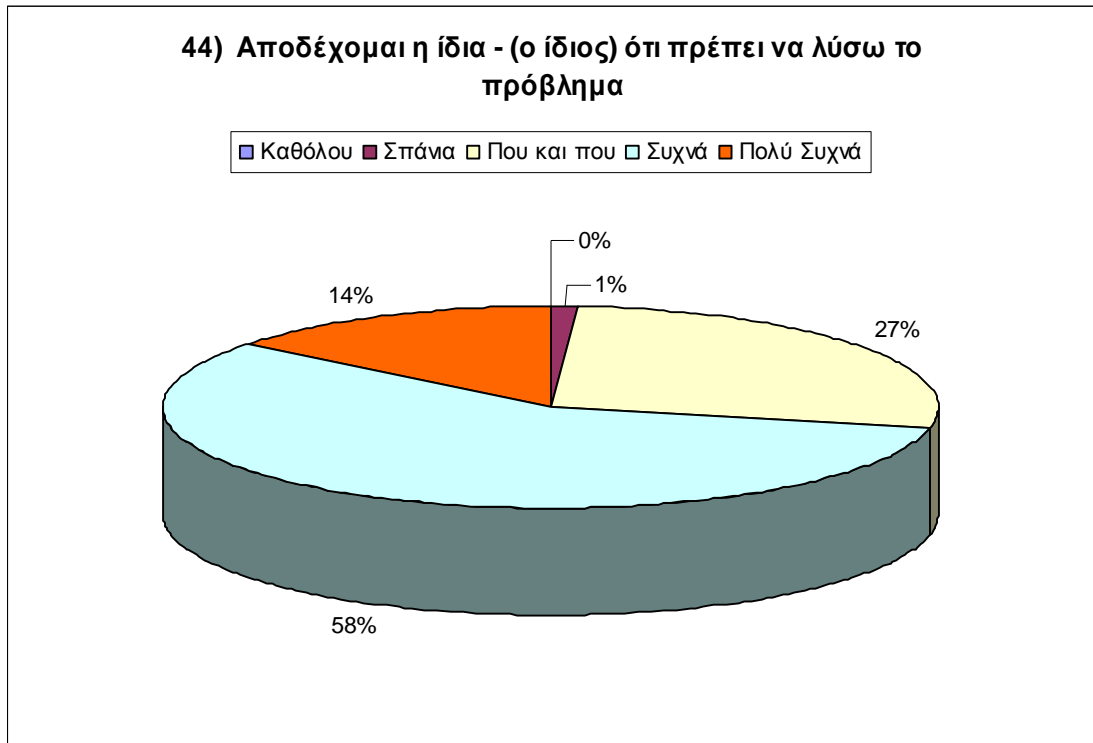
Πίνακας 44: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν αποδέχεται η ίδια- ίδιος ότι πρέπει να λύσει το πρόβλημα.

Αποδέχομαι η ίδια - (ο ίδιος) ότι πρέπει να λύσω το πρόβλημα

Καθόλου	0,00%
Σπάνια	1,01%
Που και που	27,27%
Συχνά	57,58%
Πολύ Συχνά	14,14%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι συχνά αποδέχεται πως πρέπει να λύσει το πρόβλημα (57,58%). Ακολουθούν τα ποσοστά που απάντησαν που και που (27,27%) και πολύ συχνά (14,14%). Χαρακτηριστικά είναι τα πολύ μικρά ποσοστά που παρατηρούμε σε αυτούς που απάντησαν ότι το

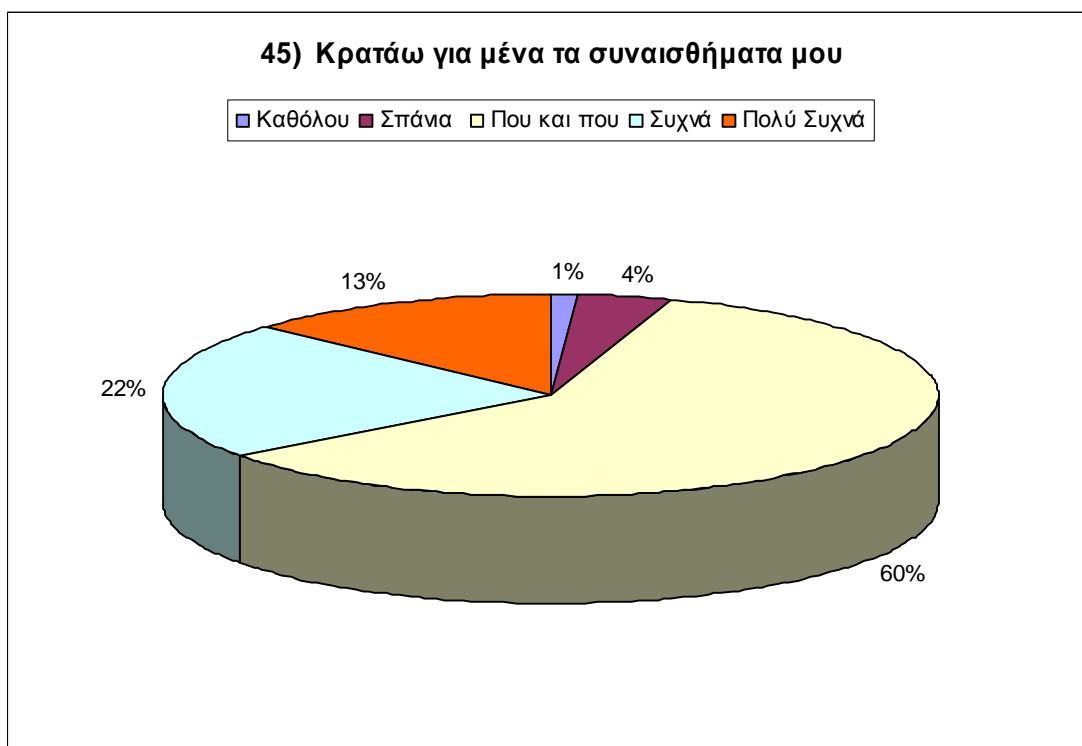
κάνουν σπάνια (1,01%) καθώς και το μηδενικό ποσοστό στο καθόλου, που μας δείχνει πως όλοι οι ερωτηθέντες προσπαθούν να αποδεχτούν οι ίδιοι ότι πρέπει να λύσουν το πρόβλημα.

Πίνακας 45: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν κρατάνε τα συναισθήματα τους για εκείνους.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Κρατάω για μένα τα συναισθήματα μου	1,01%	4,04%	59,60%	22,22%	13,13%

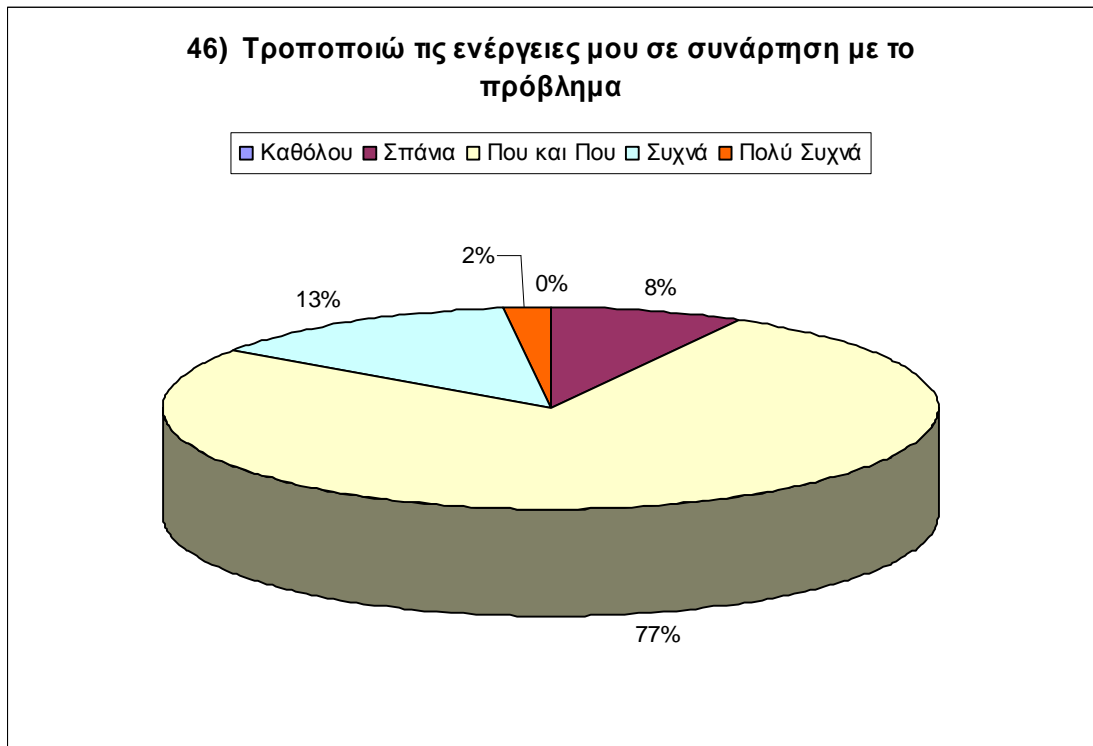
Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε πως που και που κρατάει τα συναισθήματα του για τον εαυτό του. Ακολουθεί εκείνο το ποσοστό που απάντησε ότι το κάνει συχνά (22,22%) και πολύ συχνά (13,13%).

Πίνακας 46: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την τροποποίηση των ενεργειών τους σε συνάρτηση με το πρόβλημα.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και Που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Τροποποιώ τις ενέργειες μου σε συνάρτηση με το πρόβλημα	0,00%	8,08%	76,77%	13,13%	2,02%

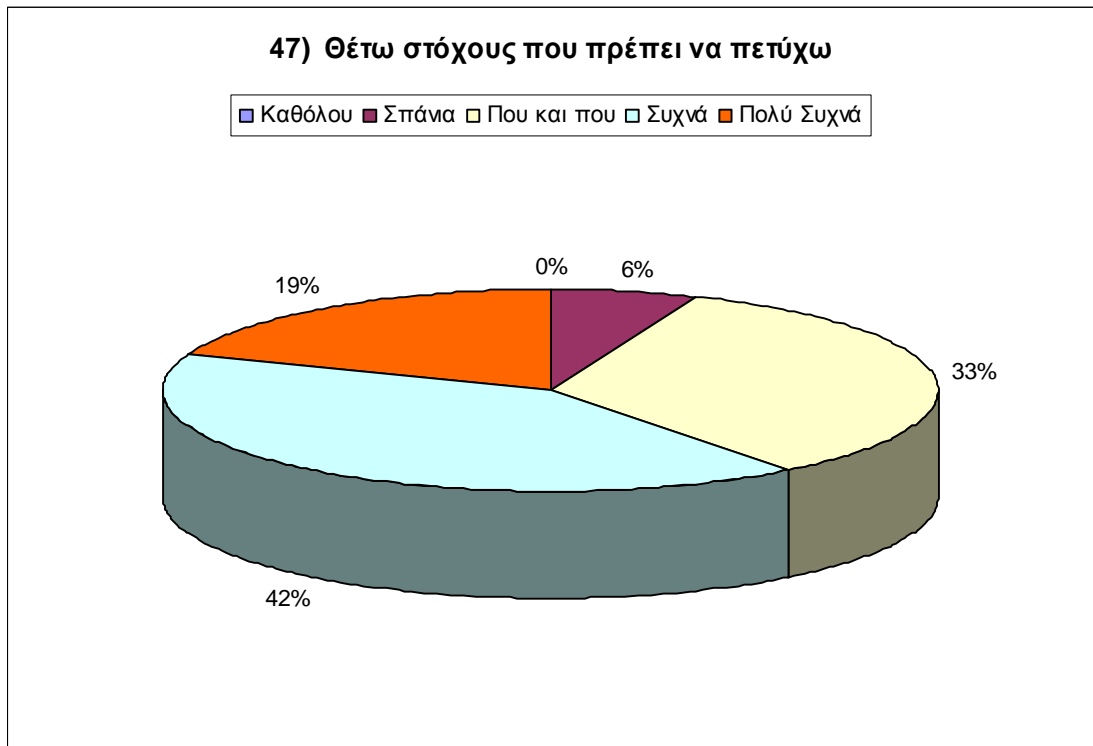
Παρατηρούμε πως ένα πολύ μεγάλο μέρος του ποσοστού των ερωτηθέντων απάντησε που και που (76,77%). Με διαφορά ακολουθεί εκείνο το ποσοστό που απάντησε ότι το κάνει συχνά (13,13%).

Πίνακας 47: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με τους στόχους που θέτουν για να πετύχουν.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Θέτω στόχους που πρέπει να πετύχω	0,00%	6,06%	33,33%	41,41%	19,19%

Στην παρούσα ερώτηση παρατηρούμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι συχνά θέτει στόχους που πρέπει να πετύχει (41,41%). Ακολουθεί με 33,33% εκείνο το ποσοστό που το κάνει που και που και με 19,19% πολύ συχνά. Αξιοσημείωτο είναι και το μηδενικό ποσοστό στο καθόλου, που μας δείχνει πως όλοι οι ερωτηθέντες θέτουν στόχους που πρέπει να πετύχουν.

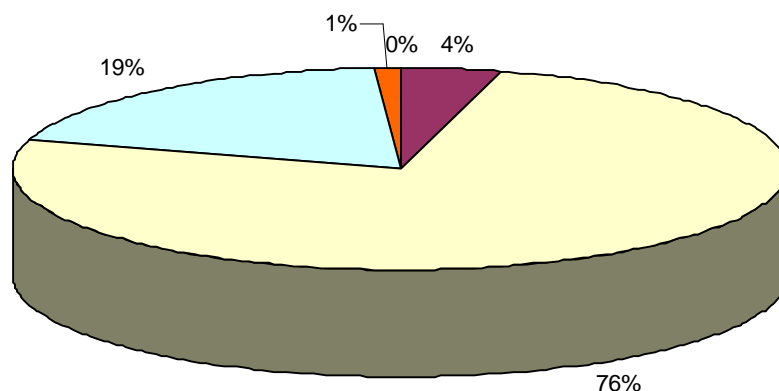
Πίνακας 48: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν τα συναισθήματα τους εξαφανίζονται τόσο γρήγορα όσο εμφανίζονται.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Τα συναισθήματα μου εξαφανίζονται τόσο γρήγορα όσο εμφανιστήκαν	0,00%	4,04%	75,76%	19,19%	1,01%

Παρατηρούμε ότι οι πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησαν που και που (75,76%). Μετέπειτα βλέπουμε ότι το 19,19% απάντησε ότι του συμβαίνει συχνά.

48) Τα συναισθήματα μου εξαφανίζονται τόσο γρήγορα όσο εμφανιστήκαν

■ Καθόλου ■ Σπάνια □ Που και που □ Συχνά ■ Πολύ Συχνά

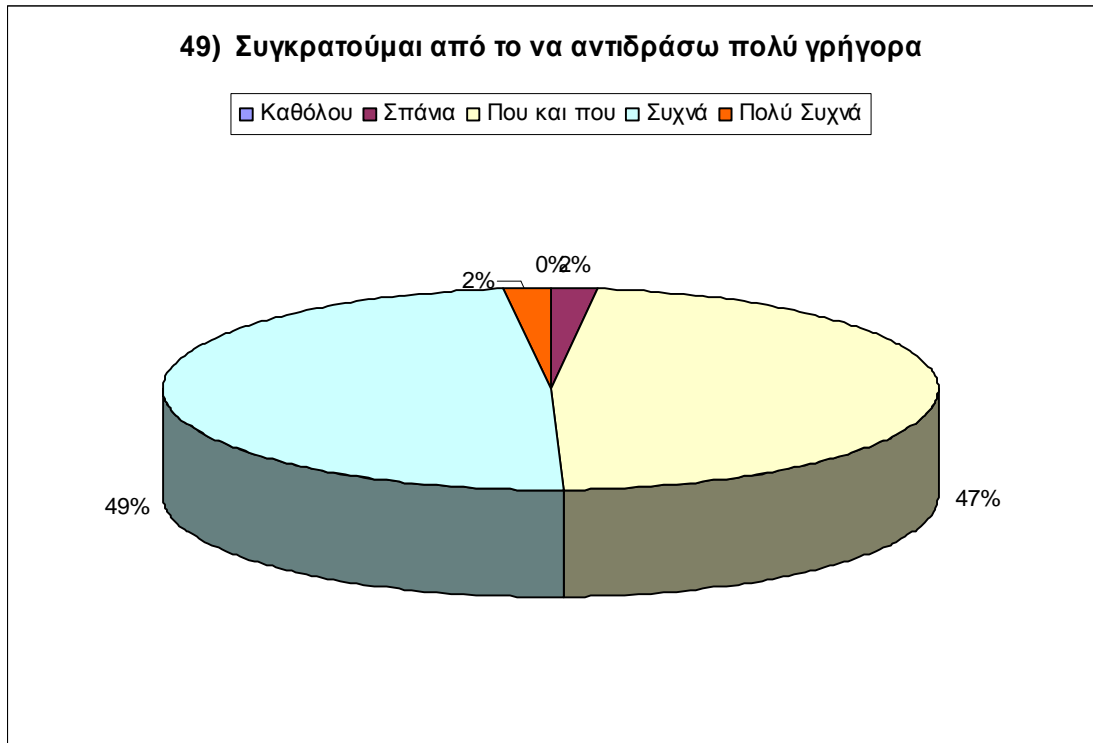

Πίνακας 49: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν συγκρατούνται από το να αντιδράσουν πολύ γρήγορα.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Συγκρατούμαι από το να αντιδράσω πολύ γρήγορα	0,00%	2,02%	47,47%	48,48%	2,02%

Στην παρούσα ερώτηση παρατηρούμε ότι έχουμε δύο μεγάλα κοντινά ποσοστά στις απαντήσεις των ερωτηθέντων. Το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε ότι το κάνει συχνά (48,48%) καθώς και που και που (47,47%). Βλέποντας το μηδενικό ποσοστό που υπάρχει στο καθόλου συμπεραίνουμε ότι όλοι οι ερωτηθέντες προσπαθούν να συγκρατηθούν από το να αντιδράσουν πολύ γρήγορα.

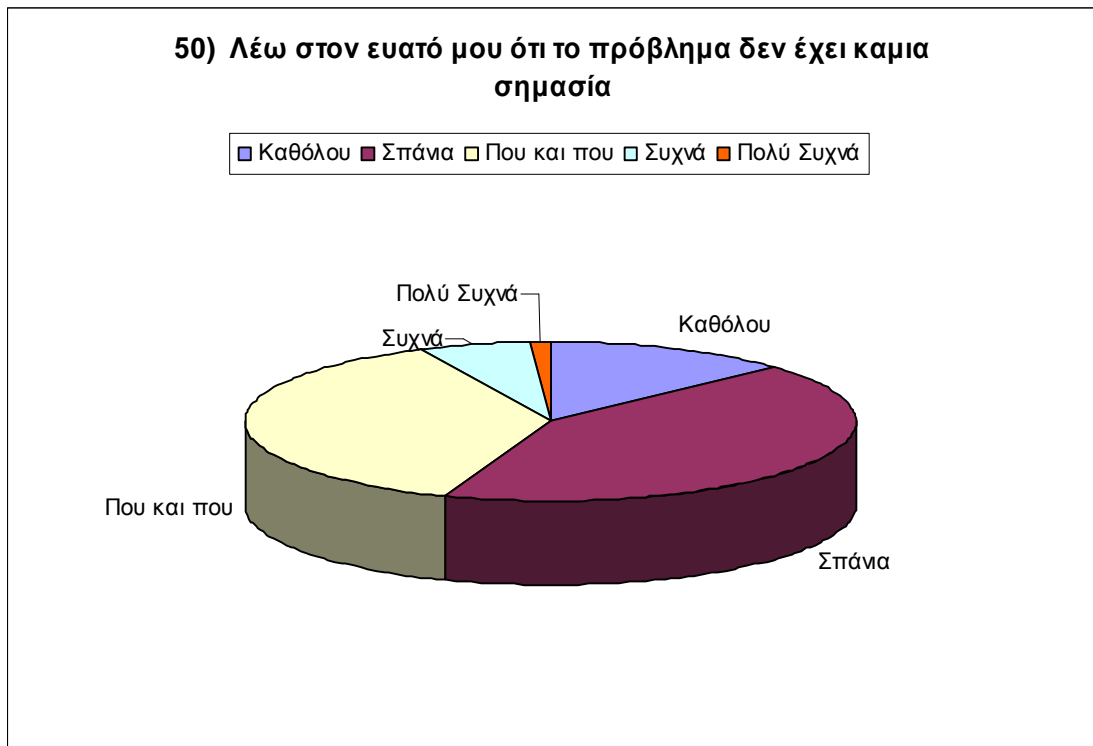
Χαρακτηριστικό αποτελεί επίσης και τα όμοια ποσοστά στο σπάνια και στο πολύ συχνά (2,02%).

Πίνακας 50: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με τον εάν λένε στον εαυτό τους πως το πρόβλημα δεν έχει καμία σημασία.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Λέω στον εαυτό μου ότι το πρόβλημα δεν έχει καμία σημασία	13,13%	42,42%	37,37%	6,06%	1,01%

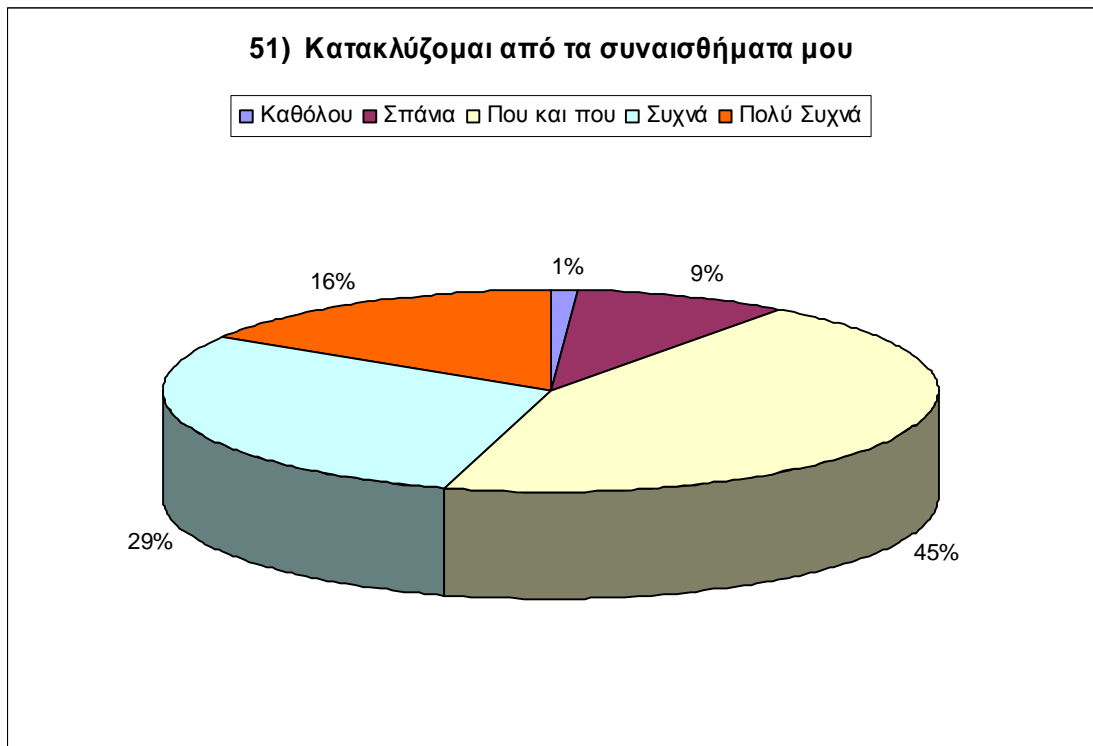
Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι κάνει σπάνια (42,42%). Μετέπειτα απάντησαν που και που (37,37%) και καθόλου (13,13%).

Πίνακας 51: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν κατακλύζονται από τα συναισθήματα τους.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Κατακλύζομαι από τα συναισθήματα μου	1,01%	9,09%	44,44%	29,29%	16,16%

Στην παρούσα ερώτηση παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε πως που και που κατακλύζεται από τα συναισθήματα του (44,44%). Μετέπειτα ακολουθεί εκείνο το ποσοστό που απάντησε ότι του συμβαίνει συχνά (29,29%) και πολύ συχνά (16,16%).

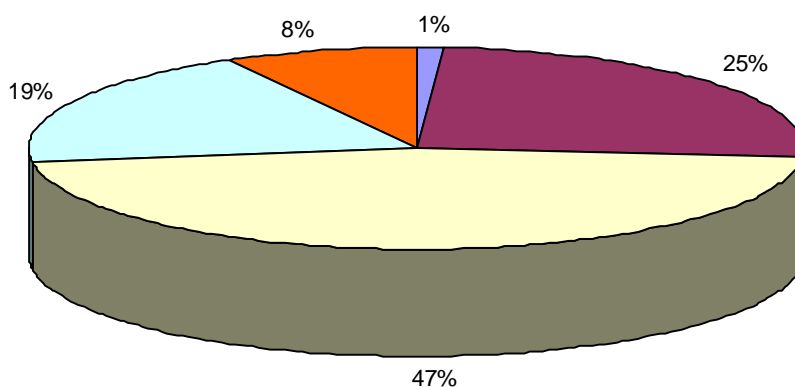
Πίνακας 52: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν στρέφονται σε άλλες δραστηριότητες προκειμένου να διασκεδάσουν.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Στρέφομαι προς άλλες δραστηριότητες για να διασκεδάσω	1,01%	25,25%	46,46%	19,19%	8,08%

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε που και που (46,46%). Μετέπειτα οι απαντήσεις κυμάνθησαν στο σπάνια (25,25%) και στο συχνά (19,19%).

52) Στρέφομαι προς άλλες δραστηριότητες για να διασκεδάσω

■ Καθόλου ■ Σπάνια ■ Που και που ■ Συχνά ■ Πολύ Συχνά

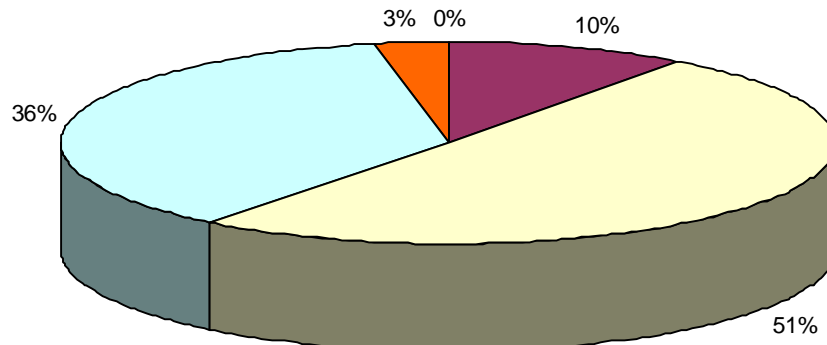
Πίνακας 53: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν σκέφτονται στρατηγικές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν προκειμένου να λύσουν καλύτερα τα προβλήματα τους.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Σκέφτομαι στρατηγικές που θα μπορούσα να χρησιμοποιήσω για να λύσω καλύτερα τα προβλήματα μου	0,00%	10,10%	50,51%	36,36%	3,03%

Παρατηρούμε ότι το πλειοψηφικό μέρος των ερωτηθέντων απάντησε ότι το κάνει που και που (50,51%) και ακολουθεί με 36,36% το ποσοστό που το κάνει συχνά.

53) Σκέφτομαι στρατηγικές που θα μπορούσα να χρησιμοποιήσω για να λύσω καλύτερα τα προβλήματα μου

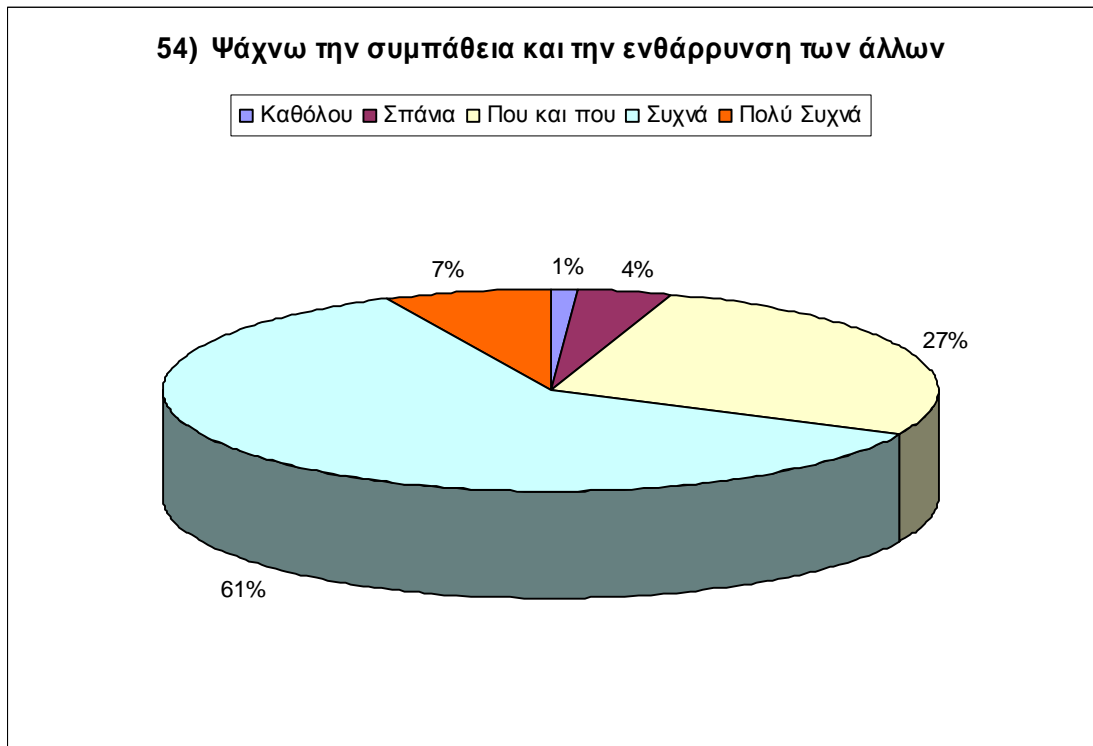
■ Καθόλου ■ Σπάνια □ Που και που □ Συχνά ■ Πολύ Συχνά

Πίνακας 54: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με το εάν ψάχνουν τη συμπάθεια και την ενθάρρυνση των άλλων.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Ψάχνω την συμπάθεια και την ενθάρρυνση των άλλων	1,01%	4,04%	27,27%	60,61%	7,07%

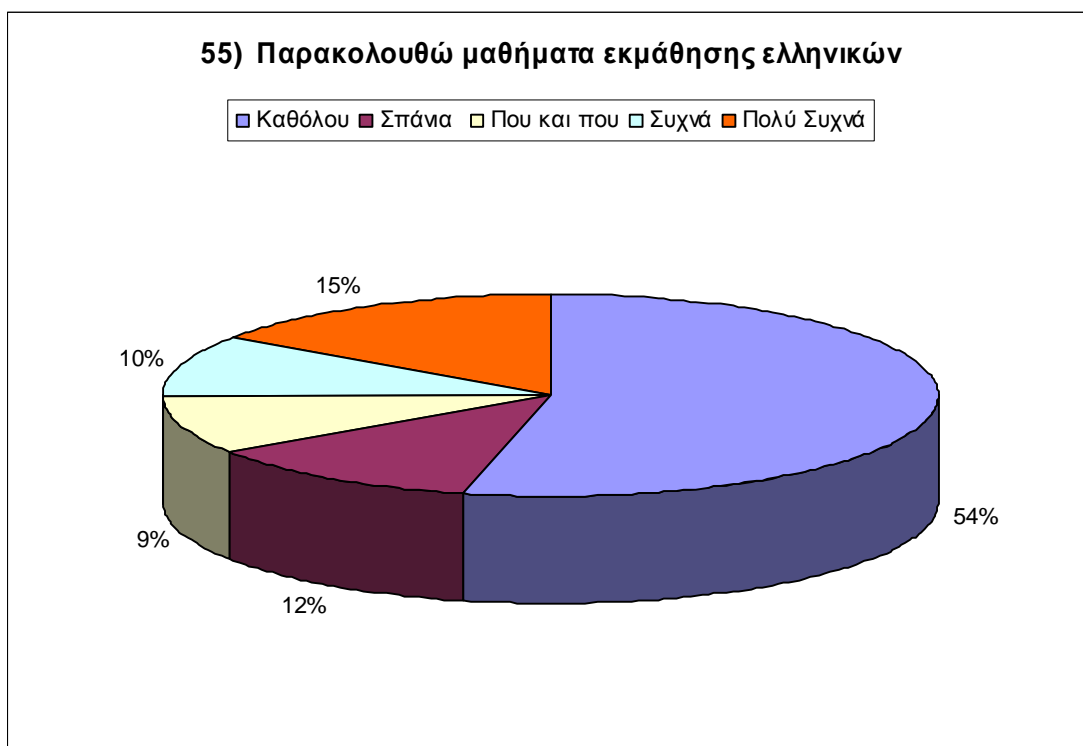
Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων απάντησε ότι συχνά ψάχνει τη συμπάθεια και την ενθάρρυνση των άλλων (60,61%). Ακολουθεί το ποσοστό που απάντησε που και που (27,27%). Επίσης, βλέπουμε ότι ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε συχνά, αυτοί που απάντησαν πολύ συχνά είναι 7,07%.

Πίνακας 55: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με την παρακολούθηση μαθημάτων της τοπικής διαλέκτου.

	Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Παρακολουθώ μαθήματα εκμάθησης ελληνικών	53,54%	12,12%	9,09%	10,10%	15,15%

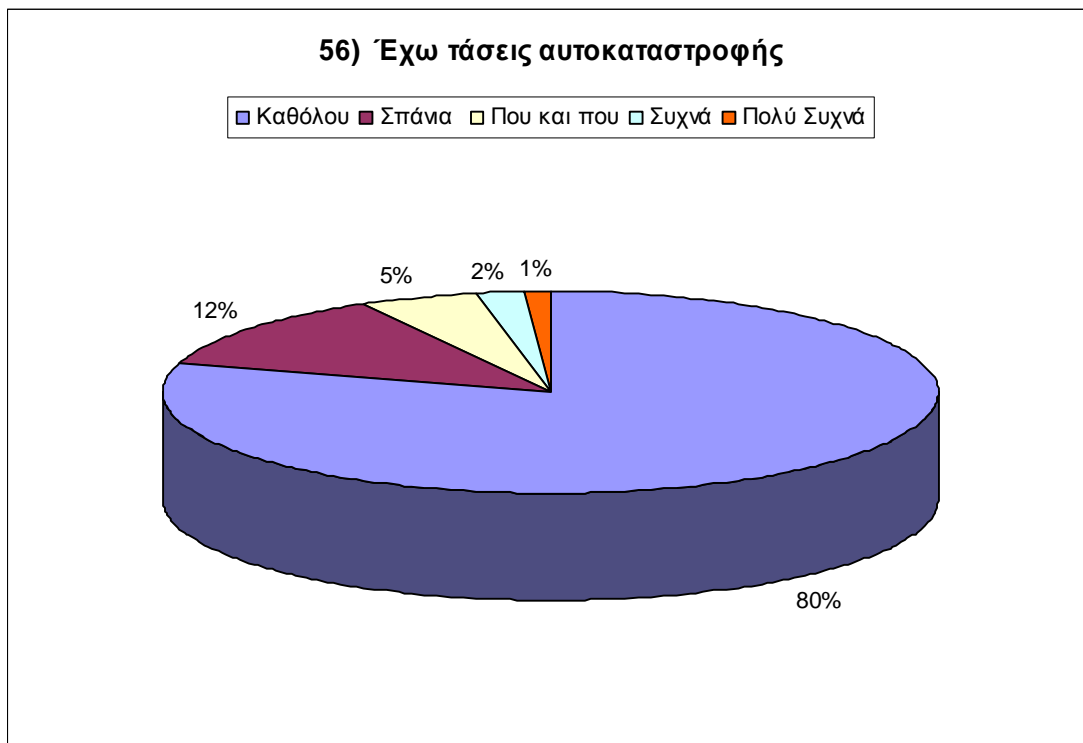
Παρατηρούμε ότι το πλειοψηφικό μέρος του ποσοστού των ερωτηθέντων απάντησε καθόλου (53,54%). Ενθαρρυντικό είναι επίσης το ποσοστό που έρχεται δεύτερο στην κατανομή και είναι το πολύ συχνά με 15,15%.

Πίνακας 56: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με τις τάσεις αυτοκαταστροφής.

		Καθόλου	Σπάνια	Που και που	Συχνά	Πολύ Συχνά
Έχω	τάσεις αυτοκαταστροφής	79,80%	12,12%	5,05%	2,02%	1,01%

Στην παρούσα ερώτηση παρατηρούμε ότι το πλειοψηφικό μέρος των ερωτηθέντων απάντησε ότι καθόλου δεν έχει τάσεις αυτοκαταστροφής (79,80%).

Πίνακας 57: Κατανομή των ερωτηθέντων σε σχέση με τις ατομικές απαντήσεις που δώσανε στο κάτι άλλο. Αυτές οι απαντήσεις συνοψίζονται ως εξής:

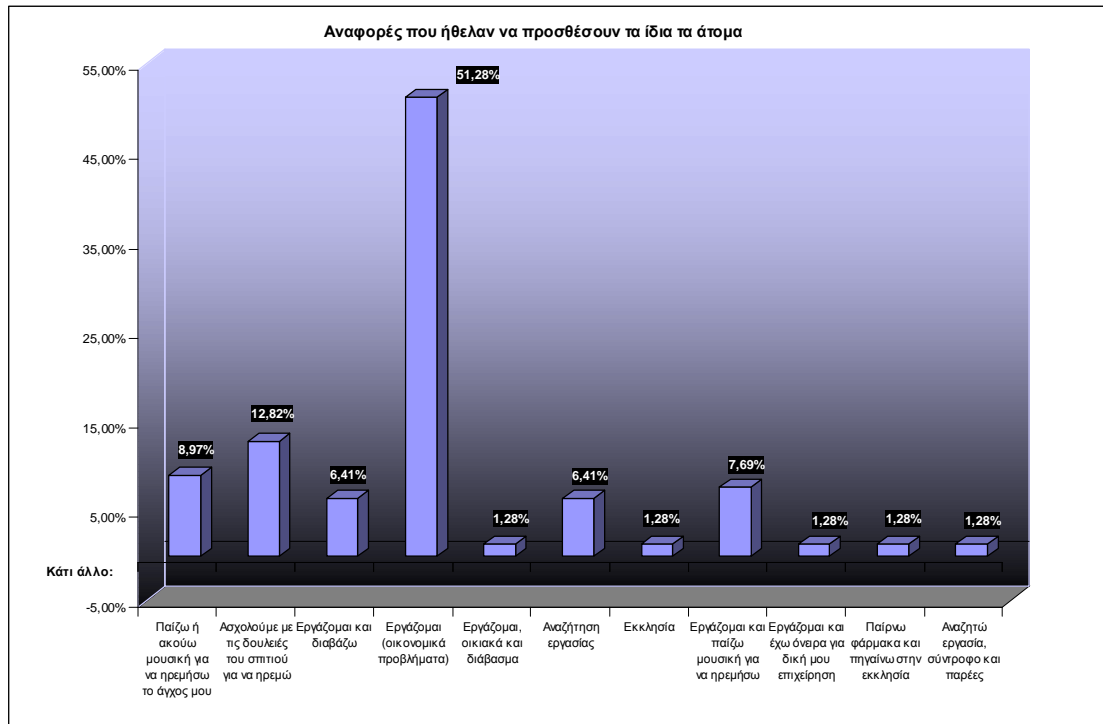
Παίζω ή ακούω μουσική για να ηρεμήσω το άγχος μου	8,97%
Ασχολούμε με τις δουλειές του σπιτιού για να ηρεμώ	12,82%
Εργάζομαι και διαβάζω	6,41%
Εργάζομαι (οικονομικά προβλήματα)	51,28%
Εργάζομαι, οικιακά και διάβασμα	1,28%
Αναζήτηση εργασίας	6,41%
Εκκλησία	1,28%
Εργάζομαι και παίζω μουσική για να ηρεμήσω	7,69%
Εργάζομαι και έχω όνειρα για δική μου επιχείρηση	1,28%

Παίρνω φάρμακα και πηγαίνω στην εκκλησία

1,28%

Αναζητώ εργασία, σύντροφο και παρέες

1,28%

4.1 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Με τη μελέτη του θεωρητικού και του ερευνητικού κομματιού της πτυχιακής μου εργασίας προκύπτουν οι παρακάτω προτάσεις:

▼ Για να ενισχυθεί η προσπάθεια ευθυγράμμισης της Ελληνικής πολιτικής και εφαρμογής ασύλου με τα διεθνή και Ευρωπαϊκά πρότυπα, η Υ.Α. επιθυμεί να κάνει μια σειρά από προτάσεις στην Ελληνική Κυβέρνηση. Συγκεκριμένα, η Υ.Α. προτείνει συγκεκριμένες δράσεις στους ακόλουθους πέντε τομείς :

- I. I. Βελτίωση του εθνικού συστήματος ασύλου,
- II. II. Συμβολή στην εναρμόνιση του δικαίου και της πολιτικής ασύλου της Ε.Ε.,
- III. III. Προαγωγή του ελληνικού δικαίου για το άσυλο και τη μετανάστευση,
- IV. Διευκόλυνση διαρκών και βιώσιμων λύσεων για τους πρόσφυγες και όσους υπάγονται στην προστασία της Ύπατης Αρμοστείας,
- V. Υποστήριξη του έργου για τους πρόσφυγες στην Ελλάδα και του έργου της Ύπατης Αρμοστείας για τους πρόσφυγες σε άλλες περιοχές του κόσμου.
- VI. (Οι παρούσες λύσεις αναλύονται εκτενέστερα στο παράρτημα).

▼ **Κατά την προσπάθεια να επιφέρθούν κοινωνικο-πολιτισμικές αλλαγές σε επίπεδο γνώσεων, στάσεων και συμπεριφορών:**

- I. Πρέπει να δημιουργηθούν εκστρατείες πληροφόρησης, επιμόρφωσης και επικοινωνίας.
- II. Πρέπει να "στρατολογηθούν" εθελοντές από την κοινότητα.
- III. Πρέπει να ενδυναμωθεί το ρόλο των γυναικών.
- IV. Πρέπει να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των ανδρών.
- V. Πρέπει να διασφαλιστεί η συμμετοχή των παιδιών και των νέων στην όλη προσπάθεια.

✓ Όταν τα συστήματα υποστήριξης της οικογένειας και / ή της κοινωνίας έχουν καταρρεύσει:

- I. Πρέπει να δημιουργηθούν κοινωνικά και ψυχαγωγικά προγράμματα.
- II. Πρέπει να υπάρξει συνεργασία με θρησκευτικούς και άλλους ηγέτες της κοινότητας για την προώθηση της επανεμφάνισης αυτών των κοινωνικών αξιών που κάνουν λόγο για ίσα δικαιώματα και σεβασμό προς όλα τα μέλη της κοινωνίας.

✓ Κατά την προσπάθεια αλλαγής της στάσης και της συμπεριφοράς των ιθυνόντων:

- I. Πρέπει να υιοθετηθεί μια μη-εχθρική και μη-κριτική στάση.
- II. Πρέπει να υπάρξει ενημέρωση σχετικά με ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και γένους.

III. Πρέπει να δημιουργηθούν συστήματα απόδοσης ευθύνης και να μεριμνηθεί ώστε να τεθούν σε ισχύ οι Κώδικες Συμπεριφοράς.

V Κατά το σχεδιασμό υπηρεσιών και εγκαταστάσεων για τους πρόσφυγες:

- I. Πρέπει να υπάρξει διαβεβαίωση πως συμμετέχουν όλοι οι σημαντικοί φορείς παροχής υπηρεσιών δηλαδή, οι υπεύθυνοι προστασίας προσφύγων, οι κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες, οι αρχές ασφαλείας, η αστυνομία, οι αρμόδιες διοικητικές αρχές αλλά και οι ίδιοι οι πρόσφυγες.
- II. Πρέπει να δοθούν δελτία καταγραφής σε όλους τους ενήλικους πρόσφυγες (άνδρες και γυναίκες).
- III. Πρέπει να ενημερωθούν οι πρόσφυγες για τα δικαιώματά τους και για τις όποιες παροχές πιθανόν να δικαιούνται.
- IV. Πρέπει να συμπεριληφθεί η κοινότητα στο σχεδιασμό, την κατάρτιση και την εφαρμογή των εκάστοτε δραστηριοτήτων.
- V. Πρέπει να δημιουργηθεί ίση πρόσβαση σε συστήματα κατανομής όσον αφορά το γένος.
- VI. Πρέπει να εφαρμοστούν γόνιμα προγράμματα στον τομέα της υγείας.

VII. Πρέπει να εφαρμοστούν προγράμματα που αφορούν τους τομείς της ασφάλειας.

VIII. Πρέπει να γίνουμε προσεκτικοί με τον εντόπιο πληθυσμό.

IX. Πρέπει να φροντισθεί ώστε ζητήματα που σχετίζονται με το γένος να πρωτοστατούν σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού και της εφαρμογής των προγραμμάτων.

V Κατά την προσπάθεια άσκησης επιρροής σε επίσημα αλλά και εθνικά νομικά συστήματα:

I. Πρέπει να αποκτηθεί εξοικείωση τόσο με το επίσημο όσο και με το εθνικό νομικό σύστημα της χώρας που φιλοξενεί τους πρόσφυγες και της χώρας προέλευσης.

II. Πρέπει να υπάρξει συνεργασία με τους υπεύθυνους των παραδοσιακών νομικών συστημάτων για να ενθαρρυνθούν πιθανές αλλαγές.

III. Πρέπει να υπάρξει συνεργασία με προσωπικό από το εθνικό σύστημα δικαιοσύνης έτσι ώστε να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των προσφύγων στο εκάστοτε νομικό σύστημα.

IV. Πρέπει να ενισχυθούν εθνικοί νόμοι και πολιτικές που προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

V Κατά τον χειρισμό περιστατικών σεξουαλικής βίας ή βίας που βασίζεται στο φύλο:

- I. Πρέπει να συλλέγονται και να αναλύονται στοιχεία σχετικά με τη σεξουαλική βία και τη βία που βασίζεται στο φύλο.
- II. Πρέπει να καθορίζονται οι όροι και οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν από όλες τις πλευρές σε όσα περιστατικά καταγράφηκαν.
- III. Πρέπει να υπάρξει συμφωνία με όλους τους συνεργαζόμενους φορείς σχετικά με το ποιές μέθοδοι αλλά και ποιες φόρμες αναφοράς θα χρησιμοποιούνται.
- IV. Πρέπει να συγκαλεστούν πολυεπίπεδες συναντήσεις, στις οποίες θα πρέπει να συμμετέχουν και οι πρόσφυγες, για την επανεξέταση των δεδομένων.

✓ Η κοινότητα πρέπει να έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στο σχεδιασμό μεθόδων για την υποστήριξη των θυμάτων /επιζώντων.

- I. Ανάπτυξη του τομέα της εκπαίδευσης στα πλαίσια της κοινότητας καθώς και δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην ενημέρωση του κοινού
- II. Πρέπει να δημιουργηθούν καμπάνιες πληροφόρησης για το κοινό, σχετικά με ζητήματα σεξουαλικής βίας που θα έχουν ως αποδέκτες όλα τα μέλη της κοινότητας.

✓ Δημιουργία μηχανισμών παραπομπής και αναφοράς

I. Πρέπει σε κάθε τοποθεσία να υπάρχει ένα ξεκάθαρο σύστημα παραπομπής, έτσι ώστε να γνωρίζει το θύμα/ επιζών από που να ζητήσει βοήθεια και να μπορεί να λαμβάνει αυτή την βοήθεια στο σωστό χρόνο.

✓ Ενδυνάμωση της προσφυγικής κοινότητας ώστε να μπορεί να αντιμετωπίζει φαινόμενα σεξουαλικής βίας ή βίας που βασίζεται στο φύλο

I. Πρέπει η συνεργασία με την κοινότητα να είναι απαραίτητη για την δημιουργία βιώσιμων και αποτελεσματικών στρατηγικών αντιμετώπισης της σεξουαλικής βίας ή της βίας που βασίζεται στο φύλο.

✓ Αντιμετώπιση των αναγκών υγειονομικής /φαρμακευτικής περίθαλψης των θυμάτων/ επιζώντων.

I. Πρέπει να υπάρξει παροχή υγειονομικής φροντίδας και εύκολη πρόσβαση σε αυτή, παραπομπή στους διάφορους αρμόδιους φορείς, και παροχή κάθε επιπρόσθετης βοήθειας.

✓ Κάλυψη των ψυχο-κοινωνικών αναγκών των θυμάτων/ επιζώντων.

I. Τα θύματα/ επιζώντες πρέπει να αντιμετωπίζονται με κατανόηση και φροντίδα.

✓ Καλύτερη αντιμετώπιση στον τομέα της ασφάλειας

- I. Πρέπει το θύμα να νιώθει ασφάλεια μετά το συμβάν και σ'αυτό το σημείο είναι ιδιαίτερα σημαντικός ο ρόλος της κοινότητας, η οποία θα πρέπει να εγγυηθεί ένα ασφαλές περιβάλλον.

✓ Αντιμετώπιση σε νομική/ δικαιοδοτική βάση

- I. Πρέπει να δημιουργηθεί ένα σύστημα το οποίο θα λειτουργεί σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές, ούτως ώστε να μπορούν, όσα θύματα/ επιζώντες το επιθυμούν, να απαιτήσουν νομική αποζημίωση για τα εγκλήματα που διαπράχτηκαν εναντίον τους, και να μπορούν να το πράξουν την κατάλληλη για εκείνους στιγμή.

✓ Προσδιορισμός ρόλων και ανάληψη ευθυνών άλλων πιθανών φορέων

- I. Πρέπει το κατά τόπους προσωπικό, οι υπεύθυνοι προγραμματισμού αλλά και οι διοικητικοί υπάλληλοι, να παίξουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των αναγκών των θυμάτων/ επιζώντων.

✓ Δημιουργία ενός πλαισίου συνεργασίας με το θύτη

- I. Πρέπει να γίνονται σεβαστά τα ανθρώπινα δικαιώματα του θύτη, συμπεριλαμβανομένης και της προσωπικής του ασφάλειας.

Έχοντας υπόψη ότι ο προσφυγικός πληθυσμός πολύ συχνά αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη πατρίδα του σε συνθήκες που προκαλούν σωματικές και ψυχολογικές τραυματικές εμπειρίες, το ΙΚΑΘΒ προτείνει τις εξής λύσεις-προτάσεις:

- ✓ **Ιατρικές ανάγκες:** Η λεπτομερής ιατρική και ψυχιατρική εξέταση κρίνεται αναγκαία για όλα τα θύματα βασανιστηρίων.
- ✓ **Κατανόηση:** Η κατανόηση της επίδρασης της τραυματικής εμπειρίας στους πρόσφυγες είναι ουσιαστική προϋπόθεση για την παροχή αποτελεσματικής βοήθειας.
- ✓ **Εντοπισμός:** Επιβάλλεται να εντοπίζονται στον προσφυγικό πληθυσμό οι πρόσφυγες με σωματικές και ψυχολογικές τραυματικές εμπειρίες ώστε να αποδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην περιπτώσή τους και αν τους παρέχεται ειδική βοήθεια.
- ✓ **Κοινωνική στήριξη:** Αυτή πρέπει να ενθαρρύνεται και να αναπτύσσεται προς όφελος όσων δεν έχουν οικογένεια.
- ✓ **Ανάγκες γυναικών:** Για τις γυναίκες απαιτείται λεπτομερής γυναικολογικός έλεγχος το νωρίτερο δυνατό, από γυναίκα γυναικολόγο που έχει κατάλληλα καταρτισθεί και αντιμετωπίζεται με συμπάθεια από τις γυναίκες που είναι θύματα σεξουαλικής κακοποίησης.
- ✓ **Επαγγελματική γνώση:** Η συστηματική, εξειδικευμένη επιστημονικά και η χαρακτηριζόμενη από κατανόηση προσέγγιση των θυμάτων των βασανιστηρίων απαιτεί ενδελεχή επαγγελματική κατάρτιση και εμπειρία.
- ✓ **Αποκατάσταση:** Στην περίπτωση χειρισμού υπόθεσης οικογένειας προσφύγων είναι αναγκαία η συμμετοχή όλων των μελών της οικογένειας στη διαδικασία θεραπείας και αποκατάστασης.
- ✓ **Διαρκείς λύσεις:** Καθώς η μετεγκατάσταση δεν είναι πάντα εφικτή λύση αλλά ενδεχομένως και ακατάλληλη σημαντικό αριθμό προσφύγων που υπόκεινται τις συνέπειες των τραυματικών εμπειριών αναπτύσσονται εναλλακτικές στρατηγικές.
- ✓ **Εμπιστευτικότητα και εμπιστοσύνη:** Τα πρόσωπα που έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες συχνά είναι σοκαρισμένα και

αισθάνονται εξευτελισμό, αποφεύγουν δε να διηγηθούν τις λεπτομέρειες της εμπειρίας τους στους ξένους. Για τον λόγο αυτό είναι ουσιαστικό να δημιουργείται κλίμα εμπιστοσύνης και εμπιστευτικότητας.

- ✓ Υποστήριξη: Η ομαδική στήριξη είναι αναγκαία για τους ευάλωτους πρόσφυγες, πρέπει να παρακολουθείται και να συντονίζεται από ειδικευμένο και καταρτισμένο προσωπικό.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΛΥΣΕΙΣ: Οι τρεις μόνιμες λύσεις για τους πρόσφυγες είναι εθελοντικός επαναπατρισμός, τοπική ένταξη και μετεγκατάσταση.

- ✓ Εθελοντικός επαναπατρισμός: Αποτελεί την ιδανική λύση, καθώς αποκαθίστανται οι σχέσεις του πολίτη με το κράτος καταγωγής ή ιθαγένειας τους και θέτει τέλος στον πόνο της εξορίας. Σε πολλές περιπτώσεις αποτελεί επιλογή των προσφύγων όταν αντιμετωπίζουν περιορισμένο πεδίο επιλογών.
- ✓ Τοπική ένταξη: Όταν ο εθελοντικός επαναπατρισμός είναι ανέφικτος, η καλύτερη λύση είναι η τοπική ένταξη, που περιλαμβάνει εκπαίδευση, κατάρτιση και συμβουλευτική που συμβάλλουν στην προσαρμογή και στην ένταξη των προσφύγων στην τοπική κοινωνία.
- ✓ Μετεγκατάσταση: Για όσους είναι ανέφικτος ο επαναπατρισμός ή η ασφαλής παραμονή στην χώρα ασύλου η μόνη λύση είναι η μετεγκατάσταση, για την οποία οι πρόσφυγες δικαιούνται κατάλληλη συμβουλευτική και προετοιμασία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Από τη μελέτη της εργασίας και την ανάλυση της έρευνας, προκύπτει ότι οι κατηγορίες των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες στην καθημερινή τους ζωή είναι:

- ✓ Ψυχολογικής φύσεως, (άγχος, κατάθλιψη)
- ✓ Προβλήματα προσαρμογής
- ✓ Οικονομικές δυσκολίες
- ✓ Δυσκολίες ως προς την εύρεση στέγης και τροφής
- ✓ Προβλήματα νομικά
- ✓ Προβλήματα υγείας
- ✓ Πολλαπλά προβλήματα

Διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των προσφύγων αντιμετωπίζει δυσκολίες που έχουν σχέση με το ψυχολογικό τους κομμάτι και τον εαυτό τους (άγχος, κατάθλιψη, φοβίες, επιθετικότητα, θυμός) καθώς και την προσαρμογή τους στο καινούργιο περιβάλλον (αλλαγή χώρας, νέα νοοτροπία και κουλτούρα, προβλήματα επικοινωνίας εξαιτίας της ξενοφοβίας).

Επιπλέον, τους πρόσφυγες τους απασχολεί η οικονομική τους κατάσταση, η ανεργία και η εκμετάλλευση ως φθηνό εργατικό δυναμικό που υπάρχει εις βάρος τους. Παράλληλα, λόγω της προσφυγιάς τους και της οικονομικής κατάστασης τους, πολλοί από τους πρόσφυγες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εύρεση στέγης (άστεγοι) και τροφής. Τα προβλήματα υγείας είναι συχνά στους πρόσφυγες, ως επακόλουθο των συνθηκών διαβίωσης τους και των πρόσφατων καταστάσεων που έχουν περάσει.

Τα νομικά προβλήματα είναι πολύ συχνά και αποτελούν ένα από τα κρίσιμα ζητήματα στον Ελλαδικό χώρο ως προς το προσφυγικό ζήτημα. Δύσκολα οι αιτούντες άσυλο αναγνωρίζονται ως πρόσφυγες και αυτό

γίνεται μετά από μία πολύ ψυχοφθόρα για τους ίδιους και χρονοβόρα διαδικασία, με αποτέλεσμα να μην τους παρέχεται άσυλο και ασφάλεια στην χώρα μας. Αξιοσημείωτο είναι ότι ένα μεγάλο ποσοστό προσφύγων δηλώνει ότι τους απασχολεί περισσότερο από ένα πρόβλημα.

Από την ανάλυση των δεδομένων, εκτιμάται ότι ο μέσος πρόσφυγας στην Ελλάδα σε περίπτωση δύσκολων καταστάσεων νιώθει περισσότερο την ανάγκη πολύ συχνά να ζητάει βοήθεια από τον θεό, χρησιμοποιώντας έτσι περισσότερο το συναίσθημα σε σχέση με τη δράση και την πληροφόρηση (Σχήμα 6).

Επιπλέον εκτιμάται ότι ο μέσος πρόσφυγας στην Ελλάδα προκειμένου να αντιμετωπίσει μια δύσκολη κατάσταση χρησιμοποιεί σε μεγαλύτερο βαθμό θετικούς τρόπους διαχείρισης. Δηλαδή, νιώθει την ανάγκη να ζητήσει πληροφορίες για το πρόβλημα που τον απασχολεί έτσι ώστε να ρυθμίσει τη συμπεριφορά του και να το αντιμετωπίσει καλύτερα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα μεγάλο ποσοστό δεν υιοθετούν συμπεριφορές που προσφέρουν υποκατάστατα (τροφή, κάπνισμα, ναρκωτικά), και ελέγχουν τα συναισθήματα τους (Σχήμα 28) προσπαθώντας να μην πανικοβάλλονται (Πίνακας 9) και συγκρατούνται από το να αντιδράσουν πολύ γρήγορα (Σχήμα 49). Παρόλες τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν δεν αποφεύγουν να συναντούν τους άλλους (Πίνακας 7), αισθάνονται την ανάγκη να μοιράζονται μαζί τους αυτό που νιώθουν (Πίνακας 18), και αναζητούν τη βοήθεια των φίλων για να ηρεμήσουν το άγχος τους (Σχήμα 36). Έτσι βλέπουμε ότι αναζητούν την κοινωνική στήριξη, προκειμένου να αντιμετωπίσουν καλύτερα το πρόβλημα που τους απασχολεί και ψάχνουν από τους άλλους τη συμπάθεια και την ενθάρρυνσή τους (Σχήμα 54). Ένα μεγάλο ποσοστό όμως χρησιμοποιεί την απόσυρση καταφεύγοντας στην φαντασία και στο όνειρο.

Παράλληλα, παρατηρούμε ότι προσπαθούν να μην εστιάζονται τόσο στο πρόβλημα, αλλά τα σκέφτονται μόνο όταν παρουσιάζονται (πίνακας 13), και ταυτόχρονα προσπαθούν να μην τα σκέφτονται (πίνακας 5), συχνά τους είναι δύσκολο να περιγράψουν αυτό που νιώθουν σε μία δύσκολη κατάσταση (Σχήμα 12), τους συμβαίνει να μην κάνουν αυτό που είχαν αποφασίσει, ενεργούν σαν να μην υπήρχε το πρόβλημα (Σχήμα 32) και προσπαθούν με κάθε τρόπο να σκεφτούν άλλα πράγματα (Σχήμα 41). Όσον αφορά τις παρελθόντες εμπειρίες για την επίλυση ενός προβλήματος, σκέφτονται συχνά τις εμπειρίες που θα μπορούσαν να τους βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση (Σχήμα 35) και ρωτάν τους ανθρώπους που είχαν μία παρόμοια εμπειρία τι θα έκαναν (Σχήμα 38).

Αξίζει να σημειωθεί, ότι υπάρχει μία ποικιλία στρατηγικών διαχείρισης, επειδή ανάλογα με τις ποικίλες περιβαλλοντικές απαιτήσεις το άτομο μπορεί να επιλέξει εκείνη που θεωρεί καταλληλότερη. Επιπλέον σημαντικό ρόλο έχει και η ευελιξία, δηλαδή η δυνατότητα του ατόμου να τροποποιεί τις στρατηγικές που θα χρησιμοποιήσει ανάλογα με το είδος του αγχογόνου ερεθίσματος. (Μπεζεβέγκης, 2001).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Α. Ζωγράφου, Κοινωνική εργασία με κοινότητα, Τ.Ε.Ι. Πάτρας, 1997.
- Α. Ζωγράφου, Η εκπαιδευτική κατάσταση των παιδιών των ελλήνων μεταναστών και η αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής αγωγής στην Ελλάδα, Τ.Ε.Ι. Πάτρας, 1997.
- Louis Cohen, Lawrence Manion, Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας, Μεταίχιμο, Νοέμβριος 2000.
- Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου, Συμβουλευτική ψυχολογία, Ελληνικά γράμματα 1999.
- Glenys Parry, Οι Ψυχολογικές κρίσεις και η αντιμετώπιση τους, Ελληνικά γράμματα, Αθήνα 1996.
- Αγάπη Κανδυλάκη, Η Συμβουλευτική στην Κοινωνική Εργασία, Σύγχρονες Ακαδημαϊκές Εκδόσεις, Αθήνα 2001.
- Ιωάννου Ν. Παρασκευόπουλου, Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας, Αθήνα 1983.
- Άννα Σαχίνη-Καρδάση, Μεθοδολογία έρευνας-εφαρμογές στον χώρο της υγείας, Zymel Αθήνα 1991.
- Φιλοκτήτης & Μαρία Βεινογλου, Κοινωνία των εθνών: Η εγκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα, Γενένη 1926, Τροχαλία Δεκέμβριος 1997.
- Υπουργείο εργασίας-Εθνικό κέντρο κοινωνικών ερευνών (ΕΚΚΕ), Παρατηρητήριο πολιτικών καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, Δακτυλογραφική ΕΠΕ Αθήνα 1990.
- Παιδαγωγική ψυχολογική εγκυκλοπαίδεια- Λεξικό, Τόμος 3-8, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1992.
- Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Η προστασία των Προσφύγων και των Θυμάτων Εμφύλιων Συρράξεων, Αθήνα 1995.(Διημερίδα με την υποστήριξη της Ε.Ε και του Δήμου Θεσσαλονίκης).
- Διεθνές συνέδριο-Γενική γραμματεία νέας γενιάς, Μετανάστες ρατσισμός ξеноφοβία- Αντ. Ν. Σακκουλά, Αθήνα-Κομοτηνή 1998.
- UNHCR, Κοινωνική εργασία με τις κοινότητες προσφύγων, οι πρόσφυγες στα αστικά κέντρα, Geneva 1994.
- UNHCR-Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα δικαιώματα του ανθρώπου, Η ένταξη των πολιτικών προσφύγων στην Ελληνική κοινωνία, Αθήνα 1995.
- Αναπτυξιακή σύμπραξη για την ισότητα και την κοινωνική συνοχή, Ο Σύγχρονος εθελοντισμός και η εθελοντική εργασία στην Ελλάδα, Equal.

- UNHCR, Καθορισμός του καθεστώτος του πρόσφυγα, Αθήνα 2004.
- Αναπτυξιακή σύμπραξη για την ισότητα και την κοινωνική συνοχή, Οδηγός καλών πρακτικών εργασιακής ενσωμάτωσης προσφύγων και μεταναστών, Equal 2004.
- UNHCR, Διερμηνεία με τους πρόσφυγες, Αθήνα 1996.
- Δρ Θεοδώρα Τσοβίλη & Δρ Ευτυχία Βουτηρά, Πρακτικές υποδοχής αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα με ιδιαίτερη έμφαση σε μητέρες μόνες, γυναίκες μόνες και παιδιά που έχουν χωριστεί από τις οικογενειές τους, UNHCR 2004.
- Δρ. Μαρία Θεοδωράτου, «Ψυχολογική Ωριμότητα και Στρατηγικές Διαχείρισης», Δημοσίευτη Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Αθηνών 2003.
- Equal, Μια αγορά εργασίας ανοιχτή για όλους, Μάιος 2001.
- Equal, Η Equal και άτομα με φυλετικές, γλωσσικές, πολιτιστικές διαφοροποιήσεις, Υπουργείο απασχόλησης & κοινωνικής προστασίας, Αθήνα 2000.
- Μετανάστευση, Υπουργός Βάσω Παπανδρέου, Αθήνα 2001.
- UNHCR, Code of Conduct, Οκτώβριος 2004.
- UNHCR, Προστατεύοντας τους πρόσφυγες, Τμήμα ενημέρωσης της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, Αθήνα 1996.
- UNHCR, Οι πρόσφυγες του κόσμου 1997-1998- Προβλήματα και στρατηγικές, Ελληνικά Γράμματα.
- UNHCR, Οι πρόσφυγες του κόσμου 1995-1996- Σε αναζήτηση λύσεων, Ελληνικά Γράμματα.
- Γιατροί χωρίς σύνορα, Ετήσια αναφορά δράσης, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2003.
- ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ., Ρατσισμός & Μ.Μ.Ε., Τεύχος 1-2, Αθήνα 2003.
- Γιατροί χωρίς σύνορα, Προεκτάσεις, Αθήνα 2003.
- Στο δρόμο, Η πραγματικότητα του ρατσισμού, η δυνατότητα της αλληλεγγύης, Εξάμηνη περιοδική έκδοση του ΕΚΥΚΘΑ, Τεύχος 3-4, Ιωάννινα Ιούνιος 2002.
- Κλίμακα, Αποστολή στο Αφγανιστάν, Περιοδική έκδοση, Τεύχος 4^ο, Σεπτέμβριος-Οκτώβριος, Αθήνα 2003.
- Μαρτυρίες, Τριμηνιαία έκδοση της ελληνικής επιτροπής της διεθνούς αμνηστίας, Ιανουάριος-Μάρτιος 2005.
- Μαρτυρίες, Τριμηνιαία έκδοση της ελληνικής επιτροπής της διεθνούς αμνηστίας, Απρίλιος, Μάρτιος, Ιούνιος 2005.
- Μαρτυρίες, Τριμηνιαία έκδοση της ελληνικής επιτροπής της διεθνούς αμνηστίας, Ιούλιος, Αύγουστος, Σεπτέμβριος 2005.

- Διεθνής Αλληλεγγύη, Τριμηνιαία έκδοση της Ελληνικής επιτροπής διεθνούς δημοκρατικής αλληλεγγύης, Τεύχος 26^ο, Ιανουάριος-Μάρτιος 2001.
- Σεμινάριο: υπό την αιγίδα του UNHCR, Βασικές αρχές Προστασίας και Κώδικας Δεοντολογίας, Αθήνα 19 Οκτωβρίου 2004.
- Ιστοσελίδες: www.unhcr.gr
- www.msf.gr
- www.immigrants.gr
- www.cc.uoa.gr/skf
- www.praksis.gr
- www.gcr.gr
- www.amnesty.org
- www.ecd.uoa.gr
- www.mko.gr
- www.skle.gr
- www.Web4Health.gr
- www.media.uoa.gr
- www.equal-net.gr
- www.equal-greece.gr
- www.unicef.gr

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ-ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ

Α.Ε.Ι.= Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
Α.Τ.Ε.Ι.= Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
Ε.Ε.= Ευρωπαϊκή ένωση
Ε.Κ.Υ.Κ.Θ.Α.= Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης Θυμάτων
Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού
Ε.Σ.Π.= Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
Ε.Σ.Υ.= Εθνικό Σύστημα Υγείας
Υ.Α.= Ύπατη Αρμοστεία
ΙΚΑΘΒ= Ίδρυμα Κοινωνικής Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων
ΙΚΕ= Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας
Κ.Α.= και άλλα
ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ.= Κέντρο μελετών και τεκμηρίωσης της ΟΛΜΕ
Κ.Τ.Λ.= Και τα λοιπά
Μ.Μ.Ε.= Μέσα μαζικής ενημέρωσης
Μ.Κ.Ο.= Μη Κυβερνητική Οργάνωση
Ν.Π.Ι.Δ.= Νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου
Ο.Η.Ε.= Οργανισμός Ηνωμένων εθνών
ΟΑΣΕ= Οργανισμός για την ασφάλεια και τη συνεργασία στην Ευρώπη
ΟΛΜΕ= Οργανισμός μέσης εκπαίδευσης
Σ.Κ.Λ.Ε.= Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος
Σ.Υ.Υ= Συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες
Χ.Ε.= Χωρίς έτος
GCR= Greek Council of Refugee
UNHCR=Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες
PRAKSIS= Προγράμματα Ανάπτυξης Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής
Συνεργασίας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

I. Βελτίωση του εθνικού συστήματος ασύλου

1.1. Πρόσβαση στην επικράτεια και στη διαδικασία ασύλου

Στο πλαίσιο της εναρμόνισης της Ε.Ε. και ως μέλος του συστήματος Schengen η Ελληνική Κυβέρνηση έχει ενισχύσει τον αποτελεσματικό έλεγχο των συνόρων, προσπαθώντας να καταπολεμήσει την παράνομη μετανάστευση. Επιπρόσθετα, η ελληνική μεταναστευτική νομοθεσία προβλέπει αυστηρές προϋποθέσεις για τη χορήγηση θεωρήσεων εισόδου, κυρώσεις στους μεταφορείς και υψηλά πρόστιμα για όσους βοηθούν και υποκινούν την παράνομη μετανάστευση. Ενώ η Ύπατη Αρμοστεία υποστηρίζει εν γένει τα μέτρα καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης, ανησυχεί επειδή δεν γίνεται επαρκής διάκριση μεταξύ των οικονομικών μεταναστών και όσων έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία. Γενικά, τα μεταναστευτικά ρεύματα είναι σύνθετα και περιλαμβάνουν bona fide αιτούντες άσυλο.

Λαμβάνοντας υπόψη την καταγωγή αρκετών από αυτούς που κατά καιρούς επαναπροωθούνται σύμφωνα με το Πρωτόκολλο Επανεισδοχής Ελλάδας – Τουρκίας, η Ύπατη Αρμοστεία ανησυχεί, επειδή η εφαρμογή του μπορεί να πλήξει όσους έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία. Σχετικά, η Ύπατη Αρμοστεία σκοπεύει να συνεχίσει τις περιόδους που πραγματοποιεί στα σύνορα από κοινού με τις κεντρικές αρχές του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και τις τοπικές αστυνομικές υπηρεσίες, καθώς και με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

Πρόταση 1

Η Ύπατη Αρμοστεία ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν την κατάλληλη ενημέρωση και κατάρτιση των αστυνομικών και των συνοριοφυλάκων, ώστε, πριν εφαρμόσουν το πρωτόκολλο επανεισδοχής ή τα μέτρα απέλασης, να εντοπίζουν τους αιτούντες άσυλο και να τους παραπέμπουν στις αρμόδιες αρχές. Έτσι, η Ελλάδα θα συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει με τη Σύμβαση του 1951 και τα δύο Πρωτόκολλα για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων που συμπληρώνουν τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση του Διασυνοριακού Οργανωμένου Εγκλήματος.

Κρατούνται, εκκρεμούσης της ολοκλήρωσης της διαδικασίας απέλασης, όσοι εισέρχονται στην Ελλάδα παράνομα, ανεξάρτητα αν συλλαμβάνονται στα σύνορα ή στο εσωτερικό της χώρας. Πολλοί ζητούν άσυλο κατά τη διάρκεια της κράτησης ή αργότερα, αφού αφεθούν ελεύθεροι. Προκειμένου να διασφαλίσει τον εντοπισμό όσων από τους παράνομους μετανάστες έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία, η Ύπατη Αρμοστεία σκοπεύει να συνεχίσει να πραγματοποιεί επισκέψεις στα κέντρα κράτησης από κοινού με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, τη Γενική Γραμματεία Ισότητας και άλλους συνεργάτες. Η Ύπατη Αρμοστεία έχει διαπιστώσει σε αρκετές περιπτώσεις, ότι οι συνθήκες διαβίωσης στα προαναφερόμενα κέντρα δεν ικανοποιούν τα ελάχιστα κριτήρια μεταχείρισης που προβλέπουν τα διεθνή νομικά κείμενα. Παράλληλα, η Ύπατη Αρμοστεία καλωσορίζει την Εγκύκλιο που εξέδωσε ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας για τη μεταχείριση των κρατουμένων αλλοδαπών, συμπεριλαμβανομένων των αιτούντων άσυλο, που προβλέπει, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα πρόσβασης δικηγόρων, προσφυγικών και ανθρωπιστικών οργανώσεων, την παροχή πληροφόρησης για τη διαδικασία του ασύλου, την πρόβλεψη για ιατροφαρμακευτική βοήθεια και για ξεχωριστούς χώρους κράτησης για γυναίκες και παιδιά.

Πρόταση 2

Κατά την άποψη της Ύπατης Αρμοστείας, και σύμφωνα με εγκύκλιο του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, όσοι κρατούνται για παράνομη είσοδο ή παραμονή πρέπει να έχουν πρόσβαση σε δικηγόρο και σε ανθρωπιστικές οργανώσεις, και να τους παρέχονται οι κατάλληλες συμβουλευτικές υπηρεσίες (για παράδειγμα από τη Νομική Υπηρεσία του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες ή τους τοπικούς Δικηγορικούς Συλλόγους), προκειμένου να καθορίζονται οι πιθανές ανάγκες προστασίας το νωρίτερο δυνατό διαρκούς της κράτησης. Οι αιτούντες άσυλο που εντοπίζονται μεταξύ των κρατουμένων πρέπει καταρχήν να αφήνονται ελεύθεροι χωρίς καθυστέρηση και να παραπέμπονται στις αρμόδιες αρχές.

Πρόταση 3

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας για την Κράτηση των Αιτούντων Άσυλο η Ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να εξασφαλίσει ειδικότερα τα ακόλουθα ελάχιστα κριτήρια μεταχείρισης των κρατούμενων αιτούντων άσυλο:

à να κρατούνται σε χωριστούς χώρους οι άγαμοι άντρες και γυναίκες,

à να αποφεύγεται σε κάθε περίπτωση η κράτηση παιδιών, ειδικότερα ασυνόδευτων και όσων έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους,

à να αποφεύγεται σε κάθε περίπτωση η κράτηση γυναικών σε προχωρημένη εγκυμοσύνη και κατά προτίμηση να μην διατάσσεται η κράτηση εγκύων εν γένει,

à να αποφεύγεται σε κάθε περίπτωση η κράτηση θυμάτων βασανιστηρίων,

à να παρέχονται στους κρατούμενους οι κατάλληλες ιατρικές φροντίδες,

à να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική δικαστική επανεξέταση κάθε περίπτωσης κρατουμένου,

à να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική νομική εκπροσώπηση των κρατούμενων αιτούντων άσυλο.

Η πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου παραμένει προβληματική για όσους επιθυμούν να καταγραφεί το αίτημά τους από τις αρχές. Συχνά, η καταγραφή των αιτημάτων αναβάλλεται κατ' επανάληψη ή οι συναντήσεις με τις αρχές για τη διεξαγωγή της συνέντευξης ορίζονται για μακρινές ημερομηνίες, που σε κάποιες περιπτώσεις υπερβαίνουν τους έξι μήνες. Κατά συνέπεια είναι αδύνατη η έκδοση εγγράφων που νομιμοποιούν την παραμονή αυτών που ζητούν άσυλο, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν δυσκολίες, μεταξύ άλλων, στην πρόσβαση στις φροντίδες της υγείας.

Πρόταση 4

Η Ύπατη Αρμοστεία καλεί τις αρμόδιες αστυνομικές αρχές να διασφαλίζουν την άμεση και χωρίς καθυστερήσεις καταγραφή των αιτημάτων ασύλου και να εκδίδουν έγκαιρα τα κατάλληλα έγγραφα που διασφαλίζουν, διαρκούσης της διαδικασίας καθορισμού του

καθεστώς του πρόσφυγα, την άμεση προστασία και την πρόσβαση στις υπηρεσίες της υγείας καθώς και σε άλλες κοινωνικές υπηρεσίες.

I.2. Ενίσχυση της δυναμικότητας των κέντρων υποδοχής και βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης

Ενώ το 2002 υπέβαλαν αιτήματα ασύλου στις αρμόδιες αρχές 5.600 άτομα, η δυναμικότητα των εγκαταστάσεων υποδοχής περιορίζεται στα 1.300 άτομα, που φιλοξενούνται σε οκτώ κέντρα ανά τη χώρα (δύο από τα οποία προγραμματίζεται να κλείσουν στο άμεσο μέλλον). Τα τελευταία χρόνια η Ύπατη Αρμοστεία εξέφρασε ικανοποίηση για τις προσπάθειες, που κατέβαλαν οι κεντρικές και τοπικές αρχές για τη βελτίωση των συνθηκών υποδοχής των καταγεγραμμένων αιτούντων άσυλο. Όμως, λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των αιτούντων άσυλο που εισέρχονται ετησίως στην Ελλάδα, χρειάζεται να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για την αύξηση της δυναμικότητας υποδοχής και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

Πρόταση 5

Η Ύπατη Αρμοστεία καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις να αυξήσουν τη δυναμικότητα των κέντρων υποδοχής των αιτούντων άσυλο ανά τη χώρα, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών που βρίσκονται εκτός Αθηνών. Οι συνθήκες υποδοχής πρέπει να πληρούν σε όλα τα κέντρα τα ελάχιστα κριτήρια, και ιδίως να παρέχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και στην εκπαίδευση, καθώς και να παίρνουν ειδικά μέτρα για τις ανάγκες των ευάλωτων αιτούντων άσυλο, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων βασανιστηρίων, των ασυνόδευτων ανήλικων και των παιδιών που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους (δηλαδή των κάτω των 18 ετών ατόμων που βρίσκονται στη χώρα ασύλου χωρίς γονείς ή νόμιμο κηδεμόνα), των εγκύων και των αναπήρων (βλέπε επίσης Πρόταση 17).

Πρόταση 6

Η Ύπατη Αρμοστεία προτείνει περαιτέρω την πραγματοποίηση, από κοινού με το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, επισκέψεων στα κέντρα υποδοχής, ώστε να αξιολογούνται οι συνθήκες υποδοχής και η δυναμικότητα των κέντρων και να εντοπίζονται οι τομείς όπου χρειάζεται βελτίωση.

I.3 Βελτίωση της παροχής νομικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος της δωρεάν νομικής συνδρομής

Το άρθρο 1 παρ. 6 του Π.Δ. 61/1999 (ΦΕΚ 63, τ. Α', 6 Απριλίου 1999) προβλέπει, ότι επιδίδεται στον αιτούντα άσυλο ενημερωτικό φυλλάδιο ή του παρέχεται προφορική πληροφόρηση, εάν είναι αναγκαίο με τη συνδρομή διερμηνέα, για τη διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα και για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. Όμως, λίγες είναι οι περιπτώσεις των αιτούντων άσυλο, που ενημερώνονται επαρκώς για τις βασικές πτυχές της διαδικασίας ασύλου και για τα σχετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις τους. Η προσήκουσα παροχή νομικών υπηρεσιών στη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, συμπεριλαμβανομένων των πρώτων σταδίων, αποτελεί ουσιαστική διαδικαστική εγγύηση, που εξασφαλίζει την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο. Περαιτέρω, κατά την άποψη της Ύπατης Αρμοστείας, η παροχή εξειδικευμένων και κατάλληλων νομικών υπηρεσιών είναι προς το συμφέρον του κράτους και επωφελής για τους *bona fide* αιτούντες άσυλο. Με τις κατάλληλες νομικές υπηρεσίες, όσοι δεν έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία, μπορούν να ενημερωθούν για τη ματαιότητα της υποβολής αιτήματος ασύλου και για τις εναλλακτικές λύσεις, που ενδεχομένως τους παρέχονται. Η παροχή εξειδικευμένων νομικών υπηρεσιών μπορεί να βελτιώσει σημαντικά τον αποτελεσματικό και δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας ασύλου.

Πρόταση 7

Σύμφωνα με τις καλές πρακτικές που εφαρμόζονται σε άλλες χώρες της Ε.Ε., και με την από 4.7.2003 εγκύκλιο του Αρχηγού της

Ελληνικής Αστυνομίας, η Ύπατη Αρμοστεία καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να διασφαλίσει την προσήκουσα ενημέρωση των αιτούντων άσυλο για τη διαδικασία ασύλου και για τα σχετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις τους. Περαιτέρω, η Ύπατη Αρμοστεία απευθύνει έκκληση στην κυβέρνηση να υποστηρίξει την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών με την αύξηση των κονδυλίων του κρατικού προϋπολογισμού που αφορούν στη χρηματοδότηση του έργου που παρέχουν στους πρόσφυγες οι Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις, καθώς και την δωρεάν νομική συνδρομή από δικηγόρους. Σχετικά συστήνεται η ευρεία διάδοση και χρήση του αναθεωρημένου Οδηγού Οργανώσεων και Υπηρεσιών για τους Αιτούντες Άσυλο και Πρόσφυγες, που επιμελήθηκε η Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία

Πρόταση 8

Περαιτέρω, η Ύπατη Αρμοστεία ελπίζει ότι η Ελλάδα θα άρει την επιφύλαξη που διατύπωσε στο σχέδιο Οδηγίας της Ε.Ε. για τις Διαδικασίες Ασύλου σχετικά με τη δωρεάν νομική συνδρομή.

1.4 Ποσοστά αναγνώρισης προσφύγων και πρακτική στην Ελλάδα

Αν και τα τελευταία χρόνια δεν έχουν διαφοροποιηθεί οι εθνικότητες των αιτούντων άσυλο (Ιράκ, Αφγανιστάν, Ιράν, Τουρκία), το 2002 μειώθηκαν δραστικά, σε 0,3% (36 άτομα) το ποσοστό αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα σύμφωνα με τη Σύμβαση του 1951, καθώς και σε 1% (100 άτομα) το συνολικό ποσοστό αναγνώρισης (που περιλαμβάνει το προσφυγικό και το ανθρωπιστικό καθεστώς). Τα αντίστοιχα ποσοστά για το 2001 ήταν 11,2% για το προσφυγικό ενώ το συνολικό ποσοστό ήταν 22,4 %. Η πτωτική αυτή τάση χαρακτηρίζει και το 2003. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός, ότι όλες οι αποφάσεις που λαμβάνονται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης σε πρώτο βαθμό είναι απορριπτικές, ενώ οι θετικές γνωμοδοτήσεις της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Προσφυγών συχνά δεν υιοθετούνται από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Περαιτέρω, όσοι, σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς και του ελληνικού δικαίου (Π.Δ. 61/1999), δεν μπορούν να απελαθούν από την Ελλάδα (είτε γιατί είναι ανέφικτος ο επαναπατρισμός τους στις χώρες καταγωγής τους είτε επειδή είναι θύματα πολέμου) δεν απολαμβάνουν την προστασία που προβλέπεται σ' αυτές τις περιπτώσεις (δηλαδή το ανθρωπιστικό καθεστώς). Συγκριτικά, στις 12 χώρες της Ε.Ε. (εκτός της Ελλάδας), για τις οποίες είναι διαθέσιμα τα στατιστικά στοιχεία του 2002, το ποσοστό αναγνώρισης του καθεστώτος του πρόσφυγα ανέρχεται σε 10,7%, ενώ το συνολικό ποσοστό αναγνώρισης των αναγκών προστασίας (που περιλαμβάνει και τις επικουρικές μορφές προστασίας - ανθρωπιστικό καθεστώς) ανέρχεται σε 20,1%.

Πρόταση 9

Η Ύπατη Αρμοστεία καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να εφαρμόσει την ερμηνεία του όρου "πρόσφυγα" όπως τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ε.Ε., λαμβάνοντας υπόψη τις ανθρωπιστικές της παραδόσεις και τα κριτήρια που έχουν υιοθετηθεί από την Εκτελεστική Επιτροπή της Ύπατης Αρμοστείας. Η Οργάνωση, από κοινού με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, προτίθεται να ενισχύσει τη συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία, προκειμένου να ενδυναμώσει την τεχνογνωσία των αξιωματούχων στις τεχνικές

συνέντευξης, στην κατάλληλη αξιοποίηση των πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής και στην προσήκουσα αιτιολογία των αποφάσεων που απορρίπτουν ή δέχονται τα αιτήματα ασύλου. Παράλληλα, η Ελληνική Κυβέρνηση θα πρέπει να αφιερώσει τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους και το ανθρώπινο δυναμικό για την εξέταση των αιτημάτων ασύλου στην πρωτοβάθμια διαδικασία, συμπεριλαμβανομένου επαρκούς – και κατά προτίμηση μονιμότερου – προσωπικού στο Γραφείο Ασύλου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και στα Τμήματα Αλλοδαπών των Περιφερειακών Αστυνομικών Διευθύνσεων, και ειδικότερα της Αττικής.

I.5 Ανάγκη για ανεξάρτητη διαδικασία κρίσης των προσφυγών

Ένα από τα πλέον αδύναμα σημεία της ελληνικής νομοθεσίας ασύλου είναι το γεγονός, ότι το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης αποφασίζει επί των αιτημάτων ασύλου σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, σε αντίθεση με τις καλές πρακτικές άλλων κρατών της Ε.Ε., που έχουν υιοθετήσει ανεξάρτητο όργανο που κρίνει τις προσφυγές. Σύμφωνα με την πρακτική που ακολουθείται στην Ελλάδα, συχνά απορρίπτονται από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης οι θετικές γνωμοδοτήσεις της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Προσφυγών για αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα. Επίσης, η ισχύουσα σύνθεση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής περιλαμβάνει δυσανάλογο αριθμό κρατικών αξιωματούχων, ειδικά του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, σε σχέση με τα δύο μέλη της που εκπροσωπούν την Ύπατη Αρμοστεία και το Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών.

Πρόταση 10

Θεμελιώδης διαδικαστική εγγύηση του διοικητικού δικαίου και ουσιαστική νομική έννοια της αποτελεσματικότητας της προσφυγής είναι η εξέτασή της από αρχή διαφορετική και ανεξάρτητη από αυτή που εξέδωσε την σε πρώτο βαθμό προσβαλλόμενη απόφαση. Σύμφωνα με τις καλές πρακτικές άλλων χωρών της Ε.Ε. και προς το συμφέρον της αποτελεσματικότητας και της εύρυθμης εφαρμογής της διαδικασίας ασύλου, η Ύπατη Αρμοστεία υποστηρίζει την ίδρυση ενός ανεξάρτητου – ενδεχομένως δικαστικού – οργάνου που θα κρίνει σε δεύτερο βαθμό τις προσφυγές.

I.6 Ασυνόδευτα και / ή χωρισμένα από τις οικογένειές τους παιδιά

Τα τελευταία χρόνια οι Ελληνικές αρχές δραστηριοποιήθηκαν ενεργά στην παροχή κατάλληλης στέγης στα ασυνόδευτα και στα χωρισμένα από τις οικογένειές τους παιδιά. Όμως, από τα 250 αυτά παιδιά που

καταγράφηκαν ως αιτούντες άσυλο το 2002, ελάχιστα παραμένουν πραγματικά και απολαμβάνουν τις υπηρεσίες που παρέχουν τα ειδικά κέντρα υποδοχής που ιδρύθηκαν στη χώρα. Περαιτέρω, υπάρχουν κενά στην ελληνική νομοθεσία που αφορούν στον εντοπισμό των κάτω των 18 ετών ατόμων (συνοδευόμενων ή ασυνόδευτων), ειδικά όταν φθάνουν ως μέλη ομάδων (οπότε επιβάλλεται σε βάρος τους το μέτρο της κράτησης) καθώς και στο διορισμό επιτρόπου και στην αναζήτηση διαρκών και βιώσιμων λύσεων για τα ασυνόδευτα και / ή χωρισμένα από τις οικογένειές τους παιδιά. Πρόκειται για θέματα με τα οποία ασχολείται κατά προτεραιότητα το γραφείο της Διεθνούς Κοινωνικής Υπηρεσίας στην Ελλάδα, που ενεργεί ως σημείο αναφοράς στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για τα Χωρισμένα από τις Οικογένειές τους Παιδιά (Separated Children in Europe Programme).

Πρόταση 11

Η Ύπατη Αρμοστεία καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να προσαρμόσει την εθνική νομοθεσία στην Οδηγία της Ε.Ε. για τις συνθήκες υποδοχής (που περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για τους ασυνόδευτους ανήλικους), ειδικότερα όσον αφορά στο διορισμό επιτρόπου, λαμβάνοντας επιπρόσθετα υπόψη τον Οδηγό Καλής Πρακτικής για τα Χωρισμένα από τις Οικογένειές τους Παιδιά (βλέπε επίσης Πρόταση 3 για την κράτηση των αιτούντων άσυλο).

I.7 Γυναίκες και παιδιά θύματα εμπορίας και βίας / δίωξης λόγω γένους (φύλου)

Οι γυναίκες και τα παιδιά που φθάνουν στην Ελλάδα μπορεί να είναι θύματα εμπορίας, να έχουν βιώσει καταστάσεις βίας στις χώρες καταγωγής τους, συμπεριλαμβανομένης της δίωξης λόγω γένους (φύλου). Όμως, η έλλειψη πρωτογενών στοιχείων για τις υποθέσεις αυτές δυσχεραίνει τη λήψη αποφάσεων σε επίπεδο πολιτικής και την αντιμετώπισή τους σε επίπεδο χειρισμού. Το προσφάτως υπογραφέν Μνημόνιο Συνεργασίας της Ύπατης Αρμοστείας με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας έχει στόχο να συμβάλει στη συλλογή αυτών των στοιχείων καθώς και στην εφαρμογή άλλων μέτρων προστασίας και βοήθειας των γυναικών, που είναι θύματα δίωξης και / ή εμπορίας.

Πρόταση 12

Η Ύπατη Αρμοστεία συστήνει: οι αρμόδιες Ελληνικές Αρχές, σε συνεργασία με το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, την Ύπατη Αρμοστεία και άλλες οργανώσεις, να υιοθετήσουν σύστημα υποδοχής, μέσω του οποίου οι γυναίκες και τα παιδιά θύματα εμπορίας και βίας, συμπεριλαμβανομένων ενδεχομένως κάποιων αιτούντων άσυλο, θα παραπέμπονται σε εξειδικευμένες κυβερνητικές και / ή μη κυβερνητικές οργανώσεις που θα τους παρέχουν βοήθεια, προστασία, στέγη και ιατρικές υπηρεσίες.

Πρόταση 13

Η Ύπατη Αρμοστεία ενθαρρύνει την Ελληνική Κυβέρνηση να υιοθετήσει τις Κατευθυντήριες Οδηγίες που εξέδωσε για τη Δίωξη που οφείλεται στο Γένος (Φύλο), ειδικότερα όσον αφορά στην αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα, στις διαδικαστικές εγγυήσεις και στις συνθήκες υποδοχής των γυναικών που είναι θύματα δίωξης.

II. Συμβολή στην εναρμόνιση του δικαίου και της πολιτικής ασύλου της Ε.Ε.

II.1 Η υποστήριξη της Ελληνικής Κυβέρνησης και η δυναμική του δικαιώματος σε άσυλο στην Ε.Ε.

Οι διαπραγματεύσεις για την εναρμόνιση του ασύλου και της μετανάστευσης στους κόλπους της Ε.Ε. έχουν φθάσει σε κρίσιμο στάδιο. Οι χώρες της Ε.Ε. πιέζονται να τηρήσουν τις προθεσμίες που έθεσε τον περασμένο χρόνο η Διάσκεψη της Σεβίλλης, αν και η προθεσμία για ένα κείμενο, την αποκαλούμενη Οδηγία για την Αναγνώριση του Καθεστώτος του Πρόσφυγα παρατάθηκε έως τα τέλη του 2003. Όμως, η Ύπατη Αρμοστεία ανησυχεί γιατί αποδίδεται μεγαλύτερη σημασία και προτεραιότητα στις προθεσμίες αντί στην ποιότητα των σχεδίων των Οδηγιών της Ε.Ε. για το άσυλο, και κατά συνέπεια επέρχονται συμβιβασμοί στα κριτήρια, όχι μόνον με την έννοια ότι συμφωνείται ο κατώτατος κοινός παρανομαστής, αλλά δεν υιοθετούνται τα ελάχιστα κριτήρια ή δεν διασφαλίζεται ο σεβασμός του διεθνούς προσφυγικού δικαίου και των αρχών του.

Πρόταση 14

Η Ύπατη Αρμοστεία καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να δώσει την πρέπουσα προσοχή στις θέσεις της και να αναλάβει πρωτοβουλίες, ώστε να διασφαλίσει, ότι οι συμφωνίες σε οδηγίες κλειδιά, μεταξύ άλλων, για τις διαδικασίες ασύλου και τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα, θα σεβαστούν το διεθνές προσφυγικό δίκαιο και τις αρχές του.

Πρόταση 15

Περαιτέρω, η Ύπατη Αρμοστεία ελπίζει, ότι η Ελλάδα θα απαιτήσει να περιληφθούν στα κοινοτικά κείμενα οι καλύτερες πρακτικές των κριτηρίων προστασίας, όπως αποτυπώνονται στην ελληνική νομοθεσία (για παράδειγμα η ελληνική νομοθεσία ενσωματώνει αυτούσιο τον ορισμό του πρόσφυγα της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 / του Πρωτοκόλλου του 1967 και παρέχει νομικές εγγυήσεις στον αιτούντα άσυλο, συμπεριλαμβανομένων του δικαιώματος σε νομική συνδρομή και του ανασταλτικού αποτελέσματος των προσφυγών επί των αιτήσεων ασύλου).

II.2 Η «προσέγγιση τριών επιπέδων» της Ύπατης Αρμοστείας

Σε μια προσπάθεια να συνεργαστεί με τις κυβερνήσεις για την καλύτερη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης στην Ευρώπη, η Ύπατη Αρμοστεία πρότεινε μια «προσέγγιση τριών επιπέδων». Με την αποκαλούμενη «περιφερειακή προσέγγιση» η Ύπατη Αρμοστεία προτείνει στα κράτη δωρητές να μοιραστούν την ευθύνη υποστήριξης των προσφύγων στις πρώτες χώρες ασύλου – υποδοχής, και να αναζητήσουν λύσεις, εφαρμόζοντας τον επαναπατρισμό, τη μετεγκατάσταση σε τρίτη χώρα ή την τοπική ενσωμάτωση. Στην πρόταση αυτή περιλαμβάνονται αναπτυξιακές πρωτοβουλίες επ' ωφελεία τόσο των προσφύγων όσο και των χωρών υποδοχής, βελτιώνοντας έτσι το εν γένει κλίμα για τους πρόσφυγες και μειώνοντας τις πιέσεις που τους οδηγούν σε περαιτέρω μετακινήσεις. Στο πλαίσιο του «επιπέδου της E.E.», η Ύπατη Αρμοστεία προτείνει μηχανισμό εφαρμοστέο στους κόλπους της E.E., με τον οποίο θα εντοπίζονται οι ομάδες, που καταχρηστικά ζητούν διεθνή προστασία, κυρίως αιτούντες άσυλο από χώρες, που στην πραγματικότητα παράγουν ελάχιστους πρόσφυγες. Όσοι κρίνεται ότι δεν έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία θα επαναπατρίζονται στις χώρες καταγωγής τους. Αν η περιφερειακή και κοινοτική προσέγγιση εφαρμοστούν αποτελεσματικά, γρήγορα θα προκύψουν τα επωφελή αποτελέσματα στο εθνικό σύστημα ασύλου κάθε κράτους μέλους της E.E. Τα εθνικά αυτά συστήματα ασύλου, η «τρίτη

προσέγγιση», πρέπει πάντα να παραμένουν ανοικτά και ενισχυμένα, για όσους πραγματικά χρειάζονται τη διεθνή προστασία. Όμως, δεν πρέπει να σταματήσουν οι προσπάθειες για την ενίσχυση των εθνικών συστημάτων ασύλου, ώστε να καταστούν περισσότερο εύρυθμα, δίκαια και αποτελεσματικά.

Πρόταση 16

Η Ύπατη Αρμοστεία καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να την υποστηρίξει στην ανεύρεση λύσεων για τη βελτίωση της διαχείρισης του ασύλου και της μετανάστευσης σε μια διευρυμένη Ευρώπη και να τηρεί τα κριτήρια προστασίας για όσους την έχουν ανάγκη, σύμφωνα με τις διεθνείς της υποχρεώσεις. Μετά τα Συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής της Θεσσαλονίκης η Κυβέρνηση πρέπει να στηρίξει την προσπάθεια της Επιτροπής για τη δημιουργία μηχανισμού για τη βελτίωση της υποδοχής των προσφύγων στην περιοχή καταγωγής τους, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη δυνατότητα κάποιων από αυτούς που έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία να την απολαμβάνουν στην Ευρώπη.

III. Προαγωγή του ελληνικού δικαίου ασύλου και μετανάστευσης

Η Ύπατη Αρμοστεία προσβλέπει ότι η Ελληνική Κυβέρνηση θα αναλάβει κάθε αναγκαία πρωτοβουλία για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας ασύλου και μετανάστευσης στις ήδη υιοθετηθείσες οδηγίες για την προσωρινή προστασία και τις συνθήκες υποδοχής. Τα σχέδια οδηγιών για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και για τις διαδικασίες ασύλου που αναμένεται να υιοθετηθούν έως τα τέλη Δεκεμβρίου 2003 θα μεταφερθούν επίσης στην ελληνική νομοθεσία.

Πρόταση 17

Η Ύπατη Αρμοστεία προτίθεται να συνδράμει την Ελληνική Κυβέρνηση στη σύνταξη της προαναφερόμενης εθνικής νομοθεσίας, προκειμένου να διατηρηθεί υψηλά η στάθμη της προστασίας στους τομείς, όπου οι οδηγίες της Ε.Ε. έχουν υιοθετήσει κριτήρια χαμηλότερου επιπέδου από αυτά που υποστηρίζει η Ύπατη Αρμοστεία (τα σχόλια της Ύπατης Αρμοστείας επί των προαναφερόμενων οδηγιών έχουν ήδη γνωστοποιηθεί στις ελληνικές αρχές). Επιπλέον, η Ελλάδα πρέπει να επανεξετάσει και να

ευθυγραμμίσει τη νομοθεσία της, όπου είναι αναγκαίο, με το διεθνές προσφυγικό δίκαιο.

Πρόταση 18

Η Ύπατη Αρμοστεία ενθαρρύνει την Ελλάδα να υιοθετήσει νομοθεσία σύμφωνη με τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει με τη Σύμβαση του 1954 για το Καθεστώς των Ανηθαγενών. Περαιτέρω, ελπίζει ότι η Ελλάδα θα προσχωρήσει στη Σύμβαση του 1961 για τη Μείωση της Ανηθαγένειας.

IV. Διευκόλυνση των διαρκών και βιώσιμων λύσεων για τους πρόσφυγες & όσους υπάγονται στην προστασία της Ύπατης Αρμοστείας

IV.1 Κατάσταση στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ

Ενώ είναι εφικτή η τοπική ενσωμάτωση κάποιων προσφύγων στην Ελλάδα, η διευκόλυνση και η προαγωγή του εθελοντικού επαναπατρισμού των προσφύγων αποτελεί αποφασιστικής σημασίας διαρκή και βιώσιμη λύση και καταστατική αρμοδιότητα της Ύπατης Αρμοστείας. Η απόφαση των ενδιαφερομένων να επαναπατριστούν πρέπει να στηρίζεται στην ελεύθερη βούλησή τους και στην έγκυρη ενημέρωσή τους για τις συνθήκες που επικρατούν στις χώρες καταγωγής τους. Επιπλέον, ο επαναπατρισμός τους πρέπει να πραγματοποιείται σε συνθήκες ασφάλειας και αξιοπρέπειας. Μετά τις αλλαγές των συνθηκών στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ οι δυτικο-ευρωπαϊκές και άλλες κυβερνήσεις που εφαρμόζουν εξατομικευμένες διαδικασίες καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα εξετάζουν το ζήτημα του επαναπατρισμού των ενδιαφερομένων πολιτών αυτών των δύο χωρών. Για το Ιράκ, ενόψει της επικινδυνότητας και της ρευστότητας της κατάστασης, και εκκρεμούσης της περαιτέρω αξιολόγησης για τις συνθήκες που επικρατούν, η Ύπατη Αρμοστεία δεν προάγει τον εθελοντικό επαναπατρισμό και έχει ζητήσει από τις κυβερνήσεις να «παγώσουν» προσωρινά κάθε αναγκαστική επιστροφή Ιρακινών πολιτών. Όταν οι συνθήκες επιτρέψουν τον επαναπατρισμό των Ιρακινών, το Γραφείο θα προτείνει στα κράτη ένα πλαίσιο αρχών, που θα διέπουν τον επαναπατρισμό τους και θα απαιτήσει την εφαρμογή τους τόσο από τα κράτη ασύλου-υποδοχής, όσο και από την Αρχή (και τις τοπικές αρχές) Διακυβέρνησης του Ιράκ. Οι αρχές αυτές θα αποτελέσουν τη βάση για τη σύναψη τριμερών συμφωνιών σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε διμερές επίπεδο (όπως ήδη υπογράφηκαν μεταξύ μεμονωμένων κρατών της ΕΕ, του Αφγανιστάν και της Ύπατης Αρμοστείας).

Πρόταση 19

Η Ύπατη Αρμοστεία προσβλέπει στη διεύρυνση της συνεργασίας με την Ελληνική Κυβέρνηση, το Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης και τις σχετικές μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, για την αναζήτηση διαρκών λύσεων για τους Αφγανούς και Ιρακινούς πρόσφυγες και άλλους που υπάγονται στην προστασία της, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής του εθελοντικού επαναπατρισμού στις χώρες καταγωγής τους. Η Ύπατη Αρμοστεία ελπίζει στην ενεργό δραστηριοποίηση της Ελληνικής Κυβέρνησης για την υποστήριξη γενικά προγραμμάτων εθελοντικού επαναπατρισμού και για την οικονομική υποστήριξή τους.

IV. 2 Διασφάλιση της συνέχισης της πρόσβασης στην προστασία όσων έχουν νέες ανάγκες διεθνούς προστασίας

Αν και ο εθελοντικός επαναπατρισμός αποτελεί τη βέλτιστη λύση για τους περισσότερους πρόσφυγες, κάποιοι ενδέχεται να αδυνατούν να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους, είτε λόγω της φύσης της δίωξης που έχουν υποστεί είτε λόγω των νέων κινδύνων δίωξης που αντιμετωπίζουν (για παράδειγμα από την αλλαγή της κυβερνητικής πολιτικής για τους οπαδούς του προηγούμενου καθεστώτος).

Πρόταση 20

Η Ύπατη Αρμοστεία καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να διασφαλίσει, ότι κανείς δεν θα αναγκαστεί να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του, ειδικότερα σε μεταπολεμική περίοδο, χωρίς να του παρέχεται η ευκαιρία να επικαλεστεί τις νέες ανάγκες προστασίας ή τους επιτακτικούς ανθρωπιστικούς λόγους, που δικαιολογούν την παραμονή του στην Ελλάδα. Η Ύπατη Αρμοστεία θα συνεχίσει να παρέχει στην κυβέρνηση έγκυρες και ενημερωμένες πληροφορίες για την κατάσταση στις χώρες καταγωγής καθώς και για τις ανάγκες προστασίας.

IV. 3 Τοπική ενσωμάτωση / πολιτογράφηση

Πολλοί πρόσφυγες έχουν τη δυνατότητα να ενσωματωθούν στην ελληνική κοινωνία. Όμως, κάποιες φορές αδικαιολόγητα εμπόδια δυσχεραίνουν τον αγώνα τους για μια φυσιολογική ζωή. Για παράδειγμα, πολλές διατάξεις της ελληνικής φορολογικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας κοινωνικής ασφάλισης εφαρμόζονται μόνο στους έλληνες πολίτες. Επιπρόσθετα, οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, όπως κάθε

αλλοδαπός, υποχρεούνται να καταβάλουν υψηλό παράβολο, όταν θέλουν να υποβάλουν αίτηση για την απόκτηση της ελληνικής υπηκοότητας.

Πρόταση 21

Η Ύπατη Αρμοστεία καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση να επανεξετάσει σφαιρικά τη νομοθεσία και τους κανονισμούς, που διέπουν το καθεστώς της κοινωνικής ασφάλισης και της φορολογίας, να συμπεριλάβει στο πεδίο εφαρμογής τους τους πρόσφυγες και να προάγει και να διευκολύνει εν γένει την τοπική ενσωμάτωση των προσφύγων, συμπεριλαμβανομένης της πολιτογράφησης, όπως προβλέπεται στη Σύμβαση της Γενεύης. Περαιτέρω, συστήνει στην Ελληνική Κυβέρνηση να επανεξετάσει την αναγκαιότητα του υψηλού παραβόλου, που καταβάλλουν για την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες. Η Ύπατη Αρμοστεία προτίθεται να συνδράμει την Ελληνική Κυβέρνηση στα θέματα αυτά με την εξειδικευμένη τεχνογνωσία της.

IV. 4 Επιστροφή των απορριφθέντων αιτούντων άσυλο

Σύμφωνα με τα διεθνή κριτήρια της προστασίας των προσφύγων, ο επαναπατρισμός των απορριφθέντων αιτούντων άσυλο είναι προς το συμφέρον των χωρών υποδοχής και συμβάλλει σημαντικά στην αξιοπιστία του συστήματος ασύλου. Η Ύπατη Αρμοστεία πιστεύει, ότι πρέπει να αναπτυχθούν πολιτικές επαναπατρισμού και να εφαρμοσθούν στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης πολιτικής μετανάστευσης και ασύλου. Οι προϋποθέσεις για τη διάρκεια και τη βιωσιμότητα του επαναπατρισμού περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, συμβουλευτική πριν την επιστροφή, βοήθεια για την επαν-ενσωμάτωση στη χώρα καταγωγής και συνεχή αξιολόγηση της κατάστασης των επαναπατριζομένων στις πατρίδες τους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκδώσει Πράσινη Βίβλο με σημαντικές προτάσεις για την κοινοτική πολιτική επαναπατρισμού που μπορεί να εμπλουτίσουν τις συζητήσεις που διεξάγονται σε εθνικό επίπεδο.

Πρόταση 22

Η Ύπατη Αρμοστεία ενδιαφέρεται να συνεργαστεί ενεργά με την Ελληνική Κυβέρνηση στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή αυτής της πολιτικής επαναπατρισμού.

V. Υποστήριξη του έργου για τους πρόσφυγες στην Ελλάδα και του έργου της Ύπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες σε άλλες

V.1 Υποστήριξη των δραστηριοτήτων που απευθύνονται στους πρόσφυγες στην Ελλάδα

Το πρόγραμμα μέτριας οικονομικής βοήθειας της Ύπατης Αρμοστείας στην Ελλάδα καλύπτει κάποια κρίσιμα κενά της κρατικής υποδομής της υποδοχής και της ενσωμάτωσης των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων. Η σταδιακή μείωση των πόρων που αφιερώνει η Ύπατη Αρμοστεία στην Ελλάδα στοχεύει στη διασφάλιση της ομαλής μεταβίβασης των αρμοδιοτήτων στην Ελληνική Κυβέρνηση. Περαιτέρω, η Ύπατη Αρμοστεία θα υποστηρίζει τις προσπάθειες των μη κυβερνητικών οργανώσεων – επιχειρησιακών συνεργατών της, του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες (νομική συμβουλευτική και βοήθεια) και του Ιδρύματος Κοινωνικής Εργασίας (κοινωνικές υπηρεσίες και βοήθεια σε επίπεδο κοινότητας), στην αναζήτηση συμπληρωματικών πόρων χρηματοδότησης. Θα συνεχίσει τη στενή συνεργασία που έχει εγκαινιάσει με το Συνήγορο του Πολίτη και την Εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων και τη Διεθνή Κοινωνική Υπηρεσία. Καλωσορίζει πρωτοβουλίες όπως αυτή της επιχειρησιακής σύμπραξης ΑΝΑΔΡΑΣΗ - ΙΣΤΟΣ του EQUAL, που συμβάλλουν στη συνεργασία με την Κυβέρνηση και τις Μη-Κυβερνητικές Οργανώσεις.

Πρόταση 23

Η Ύπατη Αρμοστεία καλεί την Ελληνική Κυβέρνηση και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, να αναλάβουν καθ' ολοκληρία το οικονομικό βάρος και την επιχειρησιακή ευθύνη των προγραμμάτων παροχής βοήθειας στους πρόσφυγες στην Ελλάδα, και προτίθεται να παίξει καταλυτικό ρόλο στις προσπάθειες πρόσβασης στις κοινοτικές και άλλες πηγές χρηματοδότησης. Επίσης καλεί τις Ελληνικές Αρχές να διευρύνουν την επιχειρησιακή συνεργασία τους με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που υποστηρίζουν τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο (για παράδειγμα στους τομείς της νομικής συνδρομής, της υποδοχής και της ενσωμάτωσης).

V.2 Οικονομική ενίσχυση του έργου της Ύπατης Αρμοστείας

Η εκπλήρωση των δραστηριοτήτων που έχει αναθέσει η διεθνής κοινότητα στην Ύπατη Αρμοστεία εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από τις εθελοντικές εισφορές των εθνικών κυβερνήσεων. Η Ύπατη Αρμοστεία εκφράζει την ευγνωμοσύνη της για την αύξηση του επιπέδου

(600.000\$ το 2002, 750.000\$ του 2003 και εξαγγελία για 900.000\$ το 2004) των ετήσιων εισφορών στα γενικά προγράμματα καθώς και για την οικονομική υποστήριξη της Ελληνικής Κυβέρνησης για τα συμπληρωματικά προγράμματα (1.000.000\$ το 2002-2003 για το Αφγανιστάν και 300.000\$ το 2003 για το Ιράκ), που υλοποιεί στις χώρες αυτές. Η Ύπατη Αρμοστεία εκφράζει την ικανοποίησή της για τη συνεργασία της με το Υπουργείο Πολιτισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας σε δραστηριότητες που αφορούν στους πρόσφυγες, στον αθλητισμό και στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Οι προαναφερόμενες συνεισφορές αποτελούν ένδειξη της ουσιαστικής δέσμευσης της Ελλάδας για τη διεθνή προστασία των προσφύγων και για την παροχή βοήθειας. Το 2003 η Ελλάδα κατέχει την 23^η θέση στον κατάλογο των κυριότερων κρατών – δωρητών των προγραμμάτων της Ύπατης Αρμοστείας (1.288.213 \$).

Η Υ.Α. εκτιμά εξάλλου βαθύτατα την υποστήριξη που λαμβάνει από τους Έλληνες πολίτες και τον Ελληνικό επιχειρηματικό κόσμο στην προσπάθειά της να συγκεντρώσει πόρους από τον ιδιωτικό τομέα. Το έτος 2002, η Υ.Α. συγκέντρωσε συνολικά 200.000 \$, ενώ τους πρώτους έξι μήνες του 2003 οι συνεισφορές από τον ιδιωτικό τομέα έφτασαν τα 131.000 \$.

Πρόταση 24

Η Ύπατη Αρμοστεία ελπίζει ότι η Ελλάδα θα διατηρήσει και θα αυξήσει την οικονομική υποστήριξη που της παρέχει (τόσο τις βασικές εισφορές στα γενικά προγράμματα όσο και τη χρηματοδότηση των συμπληρωματικών προγραμμάτων για το Ιράκ, το Αφγανιστάν και το Κόσοβο).

V.3 Υποστήριξη των εκστρατειών ευαισθητοποίησης στην Ελλάδα

Είναι μεγάλη η σύγχυση που επικρατεί στην ελληνική κοινή γνώμη και σε κάποια Μ.Μ.Ε. για τις έννοιες του πρόσφυγα και του μετανάστη. Οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες κατηγορούνται άδικα ότι συμβάλλουν στην αύξηση της ανεργίας και της εγκληματικότητας, πυροδοτώντας τη ξеноφοβία. Από το 2001, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις στις Η.Π.Α., οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες συνδέονται και με την τρομοκρατία. Έτσι, οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες (καθώς και άλλες ομάδες μεταναστών) αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα.

Πρόταση 25

Η Ύπατη Αρμοστεία καλωσορίζει τις δηλώσεις και δράσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των Υπουργών Εξωτερικών, Εθνικής Παιδείας/Θρησκευμάτων και Πολιτισμού, για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, που έχουν ως στόχο την προάσπιση των δικαιωμάτων των προσφύγων και την καταπολέμηση της ξενοφοβίας. Η Ύπατη Αρμοστεία καλωσορίζει την ενισχυμένη συνεργασία με την Κυβέρνηση στον τομέα αυτό.

V.4 Καθιέρωση ποσόστωσης για την μετεγκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα

Η μετεγκατάσταση είναι σημαντικό εργαλείο προστασίας, ως διαρκής λύση και ως μηχανισμός της ισότιμης κατανομής των βαρών με τις χώρες των περιοχών καταγωγής των προσφύγων, που συχνά φιλοξενούν πολυάριθμους προσφυγικούς πληθυσμούς και άτομα που έχουν ανάγκη συμπληρωματικών μορφών προστασίας. Η Ελλάδα, μαζί με τις άλλες χώρες της Ε.Ε., μπορεί να εξετάσει την καθιέρωση ποσόστωσης για τη μετεγκατάσταση επιλεγμένων περιπτώσεων προσφύγων των οποίων η ανάγκη προστασίας εντοπίζεται από την Ύπατη Αρμοστεία.

Πρόταση 26

Η Ύπατη Αρμοστεία ενθαρρύνει την Ελληνική κυβέρνηση να εξετάσει την περίπτωση υιοθέτησης – ενδεχομένως στο πλαίσιο της Ε.Ε. – ποσόστωσης για τη μετεγκατάσταση προσφύγων στην Ελλάδα. Η Ύπατη Αρμοστεία προτίθεται να συνεργαστεί με την Ελληνική Κυβέρνηση για τον καθορισμό των κριτηρίων επιλογής όσων θα μετεγκαθίστανται στην Ελλάδα. Μετά την είσοδό τους στη χώρα, στους πρόσφυγες αυτούς πρέπει να αναγνωρίζεται το ίδιο καθεστώς και τα ίδια δικαιώματα που απολαμβάνουν όσοι έχουν αναγνωρισθεί πρόσφυγες κατ' εφαρμογή της ελληνικής διαδικασίας ασύλου.

Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, αντιπροσωπεία στην Ελλάδα, Οκτώβριος 2003 (πηγή: www.unhcr.gr)

ΚΛΙΜΑΚΑ ΤΗΣ ΤΟΥΛΟΥΖΗΣ-ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

(English version)

Country of origin:

Sex:

Level of study:

Age:

Family status:

Toward a difficult situation - refugee - I react as follows:

		By no means	Seldom	Sometime s	Often	Very Often
		1	2	3	4	5
1.	I effectively face the situation					
2.	I discuss the problem with professionals					
3.	I try to feel better by eating					
4.	I work in collaboration with other in order to be mobilised					
5.	I try not to think about the problem					
6.	I pray to God for help					
7.	I avoid meeting persons					
8.	I accept the situation as it is inevitable					
9.	I try not panic					
10.	I change my way of living					
11.	I have established my own preventive plan and I follow it					
12.	It is difficult for me to describe what I feel in this situation					
13.	I do not think about the problem until it is presented					
14.	I deny to admit the problem					
15.	It happens to me to feel anger and aggressiveness for the other					
16.	I do something more pleasant					
17.	I analyze the situation in order to understand it better					
18.	I try to share my feelings with others					
19.	I face the situation directly					
20.	I discuss the problem with my parents or with other adults					
21.	I forget my problems taking medicines					
22.	I participate more in social prevention activities in order to I have fun					
23.	I resort to the imagination or to the dream					
24.	I search to find a philosophy in my life in order to fight the problem directly					
25.	It happens I do not to do what I had decided					
26.	I learn to live with the problem					
27.	I control my feelings					
28.	I change my way of behaviour					
29.	I have goals and I try to increase my efforts					
30.	I sometimes feel nothing when I face the difficulty					

31.	I try not to rush and to understand the steps to be followed					
32.	I act as if the problem did not exist					
33.	I feel very bad					
34.	I go to the cinema or I watch television in order to think less about the problem					
35.	I think about my experiences that could help me face the situation					
36.	I talk with my friends in order to calm down my stress					
37.	I go straight to the problem					
38.	I search for information with people who know about the matter					
39.	I smoke or I take medicines in order to I calm down my stress					
40.	I help the other, as I would like him to help me					
41.	I try to get busy and to think about something else					
42.	I make jokes and take it easy					
43.	I am isolated					
44.	I accept that I have to face the problem myself					
45.	I keep my sentiments for me					
46.	I try to change my daily habits depending on the problem					
47.	I have a preventive plan and I follow it					
48.	My feelings are disappearing as fast as they appear					
49.	I control my self from reacting very fast					
50.	I convince myself that the problem is not that important					
51.	I am submerged by my feelings					
52.	I turn myself to other activities in order to have fun					
53.	I think of strategies that could help me I resolve me problems better my problems					
54.	I search the sympathy and the encouragement of other					
55.	I watch courses to learn the local language					
56.	I have tendencies of self-destruction					
57.	Something else:					

- ΚΛΙΜΑΚΑ ΤΗΣ ΤΟΥΛΟΥΖΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ -

Χώρα καταγωγής:

Φύλο:

Ηλικία:

Επίπεδο σπουδών:

Οικογενειακή κατάσταση:

Απέναντι στη δύσκολη κατάσταση της προσφυγιάς αντιδρώ με τους εξής τρόπους:

Καθόλου Σπάνια Που Συχνά Πολύ
και Συχνά
Που

		1	2	3	4	5
1.	Αντιμετωπίζω την κατάσταση αποτελεσματικά					
2.	Ζητώ συμβουλές από επαγγελματίες					
3.	Προσπαθώ να αισθανθώ καλύτερα τρώγοντας					
4.	Δουλεύω σε συνεργασία με άλλους για να κινητοποιηθώ					
5.	Προσπαθώ να μην σκέφτομαι το πρόβλημα					
6.	Ζητάω από το Θεό να με βοηθήσει					
7.	Αποφεύγω να συναντώ ανθρώπους					
8.	Αποδέχομαι το πρόβλημα αν αυτό είναι αναπόφευκτο					
9.	Προσπαθώ να μην πανικοβληθώ					
10.	Αλλάζω τον τρόπο ζωής μου					
11.	Φτιάχνω ένα σχέδιο δράσης και μένω σταθερός σε αυτό					
12.	Μου είναι δύσκολο να χρησιμοποιήσω λόγια για να περιγράψω αυτό που αισθάνομαι σε μια δύσκολη κατάσταση					
13.	Δεν σκέφτομαι τα προβλήματα παρά μόνο όταν παρουσιάζονται					
14.	Αρνούμαι να παραδεχτώ ότι είμαι πρόσφυγας					
15.	Μου συμβαίνει να αισθάνομαι επιθετικότητα για τον άλλο					
16.	Κάνω κάτι πιο ευχάριστο					
17.	Αναλύω την κατάσταση για να την καταλάβω καλύτερα					
18.	Αισθάνομαι την ανάγκη να μοιράζομαι με τους δικούς μου αυτό που αισθάνομαι εσωτερικά					
19.	Αντιμετωπίζω το πρόβλημα κατά μέτωπο					
20.	Συζητώ το πρόβλημα με τους γονείς μου ή με άλλους ενήλικες					
21.	Ξεχνώ τα προβλήματα μου παίρνοντας φάρμακα					
22.	Ψάχνω δραστηριότητες ομαδικές για να διασκεδάσω					
23.	Καταφεύγω στη φαντασία ή στο όνειρο					
24.	Ψάχνω να βρω μια φιλοσοφία ζωής για να πολεμήσω ενάντια στο πρόβλημα					
25.	Μου συμβαίνει να μην κάνω αυτό που είχα αποφασίσει					
26.	Μαθαίνω να ζω με το πρόβλημα					

27.	Ελέγχω τα συναισθήματά μου					
28.	Αλλάζω τον τρόπο συμπεριφοράς μου					
29.	Ξέρω αυτό που έχω να κάνω, γι' αυτό διπλασιάζω τις προσπάθειες για να το καταφέρω					
30.	Φτάνω να μην αισθάνομαι τίποτα όταν συμβαίνουν οι δυσκολίες					
31.	Αντιστέκομαι στην επιθυμία να δράσω μέχρι να μου το επιτρέψει η κατάσταση					
32.	Ενεργώ σαν να μην υπήρχε το πρόβλημα					
33.	Αισθάνομαι αίσχος					
34.	Πηγαίνω στο σινεμά ή βλέπω τηλεόραση για να σκέφτομαι λιγότερο το πρόβλημα					
35.	Σκέφτομαι τις εμπειρίες που θα μπορούσαν να με βοηθήσουν να αντιμετωπίσω την κατάσταση					
36.	Αναζητώ τη βοήθεια των φίλων μου για να ηρεμήσω το άγχος μου					
37.	Πηγαίνω κατευθείαν στο πρόβλημα					
38.	Ρωτώ τους ανθρώπους που είχαν μια παρόμοια εμπειρία τι θα έκαναν					
39.	Καπνίζω ή παίρνω φάρμακα για να ηρεμήσω το άγχος μου					
40.	Βοηθώ τους άλλους, όπως θα μου άρεσε να με βοηθήσουν					
41.	Προσπαθώ με κάθε τρόπο να σκεφτώ άλλα πράγματα					
42.	Αστειεύομαι με την κατάσταση στην οποία βρίσκομαι					
43.	Απομακρύνομαι από τους άλλους					
44.	Αποδέχομαι η ίδια – (ο ίδιος) ότι πρέπει να λύσω το πρόβλημα					
45.	Κρατάω για μένα τα συναισθήματά μου					
46.	Τροποποιώ τις ενέργειές μου σε συνάρτηση με το πρόβλημα					
47.	Θέτω στόχους που πρέπει να πετύχω					
48.	Τα συναισθήματά μου εξαφανίζονται τόσο γρήγορα όσο εμφανίστηκαν					
49.	Συγκρατούμαι από το να αντιδράσω πολύ γρήγορα					
50.	Λέω στο εαυτό μου ότι το πρόβλημα δεν έχει καμία σημασία					
51.	Κατακλύζομαι από τα συναισθήματά μου					
52.	Στρέφομαι προς άλλες δραστηριότητες για να διασκεδάσω					
53.	Σκέφτομαι στρατηγικές που θα μπορούσα να χρησιμοποιήσω για να λύσω καλύτερα τα προβλήματά μου					
54.	Ψάχνω την συμπάθεια και την ενθάρρυνση των άλλων					
55.	Παρακολουθώ μαθήματα εκμάθησης ελληνικών					
56.	Έχω τάσεις αυτοκαταστροφής					
57.	Κάτι άλλο:					

PRAKSIS-Καταστατικό της Οργάνωσης

Το μη κερδοσκοπικό σωματείο PR . A . K . S . I . S (Προγράμματα Ανάπτυξης, Κοινωνικής Στήριξης και Ιατρικής Συνεργασίας), είναι μία νέα Μη Κυβερνητική Οργάνωση η οποία σαν κύριο στόχο έχει τη δημιουργία, εφαρμογή και υλοποίηση προγραμμάτων ανθρωπιστικής δράσης. Ο εν λόγω φορέας έχει ως κύριο παραλήπτη των υπηρεσιών του οικονομικούς μετανάστες, αιτούντες άσυλο/ πρόσφυγες και κάθε κοινωνικά αποκλεισμένη πληθυσμιακή ομάδα όπως ουσιοεξαρτώμενους, αθίγγανους, θύματα διεθνικής σωματεμπορίας (trafficking), άστεγους, αλλά και κάθε τύπο ομάδας με ελλιπή πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, ψυχοκοινωνικής και νομικής υποστήριξης. Τα προγράμματα του PRAKSIS δεν θεωρούνται «ξεκίνημα από το μηδέν», καθότι είναι «η επόμενη μέρα» των «εντός συνόρων» προγραμμάτων των Γιατρών Χωρίς Σύνορα Ελλάδας. Στην Ελλάδα, και συγκεκριμένα σε ότι αφορά τα προγράμματα εντός συνόρων «[Προγράμματα της Διπλανής Πόρτας](#)», το 1996 και έπειτα από τις διαπιστωμένες ανάγκες ιατρικής και ψυχοκοινωνικής φύσης, που έμειναν ακάλυπτες στη διαρκώς αυξανόμενη εισροή μεταναστευτικού πληθυσμού, αποφασίστηκε η παρέμβαση στους ανωτέρω πληθυσμούς που βρίσκονταν σε κίνδυνο, αλλά και σε κάθε πληθυσμιακή ομάδα κοινωνικά αποκλεισμένη και με αναποτελεσματική πρόσβαση στο Εθνικό Σύστημα Υγείας και τις υπηρεσίες του. Η παρέμβαση αυτή έγινε μέσω δυο Πολυιατρείων, ένα στην Αθήνα αρχικά και ένα δεύτερο στη Θεσσαλονίκη το 1997, με κύριο στόχο την παροχή ιατρικών και ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών στους νεο-αφιχθέντες αιτούντες άσυλο/ πρόσφυγες και μετανάστες, στους παλιννοστούντες καθώς και σε κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες (φυλακισμένοι – αποφυλακισμένοι, ουσιοεξαρτώμενοι, παιδιά που εργάζονται και επαιτούν στο δρόμο), καθώς και του ευρύτερου γηγενή πληθυσμού (άστεγοι, άποροι, ανασφάλιστοι). Στα 8 και πλέον, χρόνια δράσης, το Πολυιατρείο Αθήνας και Θεσσαλονίκης ήδη υποδέχεται και αντιμετωπίζει πολύπλευρα τις ανάγκες μεταναστών, αιτούντων άσυλο/ προσφύγων και γενικότερα κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων του γηγενούς πληθυσμού σε ιατροφαρμακευτικό, ψυχοκοινωνικό και νομικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, η εμπειρία και δράση συνίσταται στα εξής:

- Λειτουργία οργανωμένου γενικού ιατρείου, γυναικολογικού ιατρείου και οδοντιατρείου με όλο τον απαραίτητο ιατρικό εξοπλισμό (ηλεκτροκαρδιογράφος, υπερηχογράφος) για παροχή πρωτοβάθμιας ιατρικής περίθαλψης. Υποστηρικτικά λειτουργεί φαρμακείο, παρέχοντας τα βασικά φάρμακα για την φαρμακευτική κάλυψη των περιστατικών

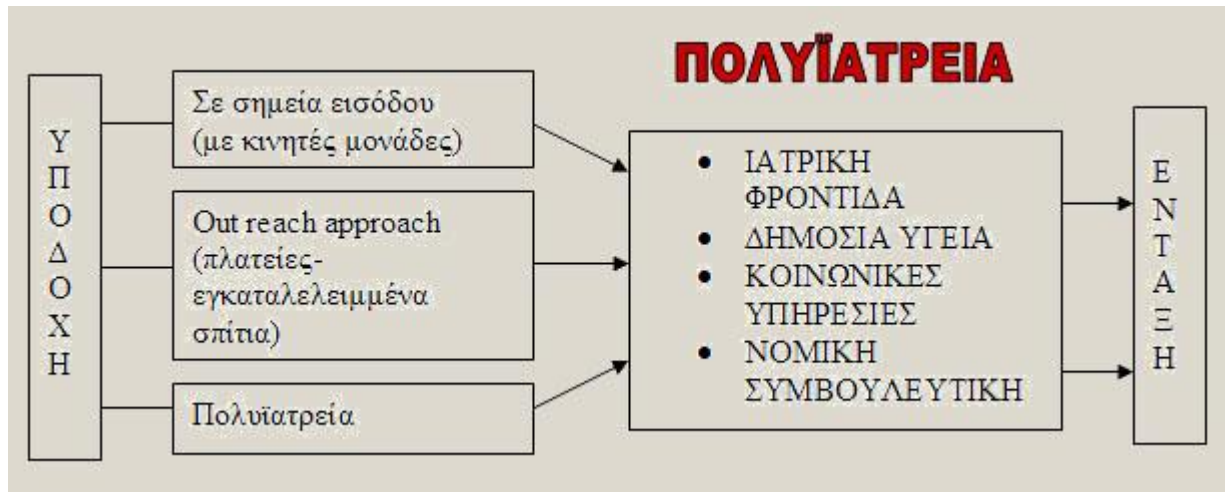
- Διατήρηση εξατομικευμένου ιατρικού ιστορικού, ειδικές καρτέλες καταγραφής χρονίως ασθενών και επιτόκων και προτυποποιημένα παραπεμπτικά σημειώματα για την πλήρη καταγραφή και παρακολούθηση των περιστατικών
- Λειτουργία οργανωμένης κοινωνικής υπηρεσίας η οποία με δομημένη συνέντευξη διενεργεί εξατομικευμένη καταγραφή και εκτίμηση αναγκών και πραγματοποιεί την διασύνδεση των περιστατικών ανάλογα με τις ανάγκες τους στους αρμόδιους φορείς ή υπηρεσίες. Έμφαση δίνεται στην εξοικείωση των προσφύγων και μεταναστών με φορείς και υπηρεσίες, ώστε να ενισχύεται η διαδικασία μετάβασής τους στη νέα κατάσταση στη χώρα μας. Βασικά εργαλεία: ατομική συμβουλευτική, δομημένες συνεντεύξεις, κοινωνικό ιστορικό, αρχείο παραπομπών (γραφείο ενημέρωσης πρόσφυγα και μετανάστη), ανάπτυξη επικοινωνιακών κοινών, οριζόντια και κάθετη διαδίκτυωση, κ.α.
- Λειτουργία νομικού τμήματος (Κέντρο Πληροφόρησης Υποστήριξης Μεταναστών), το οποίο στηρίζει νομικά τους οικονομικούς μετανάστες και αιτούντες άσυλο/ πρόσφυγες, προσφέροντας νομική συμβουλευτική, δίνοντας πληροφορίες για το εθνικό νομικό πλαίσιο σχετικά με τις διαδικασίες χορήγησης ασύλου, άδειας παραμονής καθώς και των απορρεόντων δικαιωμάτων τους. Χρησιμοποιείται δομημένη συνέντευξη ανίχνευσης της διοικητικής τους κατάστασης. Επίσης τηρείται αρχείο περιστατικών
- Μέσω διεπιστημονικής συνεργασίας ιατρών, υγειονομικών και κοινωνικών λειτουργών λειτουργεί το πρόγραμμα της Δημόσιας Υγείας με στόχο την Αγωγή και προαγωγή της Υγείας μέσα από ομαδική συμβουλευτική, εκπαιδευτικές ομάδες, ενημερωτικές συζητήσεις, χρήση έντυπου υλικού και οπτικοακουστικών μέσων.
- Γενικότερη υλικοτεχνική υποδομή (κτιριακές εγκαταστάσεις, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, τηλεφωνικό κέντρο, εξοπλισμός ιατρείων, οργανωμένη βιβλιοθήκη με σύγχρονη βιβλιογραφία για διαχείριση πληθυσμών σε καταστάσεις κρίσης)
- Συνεχής κατάρτιση και επιμόρφωση του προσωπικού σε θέματα που άπτονται των δραστηριοτήτων του (ψυχοκοινωνικά, ιατρικά, νομικά) με σεμινάρια, ημερίδες, συνέδρια.
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση προγραμμάτων μέσω δομικής ανάλυσης έργου, χρονοδιαγράμματα, μηνιαίων αναφορών, ετήσιων αναφορών δράσεις, εβδομαδιαίες συναντήσεις προσωπικού και συντονιστών προγραμμάτων.
- Συντονισμός δράσης με άλλους φορείς και οργανώσεις μέσα από ομάδες εργασίας, ηλεκτρονική και τηλεφωνική επικοινωνία.

Βασικός στόχος της οργάνωσης είναι η βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών ζωής όλων ανεξαιρέτως των αλλοδαπών κατοίκων του Νομού Αττικής και της Θεσσαλονίκης με ανάλογα προγράμματα. Η βελτίωση αυτή επιτυγχάνεται με την υλοποίηση προγραμμάτων άμεσα για τις ομάδες στόχου αλλά και έμμεσα με «καμπάνιες» ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των κατοίκων (ένας από τους βασικούς στόχους των προγραμμάτων της Διπλανής Πόρτας είναι να προβάλλουν ένα μήνυμα διαφορετικό από αυτό που προβάλλουν τα Μ.Μ.Ε., ότι δηλαδή, ο μετανάστης – πρόσφυγας – ο Άλλος δεν είναι μόνο ο άνθρωπος που πρέπει να τυχαίνει της επιφύλαξης και του φόβου των γηγενών ούτε φορέας όλων των δεινών ξεκινώντας από την ηπατίτιδα και καταλήγοντας στον ιό του AIDS, αλλά αντίθετα αποτελούν ανθρώπινες οντότητες που πρέπει σύμφωνα με τις διεθνείς διακηρύξεις και συμβάσεις να απολαμβάνουν την αλληλέγγυα φροντίδα και μέριμνα μίας δυτικού τύπου αναπτυγμένης κοινωνίας όπως είναι η Ελλάδα) με την ίδρυση δομών ιατροκοινωνικής φροντίδας και υποστήριξης ευπαθών ομάδων (πρόσφυγες, μετανάστες, νέοι, γυναίκες κλπ.) και με τη συνεργασία με οργανισμούς και φορείς που έχουν αναπτύξει δραστηριότητες σε ανάλογα ζητήματα.

Σ' αυτά τα πλαίσια τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί δράσεις και προγράμματα τα οποία στοχεύουν στην προστασία και προαγωγή της υγείας και στην κοινωνική και ψυχολογική στήριξη αλλά και νομική συμβουλευτική των πληθυσμών αυτών. Επιπλέον μέσα από τις δομές μας γίνονται προσπάθειες εξεύρεσης εργασίας, έστω και αν κάτι τέτοιο δεν είναι άμεσος στόχος. Μέσα από την υλοποίηση του [Προγράμματος Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών](#) επιδιώκεται η απόκτηση ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων και η διασύνδεση με αρμόδιους φορείς σε θέματα απασχόλησης και κατάρτισης με άμεσο στόχο την κινητοποίηση και ενεργοποίηση της ομάδας στόχου και την προώθησή τους στην αγορά εργασίας. Παράλληλα γίνονται επαφές με επιχειρήσεις και φορείς των ευρύτερων περιοχών των νομών (Αττικής και Θεσσαλονίκης) προκειμένου να εξυπηρετηθούν επιλεγμένα περιστατικά (μέσω κυρίως των Κοινωνικών Υπηρεσιών). Ειδικότερα τώρα, σε ότι αφορά τις δράσεις που αφορούν πρόσφυγες, μετανάστες και παλιννοστούντες, το PRAKSIS συνεργάζονται σχεδόν με το σύνολο των φορέων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και οι οποίοι ειδικεύονται σε ανάλογα προγράμματα. Ένας επιπλέον στόχος μας είναι η καταγραφή της ομάδας – στόχου, έτσι ώστε να συμβάλλουμε στο σχεδιασμό των πολιτικών που πρέπει να χαραχθούν εκ μέρους όλων των φορέων (του επίσημου κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης). Ταυτόχρονα, μέσα από μελέτες και έρευνες, σκοπεύουμε να αναδείξουμε τα ιδιαίτερα και χαρακτηριστικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συγκεκριμένες ομάδες στόχου.

Κυρίαρχο ζητούμενο από την υλοποίηση του συνόλου των ενεργειών είναι η δημιουργία υποστηρικτικών δομών, οι οποίες να μπορούν να δώσουν λύσεις σε προβλήματα υγείας, κοινωνικά, ψυχολογικά, νομικά και δημόσιας υγείας. Έτσι από τον Νοέμβριο του 1996, αναπτύχθηκαν προγράμματα / δομές, τόσο στην Αθήνα, όσο και στην Θεσσαλονίκη (έναρξη των προγραμμάτων, Ιούνιος 1997). Τα εν λόγω προγράμματα, «[Προγράμματα της Διπλανής Πόρτας](#)», έχουν δύο βασικούς πυλώνες, τον ιατρικό και τον κοινωνικό. Η ιατρική υπηρεσία παρέχει πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, γυναικολογικές εξετάσεις, καθώς και οδοντιατρικές πράξεις σε μετανάστες και πρόσφυγες από 75 διαφορετικές χώρες προέλευσης. Η κοινωνική υπηρεσία ασχολείται με τα κοινωνικά αιτήματα των μεταναστών και των προσφύγων, χρησιμοποιώντας τα εργαλεία της κοινωνικής εργασίας με άτομα, με ομάδες, με κοινότητα, καθώς και την κοινωνική έρευνα, παραπέμποντας το μετανάστη και τον πρόσφυγα στο εθνικό σύστημα υγείας και πρόνοιας, προκειμένου να τον φέρει σε επαφή με όλους τους αρμόδιους για την επίλυση των περιφερειακών, κοινωνικών του προβλημάτων δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Τα προγράμματα του PRAKSIS δέχονται να απαντήσουν στην απομόνωση και στον αποκλεισμό μειονοτικών πληθυσμών, οι οποίοι πέρα από το πολιτισμικό σοκ που αντιμετωπίζουν στην Ελλάδα ως χώρα υποδοχής ή διαμετακομιστικό σημείο έχουν να χειριστούν τις περισσότερες φορές χρόνια και βασανιστικά νοσήματα, τα οποία δεν μπορούν να καλυφθούν, λόγω της ιδιαίτερης φύσης του νομικού καθεστώτος τους ή της έλλειψης νομιμοποιητικών εγγράφων. Τα χιλιάδες περιστατικά που έχουν χειριστεί τόσο οι κοινωνικές, όσο και οι ιατρικές υπηρεσίες των δύο πολυιατρείων, έχουν δημιουργήσει μία μεθοδολογία δράσης και παρέμβασης, που βασικό στόχο έχει την αντιπρόταση, την ενίσχυση του τρίτου πόλου (κοινωνία των πολιτών), στην διαχείριση αυτών των πληθυσμών. Τέλος, με τη μαρτυρία και την κοινωνική δράση, η PRAKSIS προσπαθεί να διοχετεύσει στην κοινή γνώμη και τα ΜΜΕ ότι ο πρόσφυγας, ο μετανάστης, ο «Άλλος» δεν είναι μόνο φορέας δεινών ή ασθενειών και νοσημάτων, αλλά πέρα από την επιφύλαξη και την απόρριψη χρειάζεται ενίσχυση, προκειμένου να προστατευθεί το αναφαίρετο δικαίωμά του, αυτό της συντήρησης στη ζωή.

Η PRAKSIS μέχρι σήμερα, έχει προσφέρει βοήθεια σε περισσότερους από 120.000 μετανάστες και πρόσφυγες (τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό – κοινοτικό επίπεδο). Οι παρεμβάσεις ποικίλουν ανάλογα με το χρόνο παραμονής των προσφύγων και ανάλογα με τα αιτήματα τους σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο. Αν θα θέλαμε να ορίσουμε διαγραμματικά τις επεμβάσεις της PRAKSIS στους πληθυσμούς αυτούς θα μπορούσαμε να το ορίσουμε ως εξής:

Πέρα από την επικοινωνία και την Μαρτυρία / Κοινωνική Δράση των προγραμμάτων, οι δράσεις μας από το 2001 εναρμονίστηκαν με διαφορετικούς φορείς του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα αλλά και του Ιδιωτικού καθώς και με άλλες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, υπό την Κοινοτική Πρωτοβουλία Equal και στα πλαίσια του προγράμματος Παροχής Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, το Πολυϊατρείο Αθήνας, συμμετείχε στο σχεδιασμό Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, το οποίο υποβλήθηκε για χρηματοδότηση και εγκρίθηκε. Ειδικότερα, λαμβάνουμε μέρος στην [Κοινοτική Πρωτοβουλία EQUAL](#) και στην υλοποίηση ενός [Προγράμματος Δράσης Συνοδευτικών Υποστηρικτικών Υπηρεσιών \(Σ.Υ.Υ.\)](#)

ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΣΑΝ ΣΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΜΕ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

Παρουσίαση των φορέων:

-ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Ι.Κ.Ε.):Το **Ι.Κ.Ε.** (Ν.Π.Ι.Δ.) είναι κληροδότημα, κοινωφελής μη κερδοσκοπικός οργανισμός βάσει τού Β.Δ. 710/30-12-1967 και τού τροποποιημένου Π.Δ. 631/23-10-1992. Εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας Διοικείται από πενήντακονταμελές Γενικό Συμβούλιο και επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ Οργανώθηκε το 1983 με χρηματοδότηση της Υπάτης Αρμοστείας για τους πρόσφυγες του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών(Ο.Η.Ε.). Παρέχει συμβουλευτική, συναισθηματική και

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟΥ ΑΛΒΑΝΩΝ ΥΠΗΚΟΩΝ ψυχολογική στήριξη σε αναγνωρισμένους πρόσφυγες, σε άτομα που αναζητούν άσυλο στην Ελλάδα και σε άτομα που είναι κάτοχοι άδειας παραμονής στη χώρα για ανθρωπιστικούς λόγους και επιθυμούν τον επαναπατρισμό. Οι δραστηριότητες της υπηρεσίας περιλαμβάνουν:

συμβουλευτική, επαγγελματική κατάρτιση, αποκατάσταση μέσω εξαρτώμενης ή αυτοδύναμης εργασίας, λειτουργία κέντρου ημερήσιας απασχόλησης παιδιών και ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα προσφύγων με σκοπό την καταπολέμηση της ρατσιστικής συμπεριφοράς, εξεύρεση απασχόλησης στην χώρα προέλευσης. Η Υπηρεσία σήμερα χρηματοδοτείται από την Υπάτη Αρμοστεία του ΟΗΕ και από επιδοτούμενα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

-ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ-G.C.R.

Το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ) είναι μία ΜΗ Κυβερνητική Οργάνωση, Σωματείο αναγνωρισμένο ως Ειδικώς Φιλανθρωπικό και με Ειδική Συμβουλευτική Ιδιότητα στο οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο του ΟΗΕ (ECOSOC). Το ΕΣΠ, ενταγμένο στα Μητρώα του Υπουργείου Εξωτερικών και του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, είναι επιχειρησιακός εταίρος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και Εξόριστους (ECRE). Ιδρύθηκε το 1989 για να στηριχθούν οι άνθρωποι που ζητούν άσυλο στη χώρα μας για να γλιτώσουν από τους διωγμούς στην πατρίδα τους.

Σε αντίθεση με άλλες οργανώσεις που ασχολούνται με πρόσφυγες, το ΕΣΠ επικεντρώνει τις υπηρεσίες του **σε πρόσφυγες που βρίσκονται στην Ελλάδα**. Σκοπός του είναι η συνδρομή στην επίλυση των προβλημάτων των ανθρώπων αυτών. Σε συνεργασία με τις Ελληνικές Αρχές, τους βοηθάει να επιτύχουν **ομαλά και με αξιοπρέπεια την αυτοσυντήρησή τους το συντομότερο δυνατόν**.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΤΟ ΕΣΠ

- Νομική συνδρομή σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες.
- Συνδρομή νεοαφιχθέντων αιτούντων άσυλο για την αντιμετώπιση των πρώτων τους αναγκών σε στέγη, τροφή, ρουχισμό.
- Ψυχο-κοινωνική στήριξη, επαγγελματική συμβουλευτική και καθοδήγηση των προσφύγων για την ένταξή τους στο ελληνικό περιβάλλον.

Στο πλαίσιο του ΕΣΠ λειτουργούν επίσης:

- **Η ΠΥΞΙΔΑ**, Κέντρο για την προώθηση της αρμονικής ένταξης των προσφύγων όλων των ηλικιών στο ελληνικό περιβάλλον.
- **Ο ΞΕΝΩΝΑΣ**, για την υποδοχή και φιλοξενία ευάλωτων νεοαφιχθέντων αιτούντων άσυλο (έγκυες γυναίκες, ασυνόδευτα παιδιά κλπ)
- **Ο ΙΟΛΑΟΣ**, κέντρο στήριξης προσφύγων που αντιμετωπίζουν ψυχολογικά προβλήματα.

Οι παραπάνω υπηρεσίες προσφέρονται από εξειδικευμένα στελέχη, δικηγόρους, κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, διερμηνείς και από σημαντικό αριθμό εθελοντών.

ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΣΠ

- Υποβάλλει τεκμηριωμένες προτάσεις κοινωνικού σχεδιασμού προς τις ελληνικές αρχές για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος.
- Οργανώνει συνέδρια και σεμινάρια σε συνεργασία με τις Δημόσιες αρχές, την Ακαδημαϊκή Κοινότητα και άλλες Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις για καίρια θέματα προσφύγων.
- Εκπονεί έρευνες και συμβάλλει με τις εκδόσεις του στην ελληνική βιβλιογραφία για το δίκαιο των προσφύγων και τις πρακτικές ένταξής τους.
- Ενημερώνει κοινωνικούς και διοικητικούς φορείς σχετικά με τη διαδικασία αιτήσεως ασύλου και πληροφορεί, σε συνεργασία με τα ΜΜΕ, την ελληνική κοινωνία για τα προβλήματα των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων που βρίσκονται στην Ελλάδα.
- Παρέχει την τεχνογνωσία του για θέματα προσφύγων σε φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Στοιχεία Επικοινωνίας

Διεύθυνση:	Σολωμού 25, 106 82, Εξάρχεια, Αθήνα
Τηλέφωνο:	210-3320000
Φαξ:	210-3803774
E-mail:	gcr1@gcr.gr
Διαδικτυακή Διεύθυνση:	http://www.gcr.gr/

-Ε.Κ.Υ.Κ.Θ.Α.- Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού. Στα θύματα κακοποίησης και κοινωνικού αποκλεισμού το Ε.Κ.Υ.Θ.Κ.Α. προσφέρει δωρεάν:

- Ξενώνα, ένα ασφαλές και ζεστό καταφύγιο για την αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών διαβίωσης.
- Άμεση κάλυψη βασικών ανθρωπίνων αναγκών (ένδυσης, υπόδησης, είδη υγιεινής).
- Κοινωνική υποστήριξη (συμβουλευτική για την επίλυση κοινωνικών αναγκών από επαγγελματίες κοινωνικούς λειτουργούς και εμπύχωση από εθελοντές).
- Νομική συμβουλευτική.

- Ιατρική βοήθεια.
- Τηλεφωνική γραμμή SOS.

Το Ε.Κ.Υ.Θ.Κ.Κ.Α. υποδέχεται καταγγελίες παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και, μετά από έλεγχο της αξιοπιστίας και των συνθηκών των καταγγελλόμενων, προβαίνει στις απαραίτητες εκείνες ενέργειες που σκοπό έχουν την τιμωρία των θυτών και τελικά την πρόληψη τέτοιων φαινομένων. Για τον σκοπό αυτό υποδέχεται και επεξεργάζεται όχι μόνο καταγγελίες πολιτών από όλη την Ελλάδα, αλλά επίσης και καταγγελίες παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω των διεθνών δικτύων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων με τα οποία συνεργάζεται (Διεθνής Αμνηστία, Παγκόσμιος Οργανισμός Εναντίον των Βασανιστηρίων κ.α.). Το Ε.Κ.Υ.Θ.Κ.Κ.Α. προωθεί και υποστηρίζει την συνεργασία με τους ενεργούς πολίτες και τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, στην Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο, παλεύοντας μαζί τους για την δημιουργία ενός καλύτερου κόσμου που θα χαρακτηρίζεται από συνέπεια στα δημοκρατικά ιδεώδη, ευαισθησία στα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα και ανοχή στην πολιτισμική ετερότητα.

NOMIKA ΘΕΜΑΤΑ

Σύμβαση για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, 1987.

Κεφάλαιο I

Άρθρο 1

Συνιστάται Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (στο εξής θα αποκαλείται "Επιτροπή").

Η Επιτροπή μέσω επισκέψεων, εξετάζει τη μεταχείριση προσώπων που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους, με σκοπό την ενίσχυση, αν υπάρχει ανάγκη, της προστασίας τους από βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία.

Άρθρο 2

Κάθε μέρος επιτρέπει επισκέψεις σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή σε κάθε περιοχή της δικαιοδοσίας του, όπου κρατούνται πρόσωπα, τα οποία με εντολή δημόσιας αρχής, έχουν στερηθεί την ελευθερία τους.

Άρθρο 3

Η Επιτροπή και οι αρμόδιες εθνικές αρχές του ενδιαφερόμενου Μέρους συνεργάζονται για την εφαρμογή της Σύμβασης αυτής.

Κεφάλαιο II

Άρθρο 4

1. Η Επιτροπή απαρτίζεται από μέλη, ο αριθμός των οποίων είναι ίσος με τον αριθμό των Μερών.
2. Τα μέλη της Επιτροπής επιλέγονται μεταξύ προσωπικοτήτων υψηλού ήθους, αναγνωρισμένων για την ειδικότητά τους στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή για την επαγγελματική τους εμπειρία σε τομείς, οι οποίοι καλύπτονται από την παρούσα Σύμβαση.
3. Η Επιτροπή δεν μπορεί να έχει ως μέλη της, περισσότερους από έναν υπηκόους του ίδιου Κράτους.
4. Τα μέλη μετέχουν με την προσωπική τους ιδιότητα, είναι ανεξάρτητα και αμερόληπτα κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και διαθέσιμα για να εκπληρώσουν κατά τρόπο αποτελεσματικό τα καθήκοντά τους.

Άρθρο 5

5. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται από την Επιτροπή των Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης με απόλυτη πλειοψηφία, από κατάλογο ονομάτων που έχει καταρτίσει το Γραφείο της Συμβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η εθνική αντιπροσωπεία κάθε Μέρους στη Συμβουλευτική Συνέλευση προτείνει τρεις υποψηφίους από τους οποίους δύο τουλάχιστον είναι υπήκοοί της.
6. Η ίδια διαδικασία ακολουθείται για την συμπλήρωση των θέσεων που θα κενωθούν.
7. Τα μέλη της Επιτροπής εκλέγονται για χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών. Δεν επανεκλέγονται παρά μόνο μία φορά. Η θητεία όμως τριών από τα μέλη που εκλέγονται κατά την πρώτη εκλογή λήγει μετά παρέλευση δύο ετών. Τα μέλη των οποίων η θητεία λήγει στο τέλος της αρχικής περιόδου των δύο ετών, ορίζονται με κλήρωση, που πραγματοποιείται από το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης ευθύς μετά την ολοκλήρωση της πρώτης εκλογής.

Άρθρο 6

8. Οι συνεδριάσεις της Επιτροπής είναι μυστικές. Η πλειοψηφία των μελών αποτελεί απαρτία. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται με την πλειοψηφία των παρόντων μελών, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 10, παράγραφος 2.
9. Η Επιτροπή καταρτίζει τον εσωτερικό της κανονισμό.
10. Η Γραμματεία της Επιτροπής ορίζεται από τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Κεφάλαιο III

Άρθρο 7

11. Η Επιτροπή οργανώνει επισκέψεις στις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 2. Εκτός από περιοδικές επισκέψεις, η Επιτροπή μπορεί να οργανώσει κάθε άλλη επίσκεψη που, κατά τη γνώμη της, απαιτείται από τις περιστάσεις.
12. Κατά γενικό κανόνα οι επισκέψεις πραγματοποιούνται από δύο τουλάχιστον μέλη της Επιτροπής. Η Επιτροπή μπορεί, αν το κρίνει απαραίτητο, να βοηθείται από εμπειρογνώμονες και διερμηνείς.

Άρθρο 8

13. Η Επιτροπή θα γνωστοποιεί στην κυβέρνηση του ενδιαφερόμενου Μέρους την πρόθεσή της να πραγματοποιήσει επίσκεψη. Μετά την γνωστοποίηση αυτήν, η Επιτροπή μπορεί να επισκέπτεται, οποτεδήποτε, τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 2.
14. Το Μέρος οφείλει να παρέχει στην Επιτροπή τις ακόλουθες διευκολύνσεις για την εκπλήρωση του σκοπού της:
 - (α) πρόσβαση στο έδαφός του και το δικαίωμα να μετακινείται σ' αυτό χωρίς περιορισμούς
 - (β) πλήρεις πληροφορίες σχετικά με τους τόπους όπου κρατούνται πρόσωπα, τα οποία έχουν στερηθεί την ελευθερία τους
 - (γ) απεριόριστη πρόσβαση σε κάθε χώρο όπου κρατούνται πρόσωπα τα οποία έχουν στερηθεί την ελευθερία τους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να μετακινείται στο εσωτερικό των χωρών αυτών χωρίς περιορισμούς
 - (δ) κάθε άλλη πληροφορία, την οποία διαθέτει το Μέρος, και η οποία είναι αναγκαία στην Επιτροπή για την εκπλήρωση του σκοπού της. Αναζητώντας τις πληροφορίες αυτές, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της τους κανόνες δικαίου και δεοντολογίας που εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο.
15. Η Επιτροπή μπορεί να συνομιλεί ιδιαιτέρως με τα πρόσωπα που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους.
16. Η Επιτροπή μπορεί να επικοινωνεί ελεύθερα με κάθε πρόσωπο, το οποίο πιστεύει ότι μπορεί να της δώσει χρήσιμες πληροφορίες.
17. Εάν συντρέχει περίπτωση η Επιτροπή μπορεί να ανακοινώνει αμέσως τις παρατηρήσεις της στις αρμόδιες αρχές του ενδιαφερόμενου Μέρους.

Άρθρο 9

18. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, οι αρμόδιες αρχές του ενδιαφερόμενου Μέρους μπορούν να γνωστοποιούν στην Επιτροπή αντιρρήσεις τους ως προς την επίσκεψη, όσον αφορά το χρόνο πραγματοποίησής της, ή το συγκεκριμένο χώρο, τον οποίο η Επιτροπή προτίθεται να επισκεφθεί. Τέτοιες αντιρρήσεις δεν μπορούν να προβάλλονται παρά μόνο για λόγους εθνικής άμυνας ή δημόσιας ασφάλειας ή λόγω σοβαρών ταραχών στους χώρους όπου κρατούνται

πρόσωπα, τα οποία έχουν στερηθεί την ελευθερία τους ή λόγω της κατάστασης της υγείας ενός προσώπου, ή σε περίπτωση που βρίσκεται σε εξέλιξη επείγουσα εξέταση σε διενεργούμενη ανάκριση, για σοβαρή ποινική παράβαση.

19. Μετά από τις αντιρρήσεις αυτές, η Επιτροπή και το Μέρος συνέρχονται αμέσως σε διαβουλεύσεις, προκειμένου να διευκρινιστεί η κατάσταση και να καταλήξουν σε συμφωνία όσον αφορά τις διευθετήσεις που θα επιτρέπουν στην Επιτροπή να ασκήσει τα καθήκοντά της το ταχύτερο δυνατό. Οι διευθετήσεις αυτές, μπορεί να περιλαμβάνουν τη μεταφορά σε άλλο χώρο κάθε προσώπου, το οποίο η Επιτροπή προτίθεται να επισκεφθεί. Μέχρις ότου πραγματοποιηθεί η επίσκεψη, το Μέρος παρέχει στην Επιτροπή πληροφορίες για κάθε πρόσωπο για το οποίο ενδιαφέρεται.

Άρθρο 10

20. Μετά από κάθε επίσκεψη, η Επιτροπή συντάσσει έκθεση για τα γεγονότα που διεπίστωσε κατά την διάρκειά της, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις παρατηρήσεις, οι οποίες ενδεχομένως έχουν διατυπωθεί από το ενδιαφερόμενο Μέρος. Διαβιβάζει σ' αυτό την έκθεσή της, που περιέχει τις συστάσεις, τις οποίες κρίνει απαραίτητες.

Η Επιτροπή μπορεί να αρχίσει διαβουλεύσεις με το Μέρος για να υποδείξει, εάν υπάρχει ανάγκη, βελτιώσεις στην προστασία των προσώπων, που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους.

21. Εάν το Μέρος δεν συνεργάζεται ή αρνείται να βελτιώσει την κατάσταση σύμφωνα με τις συστάσεις της Επιτροπής, η τελευταία μπορεί, με πλειοψηφία των δύο τρίτων των μελών της και αφού δώσει τη δυνατότητα στο Μέρος να εκθέσει τις απόψεις του, να αποφασίσει να κάνει δημόσια δήλωση σχετικά με το θέμα αυτό.

Άρθρο 11

22. Οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται από την Επιτροπή με την ευκαιρία μιας επίσκεψης, η έκθεσή της και οι διαβουλεύσεις της με το ενδιαφερόμενο Μέρος είναι απόρρητες.

23. Η Επιτροπή δημοσιεύει την έκθεσή της καθώς και κάθε σχόλιο του ενδιαφερόμενου Μέρους, εάν αυτό το ζητήσει.
24. Σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να δημοσιευτούν προσωπικά στοιχεία χωρίς τη ρητή συγκατάθεση του προσώπου, το οποίο αφορούν.

Άρθρο 12

Κάθε χρόνο, η Επιτροπή υποβάλλει στην Επιτροπή Υπουργών, τηρώντας τους κανόνες απορρήτου, που προβλέπονται στο άρθρο 11, μια γενική έκθεση για τις δραστηριότητές της, η οποία διαβιβάζεται στη Συμβουλευτική Συνέλευση και δημοσιεύεται.

Άρθρο 13

Τα μέλη της Επιτροπής, οι εμπειρογνώμονες και τα άλλα πρόσωπα που τη βοηθούν, έχουν υποχρέωση κατά τη διάρκεια της θητείας τους και μετά τη λήξη της, να τηρούν εχεμύθεια για τα γεγονότα ή τις πληροφορίες που περιήλθαν σε γνώση τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 14

25. Τα ονόματα των προσώπων που βοηθούν την Επιτροπή πρέπει να αναφέρονται στη γνωστοποίηση που γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1.
26. Οι εμπειρογνώμονες ενεργούν σύμφωνα με τις οδηγίες και με ευθύνη της Επιτροπής. Πρέπει να έχουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία στα θέματα που καλύπτονται από τη Σύμβαση αυτή, δεσμεύονται με τις ίδιες υποχρεώσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας και είναι διαθέσιμα για να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους όπως και τα μέλη της Επιτροπής.
27. Κατ' εξαίρεση, ένα Μέρος μπορεί να δηλώσει ότι ένας εμπειρογνώμονας ή άλλο πρόσωπο που βοηθά την Επιτροπή, δεν θα λάβει μέρος στην επίσκεψη μιας περιοχής που ανήκει στη δικαιοδοσία του.

Κεφάλαιο IV

Άρθρο 15

Κάθε Μέρος ανακοινώνει στην Επιτροπή το όνομα και τη διεύθυνση της αρχής, που είναι αρμόδια να δέχεται τις κοινοποιήσεις εγγράφων που απευθύνονται στην κυβέρνησή του, καθώς και κάθε άλλου συνδέσμου που μπορεί να έχει ορίσει για το σκοπό αυτόν.

Άρθρο 16

Η Επιτροπή, τα μέλη της και οι εμπειρογνώμονες που αναφέρονται στο άρθρο 7 παράγραφος 2, απολαμβάνουν των προνομίων και ασυλιών, που προβλέπονται στο παράρτημα αυτής της Σύμβασης.

Άρθρο 17

28. Η Σύμβαση αυτή δεν θίγει τις διατάξεις της εσωτερικής νομοθεσίας ή τις διεθνείς συμφωνίες, που εξασφαλίζουν μεγαλύτερη προστασία στα πρόσωπα που έχουν στερηθεί την ελευθερία τους.
29. Καμιά διάταξη αυτής της Σύμβασης δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι περιορίζει ή μειώνει τις αρμοδιότητες των οργάνων της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή τις υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί από τα Μέρη σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή.
30. Η Επιτροπή δεν θα επισκέπτεται τις περιοχές τις οποίες αντιπρόσωποι ή εκπρόσωποι προστατευτικών δυνάμεων ή της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού επισκέπτονται αποτελεσματικά και σε τακτικά διαστήματα, δυνάμει των Συμβάσεων της Γενεύης της 12ης Αυγούστου 1949 και των πρόσθετων Πρωτοκόλλων της 8ης Ιουνίου 1977.

Κεφάλαιο V

Άρθρο 18

Η Σύμβαση αυτή είναι ανοικτή για υπογραφή από τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης. Υπόκειται σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Τα όργανα επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης θα κατατεθούν στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 19

31. Η Σύμβαση αυτή θα αρχίσει να ισχύει την πρώτη ημέρα του επόμενου μήνα μετά τη λήξη μιας περιόδου τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία επτά Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης θα έχουν εκφράσει τη συγκατάθεσή τους να δεσμευθούν από τη Σύμβαση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18.
32. Για κάθε Κράτος μέλος που θα εκφράσει μεταγενέστερα τη συγκατάθεσή του να δεσμευθεί από τη Σύμβαση, αυτή θα αρχίσει να ισχύει την πρώτη ημέρα του επόμενου μήνα μετά τη λήξη μιας περιόδου 3 μηνών από την ημερομηνία κατάθεσης του οργάνου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης.

Άρθρο 20

33. Κάθε Κράτος μπορεί κατά τη στιγμή της υπογραφής ή της κατάθεσης του οργάνου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης, να ορίσει την ή τις περιοχές στις οποίες θα εφαρμόζεται η Σύμβαση αυτή.
34. Κάθε Κράτος μπορεί, οποτεδήποτε μεταγενέστερα, με δήλωσή του προς το Γενικό Γραμματέα της Ευρώπης, να επεκτείνει την εφαρμογή της Σύμβασης αυτής, σε κάθε άλλη περιοχή που θα ορίζεται στη δήλωση.

Η Σύμβαση θα αρχίσει να ισχύει, ως προς την περιοχή αυτή, την πρώτη ημέρα του επόμενου μήνα μετά τη λήξη μιας περιόδου τριών μηνών από την ημερομηνία λήψης από τον Γενικό Γραμματέα της δήλωσης αυτής.

35. Κάθε δήλωση που γίνεται σύμφωνα με τις δύο προηγούμενες παραγράφους μπορεί να αποσύρεται, ως προς την περιοχή που καθορίζεται σ' αυτήν, με γνωστοποίηση προς τον Γενικό Γραμματέα. Η ανάκληση θα αρχίσει να ισχύει την πρώτη ημέρα του επόμενου μήνα μετά τη λήξη μιας περιόδου τριών μηνών από την ημερομηνία λήψης από τον Γενικό Γραμματέα της γνωστοποίησης αυτής.

Άρθρο 21

Καμιά επιφύλαξη δεν γίνεται δεκτή στις διατάξεις της Σύμβασης αυτής.

Κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 1949/91, ΦΕΚ 83Α/91.